

Α Λ Κ Η Ζ Ε Η

Η Κωνσταντίνα
και οι αράχνες της

50Η ΧΙΛΙΑΔΑ

5ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΑΥΞ ΑΡ. 569 ΗΜΕΡ/ΝΙΑ 21-10-2010

Στέλλα
Χαντζή.

Η Κωνσταντίνα
και οι αράχνες της

ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΑΛΚΗΣ ΖΕΗ

Το καπλάκι της βιτρίνας. 1η έκδ. Θεμέλιο, 2η έκδ. Κέδρος, 1974. Αντ. έως 2010, 256η χιλιάδα.

Έχει μεταφραστεί στα: αγγλικά (3 εκδόσεις: ΗΠΑ, Καναδάς, Αγγλία), ρωσικά, εσθονικά, νορβηγικά, φινλανδικά, ιαπωνικά, δανέζικα, γερμανικά, γαλλικά, ισπανικά, σουηδικά, ολλανδικά, ουγγρικά, καταλανικά, πορτογαλικά, αραβικά, ιταλικά, τουρκικά, αλβανικά, αρμένικα, βουλγάρικα, κορεάτικα.

Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου. 1η έκδ. Κέδρος, 1971. Αντ. έως 2009, 345η χιλιάδα.

Έχει μεταφραστεί στα: αγγλικά (3 εκδόσεις: ΗΠΑ, Καναδάς, Αγγλία), φινλανδικά, ιαπωνικά, γαλλικά, γερμανικά, ρωσικά, ιταλικά, σουηδικά, δανέζικα, νορβηγικά, ολλανδικά, ισπανικά, καταλανικά, αρμένικα.

Ο θεός Πλάτων. 1η έκδ. Κέδρος, 1975. Αντ. έως 2009, 83η χιλιάδα.

Έχει μεταφραστεί στα γαλλικά.

Κοντά στις ράγες. 1η έκδ. Κέδρος, 1977. Αντ. έως 2009, 124η χιλιάδα.

Έχει μεταφραστεί στα αγγλικά.

Αρβυλάκια και γόβες. 1η έκδ. Κέδρος, 1977. Αντ. έως 2008, 29η χιλιάδα.

Μια Κυριακή του Απρίλη. 1η έκδ. Κέδρος, 1981. Αντ. έως 2002, 19η χιλιάδα.

Έχει μεταφραστεί στα: γαλλικά, ισπανικά, καταλανικά.

Τα παπούτσια του Αννίβα. 1η έκδ. Κέδρος, 1982. Αντ. έως 1998, 20η χιλιάδα.

Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα. 1η έκδ. Κέδρος, 1987. Αντ. έως 2008, 141η χιλιάδα.

Έχει μεταφραστεί στα: γαλλικά, αγγλικά, γερμανικά, δανέζικα, τουρκικά.

Θέατρο για παιδιά. 1η έκδ. Κέδρος, 1993. Αντ. έως 2009, 7η χιλιάδα.

Η μωβ ομπρέλα. 1η έκδ. Κέδρος, 1995. Αντ. έως 2009, 84η χιλιάδα.

Έχει μεταφραστεί στα: γαλλικά, ιταλικά.

Η Αζίκη στη χώρα των μαρμάρων. 1η έκδ. Κέδρος, 1997. Αντ. έως 2002, 14η χιλιάδα.

Η Κωνσταντίνα και οι αράχνες της. 1η έκδ. Κέδρος, 2002. Αντ. έως 2010, 50η χιλιάδα.

Έχει μεταφραστεί στα: γαλλικά, ισπανικά, αγγλικά.

Ο ψεύτης παππούς. 1η έκδ. Κέδρος, 2007. Αντ. έως 2010, 54η χιλιάδα.

ΒΡΑΒΕΙΑ: *Το καπλάκι της βιτρίνας*, *Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου* και το *Κοντά στις ράγες* έχουν βραβευτεί στις ΗΠΑ με το βραβείο Mildred L. Batchelder για το καλύτερο ξένο παιδικό βιβλίο μεταφρασμένο στα αγγλικά (1968, 1973 και 1979 αντίστοιχα). Το *Θέατρο για παιδιά* πήρε το Κρατικό Βραβείο Παιδικής Λογοτεχνίας για το 1992. *Η Κωνσταντίνα και οι αράχνες της* πήρε βραβείο του κύκλου παιδικού βιβλίου του περιοδικού *Διαβάζω* και στη Γαλλία το βραβείο των «Βιβλιοφάγων».

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

Β. Πάνοβα: *Ο Σεριόζα*. Θεμέλιο - Β. Νεκράσοφ: *Στα χαρακώματα του Στάλιν*. Νεκράσοφ. Θεμέλιο - Τσινγκίζ Αϊνμάτοφ: *Τζαμίλα*. Θεμέλιο - Ν. Κοστέρινα: *Ημυρολόγιο*. Θεμέλιο - Τζ. Ροντάρι: *Ο Κρεμμυδόκηξ και η παρά του*. Κέδρος - Τζ. Ροντάρι: *Παραμύθη για να σπάτε κέφι*. Κέδρος - Τζ. Ροντάρι: *Η περζούλα-τοσηρούλα*. Κέδρος - Έντιτα Μόρρις: *Είμαι καλά, το αυτό επιθωρώ και για σας*. Θεμέλιο - Μ. Ντε Βασκονσέλος: *Όμορφη Πορτοκαλιά μου*. Κέδρος - Μ. Γκρίππε: *Ο ντερενιός μπαμπάς*. Κέδρος.

ΑΛΚΗ ΖΕΗ

Η Κωνσταντίνα
και οι αράχνες της

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗ ΧΙΛΙΑΔΑ

ΚΕΔΡΟΣ

© Άλκη Ζέη, 2002
Εκδόσεις Κέδρος, Α.Ε., 2002
www.kedros.gr
e-mail: kedros@otenet.gr

ISBN 978-960-04-2202-3

Στην Άννα

...

για τα παιδιά που χάθηκαν
στον δράκου το πηγάδι,
στης στρίγκλας τη σπηλιά.

Από το τραγούδι
του Διονύση Σαββόπουλου
«Τα παιδιά που χάθηκαν»

Λένε πως δε γίνεται να θυμάσαι από τη στιγμή που γεννιέσαι. Λένε πως οι πρώτες εικόνες της ζωής σου έρχονται στο νου πολύ αργότερα, μα κι αυτές είναι σκόρπιες και θαμπές. Ας λένε.

Σε λίγο θα κλείσω τα δεκατρία. Τη στιγμή όμως που γεννήθηκα τη βλέπω μπροστά μου ολοκάθαρα. Είναι, λέει, γιατί έχω ακούσει να τη διηγούνται, και νομίζω... Τι νομίζω, αφού μου παρουσιάζεται σαν τα σλάιντς από το ταξίδι μας στη Δανία που προβάλλει ο μπαμπάς για να τα δουν οι φίλοι. Άκου το φαντάστηκα! Πού να τη βρω τη φαντασία; Δε φαντάζομαι τίποτα. Μου το λέει στο σχολείο και η καθηγήτρια των ελληνικών, η ελληνικού όπως τη λένε τα παιδιά: «Σου λείπει η φαντασία».

Ό,τι συμβαίνει μπορώ να το περιγράψω, και πολύ καλά μάλιστα. Γι' αυτό είμαι άνιση. Πότε δεκαεννιά στην έκθεση, πότε έντεκα. Δηλαδή σ' όλα μου είμαι άνιση. Πότε πάνω, πότε κάτω. Πότε αγαπώ, πότε μισώ. Να με κάνουν όμως να πιστέψω πως δε θυμά-

μαι τη στιγμή που βγήκα από την κοιλιά της μαμάς, δε θα το καταφέρουν με καμιά δύναμη.

Δεν τσίριξα, όπως ένα μωρό που είδα σ' ένα ντοκιμαντέρ στην τηλεόραση. Ήμουν τυλιγμένη σε αράχνες. Πάλευα με χέρια και με πόδια να ξεμπλέξω. Κάποιος είπε — όχι ο μπαμπάς, εκείνος δεν άντεχε να μπει στην αίθουσα του τοκετού —, μάλλον ο γιατρός, γιατί η φωνή ήταν αντρική: «Δεν ξανάδα βρέφος τυλιγμένο σε αράχνες». Κι ύστερα σου λένε δε θυμάμαι!

Όσο έσπρωχνα να βγω, τόσο πιο πολύ μπερδεύομαι. Τέλος, ο γιατρός έκοψε μ' ένα φαλίδι τις κλωστές, μ' ελευθέρωσε, μ' έπιασε από τα πόδια και με σήκωσε ψηλά. Είχα όμως τόσο κουραστεί, που δεν μπορούσα να βγάλω άχνα. Δεν τα θυμάμαι βέβαια κι όλα! Πώς βρέθηκα, ας πούμε, στην κούνια μου με τη γιαγιά σκυμμένη από πάνω μου. Τι έλεγε όμως στη νοσοκόμα, τ' άκουσα πεντακάθαρα: «Κίτρινο, ίδιο λειφανάκι». «Μη λέτε τέτοια λόγια, κυρία, αμαρτία.»

Η αλήθεια είναι ότι η γιαγιά διηγείται, όπου βρεθεί κι όπου σταθεί, πως βγήκα τυλιγμένη σε αράχνες, πως δεν ακούστηκε κλάμα και πως ήμουν σαν λειφανάκι. Δεν είναι όμως γιατί την άκουγα. Το θυμάμαι. Αφού ακόμα και τώρα βλέπω πολλές φορές στον ύπνο

μου πως είμαι μπλεγμένη σε δίχτυα και δίνω κλοτσιές να ξεμπλέξω. Ζύγιζα μόλις δύο κιλά και τετρακόσια γραμμάρια. Όχι βέβαια πως το θυμάμαι κι αυτό, αλλά το έχει γράφει η μαμά σ' ένα βιβλίο που το λένε *Τα πρώτα χρόνια του παιδιού μας*. Είναι γεμάτο ερωτήσεις και η μαμά απαντάει σε όλες. Πού γεννήθηκα, ποια ημερομηνία, τι μέρα ήταν, τι ώρα, πόσο ζύγιζα... Μόνο για τις αράχνες δε γράφει, γιατί δεν υπάρχει καμιά ερώτηση που να λέει: «Γεννήθηκε το παιδί σας τυλιγμένο σε αράχνες;». Κι όμως, θα 'πρεπε.

Σύμφωνα λοιπόν με το βιβλίο, όλα άργησα να τα κάνω. Άργησα να στηρίξω το κεφάλι μου, να καθίσω, να σταθώ όρθια, να μπουσουλήσω, να περπατήσω, ακόμα και να μιλήσω. Σ' αυτό όμως που δε συμφωνώ είναι πως είπα τα πρώτα μου λόγια αφού έγινα δύο χρονών. Εγώ πιστεύω πως μιλούσα πολύ πιο πριν, μιλούσα όμως από μέσα μου. Όταν η γιαγιά με ρωτούσε γιατί δεν τρώω την κρέμα μου, εγώ απαντούσα από μέσα μου: «Γιατί έτσι».

Μιλούσα με τις γάτες στην αυλή, με τα φάρια στη γυάλα, μα πιο πολύ με τις πασχαλίτσες που πετούσαν και κάθονταν στα δάχτυλά μου κι ούτε με φοβόνταν ούτε τις φοβόμουν.

Όταν με άφηναν στο σπίτι της γιαγιάς, καθόμουν σ' ένα καρεκλάκι και δεν το κουνούσα ώσπου να έρθουν να με πάρουν. «Να την πάτε σε γιατρό», συμ-

βούλευε η γιαγιά τη μαμά. «Αυτό το παιδί ούτε μιλάει ούτε λαλάει. Κάθεται ακίνητο σαν γλάστρα.» Και μπορεί να 'λεγε από μέσα της: «Σαν λειφανάκι». Η μαμά επέμενε πως στο σπίτι χοροπηδούσα στους καναπέδες, έκανα το σκυλάκι, το γατάκι, ακόμα και το γαϊδουράκι, παρ' όλο που δεν το είχα δει ποτέ μου. Η γιαγιά κουνούσε το κεφάλι και δεν την πίστευε.

Τη λένε Ισμήνη τη γιαγιά, κι ο μπαμπάς ήθελε να με βγάλουν έτσι. Εκείνη όμως ούτε να τ' ακούσει. Θα πέθαινα, φαίνεται, και δεν ήθελε να πάει τζάμπα το όνομα. Με βάφτισαν Κωνσταντίνα κι έζησα. Τον παππού, που δεν τον γνώρισα ποτέ, τον έλεγαν Κωνσταντίνο.

Η γιαγιά δε μ' αγαπούσε και δεν την αγαπούσα. Εκείνη μόνο ένα παιδί είχε λατρέφει, την ξαδέρφη μου τη Βενετία. Ήταν κόρη της θείας Μαρίας, της αδερφής του μπαμπά. Λέω «ήταν», γιατί δεν είναι πια. Πέθανε δύο χρόνια πριν γεννηθώ εγώ. Μάλλον κάηκε. Της είχαν αγοράσει για το Πάσχα ένα φουστανάκι από νάιλον. Το φόρεσε κι έτρεξε να το δείξει στη νονά της, που έμενε δύο σπίτια πιο πέρα. Η νονά πήγε στην κουζίνα να της φέρει πορτοκαλάδα κι εκείνη βρήκε ένα κουτί σπίρτα και βγήκε στο μπαλκόνι ν' ανάψει τα κεριά που τα είχαν κολλήσει στα

κάγκελα, γιατί θα περνούσε από κάτω ο επιτάφιος.

Ήταν δέκα χρονών η Βενετία και είχε όλες τις χάρες πάνω της. Σαν την ξακουσμένη Βενετία, που λέει κι η γιαγιά, κι ας μην έχει πάει ποτέ της. Στο σπίτι της — στο σαλόνι, στο δωμάτιό της, παντού — υπάρχουν φωτογραφίες. Η Βενετία μωρό, η Βενετία κοριτσάκι, η Βενετία μπαλαρίνα, η Βενετία ντυμένη αποκριάτικα: Χιονάτη, νεράιδα, Βενετσιάνα — με το κοστούμι που της είχε φέρει η νονά της από τη Βενετία. Είχε ξανθά μαλλιά, που έπεφταν κύματα κύματα ως τη μέση της, και φουσκωτά κόκκινα μάγουλα. Τα μάτια της όμως ήταν άχρωμα, νερουλά, παρ' όλο που η γιαγιά τα βρίσκει εκφραστικά, κι ας κοιτάζουν στο πουθενά μέσα από κάθε φωτογραφία.

Γι' αυτό ίσως δε μ' άρεσε να πηγαίνω στο σπίτι της γιαγιάς. Μου την έспаγε με τη Βενετία. Καλά που έχει πεθάνει, γιατί, αφού δεν τη συμπαθούσα πεθάμενη, σκέφτομαι πόσο θα τη χώνευα ζωντανή.

Η γιαγιά δεν πολυερχόταν σπίτι μας. «Αφού πήγατε και καθίσατε τέρμα θεού», έλεγε στον μπαμπά, κάθε φορά που της παραπονιόταν.

Εκείνη μένει στην Κυφέλη, κι εμείς, αφότου γεννήθηκα, είχαμε νοικιάσει σπίτι στην Αργυρούπολη. Δε νομίζω πως έφταιγε η απόσταση. Ήταν γιατί έζησα εγώ, ένα λειφανάκι δύο κιλά και κάτι, που σπάνια άνοιγα το στόμα μου να πω δυο κουβέντες — αφού τα 'λεγα όλα από μέσα μου —, και χάθηκε

η Βενετία, που μιλούσε, τραγουδούσε, απάγγελλε ποιήματα κι ακόμα δεν καμπούριαζε, όπως εγώ, αλλά στεκόταν ίσια σαν λαμπάδα.

Όταν φώναζαν τη γιαγιά να 'ρθει να μείνει μαζί μου επειδή ήμουν άρρωστη — και ήμουν πολύ συχνά, τότε με αμυγδαλές, τότε με διάρροια, μα πιο πολύ με βρογχικά —, την άκουγα που έλεγε μόλις έμπαινε στο σπίτι: «Πάλι άρρωστο αυτό το παιδί!». Η μαμά, πριν φύγει για τη δουλειά, της έδειχνε τα φάρμακα που έπρεπε να πάρω κι άφηνε σ' ένα ραφάκι κοντά στο κρεβάτι μου βιβλία και επιτραπέζια παιχνίδια.

Η γιαγιά ούτε μου διάβαζε ούτε παίζαμε. Καθόταν σε μια καρέκλα δίπλα μου και διάβαζε την εφημερίδα της σαν σπασίκλα μαθήτρια. Όταν εγώ φηνόμουν στον πυρετό ή όταν πνιγόμουν στο βήχα, σταματούσε για λίγο το διάβασμα για να μου δώσει μια κουταλιά σιρόπι, κι ύστερα βυθιζόταν ξανά στην ανάγνωση. Κάθε φορά που γύριζε τη σελίδα, ταραζόμουν σαν ν' άκουγα ένα παραθυρόφυλλο που το 'κανε ο αγέρας να χτυπάει. «Γιαγιά, πάψε να γυρίζεις τη σελίδα», έλεγα μέσα στο λήθαργό μου και, γκαπ γκουπ, άκουγα τα εφημεριδόφυλλα, που βροντοκοπούσαν στο ερημωμένο σπίτι το τυλιγμένο στις αράχνες.

Όταν η μαμά κι ο μπαμπάς τής είπαν πως θα πηγαίναμε στη Γερμανία γιατί είχαν διοριστεί να διδά-

ξουν σε ελληνικά τμήματα που υπάρχουν σε ορισμένα γερμανικά σχολεία — είναι κι οι δύο δάσκαλοι —, νομίζω πως χάρηκε που θα γλίτωνε από μένα: που δε θα 'πρεπε να ξεβολουέται όταν αρρώσταινα, να με ρωτάει τρεις φορές για να πάρει απάντηση, να αναρωτιέται γιατί έχω ολόισια μαλλιά σαν πράσα, ενώ όλοι, και στα δύο σόγια, έχουν σγουρά, γιατί ήμουν κοκαλιάρα και χαμπούριαζα, γιατί ήμουν χλομή — «ίδιο λειφανάκι» — και γιατί τα μάτια μου κοίταζαν εξεταστικά. Δεν ξέρω πώς κοίταζα, μα ξέρω πως δεν κοίταζα στο πουθενά, πως δεν είχα νερουλά μάτια, μα καστανά σκούρα, σχεδόν μαύρα, που έπιαναν πολύ χώρο στο μια σταλιά πρόσωπό μου.

Χάρηκε λοιπόν η γιαγιά, είμαι σίγουρη, μόνο που τα 'βαλε με τον μπαμπά που θα πηγαίναμε να ζήσουμε στη Γερμανία. «Ξέχασες, φαίνεται, τον πατέρα σου.» Εκείνη μισούσε τους Γερμανούς, γιατί, τότε στον πόλεμο που είχαν σκλαβώσει την Ελλάδα, έπιασαν τον παππού και τον έβαλαν φυλακή' άλλο αν εκείνος κατάφερε να τους το σκάσει. Δε χώνευε όμως και τους Άγγλους, γιατί πάλι κάτι έγινε στην Ελλάδα αφού είχε τελειώσει πια ο πόλεμος, κι αυτήν τη φορά ήταν οι Άγγλοι που συνέλαβαν τον παππού και τον έστειλαν εξορία κάπου στην Αφρική. Αλλά δεν αγαπούσε καθόλου και τους Αμερικάνους, γιατί έλεγε πως όλα τα κακά στη χώρα μας και σ' όλο τον κόσμο προέρχονται από εκείνους, και γινόταν έξαλλη

όταν έβαζα ροκ στη διαπασών. Αγαπούσε μόνο τους Ρώσους, όχι όμως τους τωρινούς, τους άλλους, τους Σοβιετικούς όπως τους έλεγε. «Άκου να πάτε στους Γερμανούς.» Δεν μπορούσε να το χωνέψει. Ο μπαμπάς γελούσε, την πείραζε και της έλεγε πως είναι καιρός να ξεκολλήσει η βελόνα από το δίσκο. Δεν καταλάβαινα τι ήθελε να πει, μα ούτε μ' ένοιαζε, και χαιρόμουν που θα φεύγαμε.

Δεν είχα ποτέ μου ταξιδέψει, παρά μόνο με το λεωφορείο, όταν πήγαινα με τη γιαγιά καμιά φορά τα καλοκαίρια στο Καρπενήσι. Τώρα θα έμπαινα σε αεροπλάνο και θα πηγαίναμε σε μια πολύ ωραία πόλη, που τη λένε Άαχεν. Πρέπει να προφέρεις δύο φορές το άλφα, σαν να παίρνεις βαθιά ανάσα. Ο μπαμπάς είχε πάει εκεί και είχε κίολας νοικιάσει σπίτι. Θα έκανα μαθήματα γερμανικών το καλοκαίρι, κι όταν πηγαίναμε να εγκατασταθούμε στο Άαχεν, θα με έγραφαν στο γερμανικό σχολείο, στην πρώτη τάξη κανονικά, μόνο που κάποιες ώρες, όταν τα άλλα παιδιά θα έκαναν τεχνικά ή κάτι άλλο παραπλήσιο, εμένα, ξέχωρα, θα μου έκαναν γερμανικά. Το απόγευμα θα παρακολουθούσα το ελληνικό σχολείο, που ήταν τμήμα του γερμανικού. Μου τα εξήγησε ο μπαμπάς μ' όλες τις λεπτομέρειες, και είπε καλύτερα να μην το πούμε στη γιαγιά, γιατί «θ' αστράφει και θα βροντήξει».

Νομίζω πως της είχε κρύψει και κάτι άλλο. Πως εκείνος κι η μαμά πήγαιναν όλο το χρόνο σε γερμανικό φροντιστήριο και μελετούσαν ως αργά το βράδυ, αφού πια εγώ έπεφτα για ύπνο.

Όταν ήρθε η ώρα να μας αποχαιρετήσει, η γιαγιά μου έδωσε έναν κίτρινο σκούφο που είχε πλέξει η ίδια, γιατί εκεί που πάμε έχει πολύ κρύο. Ποτέ δε μου είχε πλέξει τίποτα, ούτε ένα ζιπουνάκι σαν ήμουν μωρό. Θα 'λεγα πως δεν ξέρει να πλέκει, αν δεν έβλεπα τη Βενετία, στις φωτογραφίες, να φοράει πλεκτά σε διάφορα χρώματα και πολλά σχέδια. Κάποιο μάλιστα το ζήλεφα πολύ. Ήταν ένα κόκκινο πουλόβερ, με μια σειρά μπλε ελάφια στο μπροστινό μέρος.

Κίτρινο σκούφο! Δεν τον φόρεσα ποτέ.

Η μαμά δεν κρατήθηκε και της το είπε: «Δε βρήκες κανένα άλλο χρώμα; Δε θα της πηγαίνει καθόλου». Η γιαγιά απάντησε πως δεν μπορούσε να πλέξει χρώμα που έχει ξαναπλέξει, και μόνο το κίτρινο απόμενε. «Λειφανάκι με κίτρινο σκούφο», είπα μέσα μου. Εκείνη δεν ξέρω τι είπε μέσα της, μόνο ήρθε και με φίλησε στην κορυφή του κεφαλιού. Εγώ έκανα να την αγκαλιάσω, μα τα χέρια μου έμειναν κάτω, ξερά, κι είπα μόνο: «Γεια σου, γιαγιά».

Εκείνη τη στιγμή χαμιά μας δεν μπορούσε να το φανταστεί πως θα 'φτανε μια μέρα που θα ζούσαμε οι δυο μας, μόνες μας, στο σπίτι της στην Κυφέλη,

και πως ήταν η τελευταία φορά που την έλεγα για-
για. Τη βάφτισα με άλλο όνομα και της έμεινε για
πάντα.

Είμαι τυλιγμένη στις αράχνες και παλεύω να ξε-
φύγω. Ανοίγω σιγά σιγά τα μάτια. Έχω μπερδευτεί
στα σκεπάσματα. Στο πουπουλένιο πάπλωμά μου
δεν μπερδευόμουν ποτέ. Ανακάθισα στο κρεβάτι, με
το σεντόνι κουβάρι γύρω από το λαιμό μου. Οι βα-
ριές γκριζες κουβέρτες μου τσιμπάνε τα πόδια.

— Το γάλα σου.

Άγνωστη φωνή. Δεν είναι της μαμάς, ούτε του
μπαμπά.

Απέναντί μου βλέπω το στενό παράθυρο. Απαίσιες
μπλε κουρτίνες με κόκκινα τριαντάφυλλα.

Είμαι στο σπίτι της γιαγιάς. Κάθε ξύπνημα το
ίδιο, κι ας έχουν περάσει έξι μήνες. Νομίζω πως εί-
ναι όνειρο, κι όταν ξυπνήσω, θα βρεθώ κάτω από το
πουπουλένιο πάπλωμά μου.

— Το γάλα σου.

Τρίτη φορά το φώναξε. Πρέπει να της απαντήσω:

— Καλά, Φάρμουρ.

Η συμμαθήτριά μου και καλύτερή μου φίλη στο
Άαχεν, η Σίγκριντ, φώναζε έτσι τη γιαγιά της. Εί-
ναι Σουηδέζα, και στα σουηδικά φάρμουρ θα πει για-
για. Η γιαγιά όμως από τον μπαμπά, γιατί από τη

μαμά τη λένε μούρμουρ. Της δικιάς μου της ταίριαζε μια χαρά το φάρμουρ, το μούρμουρ μοιάζει τρυφερό.

Είναι Κυριακή, είμαι σίγουρη. Τι με ξυπνάει χαράματα; Κοιτάζω το ρολόι. Καλά, εννιά η ώρα. Τέτοια ώρα στο Άαχεν έβγαινε ο μπαμπάς να φέρει ζεστά φωμάκια. Μισοκοιμισμένη ακόμα μ' έπαιρνε η μυρωδιά τους. Τώρα θα τα τρώει η Μπριγκίτε... Πώς έτσι στα ξαφνικά γκρεμίστηκαν όλα! «Μα δεν πήρες είδηση τίποτα;», ρωτάει και ξαναρωτάει η Φάρμουρ. Αυτήν τη φορά, και να 'θελα να απαντήσω με την πρώτη, δε θα τα κατάφερνα. «Όχι, Φάρμουρ, τίποτα.»

Λένε πως άμα πνίγεται στη θάλασσα, πριν βουλιάξεις για τα καλά, περνάει από μπροστά σου, σαν κινηματογραφική ταινία, όλη σου η ζωή. Κι εμένα τώρα, που βουλιάζω στη στεριά, περνάει από μπροστά μου όλη μου η ζωή στο Άαχεν.

Το σπίτι μας, σ' ένα μεγάλο δρόμο με δέντρα και στη μέση παρτέρια με λουλούδια.

Μένουμε στον τρίτο όροφο, και στο ισόγειο είναι το μαγαζί που πουλάει τα φωμάκια. Το δωμάτιό μου μεγάλο, μ' ένα κρεβάτι σχεδόν διπλό, μπρούντζινο, σαν του παλιού καιρού, με τσέρκι και κουνουπιέρα να το σκεπάζει ολόκληρο και να χώνεται μέσα να κάνεις όνειρα ξύπνια. Το είχα δει σε μια βιτρίνα, όταν πήγαμε με τη μαμά και τον μπαμπά να διαλέξουμε έπιπλα. «Αυτό θέλω.» Εκείνοι γέλασαν. «Ας της κάνουμε το χατίρι», είπε ο μπαμπάς και μου το πήραν. Όταν μας το έφεραν στο σπίτι, ξάπλωνα με τις ώρες. Μια τρύπωνα κάτω από την κουνουπιέρα, μια την άνοιγα και κοίταζα απέναντι, από το μεγάλο

παράθυρο που έπιανε όλο τον τοίχο, τα φανάρια της Άνναστρασε — ένα δρόμο όχι πολύ μεγάλο, στολισμένο με παλιά φανάρια.

Εκεί πηγαίναμε με τον μπαμπά, μόλις τέλειωνα τα μαθήματά μου, να κάνουμε μια βόλτα, παρ' όλο που άρχιζε να σκοτεινιάζει. Όταν χιόνιζε, στραφτάλιζαν οι νιφάδες στο φως των φαναριών. Τις Παρασκευές, που δεν είχαμε σχολείο την άλλη μέρα ούτε εγώ ούτε ο μπαμπάς, πηγαίναμε βόλτα στους πεζόδρομους που ήταν εκεί γύρω, χαζεύαμε τα μαγαζιά, δηλαδή εγώ χάζευα, και καταλήγαμε σ' ένα μεγάλο καφενείο, το Κινγκ Κόλετζ, που είχε καρέκλες από χοντρή φάθα και ξύλινα τραπέζια. Εγώ έπαιρνα μια ζεστή σοκολάτα κι ο μπαμπάς μια μπίρα. Αν χασομερούσαμε, μας έλεγε η μαμά γελώντας: «Πάλι έξω το ρίζατε;».

Εκεί, σ' αυτόν το δρόμο με τα φανάρια, έλεγα στον μπαμπά όλα μου τα μυστικά. «Κωνσταντινιώ», έτσι με φώναζε ο μπαμπάς, «τι καινούριο έχουμε σήμερα;» Κι εγώ άρχιζα και δεν τέλειωνα' τα πιο πολλά για το σχολείο, που το λάτρευα.

Το αγάπησα από τη στιγμή που το είδα. Παρ' όλο που, πριν μπούμε μέσα την πρώτη μέρα, χτυπούσε η καρδιά μου σαν τρελή, και τα χέρια μου, που κρατούσε το ένα ο μπαμπάς και το άλλο η μαμά, είχαν ιδρώσει.

Μπήκαμε σε μια μεγάλη αυλή στρωμένη με πρα-

σινόγκριζες πλάκες κι ένα μεγάλο στέγαστρο γύρω γύρω.

«Ο διευθυντής, ο χερ Χάινερ, μας περιμένει στο γραφείο του», λέει η μαμά. Παίρνουμε ένα διάδρομο με πλακάκια μπεζ και βυσσινιά. Ο διάδρομος ατέλειωτος, μα σ' όλο το μήκος, από τη μια μεριά, απ' άκρη σ' άκρη, παράθυρα και στο περβάζι τους γλάστρες — γλάστρες με διαφορετικά λουλούδια και φύλλα η καθεμιά. Στον απέναντι τοίχο, πίνακες. Η καρδιά μου δε χτυπούσε πια, γιατί αποξεχάστηκα και χάζευα.

Ανεβήκαμε μια σκάλα, που αντί για κάγκελα είχε άσπρο μεταλλικό δίχτυ κι η κουπαστή της ήταν σκούρα βυσσινιά. Φτάσαμε στον πρώτο όροφο και σταθήκαμε μπροστά σε μια πόρτα, που ο μπαμπάς είπε πως ήταν το γραφείο του διευθυντή. Δεν ξέρω τι άλλο χρώμα πήρα εκτός από το κανονικό χλομό μου. Σίγουρα θα έμοιαζα με λειψανάκι. Η μαμά χτύπησε την πόρτα κι ο μπαμπάς γύρισε και με κοίταξε: «Κωνσταντινιώ, κουράγιο, αφού σου είπαμε πως είναι ο καλύτερος».

Η πόρτα άνοιξε από μόνη της, ο μπαμπάς μ' έσυρε σχεδόν μέσα, μα, πριν μπούμε καλά καλά, ήρθε και στάθηκε μπροστά μας ένας κύριος όχι πολύ ψηλός, με κοκκινωπά μαλλιά και γαλανά μάτια, που χαμογελούσε και φαίνονταν τα κάτωσπρα δόντια του.

Ουφ! Η καρδιά μου έπαψε να παίζει ταμπούρλο. Εκείνος έσκυψε, με φίλησε και είπε ελληνικά: «Κα-

λώς το παιντί μας». Ο μπαμπάς μου είχε πει πως ο χειρ Χάινερ λατρεύει την Ελλάδα και μαθαίνει ελληνικά. Πήγε στο γραφείο του, που ήταν μεγάλο, φορτωμένο με πολλά χαρτιά, κι ανάμεσα στις στοίβες ξεπρόβαλλε ένα μπλε βάζο με κίτρινα τριαντάφυλλα.

Μας είπε να καθίσουμε, κι εγώ κάθισα στην άκρη άκρη μιας καρέκλας. Έτσι και κουνιόμουνα λίγο, θα 'πεφτα κάτω.

Πού είσαι, Φάρμουρ, ν' ακούσεις τι μου είπε. Πως βλέπει στο πρόσωπό μου ότι θα τα καταφέρω, και δεν είπε πως έχω βλέμμα εξεταστικό, αλλά έξυπνο και θεληματικό. Έστερα σηκώθηκε και με πήρε από το χέρι να με πάει στην τάξη μου.

Η μαμά κι ο μπαμπάς με κοίταξαν σαν να μου 'λεγαν «κουράγιο», μα εγώ δεν είχα πια ανάγκη από κουράγιο. Περπατούσα στους διαδρόμους πλάι στο διευθυντή, προσπαθούσα να μην καμπουριάζω και κοίταζα ολόγυρα με το... έξυπνο και θεληματικό μου βλέμμα, ώσπου φτάσαμε στην τάξη.

Όσο ο χειρ Χάινερ μιλούσε με τη δασκάλα, εγώ κοίταζα την αίθουσα, που είχε μεγάλα παράθυρα με γλάστρες στα περβάζια και ζωγραφιές στους τοίχους. Τα παιδιά κάθονταν το καθένα σε δικό του θρανίο.

Ήταν σχεδόν όλα κατάξανθα με γαλανά μάτια, μα εγώ ξεχώρισα ένα με λοξά σκούρα μάτια κι ένα μαυράκι με σγουρά μαλλιά. Όλα είχαν το βλέμμα καρφωμένο πάνω μου.

Ο χερ Χάινερ μου χάιδεψε το κεφάλι κι έφυγε. Η δασκάλα, μια ξανθιά κοπέλα με πρόσωπο γεμάτο πανάδες, μου έδειξε να καθίσω σ' ένα άδειο θρανίο στην πρώτη σειρά. Στο διπλανό καθόταν ένα κοριτσάκι με μαλλιά κόκκινα σαν φλόγες, που μου χαμογελούσε.

Η δασκάλα πήγε να γράψει σ' έναν τεράστιο πίνακα, που έπιανε όλο τον τοίχο. Ευτυχώς που το καλοκαίρι, πριν φύγουμε από την Ελλάδα, έκανα γερμανικά, κι έτσι μπορούσα τουλάχιστον να ξεχωρίζω τα γράμματα.

Ύστερα η φράου Στέφανι — έτσι κατάλαβα πως την έλεγαν τη δασκάλα μας, γιατί μου έδειξε τον εαυτό της και είπε «Φράου Στέφανι» — μας έλεγε μία μία τις λέξεις που είχε γράψει στον πίνακα, κι εγώ την κοίταζα στο στόμα, για να καταφέρω να τις προφέρω.

Στο απογευματινό σχολείο, στα ελληνικά, δεν έχω πρόβλημα. Ο μπαμπάς κι η μαμά μου έχουν μάθει να διαβάζω. Πρώτη και δευτέρα δημοτικού κάνουν μαζί μάθημα — είμαστε έντεκα παιδιά όλα κι όλα.

Ευτυχώς δεν έχω δασκάλα τη μαμά. Θα ένωθα παράξενα. Εκείνη διδάσκει στην πέμπτη και στην έκτη, και τα παιδιά τη λατρεύουν. Μόλις τη δουν, τρέχουν και την αγκαλιάζουν και φωνάζουν όλα μαζί «κυρία Στέλλα, κυρία Στέλλα». Είμαι πολύ περήφανη για τη μαμά μου.

Μια μέρα, συναντήσαμε τον χερ Χάινερ στο διάδρο-

μο. Στην αρχή της μίλησε γερμανικά κι ύστερα χαμογέλασαν τα μάτια του και της είπε ελληνικά: «Κυρία Στέλλα, είστε το ντιαμάντι του σχολείου μας».

Πού να τον άκουγε η Φάρμουρ, που το ξέρω πως δεν πολυαγαπούσε τη μαμά, τα πρώτα χρόνια τουλάχιστον που παντρεύτηκε τον μπαμπά. Κι αν δεν επέμενε τόσο ο μπαμπάς, μπορεί να μην την είχα τώρα μαμά μου!

Η καημένη, σαν ήταν μικρή, οι γονείς της την πήγαιναν από πόλη σε πόλη κι είχε αλλάξει πέντε σχολεία. Σε κάτι μικρές πόλεις, που δεν είχαν ούτε ηλεκτρικό. Ο μπαμπάς της ήταν αξιωματικός της χωροφυλακής και πήγαινε όπου τον έστελναν. Στον εμφύλιο πόλεμο — τότε έγινε, Φάρμουρ; καλά, μπερδεύω τις ημερομηνίες, με τόσους πολέμους και μάχες που σ' ακούω να κουβεντιάζεις όλη την ώρα με τις φίλες σου —, έπιασαν πάλι τον παππού μου τον Κωνσταντίνο να τον στείλουν εξορία και, στο καράβι που τον έβαλαν μαζί με άλλους, τους συνόδευε ένας αξιωματικός της χωροφυλακής. Ήταν ο άλλος μου παππούς!

Η Φάρμουρ λέει πως, για να τον εμπιστεύονται να συνοδεύει τόσο σπουδαίους όπως ο παππούς, θα ήταν μεγάλος φασίστας. Εκείνη βέβαια, ακόμα και την Κοκκινουσκούφίτσα να σου διηγηθεί, θα σου πει πως την έφαγε ο λύκος γιατί ήταν φασίστας.

Τότε όμως ο μπαμπάς δεν είχε ακόμα γνωρίσει τη

μαμά, κι όταν τη γνώρισε, είχαν πεθάνει και οι δύο παππούδες μου.

Όταν ο μπαμπάς τής είπε πως θα παντρευτεί τη μαμά, η Φάρμουρ χάλασε τον κόσμο: «Θα τρίζουν τα κόκαλα του πατέρα σου».

Αυτό το έλεγε πολύ συχνά, και δεν μπορώ να καταλάβω πώς θα έτριζαν τα κόκαλα του καημένου του παππού μου. Μα ο μπαμπάς, άμα του μπει κάτι στο μυαλό, ίδιος η Φάρμουρ, και... ίδιος εγώ, πήγα να πω. Κι έτσι παντρεύτηκε τη μαμά, που στο μεταξύ έμεινε ολομόναχη στον κόσμο, γιατί πέθανε κι η μητέρα της.

Πολύ θα στενοχωριόμουν αν ο μπαμπάς είχε ακούσει τη Φάρμουρ και τώρα εγώ είχα άλλη μαμά κι όχι τη μαμά μου, που είναι πολύ σπουδαία και είναι το «ντιαμάντι του σχολείου», που λέει και ο χερ Χάινερ. Εγώ βέβαια δεν είμαι το... ντιαμάντι της τάξης, αλλά στο τέλος του χρόνου κατάφερα να έρθω τρίτη.

Το γερμανικό σχολείο δεν αστειεύεται. Όταν στο δημοτικό — που έχει τέσσερις τάξεις — δεν είσαι πολύ καλός, δεν περνάς στο γυμνάσιο, που έχει άλλες οκτώ τάξεις και που από κει μπορείς να πας στο πανεπιστήμιο, αλλά συνεχίζεις υποχρεωτικά έξι ακόμα χρόνια και ύστερα μπορείς να παρακολουθήσεις επαγγελματικές ή τεχνικές σχολές. Η μαμά λέει πως αυτό είναι πολύ άδικο, γιατί δεν μπορεί ένα παιδί από τα δέκα του να κριθεί για την υπόλοιπη ζωή του.

Εκτός από τη Σίγκριντ, την κοκκινομάλλα, που έγινε κολλητή μου, έκανα παρέα με πολλά παιδιά από την τάξη, κι από αγόρια πιο πολύ με το μαυράκι, τον Διαγόρα, που μου φάνηκε παράξενο να έχει ελληνικό όνομα. Ο μπαμπάς όμως μου εξήγησε πως σε κάποια μέρη της Αφρικής υπάρχει το συνήθειο να δίνουν αρχαία ελληνικά ονόματα. Ο Διαγόρας είναι πρώτος μαθητής στην τάξη, κι όσο κι αν ιδρώνει ο Ντάβιντ, που είναι δεύτερος, δεν μπορεί να τον φτάσει, και κυρίως στην αριθμητική, όπου ο Διαγόρας μπορεί να αφαιρέσει από το σαράντα εννιά το δεκατρία έτσι απέξω, ενώ εμείς μόλις που μπορούμε να πούμε τρία πλην ένα πόσο κάνει.

Η Σίγκριντ μού χάρισε, τον πρώτο καιρό που γνωριστήκαμε, ένα ημερολόγιο με κλειδαριά και ένα μικρό κλειδάκι που το έχω πάντα κρεμασμένο στο λαιμό μου. Στο εξώφυλλο έχει ένα κατακόκκινο γατάκι. «Μου μοιάζει», είπε όταν μου το έδωσε. Τα μάτια του είναι αληθινές χάντρες, καταγάλανα σαν τα δικά της.

Καλά που το έχω, και τώρα, στο σπίτι της Φάρμουρ, το διαβάζω και το ξαναδιαβάζω κλεισμένη στο μικρό μου καμαράκι.

Η Φάρμουρ, όταν πρωτόφτασα, έβαλε ένα κρεβατάκι στο δωμάτιό της να κοιμόμαστε μαζί. Χάλασα τον κόσμο, και τελικά την έπεισαν οι φίλες της, οι τρεις Ασπασίες — τη μία λένε Ασπασία, μα η Φάρμουρ έτσι τις λέει και τις τρεις. Την έπεισαν λοιπόν οι Ασπασίες να μου δώσει ένα μικρό δωματιάκι, που το είχε για αποθήκη. Τη βοήθησαν μάλιστα να το αδειάσει και κουβάλησαν ατέλειωτες κούτες, που άλλες τις έχωσαν κάτω από το κρεβάτι της κι άλλες πάνω από την ντουλάπα.

— Τι τα μαζεύεις όλ' αυτά; είπε η μία Ασπασία, που κουβαλούσε τη δέκατη κούτα.

— Χρειάζονται και το ξέρετε, απάντησε η Φάρμουρ και πρόσθεσε: Αφού την ξεσηκώσατε, κουβαλάτε τώρα.

Ως το βράδυ, το δωμάτιό μου ήταν έτοιμο.

Η μία Ασπασία έτρεξε και αγόρασε μια πλαστική ντουλάπα με φερμουάρ για να τακτοποιήσω τα ρούχα μου, και για γραφείο μού έβαλαν ένα τραπεζάκι με πορτοκαλιά φορμάικα.

Η Φάρμουρ ξετρύπωσε αυτές τις απαίσιες κουρτίνες, τις μπλε με τα κόκκινα τριαντάφυλλα, η δεύτερη Ασπασία έπιασε να τις σιδερώνει και η τρίτη μου αγόρασε ένα φεύτικο σκυλάκι, σαν αληθινό, που ήταν και το μόνο καινούριο πράγμα μέσα σ' αυτό το δωμάτιο.

Εγώ, αντί να τους πω «ευχαριστώ», κοίταξα περιφρονητικά και είπα:

– Πάω στο κλουβί μου.

Πριν κλείσω την πόρτα μου, άκουσα τη Φάρμουρ να λέει:

– Δε σας το 'πα πως είναι ανάγωγη! Μην τη δικαιολογείτε.

Δεν ξέρω τι θα πει «ανάγωγη», μα δε φαντάζομαι πως θα 'ναι κάτι καλό. Δε φταίνε όμως σε τίποτα οι Ασπασίες, που σκοτώθηκαν να μου φτιάξουν το δωμάτιο, να τους φέρομαι εγώ έτσι.

Κλείνομαι λοιπόν στο κλουβί μου, κάθομαι στην πορτοκαλιά φορμάικα, το γραφειάκι μου, κι ανοίγω βιβλία και τετράδια χωρίς να τα κοιτάζω. Έχω κλείσει τις κουρτίνες, γιατί το παράθυρο βλέπει στο φωταγωγό.

«Στην καλύτερη φίλη της ζωής μου» γράφει στα γερμανικά η Σίγκριντ στην πρώτη σελίδα του ημερολόγιου.

Πώς θα της φαίνεται άραγε που δε θα μ' έχει πλάι της στην τάξη; Θα βρει άλλη κολλητή; Και κάναμε τόσα όνειρα για την καινούρια χρονιά που θα 'ρχόταν...

Ανοίγω στην τύχη μια σελίδα.

Παρασκευή

Όταν γύρισα με τον μπαμπά από τον περίπατο, βρήκα τη Σίγκριντ να με περιμένει στο σπίτι. Είχε ένα πολύ πονηρό ύφος. «Πήγαινε στο δωμάτιό σου», μου είπε, «και θα δεις κάτι.»

Έτρεξα και το είδα αμέσως αυτό το κάτι. Ήταν ένα χαμστεράκι, που έτρωγε ένα μαρούλι μέσα στο κλουβί του και με κοίταζε με τα χάντρινα ματάκια του. Μου το έφερε δώρο.

Αποφασίσαμε να το βγάλουμε Λεονάρντο Ντι Κάπριο, σαν τον πρωταγωνιστή του Τιτανικού. Τον λατρεύω. Λατρεύω και το χαμστεράκι.

Σάββατο

Σήμερα κοιμήθηκε η Σίγκριντ σπίτι μας. Χωράμε μια χαρά οι δυο μας στο κρεβάτι μου.

Αύριο δεν έχουμε σχολείο, κι έτσι μπορούμε και φλυαρούμε αρκετά, ώσπου να μας πάρει ο ύπνος. Της Σίγκριντ οι γονείς είναι χωρισμένοι. Μένει με τη μαμά της, και Σάββατο παρά Σάββατο πηγαίνει στον μπαμπά της. Ο μπαμπάς της ξαναπαντρεύτηκε και η γυναίκα του θα κάνει μωρό.

Η Σίγκριντ χαίρεται πολύ που θ' αποκτήσει αδερφάκι, έστω και μισό.

Εγώ ούτε μπορώ να το φανταστώ πώς είναι να μη ζεις μαζί με τον μπαμπά και τη μαμά, και να βλέπεις τον έναν από τους δύο Σάββατο παρά Σάββατο.

Κυριακή

Το πρωί πήγαμε με τον μπαμπά να κάνουμε πατίνια στον πάγο. Η μαμά πήγε στον κύριο Μιχάλη να διαβάσουν μαζί, γιατί παρακολουθούν και οι δύο μαθήματα γερμανικής φιλολογίας στο πανεπιστήμιο.

Αλλωστε η μαμά δεν είναι για το παγοδρόμιο. Εκείνη με πηγαίνει σε συναυλίες, στο θέατρο και στο βιενέζικο τσίρκο Ρονκάλι, που έρχεται δύο φορές το χρόνο στο Άαχεν.

Τρελαίνομαι να τρέχω στον πάγο. Πού να προφτάσω όμως τη Σίγκριντ, που έχει τον πάγο στο αίμα της. Νομίζω πως στη Σουηδία πρώτα τσούλησε με τα παγοπέδιλα κι ύστερα περπάτησε. Τόσο όμορφα τρέχει και κάνει ένα σωρό φιγούρες!

Πόσο θα 'θελα να γίνω χορεύτρια στον πάγο!

Δεν αφήνω παγοδρομία που να μη δω στην τηλεόραση. Ύστερα χώνομαι στο κρεβάτι μου, κάτω από την κουνουπιέρα, κι ονειρεύομαι με ανοιχτά μάτια πως η κουνουπιέρα είναι χιόνι κι εγώ κάνω

τις πιο τολμηρές φιγούρες. Δεν το 'χω πει σε κανέναν πως θέλω να γίνω χορεύτρια στον πάγο. Ούτε στη Σίγκριντ. Και πώς να το πω! Δεν ξέρω καμιά βασίλισσα του πάγου να καμπουριάζει και να 'ναι χλομή σαν λειφανάκι. Άσε που πολλές Κυριακές δεν πάω να εξασκηθώ, γιατί αυτά τα βρογχιικά διαλέγουν κι έρχονται τη χειρότερη στιγμή. Με έχουν πάει σ' ένα σωρό γιατρούς, και μόνο ένα σιρόπι για το βήχα, που παίρνει ο μπαμπάς από ειδικό φαρμακείο, μου κάνει κάπως καλό. Και για την πλάτη μου κάνω γυμναστική — μα νομίζω πως τίποτα δεν αλλάζει και θα είμαι έτσι μια ζωή.

Και κάτι άλλο, που ήθελα πολύ, είναι να μπορούσα να κάνω ιππασία. Τρελαίνομαι για τ' άλογα, και στο δωμάτιό μου έχω μια τεράστια αφίσα μ' ένα πανέμορφο άλογο. Πού πάω και τα βρίσκω! Έχετε δει ιππεύτρια με καμπουριαστή πλάτη; Εγώ είδα κάποτε σε μια ταινία στην τηλεόραση ένα βασιλιά, που έτρεχε πάνω στ' άλογό του σχεδόν ξαπλωτός από την πολλή καμπούρα. Ήταν αργά και δε μ' άφησαν να δω το τέλος. Μα αυτός βασιλιάς ήταν, μπορούσε να καρβαλικεύει ακόμα και ανάποδα.

Πότε πότε πηγαίνω με μια συμμαθήτριά μου, την Μπριγκίτε, και τη μαμά της, τη φράου Σαμπρίνε — είναι δασκάλα στο σχολείο που διδάσκει ο μπαμπάς —, να την παρακολουθήσω που κάνει

ιππασία. Με αφήνει να χαϊδέψω το άλογό της και να του δώσω ένα κομματάκι ζάχαρη.

Μια φορά με βοήθησε ν' ανέβω μαζί της, και κάναμε μια ολόκληρη βόλτα. Λέει πως τα καταφέρνω αρκετά καλά και μπορώ να πάρω δικό μου άλογο. Εκείνη θα 'ναι πλάι μου, θα με βοηθάει, και έπειτα από μια δυο φορές θα τρέχω μόνη μου. Μα ξέρω πως τα λέει όλ' αυτά γιατί θέλει πολύ να γίνει κολλητή μου.

Α-πο-κλεί-ε-ται.

Μου θυμίζει τη Βενετία. Έχει τα ίδια ξανθά μαλλιά, που της φτάνουν ως τη μέση, και προπαντός νερουλά μάτια που κοιτάζουν στο πουθενά, κι ακόμα στέκεται ίσια σαν λαμπάδα πάνω στο άλογό της. Το πιο αστείο είναι πως, τώρα τελευταία, του μπαμπά του κόλλησε ξαφνικά να κάνει κι αυτός ιππασία. Μικρός, λέει, στο Καρπενήσι, καβαλίκευε μουλάρια βέβαια, όχι άλογα, μα δεν έχει, φαίνεται, και μεγάλη διαφορά, γιατί με την πρώτη τα κατάφερε μια χαρά. Η Μπριγκίτε και η μαμά της, η φράου Σαμπρίνε, τον καταχειροκρότησαν.

Πολλές φορές βλέπω στον ύπνο μου πως καλπάζω με το άλογό μου, ίσια σαν λαμπάδα, μα, όσο τρέχω, το κορμί μου καμπουριάζει και γίνομαι σαν κι εκείνον το βασιλιά της ταινίας. Πάει λοιπόν κι αυτό.

Άσε που είμαι παράφωνη και δεν μπορώ να πά-

ρω μέρος στη χορωδία της τάξης και ούτε ζωγραφίζω — δηλαδή δεν έχω κανένα ταλέντο.

Ο μπαμπάς με παρηγορεί και λέει πως στην αριθμητική είμαι ξυράφι. Τι να την κάνει την αριθμητική μια χορεύτρια στον πάγο ή μια ιππεύτρια;

Μια Τετάρτη και μια τρύπα

Τον καημένο το λύκο! Του την έσκασαν. Σήμερα μάς πήγε η δασκάλα μας στη Μητρόπολη. Μπροστά στην εκκλησία υπάρχει το άγαλμα ενός λύκου, που έχει στο σώμα του, μες στη μέση, μια μεγάλη τρύπα.

Η δασκάλα μάς διηγήθηκε πως στα παλιά χρόνια, την εποχή του Καρλομάγνου, οι κάτοικοι της πόλης ήθελαν να χτίσουν μια εκκλησία. Οι πόλεμοι, όμως, τους είχαν αδειάσει τα ταμεία. Μαζεύτηκαν για να δουν τι μπορούσαν να κάνουν, και τότε σηκώθηκε ένας από το πλήθος και είπε πως εκείνος θα τους έδινε τα λεφτά που χρειάζονταν, με τη συμφωνία πως άμα τέλειωνε η εκκλησία, του πρώτου που θα έμπαινε μέσα θα του έπαιρνε την ψυχή. Οι άλλοι τον κοίταξαν καλά καλά και παρατήρησαν πως τα πόδια του ήταν τραγίσια. Κατάλαβαν τότε πως ήταν ο Διάβολος, μα ήθελαν πολύ την εκκλησία και δέχτηκαν τους όρους του.

Ξαναμαζεύτηκαν πάλι όταν χτίστηκε η εκκλησία — η σημερινή Μητρόπολη —, για να δουν πώς θα ξεμπερδέφουν με τον Διάβολο, και τότε ένας βοσκός τούς πρότεινε να πιάσουν το λύκο, που κατεβαίνει κάθε μέρα στο μαντρί και του κλέβει πρόβατα, να τον βάλουν σ' ένα κλουβί και να τον αμολήσουν μέσα στην εκκλησία.

Ο Διάβολος είχε πει πως θα έπαιρνε την ψυχή του πρώτου που θα έμπαινε μέσα. Δεν είχε ξεκαθαρίσει όμως αν έπρεπε να είναι άνθρωπος ή ζώο. Έπιασαν λοιπόν το λύκο και έκαναν ό,τι είπε ο βοσκός.

Ο Διάβολος μπαίνει στην εκκλησία, ορμάει στο λύκο, χώνει το χέρι μέσα του και του παίρνει την ψυχή.

Μετά κατάλαβε το λάθος του, μα η συμφωνία, συμφωνία. Κύριος ο Διάβολος.

Έστησαν, λοιπόν, το άγαλμα του λύκου στην είσοδο της Μητρόπολης, γιατί, όσο να 'ναι, του χρωστούσαν χάρη.

Έτσι νιώθω κι εγώ τώρα. Σαν να μου έκαναν μια τρύπα και μου πήραν από μέσα την ψυχή. Ξεφυλλίζω βιαστικά τις σελίδες, και φτάνω σ' εκείνες όπου έχω γράψει μία μόνο φράση. Από κει και πέρα γράφω μόνο μία φράση σε κάθε λευκή σελίδα.

Δεν είχα το κουράγιο να γράφω πιο πολλά. Μα τα θυμάμαι όλα απέξω.

Έξι Μαΐου

Άνναστρασσε — τέλος.

Αυτό μόνο γράφω πάνω πάνω στη σελίδα και τίποτε άλλο. Αυτό! Για κείνη τη μέρα, που άλλαξε τη ζωή μου για πάντα. «Μα δεν πήρες είδηση τίποτα;» «Όχι, Φάρμουρ, τίποτα.»

Ο μπαμπάς με πήρε να πάμε τη βόλτα μας στην Άνναστρασσε. Η μαμά μάζ πρόλαβε στην πόρτα και μου έδωσε ένα πιο χοντρό μπουφάν, γιατί είχε αρκετή ψύχρα και φοβόταν για τα βρογχικά μου. Τον Μάη, οι μέρες στο Άαχεν είναι πολύ μεγάλες, φέγγει ως τις δέκα το βράδυ...

Τώρα, παρ' όλο που δεν ήταν ακόμα έξι, είχαν ανάψει τα φώτα στους δρόμους, γιατί είχε τόση ομίχλη, που δεν έβλεπες τη μύτη σου. Και με ομίχλη μ' αρέσει η Άνναστρασσε, γιατί τα φανάρια της ξεπροβάλλουν σαν φάροι μέσα στη θάλασσα.

Ο μπαμπάς μου κρατούσε το χέρι και το έσφιγγε δυνατά. «Με πονάς.» «Κωνσταντινιώ, έχω να σου πω κάτι.»

Τι έπαθε ο μπαμπάς μου; Κάθε φορά που ήθελε να μου πει κάτι, το έλεγε κατευθείαν, ακόμα κι αν

ήταν να με μαλώσει. Τώρα στεκόταν και με κοίταζε κατάματα. Μια έπιανε το χέρι μου, μια το άφηνε. «Λέγε, μπαμπά.»

Σταματήσαμε κάτω από ένα φανάρι. «Μήπως θες να πάμε στο Κινγκ Κόλετζ για τη σοκολάτα σου;» «Λέγε, μπαμπά.»

Μ' έπιασε ανυπομονησία μήπως μου έλεγε πως θα γυρίζαμε για πάντα στην Ελλάδα. Ήξερε πως το φοβόμουν, γι' αυτό σίγουρα δίσταζε να μιλήσει. «Κωνσταντινιώ...»

Και τότε άρχισε να βγάζει ολόκληρο λόγο, που στην αρχή είδα κι έπαθα να καταλάβω τι ήθελε να πει, μα, όσο προχωρούσε, ένιωθα τα πόδια μου να τρέμουν.

Άρχισε λοιπόν να μου λέει πόσο αυτός κι η μαμά αγαπιούνται, και τι σπουδαία γυναίκα είναι η μαμά μου, αφού τα καταφέρνει όλα και πάει και στο πανεπιστήμιο να πάρει δίπλωμα γερμανικής φιλολογίας — λες και δεν το ήξερα —, μα έρχονται φορές που, αν και οι άνθρωποι αγαπιούνται, βλέπουν πως δεν μπορούν να ζουν πια μαζί, κι ίσως, αν ζουν χωριστά... «Κωνσταντινιώ, μην τρέμεις.»

Δεν έτρεμα μόνο εγώ, έτρεμαν και τα φανάρια κι όλη η Άνναστρασε, άρχισε να τρέμει κι ο μπαμπάς και να μουρμουρίζει να πάμε να πιω τη ζεστή σοκολάτα, κι εγώ να φωνάζω: «Πάμε σπίτι, πάμε στη μαμά». Ο μπαμπάς να λέει πως η μαμά θα έχει

πάει να μελετήσει με τον κύριο Μιχάλη κι εγώ να τον τραβώ να γυρίσουμε σπίτι. Ενώ εκείνος με τραβούσε για το Κινγκ Κόλετζ, μας πλησίασε ένας αστυφύλακας, αγριοκοίταξε τον μπαμπά και ρώτησε: «Τι έχει το κοριτσάκι;».

Φοβήθηκα μη συλλάβει τον μπαμπά, γιατί τώρα τελευταία κάποιοι τύποι πείραζαν τα κοριτσάκια, και στο σχολείο μάς είχαν πει να προσέχουμε. «Παίζουμε ποιος θα τραβήξει πιο δυνατά», είπα εγώ, κι ο αστυφύλακας χαμογέλασε κι έφυγε.

Στο σπίτι, πριν προλάβει ο μπαμπάς να βάλει το κλειδί στην πόρτα, μας άνοιξε η μαμά. «Δεν πήγες να διαβάσεις με τον Μιχάλη;», ρώτησε ο μπαμπάς. Η μαμά έγνεψε «όχι», μ' αγκάλιασε, και πήγαμε κι οι τρεις να καθίσουμε στο μεγάλο καναπέ στο καθιστικό, κι έτσι αγκαλιασμένοι κλαίγαμε. Τι ωραία που ήταν!

Ύστερα όμως, τις άλλες μέρες, θυμάμαι πως δεν ήταν καθόλου ωραία. Τα βράδια, μια έμενε ο μπαμπάς μαζί μου, μια η μαμά, κι εκείνος που έλειπε γυρνούσε αφού εγώ είχα κοιμηθεί. Όταν ο μπαμπάς μου έλεγε να πάμε τη βόλτα μας στην Άνναστρασε, εγώ ούτε να τ' ακούσω.

Σάββατο

Χαμένα Σαββατοκύριακα.

Στο σπίτι μας δεν έρχονταν πια τα Σαββατοκύριακα φίλοι να συζητάνε ώρες ατέλειωτες αν πρέπει να υπάρχουν ανεξάρτητα ελληνικά σχολεία ή αν πρέπει να πηγαίνουν τα παιδιά τους σε γερμανικά, όπως πηγαίνω εγώ, και να κάνουν ελληνικά το απόγευμα. Φώναζαν, τσακώνονταν, μα τους έκανα χάζι, γιατί μετά έτρωγαν, έπιναν κι αρχίζανε να τραγουδάνε ελληνικά τραγούδια, με πρώτο πρώτο τον μπαμπά, που έχει πολύ ωραία φωνή — τι αδικία να μην την κληρονομήσω!

Ερχόταν πολύ συχνά κι ο κύριος Μιχάλης, αυτός που πάει με τη μαμά στο πανεπιστήμιο. Μιλάει πιο πολύ απ' όλους, κι αν τον άκουγε η Φάρμουρ, θα ενθουσιαζόταν. Δεν αγαπάει τη Γερμανία κι ανυπομονεί να περάσουν γρήγορα τα δύο χρόνια που απομένουν για να γυρίσει στην Ελλάδα, «κι ας έχει χίλια προβλήματα εκεί η εκπαίδευση».

Ευτυχώς, η μαμά κι ο μπαμπάς δεν είναι υποχρεωμένοι να γυρίσουν, κι ας πέρασαν τα πέντε χρόνια. Πήραν τη μεγάλη απόφαση να μείνουμε στη Γερμανία ώσπου να τελειώσω τουλάχιστον εγώ το σχολείο κι η μαμά το πανεπιστήμιο. Παιριτήθηκαν από τις θέσεις τους στο ελληνικό δημόσιο και πληρώ-

νονται τώρα μόνο από το γερμανικό κράτος. Πού να το 'ξερε η Φάρμουρ, που όλο ρωτάει: «Μα καλά, γιατί δε γυρίζετε;». «Πήραμε παράταση», απαντάει ο μπαμπάς χωρίς να δίνει άλλες εξηγήσεις.

Εγώ δεν ήθελα καθόλου να γυρίσουμε στην Ελλάδα. Ας λείει ο κύριος Μιχάλης ό,τι θέλει. Εμένα μ' αρέσει το Άαχεν, κι ας μην έχει ήλιο και Ακρόπολη. Έχει όμως πάρκα, ωραία κτίρια και σιντριβάνια, πεντακάθαρους δρόμους, ζεστά φωμάκια και μηλόπιτες με κρέμα, κι ακόμα τ' αγαπημένα μου μπρούντζινα άλογα μπροστά στο σταθμό, που μοιάζουν ολοζώντανα, έτοιμα να τρέξουν, και πάω και τα χαϊδεύω όποτε βρεθώ εκεί.

Είναι τέσσερα, και τους έχω βγάλει ονόματα: ο ανυπόμονος, ο περήφανος, ο γρήγορος και ο σιγανούλης, που έχει λίγο γυρτό το κεφάλι του στο πλάι. Αυτόν σίγουρα θα μπορούσα να τον καβαλικέψω.

Σάββατο

Μουγκό σπίτι. Τε-λε-σί-δι-χο.

Τώρα πια, τα Σαββατοκύριακα το σπίτι μας ήταν μουγκό. Ή ο μπαμπάς έλειπε ή η μαμά, κι εγώ δεν ήθελα να κάνω τίποτα. Μόνο έβηχα, έβηχα. Έτσι, και να ήθελα, δε θα μπορούσα να πάω στο παγοδρόμιο.

Ἦρθε η Σίγκριντ να με δει και τη ρώτησα: «Πώς είναι όταν οι γονείς σου χωρίζουν;».

Εκείνη δε θυμάται πώς είναι να ζούνε μαζί, γιατί τότε που χώρισαν οι δικοί της ήταν τριών χρονών, μα τώρα της φαίνεται μια χαρά. Ἐχει δύο σπίτια, δύο ωραία δωμάτια, γιορτάζει δύο φορές τα γενέθλιά της, και τα καλοκαίρια πάει ένα μήνα διακοπές με τη μαμά της κι ένα μήνα σε άλλο μέρος με τον μπαμπά της. Ἄσε που έχει... τέσσερις γιαγιάδες και τρεις παππούδες. Δύο γιαγιάδες κι έναν παππού καταδικούς της στη Σουηδία. Ὑστερα, άλλη γιαγιά κι άλλο παππού από τη γυναίκα του μπαμπά της, που μένουν εδώ στο Ἄαχεν, και οι άλλοι που περισσεύουν είναι από τον άντρα της μαμάς της και μένουν στη Δανία, γιατί ο άντρας της μαμάς της είναι Δανός. Τους Δανούς τους αγαπάει πιο πολύ απ' όλους, και τα Χριστούγεννα θα πάει να τα περάσει μαζί τους στην Κοπεγχάγη. Μπορεί να 'ναι έτσι για τη Σίγκριντ, εγώ όμως δεν είμαι τριών χρονών κι έχω μία και μοναδική γιαγιά: τη Φάρμουρ.

Ἐβηχα ασταμάτητα, κι ο γιατρός είπε πως δεν είναι καθόλου ψυχολογικό και, αφού έχουμε τόσο ωραία χώρα με ήλιο, να πάω εκεί για λίγο καιρό και να ξεφορτωθώ τα βρογχικά.

Εδώ και μέρες δεν πήγαινα σχολείο, καθόμουνα κάτω από την κουνουπιέρα μου. Ο πυρετός μου είχε περάσει, όχι όμως κι ο βήχας.

Το πρωί μου έκανε η μαμά ελληνικά κι ύστερα, τ' απόγευμα, ερχόταν η μαμά της Μπριγκίτε, η φράου Σαμπρίνε — που είναι ψηλή και πολύ όμορφη — να μου κάνει γερμανικά. Τη συμπαθώ πιο πολύ από την κόρη της, ή μάλλον τη συμπαθούσα, πριν το μάθω κι αυτό, πως θα είναι η δεύτερη μαμά μου, «...θα 'χει δυο μαμάδες, θα την ταΐζουμε μαζί σούπα και ντολμάδες», έτσι έλεγε ένα ποιηματάκι που μου μάθαινε σαν ήμουν πολύ μικρή η μία Ασπασία της γιαγιάς.

Και καλά η δεύτερη μαμά... μα να 'χω αδερφή την Μπριγκίτε! Ποτέ. Εδώ δεν τα κατάφερε να γίνει φίλη μου, και θα γίνει αδερφή μου! Του το ξέκοφα του μπαμπά. «Μα δεν είναι τελεσίδικο», μουρμούρισε εκείνος.

Πρώτη φορά την άκουσα αυτήν τη λέξη, δε ρώτησα τι θα πει, κι όταν πια την έμαθα, κατάλαβα πως όλα ήταν τε-λε-σί-δι-κα.

Κι ο κύριος Μιχάλης θα γίνει ο δεύτερος μπαμπάς μου! Ευτυχώς, δεν έχει παιδιά, γιατί θα έπηζα στ' αδέρφια.

Το νέο το έμαθα όταν ήρθα πια στη Φάρμουρ, δηλαδή πως ο κύριος Μιχάλης θα αποκτούσε ένα αγοράκι που θα το γεννούσε η μαμά μου και θα ήταν μισό αδερφάκι μου. «Μα δεν πήρες είδηση τίποτα;» «Όχι, Φάρμουρ, τίποτα.»

Ο κόσμος ανάποδα, κι εγώ να βήχω και να καταπίνω σιρόπι...

Πάντως, με τα μαθήματα στο σπίτι κατάφερα και τέλειωσα την τάξη όπως όπως στο γερμανικό σχολείο και πήρα απολυτήριο του δημοτικού από το ελληνικό.

Πέμπτη

Αφού μ' αγαπάνε, αφού αγαπιούνται, γιατίiiii!

Ποτέ δε μ' αγαπούσαν τόσο πολύ ο μπαμπάς κι η μαμά. Ποτέ δεν αγαπούσαν ο ένας τον άλλο τόσο πολύ. Έτσι, που νόμιζα πως όλ' αυτά δεν ήταν παρά ένα παιχνίδι, σαν κι αυτό που τοποθετούμε στη σειρά τις καρέκλες, παίζει η μουσική, κι άμα σταματήσει η μουσική, προσπαθούμε να πιάσουμε τη θέση του άλλου. Στη θέση του μπαμπά κάθεται ο κύριος Μιχάλης, και στης μαμάς η φράου Σαμπρίνε.

Δεν είναι όμως παιχνίδι, είναι τε-λε-σί-δι-κο. Κι εγώ με ποιον θα μείνω; Μπορεί με τη Φάρμουρ!

Δε μου το είπαν τόσο απότομα, γιατί δε συμφωνούσαν όλοι. Το πρότεινε ο γιατρός ν' αλλάξω κλίμα, μετά η μία παιδοψυχολόγος συμβούλεψε να πάω στη Φάρμουρ, ενώ η άλλη — γιατί είχαν καλέσει δύο — έλεγε να μείνω στο Άαχεν να μην αποκοπώ από το περιβάλλον μου. Η πρώτη επέμενε «για το καλό του παιδιού πρέπει να την αποχωριστείτε για λίγο, ν' αλλάξει εντυπώσεις, να είναι μακριά όταν

γίνονται οι αλλαγές». Άκουγα σκόρπιες κουβέντες τους, κι ύστερα μου τις ξανάλεξαν κι εμένα: «Για το καλό σου, Κωνσταντίνα».

Για το καλό μου; Το καλό μου είναι να μείνω με τη μαμά μου και τον μπαμπά μου, κι αυτοί να μένουν μαζί.

Ο αγαπημένος μου χερ Χάινερ συμφωνούσε να φύγω. Παρ' όλο που δεν ήταν πια διευθυντής μου γιατί πήγαινα στο γυμνάσιο, είχε γίνει από τους πιο στενούς φίλους του σπιτιού μας και τον βλέπαμε συχνά. Η αλήθεια είναι πως ο μπαμπάς κι η μαμά δυσκολεύονταν να πάρουν την απόφαση.

Όσο και να φαίνεται παράξενο, την απόφαση την πήρα εγώ!

Αφού τους κοστίζει τόσο να με αποχωριστούν, ας έμεναν μαζί.

Σκέφου να τους έλεγα πως δε θέλω πια να είμαι παιδί σας, μα θέλω να έχω άλλη μαμά και άλλον μπαμπά. Να δω πώς θα τους φαινόταν! Μήπως όμως έτσι γίνεται σχεδόν πάντα; οι γονείς ζουν λίγο καιρό μαζί κι ύστερα χωρίζουν; Γιατί, τώρα που το σκέφτομαι, στην τάξη μου, που ήμασταν είκοσι δύο παιδιά, τα δεκαπέντε τουλάχιστον είχαν γονείς χωρισμένους. Εμένα όμως ούτε μου πήγαινε το μυαλό

πως μπορεί να μου συμβεί κάτι τέτοιο. «Δεν πήρες είδηση τίποτα;» «Όχι, Φάρμουρ, τίποτα.»

Γιατρός, παιδοψυχολόγοι, χερ Χάινερ, μαμά, μπαμπάς προσπαθούν να με κάνουν να καταλάβω.

Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη
κι άλλες μέρες

Μου υποσχέθηκε ο γιατρός πως, αν μείνω ένα χρόνο στην Ελλάδα, θα ξεφορτωθώ το βήχα και τα βρογχικά. Δεν έδωσα και μεγάλη σημασία. Ο χερ Χάινερ, όμως, είχε τον τρόπο να σε κάνει να παίρνεις αποφάσεις. Δε με φώναξε στο σχολείο του να μου μιλήσει, αλλά ήρθε και με πήρε με το αυτοκίνητό του και πήγαμε στο καφέ Ρονκάλι, που είχε ανοίξει πριν λίγο καιρό — έχει μάλιστα το ίδιο όνομα με το βιενέζικο τσίρκο — κι εγώ δεν είχα ξαναπάει.

Μόλις μπήκαμε μέσα, τα 'χασα και ξέχασα τη στενοχώρια μου. Μια μεγάλη μαρμάρινη σκάλα οδηγούσε στον πάνω όροφο, που γύρω γύρω είχε μπαλκόνια σαν θεωρεία θεάτρου. Τα κάγκελα της σκάλας ήταν χρυσά, σκαλισμένα, και στη μέση, σ' ένα πλατύσκαλο, ήταν καθισμένος ένας μουσικός κι έπαιζε μ' ένα βιολί βαλς. Δεν μπορώ να πω πως τρελαίνομαι για το βαλς, μα σ' αυτόν το χώρο ταίριαζε πάρα πολύ.

Καθίσαμε σ' ένα βελούδινο καναπέ κοντά στο παράθυρο, και ένα γκαρσόνι, που φορούσε μαύρο παντελόνι, άσπρο πουκάμισο και μια μακριά άσπρη ποδιά δεμένη στη μέση, ήρθε να μας ρωτήσει τι θα πάρουμε.

Εγώ ζήτησα μηλόπιτα, και μου έφερε ένα πολύ μεγάλο κομμάτι και κρέμα μέσα σ' ένα ασημένιο κανατάκι.

Ο χερ Χάινερ πήρε διπλό καφέ, κι όσο τον έπινε, μιλούσε μ' αυτήν τη φωνή που σου ζεσταίνει την καρδιά. Το κατάλαβε, λέει, από την πρώτη μέρα που με είδε, πως είμαι παιδί με μεγάλη θέληση και θα τα κατάφερνα τόσο καλά στο σχολείο. Θα τους δείξω και κάτω στην Ελλάδα πόσο αξίζω. Μια σχολική χρονιά είναι. Θα περάσει γρήγορα, θα κάνω ιδιαίτερα γερμανικά και δε θα χάσω την τάξη, όταν γυρίσω στο Άαχεν.

Είχα τελειώσει τη δεύτερα γυμνασίου στα γερμανικά, αφού το δημοτικό έχει μόνο τέσσερις τάξεις. Στην Ελλάδα θα πάω στην πρώτη γυμνασίου, μα δε θα βρω δυσκολίες, αφού ξέρω τα ελληνικά τόσο καλά. Μια σχολική χρονιά δεν είναι τίποτα. Θα ξαναγυρίσω και θα ξαναβρώ το σχολείο μου και τους φίλους μου.

Στο μεταξύ, ο μπαμπάς κι η μαμά θα αντιμετωπίσουν με περισσότερη ψυχραιμία τα προβλήματά τους. «Δηλαδή μπορεί να είναι ξανά μαζί;», μου πέρασε μια ελπίδα. «Όχι, Κωνσταντίνα, αυτό είναι δεδομένο, κι έτσι πρέπει να το βλέπεις. Αυτό τον καιρό

που θα λείπεις, οι γονείς σου θα ανασυγκροτήσουν τη ζωή τους και, μόλις γυρίσεις, θ' ανήκεις και στις δύο οικογένειες, και σου ορκίζομαι πως τότε θα νιώθεις περήφανη που βοήθησες κι εσύ.»

Στο γυρισμό, πηγαίνοντας σπίτι, δε μιλούσα καθόλου, κι εκείνος είπε πως με καταλαβαίνει που δε μιλώ, γιατί πρέπει να χωνέψω όσα συζητήσαμε.

Εγώ σκεφτόμουν πως ίσως, αν έφευγα, έλειπα πολύ στη μαμά και στον μπαμπά, κι αποφάσιζαν να ζήσουμε πάλι όλοι μαζί, ίσως σε μια άλλη χώρα, που κανείς να μη μας ξέρει, για παράδειγμα στην Αυστραλία. Εκεί πήγαν η θεία Μαρία και ο θείος Αντρέας όταν έχασαν τη Βενετία, και τώρα έχουν υιοθετήσει δύο δίδυμα, ένα κοριτσάκι κι ένα αγοράκι, κι έμεινε μόνο η Φάρμουρ με το σπίτι της γεμάτο Βενετίες.

Σκέφτομαι μάλλον βλακείες, αφού, όπως είπε ο χερ Χάινερ, είναι «δεδομένο», κι εγώ ξέρω πως είναι «τελεσίδικο».

Στο διευθυντή μας κανένας δε λείει ψέματα, κι εγώ δεν ήθελα να τον αφήσω να πιστεύει πως δε μιλώ γιατί... χώνευα ό,τι μου είπε. Πιο πολύ χώνευα τη μηλόπιτα, που πάνω της είχα αδειάσει όλο το ασημένιο κανατάκι με την κρέμα.

Μάζεφα λοιπόν όλο μου το κουράγιο και του είπα: «Δε θέλω να πάω πουθενά», και κόντεφα να βάλω τα κλάματα.

Είχαμε φτάσει μπροστά στο σπίτι. Εκείνος είχε ακόμα τα χέρια στο τιμόνι και γύρισε και με κοίταξε. «Την Κυριακή θα έρθω να σε πάρω μαζί με τον μπαμπά και τη μαμά να πάμε στο τσίρκο Ρονκάλι, που άρχισε από χτες παραστάσεις.»

Κυριακή

Τσίρκο Ρονκάλι. Απόφαση.

Την απόφαση την πήρα την ώρα που η χορεύτρια στον πάγο έκανε μια φιγούρα Λουτζ. Δηλαδή μ' ένα πήδημα τρεις στροφές συνεχόμενες στον αέρα και ισοροπία με το ένα πόδι πάνω στον πάγο.

Τετάρτη

Τους παρηγορώ! Μα μπερδεύομαι.

Έπρεπε να παρηγορώ τη μαμά και τον μπαμπά γιατί θα έφευγα! «Κωνσταντινιώ, αν δε θέλεις, μπορείς να μείνεις ή με τη μαμά ή μαζί μου», έλεγε ο μπαμπάς και μ' αγκάλιαζε να με σκάσει. «Και την Μπριγκίτε τι θα την κάνεις;»

Από μέσα μου το έλεγα αυτό, γιατί ήξερα πως η

Μπριγκίτε έμενε μόνη με τη μαμά της, που δεν είχε ποτέ παντρευτεί τον μπαμπά της. Εκείνος ζει στο Μόναχο, έχει άλλη οικογένεια, κι είναι ζήτημα αν τη βλέπει μια φορά το χρόνο.

Α, κατάλαβα, για να 'χει μπαμπά η Μπριγκίτε παντρεύεται ο δικός μου μπαμπάς τη μαμά της. Καλά, ας την έχει κόρη, να τον κοιτάζει με τα νε-ρουλά της μάτια και το βλέμμα που κοιτάζει στο πουθενά.

Είχα θυμώσει και του γύρισα την πλάτη. «Μη θυ-μώνεις, Κωνσταντινώ, δεν ξέρεις πόσο βασανιστήκαμε με τη μαμά να πάρουμε μια τέτοια απόφαση, γιατί σκεφτόμασταν εσένα. Μα, πίστεφέ με, δε γινόταν αλ-λιώς.»

Τι να πιστέψω, που με μπέρδευε περισσότερο όσο τον έβλεπα λυπημένο. Και τη μαμά πιο λυπημένη ακόμα. Πώς να μην είναι, που αφήνει τον μπαμπά μου. Δε λέω, καλός είναι ο κύριος Μιχάλης κι όμορ-φος, και στο σκάκι κερδίζει τον μπαμπά, μα ήταν λόγος αυτός για να τον παντρευτεί; Γι' αυτό ήθελα να φύγω, γιατί όσο πιο πολύ μου εξηγούσαν — και μπαμπάς και μαμά και παιδοφυολόγοι και χερ Χάινερ —, τόσο πιο πολύ μπερδευόμουν. «Καταλα-βαίνεις βέβαια, Κωνσταντίνα.» «Μα δεν κατάλαβες τίποτα;» «Όχι, Φάρμουρ, τίποτα.»

Ύστερα, δεν έγραφα πια ημερολόγιο.

Έφυγα.

Δεν έγραφα για τις ατέλειωτες συζητήσεις. Ποιος θα με πάει στην Ελλάδα. Η μαμά βέβαια, μια κι ο μπαμπάς δεν μπορούσε να φύγει γιατί το σχολείο του άρχιζε πιο νωρίς από το σχολείο της μαμάς και δε γινόταν να λείψει στην έναρξη. Ο μπαμπάς όμως φοβόταν πως η Φάρμουρ θα την τρέλαινε την κακομοίρα τη μαμά ρωτώντας και ξαναρωτώντας.

Και τότε η Κωνσταντίνα, δηλαδή εγώ, το λειψανάκι, τους είπα: «Θα πάω μόνη μου, όπως πάω κάθε καλοκαίρι από πέντε χρονών, και θα 'ρθουν η Φάρμουρ και οι Ασπασίες να με παραλάβουν».

Πάλι μ' αγχάλιασαν σφιχτά ο μπαμπάς κι η μαμά. Δεν έκλαιγαν, μα ήταν έτοιμοι.

Ουφ, ας μην τα θυμάμαι πια.

Πριν φύγω, μου υποσχέθηκαν πως θά 'ρθουν να με δουν στις διακοπές των Χριστουγέννων.

Δεν ήρθαν. Η μαμά γιατί είχε πρόβλημα με το μωρό του κύριου Μιχάλη και δεν μπορούσε να ταξιδέψει, κι ο μπαμπάς γιατί πήγε στα καλά καθούμενα κι έσπασε το πόδι του.

Θύμωσα πολύ. «Πώς το 'σπασες;», τον ρώτησα στο τηλέφωνο. «Ήταν πολύ πρωί, είχε δεκαπέντε κάτω από το μηδέν, κι εγώ κατέβηκα βιαστικά με μοκασίνια χωρίς να βάλω τις μπότες μου...»

Ήταν Κυριακή. Τι γύρευε πρωί πρωί στο δρόμο ο μπαμπάς μου; Σίγουρα κατέβηκε ν' αγοράσει φωμάκια. Και, για να φάει φωμάκια η Μπριγκίτε, θα καθίσει πέντε βδομάδες στο γύφο, μέσα στο σπίτι, να κοιτάζει τα νερουλά της μάτια. «Κωνσταντινιώ μου, γιατί θύμωσες που έπεσα; Το ξέρω, εγώ σου φώναζα πάντα να προσέχεις, μα να που έτυχε σ' εμένα...»

Έτυχε! Πέντε βδομάδες, και κινησιοθεραπεία μετά...

Εγώ για να πάω στις διακοπές ούτε λόγος... Βήχω συνέχεια, κι αυτός ο χειμώνας στο Άαχεν βρέθηκε να είναι ο πιο βαρύς απ' όσους έχω ζήσει. Μου τηλεφωνούν βέβαια κάθε μέρα. Μα τι να το κάνω;

Ας έμενα στο Άαχεν, κάτω από την κουνουπιέρα μου, με το παπλωματάκι μου. Ναι, μα πού θα πήγαινε η Μπριγκίτε; Δεν πιστεύω να κοιμόταν μαζί μου στο ίδιο κρεβάτι.

Ο μπαμπάς μού γράφει πως θα νοικιάσει μεγάλο σπίτι, κι όταν πάω, θα έχω το δωμάτιό μου έτσι όπως ήταν, με όλα τα πράγματά μου, κι η μαμά μού γράφει — πήγε στα περίχωρα, που ζει ο κύριος Μιχάλης — πως θα βρουν πιο μεγάλο σπίτι, για να 'χουμε κι εγώ και το μωρό τα δωμάτιά μας.

Καλά τα έλεγε η Σίγκριντ. Δεν είναι τίποτα. Θα έχω δύο δωμάτια και θα γιορτάζω δύο φορές τα γενέθλιά μου. Τι γίνεται όμως τώρα, που έχω μισό δωμάτιο και τη Φάρμουρ; «Η γιαγιά σου πέρασε πολλά», λένε οι Ασπασίες. Κι εγώ δεν πέρασα πολλά και περνάω ακόμα; Πού να 'ξερα πως αυτά δεν ήταν τίποτα μπροστά στα άλλα που θα 'ρχονταν.

- Θα 'ρθεις για τσάι;
- Θα 'ρθεις για τσάι;
- Θα 'ρθεις για τσάι;
- Κααααλά! αναγκάστηκα να απαντήσω την τρίτη φορά που με φώναξαν.

Αν δεν ήμουν τόσο ανάποδη, θα ομολογούσα πως μ' αρέσει όταν έρχονται οι Ασπασίες στο σπίτι.

Η μία είναι κοντούλα, αδύνατη, δε στέκεται ποτέ σε μια μεριά και μπαίνει στη Φάρμουρ, όταν λέει τα περίεργά της.

Η άλλη Ασπασία είναι παχουλή, γλυκιά, φοβάται λίγο τη Φάρμουρ κι όλο λέει: «Καλά, Ισμήνη μου, εσύ ξέρεις».

Όσο για την τρίτη Ασπασία, που είναι και η πραγματική Ασπασία, «στύβει πέτρα και βγάζει γάλα», που λένε οι άλλες γι' αυτήν.

Οι τρεις τους και η Φάρμουρ έχουν ζήσει μαζί στη φυλακή. Όχι πως σκότωσαν κανέναν, αλλά τότε, πολύ παλιά, στον πόλεμο με τους Γερμανούς, στην Αντίσταση και μετά με τον εμφύλιο.

Η Φάρμουρ αποφάσισε να με κάνει ξεφτέρι σχετικά με την Αντίσταση και τον παππού μου τον αντάρτη. Μπορεί στην αρχαία ιστορία που κάνουμε στο σχολείο να μπερδεύω πότε κυριάρχησαν οι Χετταίοι στη Μικρά Ασία, μα πότε έδιωξαν οι αντάρτες — με τον παππού μου — τους Γερμανούς και κατέλαβαν τη Βίνιανη ή το Μικρό Χωριό στο Καρπενήσι, τα παίζω στα δάχτυλα, θέλω δε θέλω.

Μήπως μιλάει και για τιποτ' άλλο η Φάρμουρ; Όρες ώρες μου έρχεται να της πω «πάψε πια», και

το λέω από μέσα μου. Μα, και δυνατά να το 'λεγα, κουφή εκείνη...

Τον καβγά μας όμως τον κάναμε άλλη φορά. Πού να φανταζόταν ο χερ Χάινερ ότι θα γινόταν χαμός για κείνον.

Μια μέρα η Ασπασία, αυτή «που στύβει πέτρα», με ρωτούσε για το σχολείο στο Άαχεν, κι εγώ άρχισα να μιλώ για τον χερ Χάινερ, και μ' έπιασε ενθουσιασμός και μίλησα όσο ποτέ μου, για να πω πόσο σπουδαίος ήταν.

Σε μια στιγμή κατάλαβα πως μίλησα πολύ και σταμάτησα.

— Αυτουνού του σπουδαίου σου χερ σίγουρα ο πατέρας του θα βασάνιζε κόσμο στα στρατόπεδα, λέει η Φάρμουρ.

Φούντωσα ολόκληρη κι άρχισα να τρέμω.

— Ο πατέρας του ήταν καθηγητής στο πανεπιστήμιο, λέω με τσιριχτή φωνή.

— Ε, και; απαντάει και πάει να συνεχίσει.

— Σταμάτα, Ισμήνη, μην το μπερδεύεις το παιδί μ' αυτά, μπαίνει στη μέση η μικρή Ασπασία.

— Αφού δεν του τα έμαθαν οι γονείς του, από κάποιον πρέπει να τα μάθει, λέει η Φάρμουρ και με κοιτάζει σαν εχθρό.

Την κοιτάζω κι εγώ με το κακό μου βλέμμα και

δε θέλω να της πω πως όλ' αυτά που λέει τα έχω μάθει στο σχολείο.

Πολλές φορές ο χερ Χάινερ μας μάζευε, τις δύο μεγάλες τάξεις του δημοτικού, και μας μιλούσε και για τον πόλεμο και για τον Χίτλερ και για τα στρατόπεδα και για τα παιδάκια σαν κι εμάς που πέθαναν στους θαλάμους με το γκάζι. Πέρσι μας είπε μάλιστα να δούμε την ιταλική ταινία *Η ζωή είναι ωραία*. Εκεί ένα παιδάκι και τον μπαμπά του τους πηγαίνουν σε στρατόπεδο στη Γερμανία. Τον μπαμπά του τον σκοτώνουν οι φασίστες, αλλά λίγο πριν εκείνος είχε φροντίσει να σωθεί ο μικρός. Γράψαμε έκθεση πάνω σ' αυτό και εγώ πήρα άριστα.

Μα δε θα της το πω της Φάρμουρ, δε θέλω να της λέω τίποτε από τη ζωή μας στο Άαχεν. Θέλω να την κρατάω καταδικιά μου.

Με τις Ασπασίες γελάω πολλές φορές. Όταν θυμούνται τη φυλακή, κάνουν σαν μικρά κοριτσάκια που μιλάνε για τα σχολικά τους χρόνια. Θυμάσαι αυτό; Θυμάσαι εκείνο; Και δώστου γέλια. Ως κι η Φάρμουρ γελάει.

«Τόσο ωραία λοιπόν περνούσατε στη φυλακή;», τόλμησα να ρωτήσω, όμως η Φάρμουρ μου έριξε βλέμμα κεραυνό και μουγκάθηκα.

Έξι η ώρα. Η Φάρμουρ ρωτάει αν τέλειωσα τα μαθήματά μου. Δεν απαντώ ούτε την τρίτη φορά και τραβάω για το κλουβί μου.

Τέτοια ώρα στο Άαχεν, έβγαινα με τον μπαμπά στην Άναστρασσε.

Δεν κάθομαι στην πορτοκαλιά φορμάικα να κάνω τα μαθήματά μου. Πέφτω στο κρεβάτι και κουκουλώνομαι μέχρι το κεφάλι με την γκριζα κουβέρτα που τσιμπάει.

Θέλω τη μαμά μου. Θέλω τον μπαμπά μου. Θέλω το πάπλωμά μου...

Στο σχολείο δεν μπορούσαν να έρθουν να με γράψουν ούτε η μαμά ούτε ο μπαμπάς. Τα σχολεία στο Άαχεν αρχίζουν πολύ νωρίς, και δε γινόταν να λείψουν. Με πήγε η Φάρμουρ.

Απέξω το σχολείο μοιάζει φυλακή, με ψηλά κάγκελα που φράζουν την αυλή και μια μεγάλη σιδερένια αυλόπορτα. Πάνω της είναι γραμμένες με χρωματιστές μπογιές ένα σωρό ακατάληπτες φράσεις. Το μόνο που ξεχώρισα ήταν δύο λέξεις γραμμένες με άσπρη μπογιά: ΚΟΥΚΟΥ-ΡΟΥΚΟΥ.

Μπήκαμε στην αυλή, που μου φάνηκε μικρή, κι ανεβήκαμε στον πρώτο όροφο, για να πάμε στο γραφείο της διευθύντριας.

Η διευθύντρια έχει κατάμαυρα βαμμένα μαλλιά μ'

ένα μεγάλο κότσο, που στην κορυφή του είναι μπηγμένα δύο χτενάκια με διαμαντάκια — φεύτικα φυσικά. Η Φάρμουρ της εξηγεί την περίπτωση μου — δηλαδή πως για λόγους υγείας πρέπει να μείνω αυτόν το χρόνο στην Ελλάδα. Ευτυχώς, είπε μονάχα αυτό.

Η διευθύντρια κοιτάζει κάτι χαρτιά, λέει πως έγγραφα καλά στις εξετάσεις για να μπω στο γυμνάσιο, ρωτάει κι άλλα διάφορα και απαντάει η Φάρμουρ.

— Εσύ δε μιλάς καθόλου; ρωτάει.

Τότε πρόσεξα πως μου μιλούσε, και θα 'ταν σίγουρα η τρίτη φορά που ρωτούσε.

Η Φάρμουρ μ' έσπρωξε με τρόπο.

Κούνησα μόνο το κεφάλι μου.

— Ελπίζω στην τάξη να είσαι πιο ομιλητική.

Βγήκαμε έξω. Ούτε ένα λουλούδι στην αυλή, ξερότσιμέντο. Η Φάρμουρ ήταν θυμωμένη που δε μίλησα, που δε ρώτησα τίποτα για το σχολείο. Τι να ρωτήσω; Τι να πω; Δε θα μ' αρέσει.

Και δε μ' άρεσε. Η τάξη μου μικρή και τα θρανία όλα γρατσουνισμένα. Ο πίνακας ξεβαμμένος, μόλις που ξεχωρίζουν τα γράμματα με την κιμωλία. Στα παράθυρα κρέμονται κάτι πανιά μπλε ξεθωριασμένα. Στα αποχωρητήρια δε θα πάω ποτέ, θα κρατιέμαι ώσπου να σχολάσω.

Για τα παιδιά, δεν μπορώ να πω. Τα πιο πολλά γνωρίζονταν μεταξύ τους από το δημοτικό. Με πλησίασαν όμως. Μα ρωτούσαν τόσα πολλά... κι εγώ μόλις που απαντούσα. Τι να σου κάνουν, με βαρέθηκαν.

Κι η καημένη η ελληνικού, να με κρατάει στο διάλειμμα να δει αν έχω κανένα πρόβλημα για να με βοηθήσει, κι εγώ να λέω «κανένα», και να θέλω να το βάλω στα πόδια.

Στην αυλή, ήμαστε τόσο στριμωγμένοι, που, αν δεν απαγορευόταν, θα έμενα στην τάξη στο διάλειμμα. Δεν έχει ούτε ένα παγκάκι να καθίσεις, ή μάλλον έχει ένα, μα του λείπει το ξύλο και είναι τα σίδερα σκέτα.

Ακουμπάω σε μια γωνιά στον τοίχο. Ύστερα από λίγο έρχεται δίπλα μου ένα κοριτσάκι.

— Κι εσύ ξένο; Εγκώ από Ρωσία.

Καλά κατάλαβα εγώ πως μιλάω — όταν μιλάω — κάπως αλλιώς από τα άλλα παιδιά.

Όχι, προφορά δεν έχω, μα εκείνα λένε λέξεις που εγώ δεν τις λέω ποτέ και ούτε τις καταλαβαίνω.

Τώρα, τι να πω στο κοριτσάκι, που το ζεστό του χέρι πιάνει το δικό μου; Δε λέω τίποτα, μα αφήνω το χέρι μου.

— Έχεις ωραία μάτια.

Την κοιτάζω ξαφνιασμένη.

Τη λένε Ταμάρ. Η μαμά της δουλεύει καθαρίστρια στο σχολείο, ήταν όμως φαρμακοποιός στον τό-

πο τους, κι ο μπαμπάς της καθηγητής φυσικής — τώρα βάφει σπίτια. Αν θέλουμε, μπορεί, λέει, να του πει να μας βάφει το δικό μας τζάμπα. Στον τόπο τους πεινούσαν, γι' αυτό έφυγαν.

«Φάρμουρ, στη Ρωσία σου πεινάνε!» Θα τρέξω με χαρά να της το πω. Τι να κάνω, όμως, με την Ταμάρα, που περιμένει να της μιλήσω κι εγώ για τα δικά μου;

Ευτυχώς, χτύπησε το κουδούνι.

Στα μαθηματικά σκίζω. Είμαι πολύ πιο προχωρημένη απ' όλη την τάξη, γιατί αυτά που μόλις τώρα αρχίζουν εγώ τα έκανα πέρσι.

Ο καθηγητής μας, ο κύριος Μπένος, είναι πολύ νέος, όμορφος, ψηλός, λίγο χλομός, με κατσαρά μαλλιά και γαλανά μάτια — έτσι φαντάζομαι τους αγγέλους — και δε μαλώνει ποτέ. Τα παιδιά λένε πως τραγουδάει πολύ ωραία, τον έχουν ακούσει στις γιορτές του σχολείου. Πιο ωραία κι από έναν τραγουδιστή που τον λένε Κουβά ή Ρουβά — δεν καταλαβα καλά — και τα κορίτσια είναι ξετρελαμένα μαζί του.

— Κύριε Μπένο, γιατί δε γίνεστε τραγουδιστής, του λέει η Βίκη, ένα ψηλό κορίτσι, μέτρια μαθήτρια, που δε φοβάται κανέναν και τίποτα — ούτε τη διευθύντρια.

— Γιατί μ' αρέσει αυτό που κάνω, της απαντάει ο κύριος Μπένος.

— Ξέρετε τι λεφτάς θα γινόταν; μας ζάλισε η Βίκη στο διάλειμμα. Τώρα πάει κι έρχεται μ' ένα παπάκι, που όλο νομίζεις πως από στιγμή σε στιγμή θα γίνει βίδες. Ο πατέρας μου τον παρακάλεσε να μου κάνει ιδιαίτερα, μα αυτός ούτε να τ' ακούσει. Κρίμα, γιατί μ' αρέσει κιόλας. Αν γινόταν Ρουβάς, θα ξετρελαινόμουν.

Τον είδα στην τηλεόραση αυτόν τον Κουβά, όχι Ρουβά, και δεν καταλαβαίνω τι του βρίσκουν.

Κι εγώ είχα ξετρελαθεί με τον Λεονάρντο Ντι Κάπριο, τον ηθοποιό που έπαιζε στον *Τιτανικό*, και είχα δει την ταινία μαζί με τη Σίγκριντ τρεις φορές, και κλάψαμε τον Λεονάρντο μας και τις τρεις, όταν τον κατάπιναν τα κύματα. Είχα γεμίσει το δωμάτιό μου με αφίσες του. Ήμουν βέβαια δέκα χρονών τότε. Πέρσι όμως, που έκλεισα τα δώδεκα, τις πέταξα όλες και ξανάβαλα πάλι το ωραίο μου άλογο κι έναν πανάσχημο βάτραχο με γουρλωτά μάτια. Κι ύστερα, όταν βλέπαμε με τη Σίγκριντ στο εξώφυλλο κάποιου περιοδικού τον Ντι Κάπριο, απορούσαμε πώς μας άρεσε... Κρίμα τα δάκρυα που είχαμε χύσει γι' αυτόν.

Εμένα ο κύριος Μπένος με σήκωνε συχνά στον πίνακα, μου έλεγε να μην καμπουριάζω κι απορούσε για τα μαθηματικά που ήξερα.

Είχα δώσει το λόγο μου στον εαυτό μου να κρατήσω την υπόσχεσή μου στον χερ Χάινερ και να γίνω αν όχι η πρώτη, τουλάχιστον η δεύτερη μαθήτριά.

Δεν κράτησα την υπόσχεση. Δεν μπόρεσα. Ίσως να φταίει το χαμστεράκι ή, πιο πολύ, η εκδρομή στο Καρπενήσι.

Γύριζα από το σχολείο σκεφτική. Στο διάλειμμα με είχε πλησιάσει ένα αγόρι της τρίτης.

Η Βίκη μου το είχε πει: «Αν θες να βρούμε αγόρια κοιλ, να κοιτάξουμε να πλησιάσουμε κανένα της τρίτης».

Η αλήθεια είναι πως οι συμμαθητές μας μοιάζουν μωρά. Άλλοι με κόκκινα φουσκωτά μαγουλάκια και σπυράκια, κι άλλοι που μόλις μας έφταναν στον ώμο. Εγώ όμως δεν είχα καμιά όρεξη να γνωρίσω αγόρι, ας ήταν και της τρίτης τάξης. Όταν, λοιπόν, ήρθε κοντά μου ένα ψηλό, λιγνό παιδί με χλομό πρόσωπο, πήρα με την άκρη του ματιού τη Βίκη, που μου έγνεφε «όχι». Μα, πριν πολυκαταλάβω γιατί, άρχισε εκείνος να μου μιλάει.

Έμαθε πως ήρθα από τη Γερμανία. Αυτός είχε έρθει πέρσι από εκεί.

— Πώς τα πας; με ρώτησε.

— Καλά, του απάντησα ξερά.

Εκείνος είπε πως τα πάει χάλια. Ήρθε με τη μα-

μά του, γιατί χώρισαν οι γονείς του κι ο μπαμπάς του έμεινε στη Γερμανία. Ζούσαν στην Κολωνία. Αυτός ήθελε να μείνει εκεί, πήγαινε σε μουσικό σχολείο, μα ο μπαμπάς του είχε αποκτήσει στο μεταξύ άλλη οικογένεια και δε γινόταν να τον κρατήσει κοντά του. Η μητέρα του, πάλι, ήθελε να γυρίσει στην Ελλάδα, στους συγγενείς της.

Στην Κολωνία! Δυο ώρες με το τρένο από το Άαχεν. Πηγαίναμε συχνά με τη μαμά και τον μπαμπά, γιατί είχαν φίλους εκεί.

— Εγώ ήρθα από το Άαχεν.

— Το ξέρω, είπε — κι απόρησα πού το είχε μάθει κι αυτό.

Πήγαινε με την τάξη του και τους δασκάλους τους συχνά εκεί σε συναυλίες.

— Δες, μου λέει και μου δείχνει ένα ασημένιο ζωάκι που κρεμόταν στο λαιμό του από ένα μαύρο πέτσινο λουρί.

Ήταν ο λύκος της Μητρόπολης με την τρύπα, απ' όπου ο Διάβολος του πήρε την ψυχή.

— Του την έσκασαν του λύκου, λέω για να πω κάτι.

— Κι εμάς μάς την έσκασαν.

Γύρισα να τον κοιτάξω καλύτερα και τέντωσα το λαιμό μου, γιατί ήταν πολύ πιο ψηλός από μένα. Τα μάτια του παράξενα χρυσαφιά και το ένα λίγο πιο σκούρο από το άλλο. Τα μαλλιά του θα 'ταν κι αυτά χρυσα-

φιά, αν δεν ήταν άλουστα, θαμπά και μπερδεμένα.

— Δε φέραμε το πιάνο. Η μάνα μου λέει ν' ασχοληθώ με υπολογιστές.

Θα μου έλεγε κι άλλα, μα εγώ ένιωθα το βλέμμα της Βίκης πάνω μου και του είπα πως με περιμένει η φίλη μου. Τον άφησα μόνο στη μέση της αυλής.

Κάποιον μου θύμιζε, με τα μακριά αδύνατα πόδια του και τα χέρια που κρέμονταν ατέλειωτα στα πλευρά του. Δεν είχα ανάγκη να πάω να βρω τη Βίκη. Έτρεξε εκείνη κοντά μου, να με ρωτήσει τι μου είπε και να με συμβουλέψει να προσέχω γιατί είναι μυστήριος.

— Δε μιλάει σε κανένα παιδί, κι απορώ τι θέλει από σένα. Στα μαθήματα τα πάει χάλια κι όλο κοπάνες κάνει.

Δεν ήξερα τι θα πει «κοπάνες», μα δεν τη ρώτησα.

Την ελληνικού την καταλαβαίνω μια χαρά, και τον κύριο Μπένο το ίδιο, μόνο τα παιδιά δυσκολεύομαι πολλές φορές να καταλάβω. Κοπάνα. Θα ρωτήσω την Ασπασία «που στύβει πέτρα» να μου πει. Εκείνη τα ξέρει όλα. Διάβαζε στη φυλακή, κι όταν βγήκε, ήταν σοφή.

Στο δρόμο για το σπίτι, αναρωτιόμουν με ποιον μοιάζει αυτό το παιδί που μου μίλησε, και ξαφνικά το βρήκα. Ήταν ολόιδιος ο Λουμίνης, ο φίλος του

Πινόκιο, αυτός που μεταμορφώθηκε σε γαϊδούρι.

Όταν μετακόμιζαν οι Ασπασίες τα πράγματα της Φάρμουρ για να φτιάξουν το δωμάτιό μου, έπεσε από μια κούτα ένα βιβλίο. Το πήρα και το ξεφύλλισα από περιέργεια. Στην πρώτη σελίδα έγραφε: «*Στη Βενετία μου, η γιαγιά της*».

Το έχωσα κάτω από την μπλούζα μου κι αργότερα, όταν πήγα στο έτοιμο πια κλουβί μου, το κοίταξα με την ησυχία μου. Ήταν ο Πινόκιο. Τον είχα διαβάσει στα γερμανικά. Άρχισα να ξεφυλλίζω το βιβλίο. Βρήκα πως είχε πιο πολλή πλάκα στα ελληνικά. Σε μια ολόκληρη σελίδα ήταν ζωγραφισμένο ένα αδύνατο αγόρι με ανάκατα μαλλιά κι από κάτω έγραφε: Ο ΛΟΥΜΙΝΗΣ. Φτυστός το αγόρι που με βρήκε στο διάλειμμα.

Έφτασα στην πλατεία Κυφέλης και, μόλις έστριφα για το σπίτι, είδα το μαγαζί που έχει στη βιτρίνα του σκυλάκια κι απέξω κρεμασμένα κλουβιά με πουλιά. Ξέχασα τον Λουμίνη και στάθηκα να τα χαζεύω. Τότε είδα πως, δίπλα στη βιτρίνα με τα σκυλάκια, σε μια άλλη πιο μικρή, υπήρχε ένα κλουβί με χαμστεράκια. Η καρδιά μου χτύπησε δυνατά...

Τι να απόγινε άραγε ο Λεονάρντο Ντι Κάπριο; Θα χαϊδεύει με τη μουσούδα του τα δάχτυλα της Μπριγκίτε, όταν ακουμπάει το χέρι της στα κάγκελα του κλουβιού του; Δεν μπορεί, εμένα με γνώριζε, κι αυτά τα ζωάκια είναι φοβητσιάρικα, δεν πλησιάζουν τον καθένα. Είχα πει να του αλλάξω όνομα, όταν

πια δε μ' άρεσε ο Ντι Κάπριο. Ύστερα όμως σκέφτηκα πως αυτό δε φταίει σε τίποτα.

Μπήκα στο μαγαζί και ρώτησα πόσο κάνουν. Είχα λεφτά. Ο μπαμπάς κι η μαμά μου στέλνουν κάμποσο χαρτζιλίκι. Η Φάρμουρ φωνάζει, αλλά είναι εντάξει, μου το αφήνει. Δεν είχα όμως μαζί μου χρήματα.

Έτρεξα στο σπίτι, άφησα τη σάκα και ξαναβγήκα σαν σίφουνας λέγοντας πως πάω ν' αγοράσω κάτι. Η Φάρμουρ δεν είπε τίποτα, γιατί φαντάστηκε πως θα ήθελα κανένα τετράδιο ή κάτι άλλο για το σχολείο.

Ξαναγύρισα στο μαγαζί, ζήτησα να δω τα χαμστεράκια, κι έπιασα στη χούφτα μου ένα ξανθοκόκκινο, που με κοίταζε κατάματα με τα χάντρινα μάτια του. «Γεια σου, χερ Χάινερ», είπα από μέσα μου κι ένωσα το κορμάκι του να μου ζεσταίνει το χέρι.

Το αγόρασα. Αγόρασα κι ένα κίτρινο κλουβί με μια ρόδα για να κάνει τις βόλτες του, πήρα και την τροφή του και το κουβάλησα περήφανη στο σπίτι.

— Τι είναι αυτό; είπε η Φάρμουρ σαν να έβλεπε πρώτη φορά στη ζωή της χάμστερ.

— Να σου συστήσω τον χερ Χάινερ.

Στην αρχή με κοίταξε αμίλητη κι ύστερα έβαλε τις φωνές. Πως κάνω ό,τι θέλω και δεν τη ρωτάω, πως κουβαλάω ποντίκια στο σπίτι, πως θα τους πει να μου κόψουν το χαρτζιλίκι. Στεχόταν μπροστά στην πόρτα και δεν μπορούσα να μπω.

— Να το πας αμέσως πίσω.

— Όχι.

Το είπα, φαίνεται, άγρια το «όχι», κι άθελά της έκανε ένα βήμα στο πλάι και τρύπωσα μέσα στο σπίτι, έτρεξα στο δωμάτιό μου, βρόντηξα την πόρτα και θα την κλείδωνα, αν η Φάρμουρ δεν είχε πάρει το κλειδί από την πρώτη στιγμή που έγινε δικό μου αυτό το δωμάτιο. Σε λίγο την άνοιξε με φόρα, όπως το συνήθιζε.

Εγώ είχα καθίσει στο κρεβάτι με το κλουβί αγχαλιά.

Εκείνη άρχισε να μιλάει για την αναισθησία μου, που, τη στιγμή που πεθαίνουν παιδιά από την πείνα, εγώ, αντί να τα βοηθήσω, αγοράζω ποντίκια.

Δεν έβγαζα λέξη. Έμενα ακίνητη, με το κλουβί στα γόνατα. Ο χερ Χάινερ είχε κρυφτεί βαθιά στο σπιτάκι του.

Η Φάρμουρ μού γύρισε την πλάτη κι έφυγε. Ήμουν σίγουρη πως θα πήγαινε να τηλεφωνήσει στον μπαμπά. Την άκουσα που έπαιρνε πολλούς αριθμούς — σίγουρα τον καλούσε στο κινητό του... Έφταναν λέξεις στ' αυτιά μου, ένιωθα σαν να μου πετούσε πέτρες.

— Την έχετε κακομάθει... δεν ακούει... δε με ρωτάει... ναι, ποντίκι σου λέω... Α, είχε κι εκεί... Δεν το θέλω... είναι ζήτημα αρχής. Πες μου τώρα για το πόδι σου... Δε λες φέματα, ε! Πότε θα πετάξεις την πατερίτσα;

Ύστερα κατάλαβε, φαίνεται, πως άκουγα κι έκλεισε την πόρτα του καθιστικού.

Σηκώθηκα από το κρεβάτι και κοίταξα γύρω γύρω πού να βάλω το κλουβί. Έκανα στην άκρη ό,τι είχε πάνω το γραφειάκι μου και το ακούμπησα εκεί — δεν υπήρχε άλλο μέρος. Θα διάβαζα στο κρεβάτι και θα έγραφα στα γόνατα.

Το ξέρω, ο χερ Χάινερ δεν αγαπάει το θόρυβο και θα τον ενοχλούσε να γρατσουνάω χαρτιά και να γυρίζω φύλλα.

Κρίμα να μην έρθουν οι Ασπασίες σήμερα. Ίσως η μικρή Ασπασία έπαιρνε το μέρος μου.

Τρώγαμε αμίλητες. Η Φάρμουρ, με σφιγμένα τα χείλη. Εγώ ένα πράγμα δεν μπορώ να υποφέρω: να μου κάνουν μούτρα.

— Ξέρεις, Φάρμουρ, είναι ήσυχα ζωάκια και θα το φροντίζω εγώ. Είχα ένα και στο Άαχεν, είπα με όσο πιο γλυκιά φωνή μπορούσα.

Η Φάρμουρ δεν απάντησε, μα έσφιξε τα χείλη της πιο πολύ, τόσο που το στόμα της εξαφανίστηκε.

Τότε άρπαξα κι εγώ την καρδιά του μαρουλιού από τη μέση της σαλάτας, γιατί ήξερα πόσο θ' άρεσε στον χερ Χάινερ, και σηκώθηκα γρήγορα γρήγορα από το τραπέζι να πάω να του τη δώσω. Νόμιζα πως τη γλίτωσα, γιατί εκείνη δε με πήρε από πίσω. Ενώ όμως ο χερ Χάινερ μασούλιζε το μαρούλι του έξω από το σπιτάκι του κι εγώ, εγκατεστημένη στο

κρεβάτι μου, είχα αρχίσει να γράφω πάνω στα γόνατα τα μαθήματά μου, όρμησε μέσα η Φάρμουρ χωρίς να χτυπήσει την πόρτα.

Τα 'χασε έτσι όπως με είδε και στάθηκε για μια στιγμή αμίλητη. Ύστερα άστραφαν τα μάτια της όπως αστράφτουν όταν μιλάει για τους φασίστες, και μίλησε με τρόπο που δε σήκωνε να της απαντήσεις.

— Το ζώο θα το δώσεις αύριο πίσω. Δεν έχω όρεξη να καμπουριάσεις τελείως έτσι που γράφεις.

Βγήκε και βρόντηξε την πόρτα. Όσο και να φανεί παράξενο, χάρηκα, γιατί είδα πως ανησυχούσε αν θα καμπουριάσω. Λες να νοιάζεται λίγο για μένα; Δε μ' έχει πει βέβαια ποτέ «Κωνσταντίνα μου». Το «μου» ήταν μόνο για τη Βενετία. Μήπως, αν φανώ κι εγώ πιο καλή μαζί της, μου αφήσει το χαμοστεράκι; Να σηκωθώ αύριο το πρωί πιο νωρίς και να πάω να της αγοράσω την εφημερίδα της πριν φύγω για το σχολείο και να την αφήσω να τη βρει πάνω στο τραπέζι; Όταν πηγαίνω να φωνίσω κάτι από το περίπτερο και είμαι στις κακές μου, ξεχνώ δήθεν να της πάρω την εφημερίδα της. Θυμώνει, λέει πως σκέφτομαι μόνο τον εαυτό μου και φεύγει να την αγοράσει η ίδια.

Αύριο, λοιπόν, θα της τη φέρω πρωί πρωί και θα της πω ακόμα: «Φάρμουρ, ξέρω ποιος κατέβασε τη γερμανική σημαία από την Ακρόπολη».

Όχι πως δεν το ξέρω, μου το έχει πει εκατό φορές, μα με πιάνει το ανάποδο και κάθε φορά που με

ρωτάει να δει αν το έχω μάθει, της λέω μια πως την κατέβασε ο Κολοκοτρώνης και μια ο Γιάννης Ρίτσος.

Τι όμορφα που κοιμήθηκα το βράδυ! Άκουγα μέσα στον ύπνο μου τον χερ Χάινερ να γυρίζει στη ρόδα του — γιατί μόνο το βράδυ βγαίνει από το σπιτάκι του — κι ένιωθα πως έχω συντροφιά. Κι ύστερα ονειρεύτηκα τον πραγματικό χερ Χάινερ, πως είχε έρθει στο σπίτι μας στο Άαχεν και συζητούσε με τη μαμά και τον μπαμπά.

Εύπνησα κι έτρεξα να αγοράσω την εφημερίδα της Φάρμουρ.

Δεν έπιασε το κόλπο.

— Όταν σχολάσεις, θα το πας πίσω.

Πριν φύγω, πήγα στο δωμάτιό μου και είπα στον χερ Χάινερ:

— Μη φοβάσαι, δε θα σε πάω πίσω. Θα χαλάσω τον κόσμο.

Και να θέλω να είμαι καλή μαζί της, η Φάρμουρ δε μ' αφήνει. Κι όμως, νοιάστηκε μην καμπουριάσω.

Δε χρειάστηκε να χαλάσω τον κόσμο. Ήρθαν οι Ασπασίες και έσωσαν τον χερ Χάινερ.

Κόντευε να τελειώσει ο Φλεβάρης, και είχε τόση λιακάδα, όση δε βλέπαμε ούτε το καλοκαίρι στο Άα-
χεν.

Η Φάρμουρ και οι Ασπασίες αποφάσισαν να πάμε το Σαββατοκύριακο εκδρομή στο Καρπενήσι. Η μικρή Ασπασία έχει ένα αυτοκινητάκι. Στο τιμόνι κάθισε εκείνη και πλάι της η Φάρμουρ. Πίσω στριμώχτηκαν οι δύο άλλες Ασπασίες και στη μέση εγώ, που έπαιζα συνέχεια με το γκέιμ μπόι μου και, παρ' όλο που είχα κλείσει τον ήχο, νευρίαζαν όλες, ως και η μικρή Ασπασία, η υπερασπίστριά μου.

— Μα δε θέλεις να κοιτάξεις έξω, τι ωραία που είναι;

— Εδώ όμως πρέπει να κοιτάξεις, εδώ θα σταματήσουμε.

— Εδώ είναι γραμμένη όλη η ιστορία του παππού σου.

Την ιστορία την ήξερα. Όσα καλοκαίρια μ' έφερε η Φάρμουρ στο Καρπενήσι, σταματούσαμε στο ίδιο,

όπως και τώρα, σημείο και μου τη διηγίontan. Βέβαια δεν μπορώ να πω πως την πολυθυμόμου, γιατί είχα το νου μου να πιάσω καμιά πασχαλίτσα να τη βάλω να περπατήσει στα δάχτυλά μου.

Οι τρεις Ασπασίες κι η Φάρμουρ βγήκαν από το αυτοκίνητο. Εγώ χασομέρησα λίγο, γιατί ήθελα να τσακώσω το τερατάκι που κυνηγούσα στο γκέιμ μπόι.

Η μικρή Ασπασία με τράβηξε έξω, πριν πάρει είδηση η Φάρμουρ ότι δεν είχα βγει. Τότε είδα τη Φάρμουρ και τις τρεις Ασπασίες, που είχαν παραταχτεί σαν να ήθελαν να παίξουν θέατρο, έτσι όπως είχα δει πέρσι στην Επίδαυρο να στέχονται οι ηθοποιοί.

Πέρσι στην Επίδαυρο! Είχα πάει με τη μαμά και τον χερ Χάινερ, που ήταν για διακοπές στην Ελλάδα. Ο μπαμπάς θα 'ρχόταν πιο αργά γιατί παρακολουθούσε ένα σεμινάριο, κι όλο μας έπαιρνε στο τηλέφωνο και μας έλεγε: «Μου λείπετε». «Μα δεν πήρες είδηση τίποτα;» «Όχι, Φάρμουρ, τίποτα.»

Η μικρή Ασπασία βγήκε μπροστά από τον κύκλο που είχαν κάνει, σαν να ήθελε να απαγγείλει:

- Εδώ ήταν.
- Όχι, λίγο πιο κει, έκανε η παχουλή Ασπασία.
- Εδώ, εδώ, πριν τη μικρή στροφή, είπε η Φάρμουρ.

Η Ασπασία «που στύβει πέτρα» έκανε ένα βήμα κι ύστερα μια βόλτα γύρω από τον εαυτό της.

— Εδώ στάθηκα, καταμεσής, και σήκωσα τα χέρια. Όχι και πολύ ψηλά, γιατί φοβόμουν μη μου πέσει το μαξιλάρι που είχα στερεώσει στην κοιλιά.

Μετά άρχισαν να μιλούν γρήγορα, τότε η μία, τότε η άλλη.

— Είχαμε τις πληροφορίες μας. Από δω θα περνούσε το φορτηγό που τον μετέφερε.

— Έφτασε ακριβώς στην ώρα του.

— Εκείνος ήταν στο πίσω μέρος του φορτηγού και τον συνόδευε ένας μόνο Γερμανός. Άνοιξη, όλα λουλουδιασμένα. Μπροστά, στην καμπίνα, ο οδηγός κι άλλος ένας στρατιώτης.

— Το φορτηγό σταμάτησε. Μόλις με είδαν, ο συνοδηγός κατέβηκε. Ήξερα λίγα γερμανικά. Είπα πως μ' έπιασαν οι πόνοι της γέννας, και να με πήγαιναν ως τη Λαμία. Κάτι κουβέντιασαν μεταξύ τους, μα την ίδια στιγμή, από την πλαγιά του βουνού, μέσα από τα πυκνά έλατα, ξεφύτρωσαν αντάρτες και τους ξάφνιασαν. Δεν πρόλαβαν να βγάλουν όπλο. Σκαρφάλωσαν οι αντάρτες στο φορτηγό. Σκότωσαν το φρουρό και το σοφέρ, τον άλλο τον έδεσαν. Εσύ, Ισμήνη, είχες ανέβει στο φορτηγό και αγκάλιαζες τον Κωνσταντίνο. Βρήκες στην τσέπη του φρουρού τα κλειδιά και του άνοιξες τις χειροπέδες. Χαθήκαμε, όπως είχαμε έρθει, μέσα στα πυκνά έλατα.

Η Ασπασία «που στύβει πέτρα» τα έλεγε όλ' αυτά με το βλέμμα στυλωμένο μακριά, λες και ήταν στον κινηματογράφο και περνούσαν μπροστά της οι εικόνες κι εκείνη διηγιόταν ό,τι έβλεπε στο πανί.

— Η γιαγιά σου τα οργάνωσε όλα, είπε η παχουλή Ασπασία, που μιλούσε πιο λίγο απ' όλες. Για να σώσει τον παππού σου από τα νύχια των Γερμανών.

Η Φάρμουρ δε μίλησε ξανά. Μπήκε στο αυτοκίνητο και την ακολούθησαμε. Όσπου να φτάσουμε στο Καρπενήσι δε μίλησε καμιά τους, κι εγώ δεν τόλμησα να παίξω με το γκέιμ μπόι μου. Ανησυχούσα μόνο μήπως δεν είχα αφήσει αρκετό φαί στον χειρ Χάινερ.

Δε θα μέναμε στο Καρπενήσι, αλλά λίγο πιο πέρα, στο Μικρό Χωριό, όπου η παχουλή Ασπασία είχε ένα όμορφο σπιτάκι με κήπο. Το πατρικό σπίτι της Φάρμουρ στο Καρπενήσι πουλήθηκε, για να μπορέσουν να ζήσουν στα δύσκολα, λέει, χρόνια. Περνάμε πολλές φορές απέξω και μου το δείχνει.

Είναι ένα δίπατο σπίτι με μεγάλο μπαλκόνι. Τώρα μια πινακίδα, που πιάνει όλο το μπαλκόνι, γράφει: ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΓΓΛΙΚΩΝ.

Έτσι, όταν πηγαίναμε στο Καρπενήσι, μέναμε στο σπιτάκι της Ασπασίας. Οι τρεις Ασπασίες και η Φάρμουρ κοιμόνταν στην κρεβατοκάμαρα κι εγώ στον καναπέ στο σαλόνι, που ήταν πολύ ζεστά, γιατί

έκαιγε μια μεγάλη σόμπα μέρα νύχτα. Και, το πιο σπουδαίο, σκεπαζόμουν με πάπλωμα, όχι σαν το πουπουλένιο που είχα στο Άαχεν, μα δε μου έφευγε το σεντόνι ούτε με γρατσουνούσαν οι κουβέρτες.

Το Μικρό Χωριό το αγαπώ παρ' όλο που δεν έχει θάλασσα, που τη λατρεύω. Λίγο πιο κει όμως είναι ο Προυσός, ο καταρράχτης, κι όταν πηγαίνω για καμιά βδομάδα το καλοκαίρι, τσαλαβουτάμε με τ' άλλα παιδιά στα κρύα νερά του. Τέτοια εποχή δε θα υπάρχει εκεί κανένα παιδί. Όσοι ζούσαν παλιά στο Μικρό Χωριό έφυγαν για την Αθήνα ή γι' αλλού. Το καλοκαίρι έρχονται μερικά παιδιά για διακοπές ή έχουν ξεμείνει κάποιοι παππούδες και γιαγιάδες που φιλοξενούν τα εγγόνια τους.

Η πρώτη μέρα πέρασε μια χαρά. Η παχουλή Ασπασία είχε ειδοποιήσει την κυρα-Μαγδαληνή, που της φρόντιζε το σπίτι, ν' ανάψει τη μεγάλη σόμπα, κι η μικρή Ασπασία έβαλε αμέσως απάνω κάστανα, που έσκαζαν και τα 'τρωγα καυτά.

Το βραδάκι ήρθε μια επίσκεψη, ένας γέρος κοντούλης τόσοσ δα, που η Φάρμουρ και οι Ασπασίες τού έκαναν πολλές χαρές και τον φώναζαν καπετάν Παγίδα. Μα κι εκείνος καταχάρηκε που τις είδε κι όλο έλεγε: «Βρε, βρε, τα κορίτσια!».

Έφαγε μαζί μας και τις ρώτησε:

- Πώς παν τα πράγματα;
- Χάλια, απάντησε η Φάρμουρ.

— Όχι δα και χάλια, βρε Ισμήνη, είπε η μικρή Ασπασία.

— Πάω να φέρω στρωσίδια για την Κωνσταντίνα, έκανε η παχουλή Ασπασία, που με είδε να χασιμουριέμαι.

Μου έστρωσε στον καναπέ. Εγώ πήγα μέσα στο δωμάτιο, όπου είχα ακουμπήσει το σακίδιό μου, να βάλω τις πιτζάμες μου, κι έτρεξα γρήγορα στο σαλό-νι να χωθώ κάτω από τα σκεπάσματα, γιατί στο δωμάτιο είχε παγωνιά. Έσβησε το φως πλάι στον καναπέ και πήγε μαζί με τους άλλους, που είχαν μείνει γύρω από το τραπέζι και κουβέντιαζαν χαμηλόφωνα.

Μ' άρεσε πολύ, όπως όταν ακούω τον χερ Χάινερ να γυρίζει στη ρόδα του μέσα στη νύχτα.

Τα ξύλα έτριζαν στη σόμπα, κι ο καπετάν Παγίδας διηγιόταν κάτι σαν να 'λεγε παραμύθι, και πού και πού ανέβαζε τη φωνή του, «τότε που τους έστησα την παγίδα εκεί...».

Οι άλλες του έκαναν «πιο σιγά», κι εμένα μ' έπαιρνε ένας γλυκός ύπνος.

Ο χαμός έγινε το άλλο πρωί στη Βίνιανη, για ένα άλογο κι ένα ζευγάρι κορδόνια παπουτσιών.

Η Φάρμουρ και οι τρεις Ασπασίες επέμεναν να πάμε στη Βίνιανη, έστω κι αν ήταν μακριά. Ήθελαν

να δουν αν τέλειωσαν επιτέλους τα έργα στο παλιό σχολείο, που θα γινόταν μουσείο της Αντίστασης.

Στη διαδρομή τραγουδούσαν κι οι τέσσερις τους αντάρτικα τραγούδια, λες και ήταν μαθήτριες του λυκείου στην πενταήμερη εκδρομή. Εγώ είχα βάλει στ' αυτιά μου τ' ακουστικά κι άκουγα το σιντί μου με το αγαπημένο μου συγκρότημα Τα Μουλιασμένα Μπισκότα.

Ότι σταμάτησε το αυτοκίνητο το κατάλαβα, μα φαίνεται δεν άκουγα που μου μιλούσαν, γιατί συνέχιζα να έχω τ' ακουστικά στ' αυτιά μου. Η Φάρμουρ μού τα τράβηξε.

— Μ' αυτό το πράγμα στ' αυτιά σου νομίζω πως είσαι κωφάλαλη. Έτσι που πάμε, σε λίγο θα συνεννοούμαστε με νοήματα.

Είπα να μην απαντήσω και βγήκα μαζί με τις άλλες από το αυτοκίνητο σέρνοντας βαριεστημένα τα πόδια μου. Όλες προχωρούσαν προς το σχολείο κι εγώ είχα μείνει λίγο πιο πίσω.

Η Φάρμουρ γύρισε και με κοίταξε, ή μάλλον κοίταξε τα πόδια μου.

— Δέσε τα κορδόνια σου, θα μπερδουκλωθείς.

Περίμενα να το πει τρεις φορές, για να της απαντήσω:

— Δεν έχω κορδόνια.

— Πώς δεν έχεις κορδόνια; Πώς δεν έχεις κορδόνια; Πώς δεν έχεις κορδόνια; Τι τα έκανες τα κορδόνια;

νια σου; Τι τα έκανες τα κορδόνια σου; Τι τα έκανες τα κορδόνια σου;

Της απάντησα πως ούτε ξέρω πού είναι. Ίσως στο Άαχεν.

Φώναξε τις άλλες, ξέχασε και το σχολείο κι αν είχαν τελειώσει τις επισκευές, και τις ρωτούσε αν είχαν ξαναδεί μποτάκια χωρίς κορδόνια.

Όχι, δεν είχαν ξαναδεί.

«Λοιπόν, δείτε τώρα», είπα από μέσα μου.

Ευτυχώς, άρχισε να μιλάει η Ασπασία «που στύβει πέτρα» και έπαφσαν να ασχολούνται με τα κορδόνια.

— Το θυμάμαι αυτό το σχολείο στα χρόνια της Κατοχής. Εδώ ήταν το αρχηγείο της Αντίστασης. Σ' όλη την Ευρυτανία δεν τολμούσε πια να πατήσει Γερμανός.

Και πάλι νόμιζα πως μιλούσε σαν να 'βλεπε να προβάλλεται μπροστά της μια ταινία.

Ξαφνικά, μέσα στην ταινία της Ασπασίας, λίγο όμως πιο πέρα, στο χωράφι, πήρε το μάτι μου ένα άλογο που βοσκούσε. Έτρεξα κοντά του.

Κατάμαυρο σαν τον Διαγόρα. Τα μάτια του γυαλιστερά και γλυκά σαν κι εκείνου. Πήγα κοντά και το χάιδεφα κάτω απ' το λαιμό, όπως μου είχε δείξει η Μπριγκίτε πως χαϊδεύουν τα άλογα. Εκείνο έσχυψε το κεφάλι του κι ακούμπησε το μάγουλό μου.

Άκουσα βήματα. Φάνηκε ένα ψηλό, αδύνατο αγόρι. Μόλις με είδε, χαμογέλασε.

— Βλέπω, σ' αγάπησε αμέσως ο Αράπης.

Δε μ' άρεσε που το έλεγαν Αράπη. Ύστερα το αγόρι με ρώτησε πώς βρέθηκα εκεί, και του είπα πως ήρθα με τη γιαγιά μου και τις φίλες της να δούμε το σχολείο.

Γύρισα και κοίταξα. Εκείνες όμως είχαν μπει μέσα.

— Θεσ να καρβαλικέφεις; Είναι πολύ ήμερο αλογάκι.

Πριν προλάβω να απαντήσω, έριξε πάνω στη ράχη του αλόγου ένα τσουβάλι που κρατούσε στα χέρια του. Η καρδιά μου χτυπούσε να σπάσει. Το αγόρι έπλεξε τα δάχτυλά του και μου είπε να πατήσω, για ν' ανέβω. Έτσι κι αλλιώς, δε θα πήγαινα μακριά, μια μικρή βόλτα, δεν είχε χαλινάρια για να τρέξω. Δε χρειάστηκε να το σκεφτώ ξανά, πάτησα στα χέρια του κι ανέβηκα. Δε φανταζόμουν πως είχε τόσο δυνατά χέρια.

Το αγόρι χτύπησε δυο τρεις φορές το άλογο στην πλάτη, κι εκείνο ήρεμα ήρεμα, ελαφροπατώντας, μ' έκανε μια βόλτα στον περίβολο του σχολείου. Εγώ καθόμουν με την πλάτη ολόγισια, κάνοντας ισορροπία. Ύστερα έσκυφα κι αγκάλιασα σφιχτά το ζεστό λαιμό του.

Τότε, έτσι όπως ήμουν σκυφτή, τις είδα που έβγαιναν από το σχολείο. Οι τρεις Ασπασίες και η Φάρμουρ έμειναν ακίνητες να με κοιτάζουν.

Εγώ έσφιξα πιο πολύ το λαιμό του αλόγου.

Η Φάρμουρ άνοιξε το στόμα της, μα δεν της έβγαιναν λόγια. Κάποια στιγμή είδε το αγόρι.

— Εσύ την ανέβασες εκεί πάνω;

— Είναι ήμερο αλογάκι, της δικαιολογήθηκε.

Εκείνη ήρθε κοντά μου, μου έπιασε το πόδι και το τράβηξε.

Το αγόρι στάθηκε μπροστά της.

— Θα τη ρίξεις. Θα την κατεβάσω εγώ.

Έπλεξε πάλι τα δάχτυλά του, πάτησα πάνω και κατέβηκα. Έφυγε, και το άλογο τον ακολουούθησε. Ούτε ευχαριστώ δεν πρόλαβα να πω και στους δυο τους.

Το αμάρτημά μου ήταν μεγάλο. Εκείνες έκαναν όλον αυτόν το δρόμο για να δω εγώ ολοζώντανη την ιστορία της Ελλάδας! Ναι, είχαμε έρθει και πρόπερσι το καλοκαίρι, μα ήμουν μικρή, δεν πολυκαταλάβαινα, και το σχολείο δεν είχε γίνει ακόμα μουσείο, κι εγώ ούτε που μπήκα μέσα να μάθω σε ποιους χρωστώ που είμαι ελεύθερη σήμερα. «Δεν είμαι καθόλου ελεύθερη», είπα από μέσα μου.

Ξαναμπήκαν στο μουσείο μαζί μου. Οι Ασπασίες έλεγαν, έλεγαν, μόνο η Φάρμουρ δε μιλούσε. Είχε σφιγμένα τα χείλη, έτσι όπως έκανε όταν νευρίαζε και χανόταν το στόμα της.

Δεν άκουγα τίποτα, ένιωθα το βλέμμα της καρφωμένο πάνω μου να με παγώνει. Και τότε μόνο ζε-

στάθηκε η καρδιά μου, όταν με την άκρη του ματιού είδα από το παράθυρο, πέρα στο λιβάδι, το μαύρο αλογάκι, που είχε γυρίσει το κεφάλι του λες και προσπαθούσε να με δει.

Δε μου μίλησαν καθόλου, ούτε όταν φτάσαμε σπίτι. Ο καπετάν Παγίδας δεν ήρθε το βράδυ να πει τα παραμύθια του. Ο καναπές ήταν στρωμένος, και, μόλις φάγαμε, πήγα να ξαπλώσω.

Δε μ' έπαιρνε ο ύπνος, έκανα όμως πως κοιμόμουν. Δεν μπορούσα να φανταστώ πως θα κουβέντιαζαν όλη την ώρα για κορδόνια! Δε μιλούσαν ούτε για τους Γερμανούς ούτε για το αντάρτικο, ούτε έλεγαν ιστορίες από τις φυλακές τους και τις εξορίες τους. Τίποτα, μόνο για κορδόνια!

Η Φάρμουρ έλεγε πως φταίνε οι γονείς μου, που μ' άφηναν να τριγυρνάω έτσι. Η παχουλή Ασπασία είπε πως νομίζει πως είναι μόδα, γιατί τώρα θυμάται πως είδε και τον ανιψιό της να φοράει κάτι ξεχειλωμένα αθλητικά παπούτσια χωρίς κορδόνια, μα δεν έδωσε σημασία.

— Μόδα; απόρησε η μικρή Ασπασία.

Κι ύστερα άρχισε να διηγείται πως όταν ήταν δεκάξι χρονών, στο Περιστέρι, όπου ζούσε με τους γονείς της, περπατούσε ξυπόλητη. Χειμώνας, κρύο, πείνα, Κατοχή. Ένας ξάδερφός της τής έδωσε κάτι παπούτσια, που του είχαν μικρύνει. Δεν την ένοιαζε ούτε ότι ήταν αγορίστικα ούτε ότι ήταν παλιά. Ντρε-

πόταν που δεν είχαν κορδόνια. Έφαξε η μάνα της, μα δε βρήκε πουθενά. Θαρρείς μαζί με τα τρόφιμα, που είχαν εξαφανιστεί, είχαν χαθεί και τα κορδόνια.

— Άκου να πεινάω, να κρυώνω, κι εγώ να κλαίω για τα κορδόνια!

Τώρα πια μιλούσαν τόσο σιγά, που δεν τις άκουγα. Κουκουλώθηκα μέχρι το κεφάλι με το πάπλωμα, και μια μου ερχόταν να βάλω τα κλάματα, μια τα γέλια, που τα κορδόνια έγιναν τόσο μεγάλο θέμα.

Ούτε έκλαφα ούτε γέλασα. Με πήρε ο ύπνος.

Το πρωί, όταν ξύπνησα, δεν τις είδα να πίνουν τον καφέ τους.

Σηκώθηκα. Πάνω στο τραπέζι, μόνο μια κούπα και δίπλα ένα κατσαρολάκι με γάλα και το κουτί με τα δημητριακά. Πλάι στο κουτί, ένα σημείωμα:

Κωνσταντίνα,

Αρρώστησε ο καπετάν Παγίδας και τον πηγαίνουμε στο γιατρό στο Καρπενήσι. Αν χρειαστεί νοσοκομείο, μπορεί ν' αργήσουμε. Η κυρα-Μαγδαληνή θα σου φέρει παστίτσιο το μεσημέρι. Αν πας βόλτα ως την πλατεία, βγες από την πόρτα της κουζίνας κι άσε το κλειδί στη γλάστρα. Πρόσεχε.

Η Φάρμουρ

— Ζήτωωωω!

Πέταξα το σημείωμα ψηλά στον αέρα. Θα έμενα μόνη μου ως το μεσημέρι. Μπορεί και παραπάνω. Όχι πως ήθελα να είναι πολύ άρρωστος ο καχομοίρης ο καπετάν Παγίδα, μα τέτοια ευκαιρία πού θα την ξανάβρισκα.

Στην Αθήνα, η Φάρμουρ — αλήθεια, στο σημείωμα από κάτω γράφει «Φάρμουρ», πρώτη φορά που αναγνώριζε επίσημα το όνομα που της είχα δώσει — έβγαινε μόνο όταν έλειπα στο σχολείο ή πήγαινα στα γερμανικά. Δε μου είχε δώσει κλειδί του σπιτιού — στο Άαχεν είχα από οχτώ χρόνων — και πάντα την έβρισκα σπίτι όταν γύριζα. Τώρα, για πρώτη φορά ολομόναχη, χωρίς κανένα βλέμμα πάνω μου. Θα έτρωγα τα δημητριακά μου με παγωμένο γάλα, όπως μου άρεσαν. Η Φάρμουρ έλεγε πως το γάλα κατευθείαν από το φυγείο κάνει κακό.

Στο Άαχεν, όλοι πίναμε γάλα από το φυγείο. Ετοιμάστηκα να πάω στην κουζίνα να πάρω άλλο γάλα, όταν τα είδα μπροστά μου! Πάνω στο κουτί με τα δημητριακά ήταν ακουμπισμένο ένα ζευγάρι κορδόνια! Τα πήρα, άνοιξα τη σόμπα και τα πέταξα με φόρα μέσα. Τι φανταζόταν δηλαδή η Φάρμουρ! Πως, μόλις τα 'βλεπα, θα τα 'δενα στα μποτάκια μου ή πως θα 'κλαιγα σαν τη μικρή Ασπασία, γιατί το καημένο δεν είχα κορδόνια; Αφού εγώ η ίδια, μόλις τα αγόρασα τα μποτάκια μου, τράβηξα τα κορδόνια και τα 'βγαλα.

Μα τίποτα δεν καταλαβαίνει από σημερινά παιδιά; Ούτε φαίνεται κι από τα χτεσινά πρέπει να 'χει ιδέα, και φαντάζομαι τι θα τράβηξε ο καημένος ο μπαμπάς μου όταν ήταν μικρός, παρ' όλο που δεν έχει ανοίξει ποτέ το στόμα του να πει τίποτα. Ο καλός μου ο μπαμπάς! Θα τρέξω, μόλις τελειώσω το πρωινό μου, στην πλατεία. Χτες πήρε το μάτι μου ένα καρτοτηλέφωνο. Θ' αγοράσω κάρτα από το περίπτερο. Στο σπίτι είναι πάντα μπροστά η Φάρμουρ όταν τηλεφωνώ, και δε σκέφτηκα ποτέ να τους μιλήσω από κάποιο θάλαμο. Θα τους φαινόταν παράξενο. Ενώ εδώ η Ασπασία δεν έχει τηλέφωνο.

Πήγα στην κουζίνα, πήρα από το ψυγείο το μπουκάλι με το παγωμένο γάλα και, για πρώτη φορά από τότε που ήρθα από το Άαχεν, ευχαριστήθηκα τα δημητριακά μου. Ύστερα έριξα στο μπουκάλι το γάλα που μου είχε αφήσει η Φάρμουρ στο κατσαρολάκι. Μάζεψα το τραπέζι στο άφε σβήσε — πράγμα που πρέπει να μου το πουν τρεις φορές για να το κάνω —, ντύθηκα, άρπαξα το μπουφάν μου και βγήκα από την πόρτα της κουζίνας. Έβαλα το κλειδί μέσα στη γλάστρα και πήρα πετώντας τα δρομάκια του Μικρού Χωριού.

Η πλατεία δεν ήταν μακριά από το σπίτι. Σε λίγο θα τους μιλούσα. Ήταν Κυριακή και νωρίς ακόμα, θα έβρισκα τον καθένα στο σπίτι του. Άραγε θα απαντού-

σαν οι ίδιοι ή θα έπεφτα πάνω στον κύριο Μιχάλη ή στη φράου Σαμπρίνε; Δεν πειράζει, εγώ θα τους ζητούσα.

Η καρδιά μου χτυπούσε δυνατά καθώς έβαζα την κάρτα στο τηλέφωνο... Κι αν μ' έπιαναν τα κλάματα; Φαίνεται από τη λαχτάρα μου πήρα λάθος αριθμό και μου απάντησε μια άγνωστη φωνή. Είπα πως έκανα λάθος και ζήτησα συγγνώμη.

Ενώ ετοιμαζόμουν να ξαναπάρω, κάποιος στάθηκε πίσω μου και μου μίλησε γερμανικά. Γύρισα παραξενεμένη. Ήταν ένας νεαρός, σίγουρα τουρίστας, με το σακίδιο στην πλάτη. Άκουσε να μιλώ γερμανικά και με ρώτησε αν ξέρω πώς πάνε στον Προυσό τον καταρράχτη. Είπα πως ξέρω. Φώναξε τότε μια κοπέλα που καθόταν σ' ένα τραπεζάκι λίγο πιο πέρα κι έπινε καφέ. Ήρθε κι αυτή κοντά μου. Ήταν πολύ ξανθιά, γεμάτη πανάδες στο πρόσωπο, αδύνατη, κοκαλιάρικη θα έλεγα. Φορούσε ένα μπλουτζίν με ξεφτισμένες τις άκρες κι ένα κάτασπρο πουλόβερ, κοντό και κολλητό, αφήνοντας απέξω τον αφαλό της, όπου λαμποκομούσε ένα σκουλαρίκι με κόκκινη πέτρα. Ονειρευόμουν να τρυπήσω τον αφαλό μου και να του βάλω σκουλαρίκι.

Η μαμά κι ο μπαμπάς δε μ' άφηναν, έλεγαν να μεγαλώσω λίγο. Ε, λοιπόν τώρα μεγάλωσα και μια μέρα θα τον τρυπήσω μόνη μου — ξέρω πως βάζουν παγάκια πρώτα στο μέρος που θέλεις να κάνουν την

τρύπα και πως καίνε τη βελόνα και το τσίμπημα δεν είναι τίποτα.

Έτσι έκανα τη δεύτερη τρύπα στ' αυτί μου. Και τι δεν έχω ακούσει από τη Φάρμουρ γι' αυτήν τη δεύτερη τρύπα, και δεν μπορώ να καταλάβω γιατί μια τρύπα στο αυτί δεν πειράζει, ενώ δύο είναι πολύ κακό. Ας αποφασίσω να βάλω σκουλαρίκι στον αφαλό, και τότε να δω τη Φάρμουρ! Όχι τώρα που χάλασε τον κόσμο για κάτι παλιοκορδόνια!

— Λοιπόν, θα μας δείξεις το δρόμο; ρώτησε ο Γερμανός.

Γύρισα και τον κοίταξα. Τα μαλλιά του ήταν μακριά, κατάξανθα, και φορούσε ένα μαύρο δερμάτινο μπουφάν. Όμορφος, κι είχε σκουλαρίκι μόνο στο ένα αυτί, που έμοιαζε διαμάντι αληθινό.

Αποξεχάστηκα να τον κοιτάζω, κι όταν μου ξανάπε να τους δείξω το δρόμο για τον Προυσό, σκέφτηκα ότι ήμουν ελεύθερη, ότι μπορούσα να κάνω ό,τι ήθελα, και ξέχασα και καρτοτηλέφωνα και όλα. Ήξερα μόνο πως ήμουν ελεύθερη για μισή μέρα, φτάνει ο καπετάν Παγίδα να ήταν λιγούλακι πιο άρρωστος και να χασομερούσαν.

Πρότεινα λοιπόν στους Γερμανούς να τους συνοδέψω, αν δε σκόπευαν να επιστρέφουν πολύ αργά. Ενθουσιάστηκαν. Λίγο πιο κάτω από την πλατεία είχαν παρκαρισμένο ένα μεγάλο μαύρο τζιπ φορτωμένο σακίδια. Η κοπέλα κάθισε στο τιμόνι και μ' έβαλε

δίπλα της. Ο νεαρός με ρώτησε πώς ξέρω τόσο καλά γερμανικά. Τους είπα πως ζούσα στο Άαχεν. Τότε σήκωσαν κι οι δυο το μικρό τους δαχτυλάκι, το σήκωσα κι εγώ, και γελάσαμε... Έτσι χαιρετιόνταν παλιά οι Ααχενέζοι.

Λίγο πιο πέρα από το σπίτι μας στο Άαχεν, υπάρχει ένα μπρούντζινο γλυπτό — παιδάκια χαμογελαστά που σηκώνουν το μικρό τους δαχτυλάκι.

Όταν έφευγε ο μπαμπάς κι η μαμά να πάνε κάπου, εγώ στεκόμουν στο παράθυρο. Εκείνοι γύριζαν πάντα το κεφάλι να με δουν, και τότε εγώ σήκωνα το μικρό δαχτυλάκι. Σήκωναν κι εκείνοι το δικό τους και μου χαμογελούσαν.

Δε ρώτησαν τίποτ' άλλο ούτε ο νεαρός ούτε η κοπέλα. Έτσι είναι οι Γερμανοί. Αν θέλεις να τους πεις, τους λες. Αλλιώς, δε ρωτάνε. Όχι όπως εδώ, που με τρελαίνουν μεγάλοι και μικροί: Γιατί πήγα στη Γερμανία... Γιατί ήρθα... Τι κάνει η μαμά μου... Τι κάνει ο μπαμπάς μου... Γιατί μένω με τη γιαγιά...

Όταν είπα στη Φάρμουρ πως οι Γερμανοί δε ρωτάνε, εκείνη αγρίεψε: «Γι' αυτό τους κάθισε ο Χίτλερ στο κεφάλι, από το πολύ να μη ρωτάνε».

Καλά, είναι δυνατόν να τους μισεί ακόμα! Αφού πέρασαν τόσα πολλά χρόνια από τότε που έγινε ο πόλεμος!

Κι εγώ έτρεχα τώρα προς τον Προυσό με τους... εχθρούς της Φάρμουρ κι ένιωθα χαρούμενη και ελεύ-

θερη. Τόσο ελεύθερη, που δε μ' ένοιαζε πια αν ο καπετάν Παγίδας είχε μόνο μια μικρή αδιαθεσία και επέστρεφαν γρήγορα και δε μ' έβρισκαν ούτε στο σπίτι ούτε στην πλατεία.

Γύρισα το κεφάλι για να δείξω στον νεαρό μια ωραία πλαγιά που μόλις είχαμε προσπεράσει και τότε πρόσεξα πως τα χέρια του έτρεμαν. Ποιος ξέρει τι είχε, γι' αυτό φαίνεται δεν οδηγούσε. Φτάσαμε σ' ένα σημείο και τους είπα πως δεν πάει πιο πέρα το αυτοκίνητο. Το αφήσαμε στην άκρη του δρόμου και πήραμε την ανηφόρα για τον Προυσό.

Εγώ περπατούσα μπροστά κι ανέβαινα σαν κατσίκι τα μονοπάτια. Ακολουθούσε η κοπέλα και πίσω μας ο νεαρός κοντανασαίνοντας.

— Θέλετε να σταθούμε; ρώτησα.

— Γιαν; γύρισε και τον κοίταξε η κοπέλα.

— Δυο λεπτά, είπε εκείνος, και σε λίγο θα 'μαι μια χαρά.

Σταματήσαμε. Ο Γιαν, όπως τον είπε η κοπέλα, έβγαλε από την τσέπη του ένα κουτάκι, πήρε από μέσα δύο χαπάκια και τα 'βαλε στο στόμα του. Ύστερα ξεκρέμασε ένα παγούρι που είχε γαντζωμένο στη ζώνη του, ήπια μερικές γουλιές, έκλεισε τα μάτια για δευτερόλεπτα κι ύστερα τα ξανάνοιξε.

— Τώρα πάμε, έκανε.

Φοβήθηκα μήπως ήταν άρρωστος, μα, όσο προχωρούσαμε, όλο και ζωήρευε, και λίγο πριν φτάσου-

με στον καταρράχτη άρχισε να σφυρίζει. Με το που ανεβήκαμε μια ανηφοριά, ακούσαμε το θόρυβο από τα νερά και σε λίγο πρόβαλε μπροστά μας ο Προυσός.

Η κοπέλα και ο Γιαν άρχισαν να γδύνονται. Εκείνη έμεινε μ' ένα κατακόκκινο κιλοτάκι και ο Γιαν μ' ένα μαύρο σλιπ. Δεν υπήρχε κανείς άλλος εκτός από εμάς. Τα νερά φαίνεται ήταν πολύ κρύα, γιατί εκείνοι τσίριξαν μόλις τους άγγιξαν, μα σχεδόν αμέσως προχώρησαν στο σημείο όπου το νερό έπεφτε από πολύ ψηλά και άρχισαν να παίζουν φωνάζοντας και γελώντας. Απόμεινα να τους χαζεύω.

— Έλα, έλα, μου φώναζαν, μα ξεχώριξα με δυσκολία τις φωνές τους, γιατί χάνονταν από το θόρυβο του νερού.

«Έλα» με καλούσε και ο Προυσός, που ήξερε πως τσαλαβουτούσα στα νερά του το κατακαλόκαιρο και πάλι κρύωνα. Ο Γιαν έκανε χωνί το χέρι του.

— Μη φοβάσαι, μου φώναξε.

Δε φοβόμουν. Δεν έλεγε η μαμά πως είμαι ατρόμητη; Όταν πηγαίναμε στη μεγάλη πισίνα, εγώ έκανα βουτιές από την ψηλή εξέδρα, ενώ εκείνη φοβόταν και πήγαινε από την πιο χαμηλή.

Δε φοβόμουν τον καταρράχτη, δεν ήθελα όμως να γδυθώ. Έβγαλα το μπουφάν και το πουλόβερ μου και έτρεξα στον Προυσό με το μπλουζάκι και το μπλουτζίν. Ούτε σκέφτηκα τι θα γίνει μετά. Δεν

ήμουν ελεύθερη για μισή μέρα; Όρμησα στον καταρράχτη. Μου κόπηκε η ανάσα, τα νερά ήταν κυριολεκτικά παγωμένα και έπεφταν ορμητικά.

Ο Γιαν και η κοπέλα μού έδωσαν τα χέρια τους μήπως γλιστρήσω, εγώ όμως ήξερα κάθε πέτρα κι είχα στεριώσει γερά τα πόδια μου.

Όσο έπεφτε το νερό, θαρρείς και ζεσταινόταν, και μου φαινόταν σαν να ξέπλενε όλες μου τις λύπες.

Το ίδιο σίγουρα ένιωθε και το ζευγάρι δίπλα μου, γιατί άρχισαν να τραγουδούν. Μόλις τέλειωσαν το τραγούδι, με σήκωσαν από τα δυο μου χέρια σχεδόν στον αέρα και βγήκαμε από το νερό, για να καθίσουμε στις πέτρες, που ήταν ζεστές από τον ήλιο.

Η κοπέλα έβγαλε από το σάκο της μια πετσέτα και την έδωσε στον Γιαν να σκουπιστεί.

Ύστερα γδύθηκαν και οι δύο εκεί μπροστά μου, σκουπίστηκαν και έβαλαν τα στεγνά τους ρούχα.

Εγώ έτρεμα, παρ' όλο που καθόμουν στον ήλιο.

Η κοπέλα έφαξε στο σάκο και βρήκε ένα πολύχρωμο παρεό σαν κουρέλι. Μου είπε να γδυθώ και να το φορέσω με το πουλόβερ μου. Το πήρα, μα δεν ήθελα να γδυθώ μπροστά τους και πήγα πίσω από ένα βραχάκι. Έβγαλα ό,τι φορούσα, σκούπισα με το βρεγμένο μπλουζάκι όσο γινόταν τα μαλλιά μου που έσταζαν, ύστερα φόρεσα το παρεό κι από πάνω το πουλόβερ και το μπουφάν μου, κάθισα στον ήλιο κι ένιωθα πολύ όμορφα.

Οι άλλοι δύο είχαν ξαπλώσει κι αυτοί στον ήλιο με τα μάτια κλειστά.

Γυρίσαμε στην πλατεία και καθίσαμε στο καφε-νείο. Ο Γιαν παράγγειλε τρία τσίπουρα. Αναρωτιό-μουν για ποιον ήταν το τρίτο. Όταν τα 'φερε το γκαρσόνι, πήρε εκείνος το ένα ποτηράκι και μου το 'δωσε.

— Πιες το μια και κάτω. Έτσι δε θα κρυώσεις.

Και γιατί να μην το πιω; Δεν είμαι ελεύθερη να κάνω ό,τι θέλω; Έκανα κι εγώ σαν κι εκείνους, και κατέβασα με μια γουλιά το ποτηράκι. Ένωσα να καίγομαι και τα μάτια μου δάκρυσαν, μα σε λίγο μια γλυκιά ζέστη τύλιξε όλο μου το κορμί. Είπα να πάω σπίτι ν' αλλάξω και να φέρω το παρεό στην κοπέλα, μα εκείνη με σταμάτησε:

— Είναι παλιό, μπορείς να το πετάξεις.

Το ρολόι της πλατείας χτύπησε δύο φορές, και τρόμαξα τόσο, που ο Γιαν και η φίλη του το κατά-λαβαν. Εκείνος μου έπιασε το χέρι.

— Φοβάσαι πως θα σε μαλώσουν;

Δεν απάντησα, μα ένωσα να μου φεύγει όλο το αίμα και το χέρι μου έτρεμε μέσα στο χέρι του. Τότε άνοιξε το σακίδιό του, πήρε το κουτάκι με τα χαπάκια, έβγαλε ένα και πήγε να μου το δώσει. Η κοπέλα τον σταμάτησε.

— Άσε, της είπε τραβώντας το χέρι του, θα της κάνει καλό και δε θα φοβάται.

Τον πίστεψα, γιατί είχα δει πόσο χάλια ήταν εκείνος και πώς έγινε μια χαρά μόλις πήρε τα χαπάκια.

Μου το 'βαλε στο χέρι και το κατάπια γρήγορα με μια γουλιά νερό.

Τους αποχαιρέτησα, μ' ευχαρίστησαν, κι έφυγα τρεχάτη για το σπίτι, χωρίς να πάω στο καρτοτηλέφωνο. Θα τηλεφωνούσα το απόγευμα.

Δεν μπορώ να πω πως δεν χτυπούσε η καρδιά μου, όταν έφτασα έξω από το σπίτι. Δεν είχαν γυρίσει, το κλειδί ήταν στη γλάστρα, και πήγα γρήγορα ν' αλλάξω.

Να βάλω όμως τι; Μπλουζάκια καθαρά είχα φέρει, μα δεν είχα δεύτερο παντελόνι. Το άπλωσα στην αυλή να στεγνώσει, μα, παρ' όλο τον ήλιο, ήθελε πολλή ώρα. Έτσι έμεινα με το παρεό, κι αναρωτιόμουν τι δικαιολογία θα βρω να πω στη Φάρμουρ και στις τρεις Ασπασίες.

Τάχα τακ, τα βήματά τους στο πλακόστρωτο, κι εγώ ξαφνικά να μη φοβάμαι. Να νιώθω χαρούμενη και ανάλαφρη σαν να θέλω να πετάξω.

Έφτασαν. Με είδαν να κάθομαι στο πεζουλάκι και να κουνάω τα πόδια μου. Σήκωσα το μικρό μου δαχτυλάκι να τις χαιρετήσω... αλα-ααχενέζικα.

– Χτύπησες το δάχτυλό σου; ρώτησε η Φάρμουρ.

– Όχι, αλλά έτσι χαιρετάνε στο Άαχεν, γέλασα εγώ.

Γέλασε και η μικρή Ασπασία.

– Ωραία, τώρα που δε σηκώνουμε πια τη γροθιά μας να χαιρετηθούμε, μπορούμε να σηκώνουμε το μικρό μας δάχτυλο.

– Αυτό μας έλειπε, είπε η Ασπασία «που στύβει πέτρα».

Ύστερα κοίταξαν κι οι τέσσερις μαζί το παντελόνι μου, που ανέμιζε.

– Γιατί κρέμασες το παντελόνι σου;

– Το έπλυνες;

– Πού λερώθηκες;

– Τι είναι αυτό το κουρέλι που φοράς;

Η Κωνσταντίνα, δηλαδή εγώ, μα σαν μην ήμουν εγώ, σαν να είχα βγει από το σώμα μου και ήμουν μια άλλη, κι αυτή η άλλη πήδηξε και κατέβηκε από το πεζουλάκι και πήγε και στάθηκε μπροστά στη Φάρμουρ και στις Ασπασίες, μάζεψε λίγο το παρεό που της είχε πέσει και σερνόταν, τέντωσε το κεφάλι και της φάνηκε πως φηλά στον ουρανό πετούσαν πουλιά, σήκωσε τα χέρια σαν να 'θελε να τα φτάσει και είπε με ξένοιαστη φωνή:

– Πήγα στον Προυσό.

– Στον Προυσό;

— Στον Προυσό;

— Στον Προυσό;

— Στον Προυσό;

Τέσσερις φωνές διαφορετικές — τρομαγμένες, απορημένες, θυμωμένες.

Την Κωνσταντίνα όμως δεν την ένοιαζε. Κοίταζε τα πουλιά και φήλωνε τα πόδια της να τα πιάσει, κι ούτε περίμενε να της το πουν τρεις φορές για ν' απαντήσει.

— Ναι, στον Προυσό.

— Πώς πήγες;

— Με ποιον;

— Γλίστρησες;

— Βράχηκες;

— Όχι, δε γλίστρησα, μπήκα μέσα.

— Μέσα;

— Μέσα;

— Μέσα;

— Μέσα;

— Μέσα.

Χορωδία οι τρεις Ασπασίες κι η Φάρμουρ, και την Κωνσταντίνα να μην τη νοιάζει τίποτα. Να τις κοιτάζει χαμογελώντας και μέσα της να χαίρεται για τον τρόπο τους.

— Βρήκα ένα ζευγάρι Γερμανών στην πλατεία, που ήθελαν να πάνε στον Προυσό. Με πήραν μαζί τους. Ήταν όνειρο...

Το παραξήλωσε η Κωνσταντίνα, καιρός να την περιμαζέψω. Φαίνεται το χαπάκι που μου έδωσε ο Γιαν ήταν θαυματουργό. Βέβαια, αυτό θα είναι, αφού εκείνος, που ήταν ένα μάτσο χάλια, πήρε τα χαπάκια και σε λίγο έγινε μια χαρά. «Μέσα, Κωνσταντίνα», της λέω, και μπήκε στο κορμί μου.

— Μη φοβάσαι, Φάρμουρ, δε θα κρυσώσω, ήπια τσίπουρο και ζεστάθηκα, έκανα με όσο πιο γλυκιά φωνή μπορούσα.

Το χαστούκι δε μου το έδωσε η Φάρμουρ, αλλά η Ασπασία «που στύβει πέτρα». Δε μ' ένοιαξε καθόλου.

— Με πρόλαβες, της είπε η Φάρμουρ, που έτρεμε ολόκληρη και την έβαλαν οι άλλες στο σπίτι.

Τ' απόγευμα φύγαμε για την Αθήνα. Δεν άκουγα τι έλεγαν στο αυτοκίνητο, γιατί είχα τ' ακουστικά στ' αυτιά μου κι αφοσιώθηκα στα Μουλιασμένα Μπισκότα. Κρατούσα το ρυθμό με το χέρι, που το χτυπούσα πάνω στο πόδι μου. Ξαφνικά όμως ένιωσα το χέρι μου να τρέμει, και σαν να 'φυγε από μέσα μου η ατρόμητη Κωνσταντίνα και πήρε μαζί και τη χαρά και την ξενιοσιά μου. Η μουσική μπερδευόταν και το κεφάλι μου βούιζε. Έβγαλα τα ακουστικά κι έκλεισα τα μάτια.

— Είσαι καλά; άκουσα απόμακρη τη φωνή της παχουλής Ασπασίας καθώς μ' έπαιρνε ο ύπνος.

Ξύπνησα όταν είχαμε φτάσει στην Κυψέλη. Η Φάρμουρ κι εγώ βγήκαμε από το αυτοκίνητο.

Η Φάρμουρ κι εγώ, οι δύο μας στο σπίτι. Η Φάρμουρ μια χαρά, στητή στητή, εγώ τα χάλια μου, να σέρνω το παρεό και να θέλω όσο τίποτε άλλο ν' ακούσω τη φωνή της μαμάς και του μπαμπά.

— Να τους τηλεφωνήσουμε, φέλλισα.

— Και βέβαια θα τους τηλεφωνήσουμε, είπε η Φάρμουρ με τη σκληρή της φωνή.

Μ' έστειλε όμως πρώτα να κάνω ένα ζεστό μπάνιο, γιατί δεν είχε όρεξη να μ' έχει και με βρογχικά από πάνω.

Στο Άαχεν είχαμε κάτι μεγάλες πετσέτες για το μπάνιο, που τυλιγόμεν ολόκληρη μέσα. Πιο πολύ μου άρεσε μια κάτασπρη, που είχε πάνω δύο μεγάλους πελαργούς.

Τώρα η Φάρμουρ μου δίνει δύο πετσέτες λίγο πιο μεγάλες από του προσώπου, μία για το σώμα, μία για τα πόδια, και μπερδεύομαι και νευριάζω.

Κι όμως, με τα κουπόνια που μαζεύει από τις εφημερίδες έχει πάρει δύο μπουρνούζια, ένα ροζ κι ένα θαλασσί, που τα 'δειξε με καμάρι στις Ασπασίες κι ύστερα τα 'βαλε σε μια από τις χαρτονένιες κούτες που έχει στο δωμάτιό της. Απορούσα τι τα κάνει όλ' αυτά τα πράγματα που μαζεύει με τα κουπόνια. Τηγάνια, παπλώματα, σεντόνια, φρυγανιέρες, ακόμα και μια κούτα ολόκληρη με τανάλιες και κατσαβίδια.

Δεν τολμούσα να τη ρωτήσω, ώσπου μια μέρα είδα τις τρεις Ασπασίες να έρχονται και να τα φορτώνουν στο αυτοκινητάκι της μικρής Ασπασίας. Εκείνη μπόρεσα να τη ρωτήσω:

— Πού τα πάτε;

— Στους Κούρδους, μου απάντησε.

Τις άκουγα συχνά να κουβεντιάζουν με τη Φάρμουρ για τους πρόσφυγες Κούρδους και τι άθλια ζώζουν σε αποθήκες και υπόγεια. Δεν έχω τίποτα με τους Κούρδους, αγανακτούσα όμως που τα Κουρδάκια θα σκουπίζονταν με τα ροζ και τα θαλασσιά μπουρνούζια, ενώ εγώ τώρα προσπαθώ να στεγνώσω με τις άβολες μικρές πετσέτες.

Ένιωθα πιο κουρέλι κι από το παρεό. Γιατί δε μου 'δινε ο Γιαν ένα δυο από τα θαυματουργά χαπάκια του να τα 'χω; Κι ούτε ξέρω τι ήταν, για να τα ζητήσω στο φαρμακείο. Μονάχα θυμάμαι πως είχαν γαλάζιο χρώμα.

Πηγαίνοντας στην τραπεζαρία άκουσα τη φωνή

της Φάρμουρ, που μιλούσε θυμωμένα στο τηλέφωνο. Μόλις πήγα δίπλα της, μου έδωσε το ακουστικό.

Ήταν ο μπαμπάς. Άκουσα τη φωνή του και μ' έπιασαν τα κλάματα. Μα, όσο εκείνος μου μιλούσε, ησύχαζα.

— Το καλοκαίρι θα 'ρθεις στο Άαχεν. Η Σίγκριντ κανόνισε να πάτε μια βδομάδα στους παππούδες της στην Κοπεγχάγη... Η μαμά καλά... θα σε πάρει αργότερα... Το μωρό; Άμα έρθεις, θα το βρεις... Όχι, Κωνσταντινιώ μου, μη λες το μωρό του κύριου Μιχάλη, θα στενοχωρέσεις τη μαμά... Ναι, μου είπε η γιαγιά... Όχι, δε σε μαλώνω, μόνο ελπίζω να μην κρύωσες... ήταν όμως τρέλα... Να την ακούς λιγάκι... Σ' αγαπώ πολύ...

Τη Δευτέρα το πρωί ξεκίνησα για το σχολείο. Χαιρόμουν που θα ξανάβλεπα τον Λουμίνη, αφού οι ζωές μας έμοιαζαν τόσο. Πήρα ένα μικρό σακίδιο κι άφησα τη σάκα μου, που ζύγιζε δέκα τόνους. Δε θα είχαμε μαθήματα, τι θα είχαμε δεν κατάλαβα, γιατί έλεγαν τα παιδιά πως τη Δευτέρα έχουμε κατάθλιψη. Δεν την ήξερα τη λέξη, μα ντράπηκα να ρωτήσω και φαντάστηκα πως θα 'ναι κάποια εθνική γιορτή.

Όταν έφτασα στο σχολείο, είδα κόσμο μαζεμένο απέξω — μαμάδες και μπαμπάδες και πιο πέρα κά-

ποιους αστυνομικούς. Στα κάγκελα της αυλής ήταν κρεμασμένο ένα τεράστιο κόκκινο πανί, όπου ήταν γραμμένο με μαύρα γράμματα: ΚΑΤΑΛΗΨΗ. Ευτυχώς που δε ρώτησα, γιατί είχα καταλάβει λάθος τη λέξη και θα γινόμουνα ρεζίλι.

Στην πόρτα της αυλής είδα μερικά παιδιά από τις μεγάλες τάξεις, που έλεγαν σ' όσους έρχονταν: «Γρήγορα, γρήγορα, μπειτε μέσα». Μόλις μπήκε και το τελευταίο παιδί, ένας από την τρίτη λυκείου κλείδωσε την πόρτα μ' ένα τεράστιο λουκέτο που κρεμόταν σε μια χοντρή αλυσίδα.

Δεν καταλάβαινα τίποτα. Στην αυλή βρίσκονταν πολλά παιδιά. Άλλα μιλούσαν, άλλα φώναζαν, άλλα τραγουδούσαν κι άλλα, πάλι, έγραφαν στους τοίχους του κτιρίου.

Τριγύριζα ανάμεσά τους σαν χαμένη, ώσπου πήρε το μάτι μου τη Βίκη κι έτρεξα κοντά της.

— Έφερεις τίποτα να φάμε; Έχουν σκοπό να μείνουμε κλεισμένοι όλη τη μέρα μέσα, ίσως και τη νύχτα.

Τρόμαξα, δε μ' άρεσε καθόλου να μείνω φυλακισμένη στο σχολείο. Η Βίκη μου εξήγησε πως η επιτροπή κατάληψης είπε πως αν δε γίνουν δεκτά τα αιτήματά μας από το υπουργείο, μπορεί να μείνουμε και μέρες αμπαρωμένοι. Σε μια γωνιά ήταν μαζεμένα παιδιά που φώναζαν: «Θέ-λου-με τον Υ-πουρ-γό να τον δού-με ζω-ντα-νό».

Άλλοι, σκαρφαλωμένοι στα κάγκελα, μιλούσαν με τους γονείς που ήταν μαζεμένοι απέξω.

Μπήχαμε με τη Βίκη μέσα στο κτίριο. Περνώντας από το γραφείο των καθηγητών, είδαμε από το τζάμι της πόρτας μαζεμένους όλους τους καθηγητές και τη διευθύντρια, που άλλαζε νευριασμένη θέση στα χτενάκια της και έπινε το ένα ποτήρι νερό μετά το άλλο.

Ο κύριος Μπένος καθόταν πάνω σ' ένα γραφείο. Κάποια στιγμή σηκώθηκε και πήγε προς την πόρτα. Η Βίκη κι εγώ νομίζαμε πως θα βγει έξω και θα μπορούσαμε να τον ρωτήσουμε τι γίνεται, μα σε λίγο ακούσαμε το κλειδί να γυρίζει δύο φορές στην κλειδαριά και μετά τον είδαμε να επιστρέφει στη θέση του. Φαίνεται πήγε να κλειδώσει, όχι ν' ανοίξει την πόρτα. Δεν ξέρω γιατί αυτό μ' έκανε να τρομάξω.

Η Βίκη με τράβηξε από χει, και αρχίσαμε να τριγυρίζουμε στις άδειες τάξεις. Σε μια μόνο τάξη κάμποσα παιδιά ήταν καθισμένα πάνω στα θρανία και, μόλις μας είδαν, άρχισαν να φωνάζουν:

— Βγείτε έξω, θα ψηφίσουμε και θα σας πούμε το αποτέλεσμα.

Κατεβήχαμε ξανά στην αυλή.

— Πολύ τη σπουδαία μάς παριστάνει αυτή η επιτροπή κατάληψης, είπε νευριασμένα η Βίκη.

Εγώ τα είχα τελείως χαμένα. Ένα μόνο ήξερα: πως δεν ήθελα να μείνω κλειδωμένη μέσα. Πλησία-

σα στα κάγκελα της αυλής. Έξω στο δρόμο, μισοκρυμμένο πίσω από ένα δεντράκι, είδα τον Λουμίνη, που κάτι μου έγνεφε.

Είπα στη Βίκη πως δεν αισθάνομαι καλά — και πραγματικά ένιωθα το στομάχι μου να χοροπηδάει — και πως πρέπει να βγω έξω.

— Αλήθεια, μου είπε εκείνη, είσαι κατάχλομη.

Σπρώχναμε τα παιδιά για να πάμε προς την πόρτα, μα τα δάχτυλά μου μπερδεύονταν στις αράχνες. Άνοιγα ένα μικρό διάδρομο, μα πάλι οι αράχνες τον έκλειναν, κι εγώ τις τραβούσα, τις τραβούσα, για να βγω, ώσπου το χέρι της Βίκης τις μάζεψε ένα κουβάρι και φτάσαμε κοντά στην πόρτα της αυλής.

Η Βίκη είπε στο παιδί που στεκόταν μπροστά να μου ανοίξει να πάω σπίτι μου, γιατί δεν ήμουν καλά.

Εκείνος απάντησε πως δεν πρόκειται να βγει κανείς, ούτε πεθαμένος. Κόντευα να λιποθυμήσω. Η Βίκη άρπαξε το παιδί από το μπουφάν. Το τι του είπε δε λέγεται, μα κι ο άλλος δεν πήγαινε πίσω.

Έλεγε πως είμαι γνωστή, πως όλοι ξέρουν ότι δε με νοιάζει για οτιδήποτε γίνεται στο σχολείο, και το παίζω ξένη σαν να κατέβηκα από το φεγγάρι, όπως κι ο άλλος της τρίτης, ο Γερμανός.

Οι αράχνες με τύλιξαν πάλι ολόκληρη και δεν έβλεπα τίποτα, ούτε κι άκουγα. Όταν άνοιξα τα μάτια, από πάνω μου είχαν μαζευτεί ένα σωρό παιδιά.

Η Βίκη μου έκανε αέρα μ' ένα τετράδιο, ώσπου

ήρθε μια μαθήτρια από τις μεγάλες τάξεις και ξεκλείδωσε το λουκέτο. Άνοιξαν μια χαραμάδα ίσα ίσα να περάσω.

Μια μαμά, που στεκόταν απέξω, μου 'δωσε να πω από την πορτοκαλάδα που κρατούσε στο χέρι της. Με ρώτησε αν μπορώ να πάω μόνη στο σπίτι μου. Της είπα πως μένω κοντά.

Έφυγα. Στην πλατεία, κάτω από το άγαλμα του Κανάρη, με περίμενε ο Λουμίνης, που τσίριζε κουλούρι τα περιστέρια.

— Να φύγουμε από εδώ, είμαστε κοντά στο σπίτι της γιαγιάς μου, του είπα.

Φτάσαμε τρέχοντας στη Φωκίωνος Νέγρη κι αρχίσαμε να την κατηφορίζουμε. Περπατούσαμε αμίλητοι.

— Δεν πιστεύω να θες να πας σπίτι; είπε ο Λουμίνης.

Του έγνεφα «όχι». Είχα όμως το χάλι μου και με το ζόρι στεκόμουν στα πόδια μου. Λίγο πιο κάτω ήταν ένα καφενείο, το Αίθριο.

— Πάμε μέσα, φέλλισα στον Λουμίνη, μα εκείνος με τράβαγε από το χέρι κι έλεγε πως είναι ακριβό.

— Θα σε κεράσω εγώ, έκανα και, ενώ είχε τραπέζια έξω, μπήκα μέσα κι ο Λουμίνης με ακολούθησε.

Καθίσαμε σ' ένα τραπεζάκι που ήταν στη μέση, πίσω από μια ψηλή κολόνα.

Εκείνος παράγγειλε έναν νεσ με γάλα και πολλή ζάχαρη, κι εγώ έναν χυμό.

— Γιατί είπε εκείνο το παιδί πως δε με νοιάζει τίποτα και πως το παίζω ξένη; μουρμούρισα κι ένιωσα την ανάγκη να πω τον πόνο μου στον Λουμίνη, που ούτε τον ήξερα καλά καλά.

Ίσως γιατί κρεμόταν στο λαιμό του ο λύκος με την τρύπα.

Ωραία με παρηγόρησε:

— Μήπως δεν είμαστε ξένοι; Μας κουβαλάνε οι γονείς μας σαν βαλίτσες. Γερμανία τούς κάπνισε, Γερμανία. Ελλάδα τούς την έδωσε, Ελλάδα. Λατρεύεις το πιάνο. Τέρμα το πιάνο, κούνα τα δάχτυλα και παίζε υπολογιστή, το ίδιο κάνει. Κι αυτοί ξαναφτιάχνουν τη ζωή τους όπως τους γουστάρει.

Δε μ' άρεσε που μιλούσε έτσι για τους γονείς μας.

— Τους δικούς μου τους λατρεύω, μα να, ήρθαν έτσι όλα..., δεν μπόρεσα ν' αποτελειώσω τη φράση μου κι έβαλα τα κλάματα.

Ο Λουμίνης είπε πως έτσι ήταν κι αυτός στην αρχή, όλο μυξόκλαιγε σαν κι εμένα. Δε μ' άρεσε καθόλου το «μυξόκλαιγε» και προσπάθησα να σταματήσω. Εκείνος δε μου έδινε σημασία και συνέχιζε, κι έλεγε πως βαρέθηκε να κλαίει και τη βρήκε τη λύση. Έβγαλε από την τσέπη του ένα χαπάκι και το κατάπιε στα βιαστικά με μια γουλιά νεσκαφέ. Ύστερα ξανάχωσε το χέρι στην τσέπη. Μέσα στη χούφτα του βρισκόταν θρονιασμένο ένα γαλάζιο χαπάκι, σαν κι αυτό που μου είχε δώσει ο Γερμανός στον Προυσό.

— Πάρ' το να συνέρθεις, έκανε. Εγώ έτσι τη βρίσκω, με μπλε, κίτρινα, άσπρα. Μόνο που κοστίζουν.

Του είπα να μου πει πώς το λένε, για ν' αγοράσω από το φαρμακείο και να του δώσω πίσω το δικό του. Έβαλε τα γέλια:

— Τι ύφο είσαι, βρε παιδάκι μου.

Ύστερα μου είπε σιγανά, σχεδόν μουρμουρίζοντας, σαν να 'θελε να μην τον ακούσουν, αν και μέσα στο καφενείο καθόταν μονάχα ένας κύριος ηλικιωμένος που διάβαζε εφημερίδα — την κρατούσε ανοιχτή και του έκρυβε όλο το πρόσωπο — και η κοπέλα που μας σερβίρισε είχε χαθεί σ' ένα δωματιάκι πλάι στο ταμείο...

— Τα πουλάνε μόνο με συνταγή. Όταν όμως έχεις δέκα ή και πέντε χιλιάδες, σ' τη δίνει ο κύριος Ξινισμένη Μούρη.

Σίγουρα ήμουν ύφο, γιατί δεν καταλάβαινα τίποτα και πέρασε ώρα μέχρι να μου εξηγήσει εκείνος πως είχαν βρει — ποιοι; — έναν γιατρό στη γειτονιά, που τους έδινε ό,τι ζητούσαν, φτάνει να τον πλήρωναν.

Είχα καταπιεί το χαπάκι κι ένιωθα κιόλας καλύτερα, όπως στον Προυσό.

Φώναξα την κοπέλα, πλήρωσα, ενώ ο Λουμίνης, βλέποντας το λογαριασμό, μουρμούρισε «ευχαριστώ» για τον καφέ.

— Δε σ' τα 'λεγα πως είναι ακριβά εδώ μέσα!

Βγήκαμε κι αρχίσαμε να κατηφορίζουμε τη Φωκίωνος Νέγρη.

Χαρούμενη κι ανάλαφρη, γύρισα και κοίταξα τον Λουμίνη. Είχε ένα βλέμμα σαν να κοιτούσε στο άπειρο. Να δεις πώς το έλεγαν εκείνο το παιδί της τρίτης γυμνασίου στο Άαχεν; Έπαψε να έρχεται στο σχολείο κι οι συμμαθητές μας είπαν πως έπαιρνε ουσίες. Εμείς της πρώτης δεν καταλάβαμε τι θα πει ουσίες. Την άλλη μέρα όμως ήρθε μια γιατρός και μας έκανε διάλεξη για τα ναρκωτικά.

«Λουμίνη, παίρνεις ναρκωτικά;»

Το είπα βέβαια από μέσα μου, μα, και δυνατά να το 'λεγα, εκείνος ούτε που με πρόσεχε πια, κι εγώ πολύ θα ήθελα να τον ρωτήσω τι ήταν αυτό το γαλάζιο χαπάκι. Μα, ό,τι και να 'ναι, αισθάνομαι περί-φη-μα, όπως στον Προυσό.

Ο Λουμίνης κοίταζε μπροστά, σήκωσε το χέρι του σαν να 'ταν ο βασιλιάς της Φωκίωνος Νέγρη και χαιρετούσε τον κόσμο που καθόταν έξω στα τραπεζάκια. Ξαφνικά τα μάτια του έγιναν τόσο χρυσαφιά, που έμοιαζαν με λαμπιόνια.

— Στην Κολωνία έπαιζα πιάνο από τα έξι μου. Γι' αυτό μ' έστειλαν σε μουσικό σχολείο. Δε χρειαζόταν να μου πουν να μελετήσω, έπαιζα όλη μέρα. Δεν ήθελα να κάνω τίποτ' άλλο. Το λάτρευα το πιάνο. Έχω πάρει και βραβείο. Το πιάνο μου έμεινε εκεί. «Θα ξαναγυρίσεις και θα συνεχίσεις», με κορόιδεψαν και οι

δύο. Πώς να μην τους μισώ; Πολλές φορές, στον ύπνο μου, νιώθω τα δάχτυλά μου που κουνιούνται σαν να παίζουν μόνα τους. Τώρα δε με νοιάζει. Έχω τα χαπάκια και κάτι ακόμα πιο σπουδαίο.

Πριν προλάβω να του πω στιδήποτε, μου πέταξε ένα «γεια» και μ' άφησε μόνη στη μέση του δρόμου.

Και τώρα, Κωνσταντίνα, πάμε στην Καλογερά — έτσι λέγεται ο δρομάκος που είναι το σπίτι της Φάρμουρ — και, σαν τον Λουμίνη, μη σε νοιάζει κι εσένα τίποτα.

Χτυπάω το κουδούνι και δεν αφήνω το δάχτυλό μου από το κουμπί.

Κανένας.

Η Φάρμουρ σίγουρα βγήκε, κι αφού δεν είναι η ώρα που σχολάω, δεν έχει γυρίσει ακόμα. Το δεύτερο κλειδί το κρύβει στο συρτάρι της κουζίνας. Θα το πάρω μια μέρα, σε λίγο θα 'μαι δεκατριών χρονών, έχω δικαίωμα σε κλειδί.

Ντριννν.

Θα χτυπάω ώσπου να γυρίσει.

Να τη, φάνηκε από τη γωνιά. Προχωράει σέρνοντας το καροτσάκι με τα φώνια. Όχι που θα πάω να τη βοηθήσω! Έφτασε κοντά μου.

Ντριννν.

— Τρελάθηκες; Αφού βλέπεις πως έρχομαι.

Ντριννν.

— Ας μου έδινες κλειδί. Στο Άαχεν είχα από τα οχτώ μου.

Ντριννν.

Αφήνει το καρότσι και μου ξεκολλάει το δάχτυλο από το κουδούνι.

— Θα ξεσηκώσεις τη γειτονιά.

— Σιγά τη γειτονιά!

— Κωνσταντίνα! Τι έπαθες; λέει και ξεκλειδώνει την πόρτα.

Μπήκε στο σπίτι, κι εγώ ξοπίσω. Το καρότσι στο πεζοδρόμιο, κι ούτε κάνω να το βάλω μέσα. Γύρισε και το πήρε.

— Πώς σχόλασες τόσο νωρίς; Μήπως σε απόβαλαν;

— Το σχολείο είχε κατάθλιψη.

Βάζω τα γέλια, που με κοιτάζει έκπληκτη. Της κάνω τη χάρη να διορθώσω:

— Κα-τά-λη-ψη.

Τρέχω στο δωμάτιό μου, κλείνω την πόρτα και με πιάνουν πάλι τα γέλια. Δεν μπορώ να σταματήσω. Φαίνεται ο χερ Χάινερ ενοχλήθηκε και βγήκε από τη φωλιά του τυλιγμένος στα μπαμπάκια του, σαν να φορούσε κάπα. Στάθηκα μπροστά του προσοχή κι ύστερα του έκανα υπόκλιση.

— Χερ Χάινερ μου, δεν είμαι η Κωνσταντίνα που ξέρατε, που όλη την ώρα — να δεις πώς το είπε ο

Λουμίνης — μυξοκλαίει. Τώρα είμαι μια άλλη Κωνσταντίνα, πιο χαρούμενη, και δε με νοιάζει που οι γονείς μου με σέρνουν σαν βαλίτσα. Ελλάδα τούς κάπνισε, Ελλάδα. Γερμανία τούς την έδωσε, Γερμανία. Κύριο Μιχάλη θέλει ο ένας, κύριο Μιχάλη. Φράου Σαμπρίνε θέλει ο άλλος, φράου Σαμπρίνε. Την Κωνσταντίνα δεν τη ρωτάμε τι θέλει. Την κάνουμε πακέτο και τη στέλνουμε με κούριερ στη Φάρμουρ.

»Την Κωνσταντίνα όμως δεν τη νοιάζει πια τίποτα. Θα βρει ο Λουμίνης την Ξινισμένη Μούρη και θα πάρει τη συνταγή για τα θαυματουργά χαπάκια.

»Να 'ξερες τι ωραία που νιώθω! Πού θα βρω λεφτά; Μην ανησυχείς. Όχι, δε θα κλέψω από το πορτοφόλι της Φάρμουρ, ούτε κι από της μικρής Ασπασίας, που όλο το ξεχνάει κι ύστερα τηλεφωνάει μήπως το βρήκαμε.

»Θα πάρω μερικά απ' αυτά τα άχρηστα γραμματόσημα που φυλάει η Φάρμουρ στα συρτάρια της. Για τους Κούρδους φτάνει και περισσεύει ό,τι τους δίνει. Και τι να τα κάνουν οι Κούρδοι τα γραμματόσημα που κληρονόμησε η Φάρμουρ από ένα θείο της και της έλεγε η Ασπασία "που στύβει πέτρα" πως το καθένα απ' αυτά έχει μεγάλη αξία. Είναι τόσα πολλά που, όσα και να πάρω, δε θα το καταλάβει. Δεν τα κοιτάζει και κάθε μέρα. Πολύ σπάνια μάλιστα, θα έλεγα.

»Μη μου πεις πως είμαι κλέφτρα. Να πάρεις ένα

γραμματόσημο δεν είναι κλοπή, είναι σαν να στέλνεις γράμμα. Δε με αναγνωρίζεις; Εμένα έτσι μ' αρέσω. Να δεις πως θ' αλλάξω και εμφάνιση.

Γελάω πάλι. Πάω στον καθρέφτη, πιάνω μια τούφα μαλλιά στην κορυφή και τα δένω σφιχτά μ' ένα λαστιχάκι. Να δούμε τι εντύπωση θα κάνω στη Φάρμουρ.

Ο χερ Χάινερ μού γύρισε την πλάτη και χώθηξε στη φωλιά του. Δεν του άρεσε, φαίνεται, η καινούρια Κωνσταντίνα.

Η Φάρμουρ με φωνάζει να φάμε. Βγαίνω από το δωμάτιο και πάω κατευθείαν στο τραπέζι. Αρχίζω να τρώω χωρίς να την περιμένω. Κοτόπουλο με ρύζι, το καλύτερο μου.

— Τι είναι αυτό το κοκοράκι στα μαλλιά σου;

Είχα σκυμμένο το κεφάλι μου στο πιάτο και δεν την πήρα είδηση που κάθισε.

— Εσύ δεν είπες να μην πέφτουν τα μαλλιά στα μάτια;

— Μπορούσες να βάλεις ένα κοκαλάκι, όχι να πετάνε σαν λοφίο.

— Μαλλιά μου είναι, ό,τι θέλω τα κάνω.

— Τι φωνάζεις, δεν είμαι κουφή! Έτσι θα πας στα γερμανικά σου;

Δεν το είχα καταλάβει πως φώναζα.

— Τι σχέση έχουν τα γερμανικά με το λαστιχάκι;

— Κωνσταντίνα, δεν είσαι κουτό παιδί, είσαι πο-

λύ έξυπνη μάλιστα. Μα ώρες ώρες μ' απελπίζεις.

«Εσύ μ' απελπίζεις πάντα.» Αυτό το είπα από μέσα μου.

Όταν πήγα στο δωμάτιό μου να ετοιμαστώ για τα γερμανικά, ένωσα μια κούραση και τα πόδια μου έτρεμαν. Ήθελα να κοιμηθώ. Έπεσα μπρούμυτα στο κρεβάτι.

Άκουσα τη Φάρμουρ που ήρθε κοντά μου και μ' έσπρωχνε:

— Κοιμάσαι; Θ' αργήσεις.

Σηκώθηκα, μα ένωθα το κεφάλι μου βαρύ. Πήρα τα βιβλία των γερμανικών κι έκανα να φύγω.

— Το κοχοράκι, είπε η Φάρμουρ.

Το είπε τρεις φορές.

Δεν απάντησα. Έτρεξα στην εξώπορτα και εκείνη με πήρε από πίσω.

— Αφού δεν καταλαβαίνεις πως είσαι γελοία...

Ήμουν κιόλας στο δρόμο, μα έσερνα τα πόδια μου. Τόσο λίγο κρατάει αυτό το γαλάζιο χαπάκι; Νομίζω πως στον Προυσό κράτησε πιο πολύ. Πρέπει τότε να παίρνω συνέχεια, αφού νιώθω... φανταστικά. Την έμαθα κι αυτήν τη λέξη. Αύριο να βρω τον Λουμίνη. Μα εγώ δεν είμαι για γερμανικά τώρα,

και δε φταίει το κοκοράκι. Δε θα πάω στο μάθημα. Μπορεί να τον βρω στη Φωκίωνος Νέγρη.

Έτσι λένε: αρχίζουν από χαπάκια και καταλήγουν στην ηρωίνη. Το είπε δηλαδή εκείνη η γιατρός που ήρθε στο σχολείο στο Άαχεν. Άλλα χαπάκια θα εννοούσε, γιατί αυτά τα γαλάζια σε κάνουν να νιώθεις καλά. Τώρα βέβαια νιώθω χάλια, μα αν τα παίρνω συνέχεια...

Περπατούσα στη Φωκίωνος Νέγρη και το είχα πάρει απόφαση πως δε θα πήγαινα στα γερμανικά. Κάθισα σ' ένα παγκάκι, και τότε τον είδα να έρχεται από μακριά.

Ίδιος άγγελος, με τα σγουρά ανοιχτοκάστανα μαλλιά του και τα σκούρα γαλανά μάτια του. Ο κύριος Μπένος!

Καθώς πλησίαζε, προσπάθησα να βγάλω το λαστιχάκι από το κοκοράκι. Όμως το είχα στριφογυρίσει τόσο σφιχτά, που το χέρι μου έπεσε χωρίς δύναμη πάνω στην πλάτη του πάγκου.

— Γεια σου, Κωνσταντίνα. Βγήκες βόλτα;

— Γεια σας, κύριε Μπένο. Έχω γερμανικά. Πάω... τώρα.

Εαφνικά όμως ένιωσα πως στον κύριο Μπένο δεν μπορούσα να λέω φέματα, όπως και στον χερ Χάινερ. Στο μεταξύ εκείνος είχε καθίσει πλάι μου στο παγκάκι.

— Εέρετε, λέω να μην πάω στο μάθημα.

— Κοπάνα, Κωνσταντίνα, είπε γελώντας.

Του είπα πως δεν αισθάνομαι καλά, δεν είπα για το χαπάκι.

— Δεν ήθελα να μείνω σπίτι, γιατί ζω με τη γιαγιά μου και τα πάμε σαν το σκύλο με τη γάτα.

Εκείνος με κοίταζε όσο μιλούσα με τα γαλανά μάτια του, που ήταν γεμάτα αγάπη.

Και τότε ήρθε η άλλη Κωνσταντίνα, εκείνη που καθόταν στο καφέ Ρονκάλι κι έλεγε ό,τι της περνούσε από το νου στον χερ Χάινερ, καταπίνοντας κάθε τόσο μια γουλιά ζεστή σοκολάτα, κι είπα πως αν μιλούσα στον κύριο Μπένο, θα την κρατούσα λίγο κοντά μου εκείνη την Κωνσταντίνα, που ώρες ώρες πίστευα πως είχε χαθεί για πάντα.

Του διηγήθηκα όλη μου τη ζωή, ακόμα και πως φωνάζω τη γιαγιά μου Φάρμουρ. Του μίλησα για την Κωνσταντίνα του Άαχεν, που έκανε βόλτες με τον μπαμπά στην Άνναστρασε και τις Κυριακές γλιστρούσε με τα παγοπέδιλα. Του είπα για τη μαμά, τι σπουδαία δασκάλα είναι και πόσο τη λατρεύουν τα παιδιά, και για τη Σίγκριντ και για τον Λεονάρντο Ντι Κάπριο, το χαμστεράκι μου, και βέβαια για τον χερ Χάινερ. Και, τέλος, του είπα για τη μέρα που αναποδογύρισαν όλα.

Σταμάτησα και γύρισα να τον κοιτάξω, γιατί όλα αυτά τα έλεγα με το βλέμμα στο πουθενά, σαν τη Βενετία. Νόμισα πως το βλέμμα του είχε καρφωθεί

στο κοκοράκι μου κι έκανα να το τραβήξω.

— Άσε το μαλλί σου κι άκουσέ με.

— Η Φάρμουρ λέει πως δεν μπορώ να πάω στα γερμανικά με το κοκοράκι.

Γέλασε.

— Δε νομίζω πως είναι αυτό που εμποδίζει, Κωνσταντίνα μου.

Πόσο καιρό είχα ν' ακούσω αυτό το «μου». Ένωθα το κεφάλι μου να γέρνει βαρύ. Ο κύριος Μπένος ανησύχησε μήπως δεν είμαι καλά και μου είπε να με πάει σπίτι. Τότε βρήκα τη δύναμη και φώναξα:

— Όχι... όχι.

Προσπαθούσε να με ηρεμήσει, να καταλάβει τι έχω. Γιατί, λέει, εκτός από αυτά που του διηγήθηκα, κάτι πρέπει να 'χω με την υγεία μου. Αύριο θα κουβεντιάσαμε στο διάλειμμα, γιατί τον προβληματίζα, τώρα όμως έπρεπε να γυρίσω σπίτι. Εγώ χάρηκα που τον προβληματίζα, κι ας μην ήξερα τι ακριβώς σημαίνει.

Μου κρατούσε τα παγωμένα μου χέρια μέσα στις μεγάλες ζεστές του χούφτες, σαν το ξυλιασμένο πουλάκι που είχαμε βρει με τον μπαμπά στην Άνναστρασε και το πήρε στα χέρια του να το ζεστάνει.

Όχι, δε μυξόκλαιγα, μα έτρεχαν δάκρυα από τα μάτια μου.

Θέλω τον μπαμπά μου. Θέλω τη μαμά μου. Θέλω το πάπλωμά μου.

Άκουγα τη φωνή του κύριου Μπένου σαν να ερχόταν από μακριά.

Ένα σωρό, λέει, παιδιά στο σχολείο είναι με χωρισμένους γονείς και δεν έχουν την τύχη να είναι τόσο φίλοι μεταξύ τους όπως οι δικοί μου. Κι όμως τα βγάζουν πέρα. Καταλαβαίνει βέβαια πως εγώ είμαι μακριά τους και αυτό δυσκολεύει τα πράγματα. Αφού όμως ήρθα μόνο για μια σχολική χρονιά, δεν πρέπει να απελπίζομαι... θα περάσει γρήγορα...

Δεν πρόλαβα να του πω πως περνάει αργά, πολύ αργά, κι είδα να εμφανίζονται ξαφνικά και να 'ρχονται καταπάνω μας οι τρεις Ασπασίες!

Άρχισα να τρέμω.

Ο κύριος Μπένος ατάραχος. Μας είδαν αμέσως.

— Κωνσταντίνα! είπαν και οι τρεις μαζί.

Ο κύριος Μπένος σηκώθηκε και τους συστήθηκε. Τα μάτια της Ασπασίας «που στύβει πέτρα» φωτίστηκαν.

— Χαίρομαι που σας γνωρίζουμε, κύριε Μπένο, η φήμη σας έχει φτάσει μακριά. Έχω ακούσει από γονείς πόσο καλός καθηγητής είστε και πόσο σπουδαίος άνθρωπος.

— Τα παραλέτε, γέλασε εκείνος. Απλούστατα αγαπάω και τη δουλειά μου και τα παιδιά.

Ύστερα με κοίταξε και συνέχισε:

— Συνάντησα την Κωνσταντίνα, που είναι από τις αγαπημένες μου μαθήτριες, στη Φωκίωνος Νέγρη, μα

δεν αισθανόταν καθόλου καλά και καθίσαμε λίγο εδώ για να συνέλθει. Λογάριαζα να τη συνοδέψω σπίτι της.

Η μικρή Ασπασία πετάχτηκε στη μέση:

— Σας ευχαριστούμε πολύ, γιατί εμείς — αλήθεια, δε σας συστηθήκαμε, είτε κι άρχισε να αραδιάζει τα ονόματά τους — είμαστε φίλες της γιαγιάς της, τι λέω φίλες, αδερφές, κι η Κωνσταντίνα επομένως είναι εγγονή μας και...

Η Ασπασία «που στύβει πέτρα» της έκοψε την κουβέντα, χαιρετήσαμε τον κύριο Μπένο, και οι τρεις Ασπασίες με πήγαν συνοδεία στο σπίτι.

— Είναι όμορφος σαν άγγελος, είπε η μικρή Ασπασία.

— Είναι σπουδαίος άνθρωπος, αυτό μετράει, έκανε η Ασπασία «που στύβει πέτρα».

— Να διαθέτει κανείς και τα δυο δεν κάνει κακό, μίλησε η παχουλή Ασπασία, που ως εκείνη τη στιγμή δεν είχε πει λέξη.

Εγώ μόλις που έσερνα τα πόδια μου. Η Φάρμουρ τρόμαξε όταν μας είδε να καταφτάνουμε. Πριν προλάβει να ρωτήσει, οι άλλες της τα διηγήθηκαν όλα. Γύρισε και με κοίταξε μ' εκείνο το καρφωτό βλέμμα.

— Μα, καλά, τι γύρευες στη Φωκίωνος Νέγρη;

Το είπε τρεις φορές, αλλά απάντηση δεν πήρε. Τότε η φωνή της μαλάκωσε, έγινε σχεδόν γλυκιά, ήρθε κοντά μου κι ακούμπησε την παλάμη της στο μέτωπό μου.

— Δεν έχεις πυρετό. Είσαι όμως κατάχλομη, πήγαινε να ξαπλώσεις.

Δεν μπορούσε να μου πει τίποτα καλύτερο. Έτρεξα στο δωμάτιό μου, σωριάστηκα στο κρεβάτι, και το μόνο που ήθελα ήταν να κοιμηθώ.

— Αν αξίζουν πολύ τα γραμματόσημα, θ' αγοράσω πιάνο στον Λουμίνη, μουρμούρισα ενώ μ' έπαιρνε βαθύς ύπνος.

Όταν ξύπνησα, είδα πως είχε ξημερώσει για τα καλά. Δεν ένιωθα ούτε χαρούμενη ούτε κουρασμένη. Σαν να μη μ' ένοιαζε τίποτα, σαν να μη σκεφτόμουν τίποτα.

Η Φάρμουρ άνοιξε σιγά σιγά την πόρτα. Μια γλυκούλα γιαγιά, σαν κι αυτές που διηγούνται στα παραμύθια.

— Ο γιατρός, που του τηλεφώνησα χτες, μου είπε να σ' αφήσω να κοιμηθείς όσο θες. Θα σηκωθείς; Να σου ετοιμάσω πρωινό; Είναι νωρίς για το σχολείο.

Δε χρειάστηκε να το πει τρεις φορές και της είπα πως χόρτασα ύπνο. Σηκώθηκα, κοιτάχτηκα στον καθρέφτη, και το πρώτο που έκανα ήταν να πάρω μια πιο μεγάλη τούφα μαλλιά και να τα δέσω στην κορυφή του κεφαλιού μου σφιχτά με το λαστιχάκι. Δεν ξέρω γιατί, μα μ' αυτό το κοκοράκι, που τόσο μισούσε η Φάρμουρ, ένιωθα πιο σίγουρη για τον εαυτό μου.

Μόλις πήγα στην κουζίνα για το πρωινό, είδα το βλέμμα της που έπεσε στα μαλλιά μου. Δε μου είπε

όμως τίποτα. Μόνο σαν πήρα τη σάκα μου να φύγω για το σχολείο μου το πέταξε:

— Αυτός ο σπουδαίος κύριος Μπένος δε σου λείει καμιά κουβέντα για το χτένισμά σου;

— Τον κύριο Μπένο δεν τον νοιάζει πώς χτενιζόμαστε. Φτάνει να ξέρουμε το μάθημα. Ένα παιδί στην τάξη μας έχει τα μαλλιά του ράστα, αλλά εκείνος δεν του λείει τίποτα γιατί είναι ο πρώτος μαθητής.

— Δεν ξέρω τι είναι αυτό το ράστα...

— Θα τα χτενίσω έτσι αύριο και θα δεις, της έκοψα την κουβέντα.

— Για να 'χεις όρεξη να κουβεντιάζεις για χτενίσματα, θα πει πως στην υγεία σου τουλάχιστον είσαι καλά. Το κοκοράκι όμως να μην το ξαναδώ, και το λέω σοβαρά.

— Δε θα το ξαναδείς, της είπα σαν φρόνιμο κοριτσάκι και βγήκα στο δρόμο.

Έμουν πολύ θυμωμένη. Τη μαμά και τον μπαμπά το πρώτο που θα τους ένοιαζε είναι αν είμαι καλά, όχι αν φοράω τσιμπιδάκια ή λαστιχάκια.

Σε δευτερόλεπτα την πήρα την απόφασή μου. Δε θα το ξανάβλεπε το κοκοράκι. Έπρεπε όμως να μου δώσει ο Λουμίνης το γαλάζιο χαπάκι, αλλιώς δε θα έβρισκα το κουράγιο να κάνω αυτό που μέσα σε δευτερόλεπτα, εκεί στην πόρτα που έβγαινα, μου πέρασε από το νου.

Στο σχολείο κανένας δεν είχε όρεξη για μάθημα: ούτε τα παιδιά ούτε οι καθηγητές. Η διευθύντρια είχε αλλάξει χτενάκια κι είχε βάλει κάτι μπλε με γυαλιστερές πέτρες. Πήγαινε από τάξη σε τάξη να δει αν έλειπε κάποιος καθηγητής.

Δεν είχαμε μάθημα με τον κύριο Μπένο. Με βρήκε στο διάλειμμα και με ρώτησε ανήσυχος αν είμαι καλά. Κατάλαβε πως είχα αλλού το νου μου.

Ενώ μου μιλούσε, εγώ έφαχνα με το βλέμμα για τον Λουμίνη, που μάλλον πάλι την είχε κάνει κοπάνα.

Ο κύριος Μπένος μου είπε να ζητήσω την άδεια από τη Φάρμουρ, γιατί θέλει να συνοδέφει την τάξη μας το Σάββατο στο θέατρο. Παίζουν ένα σπουδαίο έργο για παιδιά της ηλικίας μου.

Του είπα ότι θα τη ρωτήσω, και μ' άφησε για να πάει στο γραφείο των καθηγητών, όπου θα συζητούσαν, λέει, για την κατάληψη.

Η Βίκη έτρεξε κοντά μου.

— Είσαι η χαϊδεμένη του.

— Ποιανού;

— Του Μπένου, μην κάνεις τη χαζή.

— Ό,τι θέλεις λες, της είπα, και την άφησα στα χέρια του λουτρού να φάξω κι άλλο για τον Λουμίνη.

Άφαντος.

Τον βρήκα όταν σχολάσαμε, κοντά στην Καλογερά. Έσερνε τα πόδια του...

Άρχισα να απομακρύνομαι από το δρόμο μας, μην πέσω πάνω στη Φάρμουρ ή σε καμιά Ασπασία, και με ακολούθησε.

— Μην τρέχεις, μου είπε ξέπνοα, ενώ είχαμε φτάσει πια στη Φωκίωνος Νέγρη και σωριάστηκε σ' ένα παγκάκι.

— Τι έχεις; ανησύχησα.

— Έφαγα ένα χοινοτόγκ και με πείραξε, γέλασε εκείνος κάπως παράξενα.

Έβγαλα από την τσέπη μου πέντε χιλιάδες, που είχα μαζέψει από το χαρτζιλίκι μου και τα φύλαγα για να αγοράσω το καινούριο σιντί που μου είπαν στο δισκάδικο πως θα το έφερναν την άλλη βδομάδα.

Μου έδωσε ένα γαλάζιο χαπάκι. Δεν είχε άλλο. Τα λεφτά θα τα πήγαινε στην Ξινισμένη Μούρη να πάρει καινούρια συνταγή.

Το κατάπια πίνοντας νερό από το μπουκάλι που είχα πάντα στη σάκα μου. Του είπα πως θέλω να κουρέψω τα μαλλιά μου σύρριζα.

Δεν παραξευέτηκε. Είχε ένα φίλο κομμωτή, «αδελφούλα, μα σου τα κόβει όπως θες, το μαγαζί του είναι στην Άνω Κυφέλη».

Πήραμε το τρόλεϊ, γιατί δεν είχε κουράγιο να περπατήσει. Μα τόσο χαλασμένο ήταν αυτό το χοινοτόγκ;

Ο κομμωτής, με βαμμένα ξανθά μαλλιά και ψιλή

γυναικεία φωνή. Εγώ είχα αρχίσει πάλι να είμαι χαρούμενη και να μη με νοιάζει τίποτα. Του είπα να μου ξυρίσει το κεφάλι, γιατί είχα φείρες και τα αντιφειρικά μου έφερναν αλλεργία. Άρχισα να γίνομαι ξεφτέρι στα φέματα.

Ο Λουμίνης ούτε άκουγε, πέταξε πάλι ένα «γεια» κι έφυγε σκουντουφλώντας στο σκαλί της πόρτας.

Είχα καθίσει στην καρέκλα κι ο Ρικάρντο — έτσι έλεγαν τον κομμωτή — μου έδωσε μια άσπρη πετσέτα γύρω από το λαιμό. Έκλεισα τα μάτια κι άκουγα το χρου χρου της μηχανής.

— Γέμισαν τα σχολεία φείρες, άκουσα τη φωνή του Ρικάρντο. Τις προάλλες μου έφεραν τρία αγοράκια. Τα έκανα γουλί.

Εγώ δε μιλούσα.

— Μη σε νοιάζει, με παρηγόρησε, είναι πολύ της μόδας. Χτες ήρθε μια δεσποινίς, ντυμένη Κολωνάκι σκέτο, με εφτά τρύπες σε κάθε αυτί και σκουλαρίκι στο φρύδι, και την έκανα σαν αυγουστιάτικο φεγγάρι.

Μου έλυσε την πετσέτα και ένιωσα στο σβέρκο τη βούρτσα που μου έβγαζε τις τρίχες.

— Έτοιμη.

Άνοιξα τα μάτια. Είδα στον καθρέφτη έναν εξωγήινο. Με πεταχτά αυτιά και τεράστια μαύρα μάτια. Ήθελα να βάλω τα γέλια, μα κρατήθηκα.

— Θα μεγαλώσουν γρήγορα, έχεις γερό μαλλί.

Νόμιζε πως είχα ανάγκη από παρηγοριά ο Ρικάρ-

ντο. Πλήρωσα κι έφυγα τρεχάλα. Πήρα το τρόλεϊ, για να μην αργήσω κι άλλο. Δε με πρόσεξε κανένας. Καθρεφτιζόμουνα στα τζάμια και σκέφτηκα πως θα του πήγαιναν πολύ του κεφαλιού μου τα ακουστικά. Τα 'βγαλα από τη σάκα μου και τα 'βαλα στ' αυτιά. Τα πιστά μου Μουλιασμένα Μπισκότα μου έδωσαν κουράγιο.

Χτύπησα το κουδούνι, όχι πολύ δυνατά, δυο φορές απανωτές.

Άνοιξε βέβαια η Φάρμουρ, με κοίταξε μια στιγμή σαν να μη με γνώρισε, ύστερα χλόμιασε κι έτρεξε μέσα στο σπίτι.

Μπήκα. Έβγαλα τα ακουστικά από τ' αυτιά μου.

— Δε σου υποσχέθηκα να μην ξαναδείς το κοκοράκι; έκανα χαζοχαρούμενα.

Η Φάρμουρ ούτε που με κοίταξε. Σηκώθηκε με κόπο από την πολυθρόνα όπου είχε σωριαστεί, πήγε στο τηλέφωνο και κάλεσε μία μία τις Ασπασίες, σαν τότε που μου διηγήθηκαν πως ήθελε να τους πει το σχέδιό της για να πάρουν τον παππού από τα χέρια των Γερμανών.

Έτρεξα στο δωμάτιό μου και μ' έπιασαν τρανταχτά γέλια. Ο χερ Χάινερ έβγαλε τη μουσούδα από τη φωλιά του να δει τι γίνεται. Άνοιξα το κλουβί, έχωσα μέσα το χέρι μου και τον χάιδεφα με το δά-

χτυλο, όπως του αρέσει, ανάμεσα στα μάτια.

Τώρα πια είμαι κι αν είμαι η άλλη Κωνσταντίνα. Θαρρώ πως τη συνηθίζω. Δε λυπάμαι για τίποτα και δε με νοιάζει αν το μωρό του κύριου Μιχάλη θα φωνάζει μαμά τη δική μου τη μαμά ή αν έχω αδερφούλα την Μπριγκίτε.

Γιατί δε δίνουν στα φαρμακεία χωρίς συνταγή τα γαλάζια χαπάκια; Έπρεπε να μας τα μοιράζουν στο σχολείο σαν βιταμίνες. Δε θέλουν τα παιδιά να 'ναι ξένοιαστα, αυτό είναι!

Ντριν, ντριν.

Άραγε ποια Ασπασία ήρθε πρώτη; Σίγουρα όλες μαζί, θα πήγε να τις μαζέψει η μικρή Ασπασία με το αυτοκινητάκι της.

Ακούω τις φωνές τους και τη φωνή της Φάρμουρ. Δεν είναι πια ξεψυχισμένη, μα δυνατή σαν καμπάνα. Ανοίγω διάπλατα την πόρτα του δωματίου μου.

— Δεν υπακούει σε τίποτα. Ελάτε να δείτε χάλια.

— Αντάρτισσα, ολόιδια εσύ, γέλασε η μικρή Ασπασία.

— Δεν είναι ώρα για αστεία, έκανε αυστηρά η Ασπασία «που στύβει πέτρα».

— Εγώ είχα ιδανικά, είπε η Φάρμουρ.

Άκουσα και τη φωνή της παχουλής Ασπασίας, μα, έτσι που μιλούσε φιθυριστά, δεν ξεχώρισα τι έλεγε. Όρμησα τότε με το κεφάλι μπροστά, σαν να έκανα βουτιά στη θάλασσα.

— Γεια σας.

Καμιά φορά, όταν γυρίζω από τα γερμανικά και η Φάρμουρ είναι στην κουζίνα και κάτι ετοιμάζει, χαζεύω στην τηλεόραση και κάνω ζάπινγκ. Αν πέσω σε κανένα σίριαλ και δω ξαφνικά έναν ηθοποιό να μένει ακίνητος με γουρλωμένα τα μάτια ή κάποια σταρ με ανοιχτό το στόμα κι ασάλευτο το πρόσωπο, καταλαβαίνω πως τέλειωσε το επεισόδιο κι αμέσως πέφτουν τα γράμματα.

Έτσι και τώρα, οι τρεις Ασπασίες έμειναν ασάλευτες. Η μικρή Ασπασία με το στόμα ανοιχτό, η Ασπασία «που στύβει πέτρα» με άγρια σουφρωμένα φρύδια και της παχουλής Ασπασίας της έτρεξε ένα δάκρυ, μα έμεινε κρεμασμένο στην άκρη του ματιού.

Δεν έπεσαν όμως γράμματα, ούτε έληξε το επεισόδιο. Μίλησε η Ασπασία «που στύβει πέτρα» κι είπε πως μετά τον πόλεμο σε πολλά μέρη κούρευαν έτσι τις κοπέλες που πήγαιναν με Γερμανούς, για να τις ξεχωρίζει ο κόσμος και να τις φτύνει.

— Άσ' τα τώρα αυτά, τη σταμάτησε η μικρή Ασπασία.

Η Φάρμουρ είπε πως κάτι θα πάθαινε ο μπαμπάς μου αν έβλεπε το χάλι μου.

Εγώ, που μου είχε απομείνει ακόμα κουράγιο από το χαπάκι, είπα πως του μπαμπά μου σίγουρα θα του άρεσα. Στο Άαχεν, στο σχολείο μας, μερικά κορίτσια από τις μεγάλες τάξεις είχαν κάνει τέτοιο κού-

ρεμα και κανένας δεν είπε τίποτα, και μάλιστα μια Κυριακή είδα ένα κορίτσι που έβγαινε από την εκκλησία κουρεμένο γουλί...

— Είδα κι εγώ μια κοπέλα στο δρόμο με μεγάλα χρυσά σκουλαρίκια κουρεμένη σύρριζα, είπε ντροπαλά η παχουλή Ασπασία.

— Μη μου πείτε πως είναι μόδα κι εμείς κοιμόμαστε όρθιες; γέλασε η μικρή Ασπασία. Όμως, μόδα ξεμόδα, εσύ κοριτσάκι μου, έχεις το χάλι σου κι ελπίζω να μακρύνουν γρήγορα τα μαλλιά σου.

Το κακό είναι πως κι εγώ άρχισα να νιώθω άβολα — φαίνεται πως, όσο πήγαινε, το χαπάκι κρατούσε πιο λίγο — κι αναρωτιόμουν πώς θα πήγαινα το απόγευμα στα γερμανικά και την άλλη μέρα στο σχολείο.

Η Φάρμουρ κράτησε τις Ασπασίες να φάμε μαζί. Σίγουρα δεν ήθελε να μείνει μόνη μαζί μου. Ούτε βέβαια κι εγώ, κι ας με κοίταζε η Ασπασία «που στύβει πέτρα» σαν να 'βλεπε κανένα σιχαμερό ζώφιο.

Αφού έφαγα γρήγορα γρήγορα, σηκώθηκα να πάω στο δωμάτιό μου να ετοιμαστώ για τα γερμανικά. Πριν κλείσω την πόρτα μου, άκουσα τις κουβέντες τους.

— Δε μου το βγάζεις, Ισμήνη, από το μυαλό πως αυτό το παιδί κάτι έχει τώρα τελευταία, είπε η μικρή Ασπασία.

— Τι θες να 'χει; Ανάποδο χαρακτήρα έχει, είπε η Φάρμουρ.

Έκλεισα την πόρτα να μην ακούσω άλλα. Ξά-

πλωσα στο κρεβάτι μου, γιατί δεν ένιωθα και πολύ καλά. Ο Λουμίνης είπε πως αν του πάω κάμποσα λεφτά, θα πάρει από την Ξινισμένη Μούρη καμιά συνταγή πιο της προκοπής. Είναι ένα χαπάκι που το βάζεις κάτω από τη γλώσσα κι ώσπου να λιώσει έχεις φτιαχτεί. Δεν κατάλαβα τι θα πει «έχεις φτιαχτεί», μα άφησα να τον ρωτήσω όταν θα μου το 'φερνε. Φτάνει να έμενα καμιά στιγμή μόνη στο σπίτι, για να βρω τα γραμματόσημα.

Κάποιος χτύπησε την πόρτα του δωματίου μου. Σίγουρα δεν ήταν η Φάρμουρ, γιατί εκείνη δεν το συνήθιζε να χτυπάει.

Σηκώθηκα βιαστικά από το κρεβάτι, είπα «εμπρός» και μπήκε μέσα η μικρή Ασπασία.

Βρήκα το κουράγιο και της χαμογέλασα, κι εκείνη κάθισε κοντά μου και μου χάιδεψε το κεφάλι. Φαίνεται έκανα άθελά μου κάποια περίεργη κίνηση, γιατί είπε αμέσως:

— Όχι, όχι, δε σε ρωτάω τίποτα... άλλη φορά. Έρθα να σου πω πως θα πάμε με τη γιαγιά σου να πιούμε καφέ στην Καισαριανή. Της χρειάζεται λίγος καθαρός αέρας. Όταν φύγεις για τα γερμανικά, κλείσε καλά την πόρτα.

— Δε μου δίνει κλειδί, δεν μπορώ να κλειδώσω.

— Δεν πειράζει να μείνει για δυο ώρες ξεκλειδωτή, μόνο τράβα τη γερά.

Με φίλησε στην κορυφή του κεφαλιού και βγήκε.

Δεν τολμούσα να το πιστέψω. Δύο ώρες μόνη στο σπίτι. Και, βέβαια, ξανά κοπάνα από τα γερμανικά.

Σε λίγο άκουσα την εξώπορτα να κλείνει. Όχι που θα μου έλεγε «αντίο» η Φάρμουρ.

Πήγα στο δωμάτιό της κι έτρεξα κατευθείαν στο κομό. Την είχα δει εκείνη τη φορά που έδειχνε τα γραμματόσημα στις Ασπασίες — είχε αφήσει ανοιχτή την πόρτα της κι έβγαλε από το κομό ένα μεγάλο άλμπουμ, πράσινο σκούρο.

Άνοιξα το συρτάρι. Μέχρι πάνω ήταν γεμάτο φωτογραφίες. Άντρες και γυναίκες, ντυμένοι όλοι στρατιωτικά.

Καθώς τις ανασήκωνα προσεχτικά μην τις ανακατέψω, είδα μια μεγάλη φωτογραφία. Μια νέα κοπέλα με μπερέ και κατάμαυρα μαλλιά, λίγο σγουρά, που μόλις της έφταναν στους ώμους μου φάνηκε πως με κοίταζε κατάματα. Φορούσε μπουφάν στρατιωτικό, με μεγάλες τσέπες πάνω στο στήθος, και κρατούσε ένα όπλο με το δάχτυλο στη σκανδάλη. Τα χείλη της λίγο σφιγμένα, μα το πρόσωπο γλυκό και τα μάτια έμοιαζαν να φεγγοβολούν.

Η Φάρμουρ! Πόσο νέα ήταν και πώς έμοιαζε με εικόνα αγίας, παρ' όλο που είχε το όπλο στο χέρι! Δεν πίστευες πως ήταν έτοιμη να πυροβολήσει. Είχε στηθεί για να φωτογραφηθεί. Το δάχτυλό της ήταν

μακρύ και λεπτό. Χωρίς να το θέλω, χωρίς να το καταλάβω, σήκωσα τη φωτογραφία και φίλησα το κορίτσι στα μάτια. Έμοιαζε στον μπαμπά μου. Μήπως και σ' εμένα;

Συνέχισα να ψάχνω, και κάτω κάτω στο συρτάρι ανακάλυψα το άλμπουμ που γύρευα. Κάθισα στο κρεβάτι της Φάρμουρ κι άρχισα να το ξεφυλλίζω. Τα γραμματόσημα ήταν μέσα σε θήκες από τσιγαρόχαρτο, ξέχωρα το καθένα. Σκέφτηκα πως τα πιο παλιά και φυσικά αυτά που είχε μονά θα είχαν περισσότερη αξία, γιατί πολλά απ' αυτά τα είχε διπλά και τριπλά. Πήρα τρία από διαφορετικές σελίδες, για να μην πολυφαίνονται ότι λείπουν, έβαλα προσεχτικά το άλμπουμ κάτω από τις φωτογραφίες, τσίτωσα το κάλυμμα του κρεβατιού της Φάρμουρ να μη φανεί ότι είχε καθίσει κάποιος, και μόνο όταν πήγα στο δωμάτιό μου έπαψε η καρδιά μου να χτυπάει σαν τρελή. Έβαλα τα γραμματόσημα σ' ένα φάκελο, άρπαξα τη σάκα μου και βγήκα να ψάξω για τον Λουμίνη, αφού τράβηξα γερά την πόρτα.

Δεν κουράστηκα και πολύ να τον βρω. Πήγα στο μπαράκι που ήξερα πως σύχναζε. Έπινε χυμό και ήταν σε καλύτερη κατάσταση απ' ό,τι όταν με άφησε κι έφυγε τρεχάτος από το κομμωτήριο.

— Συνήλθες από το χοινοτόγκ; τον ρώτησα.

— Ποιο χοιρντόγκ; έκανε εκείνος σαν να τ' άκουγε για πρώτη φορά...

Άλλαξα κουβέντα.

— Έφερα γραμματόσημα.

Πετάχτηκε πάνω και τα μάτια του έγιναν πάλι χρυσαφιά. Του 'δωσα το φακελάκι, τα κοίταξε και το 'χωσε στην τσέπη του.

— Δεν καταλαβαίνω τίποτε απ' αυτά, μουρμούρισε κι ύστερα με ρώτησε: Τι κάνεις τώρα;

— Κοπάνα από τα γερμανικά.

— Σπουδαία. Θα σε πάω να γνωρίσεις τη λαίδη Ντι. Αυτή ξέρει απ' όλα.

Δεν τον ρώτησα τίποτε άλλο, ούτε ποια είναι αυτή η λαίδη. Εκείνος μόνο μου είπε πως είναι ζωγράφος και μένει κάπου εδώ κοντά.

Πραγματικά, λίγους δρόμους πιο κάτω, σταματήσαμε στην πόρτα μιας καινούριας πολυκατοικίας. Πριν μπούμε στο ασανσέρ, ο Λουμίνης με κοίταξε σοβαρά.

— Να μου ορκιστείς πως δε θα 'ρθεις ποτέ εδώ μόνη σου.

Ορκίστηκα. Τι είχα να χάσω;

Ανεβήκαμε στον έκτο όροφο, στο ρετιρέ όπως είπε ο Λουμίνης. Δεν χτύπησε το κουδούνι, μόνο έπαιξε με τα δάχτυλά του ένα ρυθμό πάνω στην πόρτα.

Μας άνοιξε μια κοπέλα ίδια η Νταϊάνα, η πριγκίπισσα της Αγγλίας, στις αδυναμίες της. Καταγάλανα μάτια, αλλά με μεγάλους μαύρους κύκλους, και χτέ-

νισμα φτυστό λαΐδη Ντι. Φορούσε ένα μαύρο φουστά-
νι κολλητό, κι αναρωτιόσουν αν είχε καθόλου κρέας
πάνω της — τόσο πετούσαν τα κόκαλά της.

— Γεια, είπε στον Λουμίνη κι ύστερα πρόσεξε
εμένα, που ήμουν μισοκρυμμένη πίσω του. Τι είναι
αυτό το ούφο που κουβάλησες;

— Άμα δεις όμως τι μας φέρνει!

— Μη μου πεις; είπε εκείνη και παραμέρισε να πε-
ράσουμε.

— Όχι αυτό που σκέφτεσαι, μα κάτι πολύ σπου-
δαίο, έκανε ο Λουμίνης κι έβγαλε το φακελάκι.

Εκείνη το πήρε, το άνοιξε, έβγαλε από μέσα τα
γραμματόσημα, πήγε σ' ένα μεγάλο τραπέζι που
ήταν φορτωμένο μπογιές και πινέλα, ξετρύπωσε ένα
φακό και βάλθηκε να τα κοιτάξει.

Εγώ στάθηκα στη μέση του δωματίου και έβλεπα
γύρω γύρω τους πίνακες, που άλλοι κρέμονταν στους
τοίχους κι άλλοι ήταν ακουμπισμένοι χάμω κι έμοια-
ζαν μισοτελειωμένοι.

Στο Άαχεν πήγαινα συχνά σε μουσεία, και στο
σπίτι μας είχαμε βιβλία ζωγραφικής, που τα ξεφυλ-
λίζαμε με τον μπαμπά. Μα τόσο φριχτή ζωγραφική
δεν είχα ξαναδεί. Πρόσωπα με τρύπες για μάτια και
γυναικεία σώματα χωρίς κεφάλι. Μια γυναίκα με
ανοιχτά τα πόδια κι ανάμεσα μπηγμένο ένα σπαθί,
κι άλλη με γυμνό στήθος και μια ρώγα κομμένη, απ'
όπου έτρεχε αίμα.

Έκλεισα τα μάτια να μη δω άλλο. Άκουσα τη φωνή της λαίδης, που μιλούσε στον Λουμίνη:

— Πού τα βρήκε;

— Στη γιαγιά της.

— Έχει κι άλλα;

— Ολόκληρο άλμπουμ, άκουσα τη φωνή μου να λέει δυνατά.

— Αύριο θα τα δείξω εκεί που ξέρω και θα σου πω, είπε στον Λουμίνη, σαν να μην υπήρχα εγώ και σαν τα γραμματόσημα να ήταν δικά του.

— Δεν έχεις τίποτα γι' απόψε; έκανε παρακαλετά ο Λουμίνης.

— Ίχνος, σου λέω... έλα αργά... μπορεί. Θέλει και το ύφιο;

— Θα 'ρθω μόνος, έκανε ο Λουμίνης, και δεν κατάλαβα γιατί με τράβηξε από το χέρι τόσο απότομα και θυμωμένα για να φύγουμε.

Μόλις μπήκαμε στο ασανσέρ, μου το ξανάπε:

— Ορκίσου πως δε θα 'ρθεις ποτέ μόνη σου στη λαίδη Ντι.

Είχα ξαπλώσει στο κρεβάτι μου κι έκανα ό,τι με είχε συμβουλέψει ο Λουμίνης να κάνω όταν δεν έχω χαπάκι. «Δεν έχει η γιαγιά σου τίποτα χάπια για να κοιμάται ή για τους πόνους;...» «Η γιαγιά μου δεν παίρνει κανένα φάρμακο. Στο ντουλαπάκι του

φαρμακείου έχει μόνο ασπιρίνες και το σιρόπι μου για το βήχα, που μου στέλνουν από τη Γερμανία.» «Από τη Γερμανία; Σπουδαία. Γιατί αυτά που πουλάνε εδώ δεν κάνουν τίποτα. Κατάπινε και μη φοβάσαι.»

Ήπια κάμποσο. Μου έφερε μια γλυκιά ζάλη και είδα μπροστά μου εκείνο το νέο κορίτσι με το όπλο στο χέρι. Έκανα αγώνα να μην κοιμηθώ. Έπρεπε να με βρει ξύπνια η Φάρμουρ. Δε μ' ένοιαζε πια που θα πήγαινα σχολείο μ' αυτό το κεφάλι. Θα 'λεγα για τις φείρες και την αλλεργία μου. Σ' όλους. Ναι, σ' όλους, και στον κύριο Μπένο. Πετάχτηκα πάνω. Όχι, όχι, στον κύριο Μπένο δε θα μπορούσα.

Μπήκε στο δωμάτιο η Φάρμουρ, στάθηκε απέναντί μου και με κοίταζε, με το όπλο και το δάχτυλο στη σκανδάλη. Όχι όμως για να βγει φωτογραφία, έτοιμη να ρίξει καταπάνω μου. Πάλευα να ξεμπερδευτώ από τις αράχνες και προσπαθούσα να φωνάξω «μη», αλλά οι αράχνες μού έμπαιναν στο στόμα.

— Μηηηηη.

— Τι ξεφωνίζεις; Σε πήρε ο ύπνος. Πότε θα κάνεις τα μαθήματά σου;

Όρθια πλάι στο κρεβάτι μου η Φάρμουρ. Όχι η κοπέλα της φωτογραφίας. Η Φάρμουρ με τα θυμωμένα φρύδια. Ανακάθισα στο κρεβάτι και την κοίταξα με άδειο βλέμμα.

– Πώς πήγαν τα γερμανικά; ρώτησε.

– Ποια γερμανικά;

– Κοιμάσαι; είπε και με ταρακούνησε.

Σηκώθηκα. Πήρα τη σάκα μου.

Η Φάρμουρ βγήκε από το δωμάτιο.

Το τηλέφωνο χτύπησε, απάντησε εκείνη.

– Ναι... κοιμόταν... ξενυχτάει ν' ακούει κασέτες και νυστάζει... Όχι, δε βήχει... ναι, το σιρόπι που της έστειλες.

Της άρπαξα το ακουστικό από τα χέρια. Δε μιλούσα. Άκουγα την ανάσα μου.

– Κωνσταντινιώ μου, ο γιατρός είπε, αν προσέξω, σε λίγο καιρό θα χορεύω... Όχι, χαζό μου, δε θα κουτσαίνω, μα, φαίνεται, ήταν γερό σπάσιμο...

Ναι, μόλις το πατήσω γερά...

– Έλα τώρα... κουτσαίνοντας.

– Ανυπόμονό μου... μόλις το πατήσω, έφτασα.

– Τώρα, σε παρακαλώ...

Η Φάρμουρ μου πήρε το ακουστικό.

– Έλα, μην πληρώνεις. Είμαστε πολύ καλά.

Το άλλο πρωί, πριν πάω σχολείο, είπα να πιω και το υπόλοιπο σιρόπι γιατί δεν είχα καθόλου κουράγιο, μα φοβόμουν μη μου σωθεί, κι ώσπου να μου στείλουν άλλο, θα περνούσαν μέρες.

Στο σχολείο έπρεπε να μου στήσουν άγαλμα. Ξέ-

χασαν την κατάληψη κι ασχολιόνταν όλοι με το κεφάλι μου. Ψείρες και αλλεργία.

Η ελληνικού δάκρυσε και πολλά παιδιά μου έχαναν τελείες με το μπικ πάνω στο ξυρισμένο μου κρανίο. Ως και η διευθύντρια με πίστεψε όταν με κάλεσε στο γραφείο της.

Ο κύριος Μπένος με κοίταξε καλά καλά:

— Όταν σχολάσεις, μη φύγεις, περίμένέ με.

Η Βίκη ήταν σίγουρη πως το 'κανα για μόδα, είχε δει σ' ένα περιοδικό μια ηθοποιό του Χόλιγουντ που είχε ξυρισμένο το κεφάλι της.

— Να 'βλεπες όμως τι σώμα! Ενώ εσύ μοιάζεις σαν φαλακρή ακρίδα.

Δεν περίμενα τον κύριο Μπένο. Μόλις χτύπησε το κουδούνι έφυγα αμέσως, γιατί ήξερα πως κάπου πιο κάτω θα με περίμενε ο Λουμίνης και θα μάθαινα τι απόγινε με τα γραμματόσημα.

Δε χρειάστηκε να μου πει, κατάλαβα αμέσως, γιατί ως και τ' αυτιά του γελούσαν. Άξιζαν, λέει, πολλά, και μου έδωσε ένα χαρτάκι όπου ο ειδικός, που του τα είχε δείξει η λαίδη Ντι, έγραφε ποια άλλα έπρεπε να βρω. Νομίζει ο Λουμίνης πως είναι εύκολο να ψάχνω στο δωμάτιο της Φάρμουρ. Θα πήγαινε, είπε, το απόγευμα στην Ξινισμένη Μούρη και θα 'παιρνε κάμποσες συνταγές.

— Θα σε περιμένω στις πέντε στο Αίθριο.

— Είναι ακριβό.

- Έχουμε λεφτά.
- Θα είμαι στα γερμανικά.
- Χέσ' τα τα γερμανικά. Θα σε περιμένω, μου φώναξε ενώ έφευγα.

Έφτασα στο σπίτι λαχανιασμένη. Αναρωτιόμουν αν έπρεπε να «χέσω» τα γερμανικά. Σίγουρα ο Λουμίνης θα μου έφερε κανένα καλό χαπάκι κι εγώ θα 'παιρνα κουράγιο.

Η ΦάρμOUR θαρρείς και το 'κανε επίτηδες και μαγειρέφε φακές, που τις σιχαίνομαι. Έχουν, λέει, σίδηρο και πρέπει να τις τρώω.

Καθίσαμε στο τραπέζι. Αντικριστά, αμίλητες.

- Τι είπαν στο σχολείο για τα μαλλιά σου; Τι είπαν στο σχολείο για τα μαλλιά σου; Τι είπαν στο σχολείο για τα μαλλιά σου;

Το είπε τρεις φορές και έπρεπε να απαντήσω.

- Πως μοιάζω με μια ηθοποιό του Χόλιγουντ.

Άφησε το κουτάλι με τη φακή να πέσει στο πιάτο χωρίς να το βάλει στο στόμα της, πήγε κάτι να πει, μα με είδε να σηκώνομαι, και σίγουρα δεν είπε εκείνο που ήθελε.

- Πού πας;

- Στα γερμανικά.

- Τόσο νωρίς;

- Με περιμένουν κάτι παιδιά να μιλήσουμε για

μια εργασία που έχουμε να κάνουμε μαζί.

— Βάλε τουλάχιστον κανένα μανταρίνι στη σάκα σου.

Άρπαξα ένα μανταρίνι κι έτρεξα στο δωμάτιό μου. Μάλλον έτρεξε η άλλη Κωνσταντίνα, η φεύτρα. Ο χερ Χάινερ ούτε που κούνησε από τη φωλιά του, παρ' όλο που γρατσουνούσα με τα δάχτυλά μου τα σίδηρα του κλουβιού του. Δε θέλει, φαίνεται, να με δει στα μάτια του. Κι εγώ... χέστηκα, που θα 'λεγε κι ο Λουμίνης. Μ' ένα χαπάκι και βγάξω γλώσσα στη Φάρμουρ, και θα σκάσω τώρα αν μου κάνει μούτρα ο χερ Χάινερ!

Όχι, τον άλλο τον χερ Χάινερ καλύτερα να μην τον σκέφτομαι.

Το Αίθριο ήταν σχεδόν άδειο. Μόνο σ' ένα τραπέζακι κάθονταν δύο κύριοι με άσπρα μαλλιά, σκούρα κοστούμια και γραβάτες. Έπιναν ούζο και έλυναν σταυρόλεξα. Λουμίνης, πουθενά.

Κάθισα και παράγγειλα μια ζεστή σοκολάτα. Μόλις μου την έφερε η κοπέλα αχνιστή αχνιστή, ένιωσα το στομάχι μου να φέρνει βόλτες. Γιατί τη ζήτησα; Είμαι τρελή; Για να βλέπω μπροστά μου το Κινγκ Κόλετζ και το καφέ Ρονκάλι και τον μπαμπά μου και τον χερ Χάινερ; Έλα γρήγορα, βρε Λουμίνη. Φέρε τα χαπάκια.

Δεν πρόλαβα να πω την ευχή και μπήκε κάποιος που του έμοιαζε σαν δίδυμος αδερφός, μα σίγουρα δεν ήταν εκείνος. Τα μαλλιά του, λουσιμένα, λαμποκοπούσαν σαν το μέλι που μας στέλνουν από το Καρπενήσι. Φορούσε μπλε σκούρο βελούδινο παντελόνι, μαύρο σακάκι και από μέσα άσπρο ολοκάθαρο πουκάμισο. Αν δεν ήταν τόσο αδύνατος, θα μπορούσα να πω πως ήταν όμορφος.

Ο Λουμίνης!

Έμεινα καρφωμένη στη θέση μου. Ήρθε και κάθισε δίπλα μου.

— Μοιάζω καθώς πρέπει; Γιατί θα σε πάω σ' ένα μαγαζί που πουλάνε πιάνο.

Να πουλήσε άραγε τόσο ακριβά τα γραμματόσημα και να μάντεφε πως ήθελα να του αγοράσω πιάνο!

— Θ' αγοράσεις πιάνο; ρώτησα ξέπνοα.

— Όχι, χαζοπούλι, θα παίξω πιάνο. Στο μαγαζί που πουλάνε πιάνο σ' αφήνουν να δοκιμάσεις, όταν τους λες πως σκέφτεσαι ν' αγοράσεις. Η Ξινισμένη Μούρη μ' έφτιαξε κι είμαι στις καλές μου, με τρώνε τα δάχτυλά μου και πρέπει οπωσδήποτε να παίξω πιάνο.

Πριν προλάβω να τον ρωτήσω τίποτ' άλλο, έβγαλε από την τσέπη του ένα χαπάκι και μου είπε να το βάλω κάτω από τη γλώσσα, πλήρωσε τη σοκολάτα μου και φύγαμε. Πήγαμε στην Πατησίων και πήραμε ένα τρόλεϊ.

Ποτέ δεν είχα δει τον Λουμίνη τόσο χαρούμενο.

— Δε μοιάζω με κάποιον που θέλουν οι γονείς του να του αγοράσουν πιάνο;

Σίγουρα έμοιαζε. Κι εγώ πιπιλούσα το χαπάκι και σιγά σιγά άδειαζε το κεφάλι μου, χάνονταν όλες μου οι λύπες, κι ο χερ Χάινερ το χαμστεράκι κι ο πραγματικός χερ Χάινερ. Μ' άρεσε που τριγυρούσα με τον Λουμίνη, που είχε μαλλιά σαν το μέλι.

Κατεβήκαμε στην Ακαδημία. Πήγαينا όπου με πήγαινε εκείνος. Φτάσαμε στην οδό Ναυαρίνου και

μπήκαμε σ' ένα μαγαζί που πουλάει πιάννα. Ένας υπάλληλος ρώτησε τον Λουμίνη τι θέλει.

— Να δοκιμάσω πιάννα.

— Ανεβείτε στον πρώτο όροφο.

Ανεβήκαμε. Ο Λουμίνης κοίταζε σαν μαγεμένος. Πιάννα με ουρά, πιάννα χωρίς ουρά, πολλά πιάννα. Δύο υπάλληλοι τον πλησίασαν και ο Λουμίνης είπε πως θέλει να δοκιμάσει.

— Παρακαλώ, είπαν εκείνοι, όποιο θέλετε.

Ο Λουμίνης κάθισε σ' ένα σκαμνάκι, άνοιξε το καπάκι του πιάνου, τράβηξε το μαύρο πανί που σκέπαζε τα πλήκτρα κι άρχισε να παίζει. Τα δάχτυλά του έτρεχαν, και το κατάλαβα πως ήταν Μότσαρτ.

Ο μπαμπάς άκουγε σχεδόν κάθε βράδυ ένα σιντί μ' αυτήν τη μελωδία. Μόλις γυρίζαμε από τη βόλτα μας στην Άνναστρασσε, καθόταν στον καναπέ, άναβε ένα τσιγάρο και μου 'λεγε: «Για πιάσε, Κωνσταντινιώ, τον Μότσαρτ μου!». Του έφερνα το σιντί, καθόμουν δίπλα του, ακουμπούσα τα κεφάλι μου στον ώμο του, κι ακούγαμε ώσπου να 'ρθει η μαμά από το μάθημά της στο πανεπιστήμιο.

Δεν πρέπει να κλάψω αφού νιώθω χαρούμενη, και δώστου πιπιλίζω το μαγικό χαπάκι.

Ο Λουμίνης παίζει και οι υπάλληλοι ακίνητοι τον ακούν. Ένας τον πλησίασε.

— Είστε σπουδαίος, και σας βεβαιώ έχω ακούσει πολλούς. Δοκιμάστε κι άλλα, αν θέλετε.

Ο Λουμίνης πήγαινε από πιάνο σε πιάνο κι έπαιζε, και τα μακριά μαλλιά του έμοιαζαν με κύματα. Όταν σηκώθηκε, τα μάτια του έλαμπαν.

— Θα σκεφτώ και θ' αποφασίσω, είπε. Θα συνεννοηθώ με τους γονείς μου. Θα ξανάρθω.

— Όποτε θέλετε, είπαν οι υπάλληλοι και υποκλίθηκαν σχεδόν.

Ύστερα, ενώ πια κατεβαίναμε τις σκάλες, κατάλαβα πως κοίταζαν περίεργα αυτό το παράξενο πλάσμα που έσερνε μαζί του ο μεγάλος μουσικός.

Βγήκαμε στο δρόμο. Ήθελα να του μιλήσω κι έφαχνα να βρω τα λόγια μου:

— Ξέρεις... παίζεις σαν... σαν... τον Ρίχτερ. Ακούγαμε με τον μπαμπά το σιντί του.

Ο Λουμίνης έβαλε τα γέλια. Νομίζω πως ήταν η δεύτερη φορά που τον άκουγα να γελάει.

— Πρέπει να 'χω εσένα ακροατήριο. Άκου, Ρίχτερ!

Περπατούσα δίπλα του και παρακαλούσα να γινόταν κάτι μαγικό και τα μαλλιά μου να μάκραιναν έστω λίγους πόντους. Τα δικά του, σαν το μέλι του Καρπενησίου, κυμάτισαν ελαφριά μόλις κούνησε το κεφάλι του. Είναι καταπληκτικός. Γιατί να μην είναι πάντα έτσι;

— Να 'ρχόμαστε συχνά στη Ναυαρίνου να παίζεις πιάνο, κι εγώ θα... χέζω τα γερμανικά και θα σε συνοδεύω.

— Δε γίνεται, απάντησε εκείνος με άχρωμη φωνή, που μετά έγινε θλιμμένη. Πήρα γράμμα από το διευθυντή του μουσικού σχολείου στην Κολωνία... ακόμα με περιμένει... Λέει πως, όποτε θέλω, μπορώ να πάω να μείνω σπίτι του, φτάνει να συνεχίσω το πιάνο.

Κι ύστερα ο Λουμίνης βουβάθηκε. Με πήγε να πάρουμε το λεωφορείο. Κατεβήκαμε μια στάση πριν από την πλατεία Κυψέλης.

— Θα περάσουμε από τη λαϊδή Ντι, είπε μονάχα, κι εγώ τον ακολούθησα.

Ένιωθα ακόμα χαρούμενη. Έβλεπα μπροστά μου τα δάχτυλά του να τρέχουν πάνω στα πλήκτρα.

Η λαϊδή μάς άνοιξε την πόρτα. Είχε μια μακριά πίπα στο στόμα της και τρέκλιζε. Το διαμέρισμά της ήταν γεμάτο κόσμο και καπνό. Μύριζε ζαλιστικά. Άλλοι κάθονταν κατάχαμα κι άλλοι στους καναπέδες και κάπνιζαν.

— Έχει μπόλικο στο τραπεζάκι, είπε η λαϊδή Ντι στον Λουμίνη.

Εκείνος πήγε στο τραπεζάκι, πήρε από ένα βάζο καπνό και τσιγαρόχαρτο κι άρχισε να στρίβει ένα τσιγάρο. Μετά ένα δεύτερο και μου το έδωσε. Φαίνεται έκανα μια κίνηση προς τα πίσω, γιατί μου είπε:

— Μην τρομάζεις, δεν είναι κακό, εδώ πάει να γίνει νόμιμο.

Εγώ όμως αρνιόμουν πεισματικά. Δε θα κάπνιζα ποτέ στη ζωή μου. Ο χερ Χάινερ μισούσε το τσιγάρο και μου είχε ζητήσει να του δώσω το λόγο μου πως δε θα καπνίσω ποτέ, και εγώ του τον είχα δώσει. Του είχα δώσει το λόγο μου και για άλλα και δεν τον κράτησα. Ας κρατήσω τουλάχιστον σ' αυτό.

Ο Λουμίνης τράβαγε ρουφηξιές κι έκλεινε τα μάτια.

— Περίεργη είσαι. Καταπίνεις τα χαπάκια σαν καραμέλες κι αρνιέσαι αυτό το αθώο πραγματάκι, που θα σε φτιάξει.

Δεν ήθελα να του πω για τον χερ Χάινερ, μα, και να του 'λεγα, ούτε που θα με πρόσεχε. Είχε καθίσει κατάχαμα και κάπνιζε. Το πρόσωπό του είχε πάρει μια αλλόκοτη έκφραση και δεν έμοιαζε καθόλου με τον Λουμίνη που έπαιζε πιάνο.

Άνοιξα την πόρτα και βγήκα. Κανένας δε μου έδωσε σημασία. Πήρα το ασανσέρ κι ένωθα ακόμα χαρούμενη και σαν να 'χα μια δύναμη μέσα μου. Ό,τι μου χρειαζόταν για να γεμίσω φευτιές τη Φάρμουρ.

Όσπου να κατέβω κάτω, ξανάδωσα τον όρκο μου:

— Όχι, χερ Χάινερ, δε θα καπνίσω ποτέ ούτε τσιγάρο ούτε αυτό το χόρτο, που κάνει το σπίτι της λαίδης Ντι να μυρίζει σαν εκκλησία.

Από μικρή δεν μπορούσα να μυρίσω λιβάνι. Όταν τις γιορτές πηγαίναμε στην ελληνική εκκλησία, ο

μπαμπάς, μόλις μ' έβλεπε να χλομιάζω, μ' έβγαζε έξω στην αυλή.

Έφτασα χοροπηδώντας στην Καλογερά.

Μου άνοιξε η παχουλή Ασπασία. Η Φάρμουρ και οι άλλες είχαν πάει στα Κουρδάκια να δώσουν, φαίνεται, τα θαλασσιά και τα ροζ μπουρνούζια.

Η Ασπασία μου έφερε ένα ποτήρι γάλα — όχι παγωμένο — κι ένα κρουασάν, και μου ζήτησε συγγνώμη γιατί είχε δουλειά στην κουζίνα. Υποσχέθηκε στη Φάρμουρ να φτιάξει παστίτσιο, γιατί εκείνες μάλλον θ' αργούσαν να γυρίσουν.

— Κλείνω την πόρτα για να τσιγαρίσω τον κιμά, είπε.

Δεν ήπια το γάλα μου, ούτε έφαγα το κρουασάν μου, αλλά έτρεξα στο δωμάτιο της Φάρμουρ. Ξετρώπωσα τα γραμματόσημα, έβγαλα από την τσέπη μου το χαρτάκι που μου είχε δώσει ο Λουμίνης, και, όπως ήταν όλα μια χαρά τακτοποιημένα, διάλεξα στα γρήγορα εννέα γραμματόσημα.

Όταν βγήκα στο χολ κι άκουσα από την κουζίνα το τσιτσίρισμα του κιμά, πήρα μια βαθιά ανάσα.

Μόλις όμως πήγα στο δωμάτιό μου, ένιωσα να ιδρώνω και να μου κόβονται τα πόδια, σαν να μου έφευγε από τις πατούσες όλη μου η δύναμη. Κι ο Λουμίνης έλεγε ότι ήταν πολύ σπουδαίο αυτό το

χαπάκι. Σιγά! Κράτησε βέβαια πολύ περισσότερο από τ' άλλα τα γαλάζια, μα να που πάλι ένωθα χάλια.

Πήγα να ξαπλώσω στο κρεβάτι μου και τότε είδα το γράμμα της Σίγκριντ κάτω απ' την γκρίζα κουβέρτα. Γνώρισα αμέσως τα γράμματά της — ολοστρογγυλά με ουρίτσες. Το άνοιξα αμέσως.

Αγαπημένη μου Στάντη — με φώναζε Στάντη, γιατί πώς να πει Κωνσταντίνα μια Σουηδέζα...

Δεν καταλαβαίνω τίποτα... δεν καταλαβαίνω τίποτα. Μου γράφεις πως δε θέλεις να σου στείλουν τον υπολογιστή σου, γιατί δεν τον θέλει ο χειρ Χάινερ, το χαμστεράκι σου. Τρελάθηκες, Στάντη μου; Αν είχες υπολογιστή, θα αποκτούσες και ιμέιλ, και θα στέλναμε μηνύματα η μία στην άλλη κάθε βράδυ, όπως κάναμε στο Άαχεν, και θα ήταν σαν να μην είχες φύγει από εδώ.

Πού να καταλάβει η καημένη η Σίγκριντ πως, για να βάλω τον υπολογιστή στο τραπεζάκι με την πορτοκαλιά φορμάικα, πρέπει να διώξω πρώτα τον χειρ Χάινερ.

Μου λείπεις πολύ. Ξέρεις με ποιον κάνω τώρα παρέα; Με τον Διαγόρα. Είμαστε σαν τη

σαντιγί με τη σοκολάτα. Κατάξανθη εγώ, κα-
τάμαυρος αυτός. Την περασμένη Κυριακή με
κάλεσε η Μπριγκίτε στο σπίτι σου. Κάνει ό,τι
μπορεί για να γίνουμε κολλητές.

Δεν μπορούσα να διαβάσω παρακάτω, γιατί τα
μάτια μου γέμισαν δάκρυα. Άκου να την καλεί η
Μπριγκίτε στο σπίτι μου! Ποιο σπίτι σου, Κωνστα-
ντίνα; Το σπίτι σου είναι τώρα εδώ, στην Καλογε-
ρά, και το κρεβάτι σου είναι αυτό το στενούτσικο με
τις γκριζες κουβέρτες, και στο δικό σου, με το που-
πουλένιο πάπλωμα και την κουνουπιέρα, θα κοιμάται
τώρα αυτή η Μπριγκίτε, που τη μαμά της παντρεύε-
ται ο μπαμπάς σου.

Πήγα, λοιπόν, πιο πολύ για να θυμηθώ εσέ-
να. Μ' έβαλε κατευθείαν στο δωμάτιό σου. Η
καρδιά μου πήγε στη θέση της. Όχι, δεν είναι
πια το δωμάτιό σου. Δεν κοιμάται η Μπριγκίτε
στο κρεβάτι σου. Υπάρχει ένα μονό κρεβάτι, μ'
ένα πάπλωμα μωρουδίστικο, που έχει πάνω τη
Χιονάτη. Ούτε οι αφίσες σου με το μαύρο άλο-
γο και το βάτραχο είναι στους τοίχους ούτε το
γραφείο σου ούτε η καρέκλα σου ούτε τα μπο-
τάκια σου πεταμένα το ένα εδώ και το άλλο
εκεί. Δεν ξέρεις πόσο χάρηκα. Δεν είδα τον
μπαμπά σου, έλειπε. Ήταν εκεί η μαμά τής

Μπριγκίτε. Ξέρεις, είναι συμπαθητική, το λέγαμε πάντα, δε μοιάζει στην κόρη της, κι είναι ακόμα πιο όμορφη από πρώτα.

Η καρδιά μου πήγε στη θέση της. Σ' ευχαριστώ, μπαμπά, που δεν άφησες την Μπριγκίτε να κοιμάται στο κρεβάτι μου, ούτε ν' αγγίζει τα πράγματά μου. Αγγίζει όμως εσένα. Πας άραγε κάθε βράδυ να τη φιλήσεις πριν κοιμηθεί; Όχι, σε παρακαλώ...

Σ' αφήνω τώρα, για να κάνω και κανένα μάθημα. Μου λείπεις πολύ.

Σε γλυκοφιλώ.

Η Σίγκριντ σου

Υ.Γ. Έχεις χαιρετίσματα από τον λόρδο Σάντουιτς. Πήγαμε πάλι χτες με το σχολείο στο δημαρχείο να δούμε μια έκθεση.

Έβαλα τα γέλια, παρ' όλο που ένιωθα χάλια. Μας είχαν πάει να δούμε το δημαρχείο του Άαχεν, όταν ήμασταν στην τετάρτη τάξη. Μας έλεγαν την ιστορία του, και ξαφνικά τα μάτια μας καρφώθηκαν σ' ένα πορτρέτο που έγραφε από κάτω: Ο ΛΟΡΔΟΣ ΣΑΝΤΟΥΙΤΣ. Μας πήρε είδηση η δασκάλα μας που κρυφογελούσαμε και μας είπε την ιστορία του.

Αλήθεια, αυτό ήταν το όνομά του. Ο λόρδος πήγαι-

νε συχνά κυνήγι κι έπαιρνε πάντα μαζί του δύο φέτες φωμί, που ανάμεσα έβαζε τυρί ή κρέας. «Δηλαδή έκα-νε σάντουιτς», είπαμε εμείς και βάλουμε τα γέλια.

Το διηγήθηκα αυτό μια μέρα στη Φάρμουρ και στις Ασπασίες, έτσι για να πω κάτι αστειό, γιατί πά-λι κάτι είχα κάνει κι ήταν μουτρωμένες μαζί μου. Τι ήθελα και το 'πα! Έγιναν έξαλλες: «Άκου να μείνει το όνομά του στην αιωνιότητα γιατί εφεύρε το σά-ντουιτς!» «Εδώ άλλοι έδωσαν τη ζωή τους για να σώσουν τη χώρα τους κι έχουν ξεχαστεί για πάντα.»

Γιατί δε μου έδωσε ο Λουμίνης κι άλλο χαπάκι; Γιατί τα κράτησε όλα για τον εαυτό του; Αφού το ξέ-ρει πως δε θέλω να θυμάμαι το Άαχεν, πως θέλω να είμαι η άλλη Κωνσταντίνα, η φεύτρα, η κλέφτρα...

Άκουσα τις Ασπασίες και τη Φάρμουρ, που είχαν γυρίσει, κι έχωσα το γράμμα κάτω από το μαξιλάρι μου. Άνοιξα την πόρτα μου, να προλάβω πριν την ανοίξει η Φάρμουρ. Κραχ, τέντα η πόρτα μου. Αυτό μου τη δίνει όσο τίποτε άλλο.

Μια μυρωδιά από παστίτσιο μπήκε στο δωμάτιό μου, κι εμένα, που το λάτρευα, μου ήρθε αναγού-λα... Πήγα στο καθιστικό.

— Τι έχεις πάλι; είπε η Φάρμουρ. Είσαι πολύ χλομή.

— Πάντα είμαι χλομή.

— Όχι όπως τώρα. Ασπασία, δεν τη βρίσκεις πολύ χλομή;

— Όταν γύρισε από το μάθημα, ήταν μια χαρά, μίλησε η παχουλή Ασπασία.

— Πώς τα πήγες; ρώτησε η Φάρμουρ.

— Καλά, κατάφερε να απαντήσει την τρίτη φορά η φεύτρα Κωνσταντίνα.

Μόλις καθίσαμε στο τραπέζι και έβαλαν μπροστά μου το πιάτο με το παστίτσιο, δεν κρατήθηκα, έτρεξα στο μπάνιο κι άρχισα να κάνω εμετό. Άκουσα βήματα να πλησιάζουν.

— Ούτε να ξεράσω δεν μπορώ μόνη μου σ' αυτό το σπίτι!

Το είπα απέξω μου αυτήν τη φορά.

— Κωνσταντίνα!

— Κωνσταντίνα!

— Κωνσταντίνα!

— Κωνσταντίνα!

Σήκωσα το κεφάλι από τη λεκάνη, με το πρόσωπο πασαλειμμένο, και τις είδα στριμωγμένες και τις τέσσερις στην πόρτα του μπάνιου. Θα ήμουν φρίκη με το κουρεμένο μαλλί και τα σημάδια του εμετού γύρω από το στόμα, γιατί είδα τέσσερα ζευγάρια μάτια να στριφογυρίζουν τρομαγμένα.

— Τι λόγια είναι αυτά, παιδί μου, είπε η Ασπασία «που στύβει πέτρα».

Αυτό λοιπόν τις πείραξε! «Θα ξεράσω!» Το άκου-

γα από τη Βίκη κάθε φορά που δεν της άρεσε κάτι.

— Πλύνε το πρόσωπό σου, έκανε η Φάρμουρ και πήγε στο ντουλαπάκι του φαρμακείου και κάτι φαχούλευε ενώ εγώ πλενόμουν.

— Καλά, πότε το ήπιες ολόκληρο μπουκάλι;

Σήκωσα το κεφάλι, με τα νερά ακόμα να τρέχουν. Στο ένα χέρι κρατούσε ένα κουτί με ασπιρίνες και στο άλλο το μπουκάλι με το σιρόπι για το βήχα. Πήρα την πετσέτα και, καθώς σκουπιζόμουν, της είπα:

— Έφαχνα να βρω μια ασπιρίνη και το αναποδογύρισα.

— Απρόσεχτη όπως πάντα. Αναρωτιέμαι τι σε πείραξε.

— Έφαγα στην καντίνα μια τυρόπιτα.

Άλλη φευτιά. Πόσο εύκολα τις πέταγα!

— Σου είπα να μην τρως αηδίες και να παίρνεις κάτι από το σπίτι. Μα ακούς εσύ! Άντε τώρα ξάπλωσε, και άμα συνέρθεις, έρχεσαι να φας.

Καλύτερο δεν μπορούσε να μου πει. Όμως, και μόνο η λέξη φαγητό έκανε το στομάχι μου να πηδάει. Καλά, αφού ήμουν μια χαρά όσο πιπιλούσα το χαπάκι και πολλή ώρα μετά, τι μ' έπιασε τώρα;

— Άφησε την πόρτα σου ανοιχτή να σ' έχουμε έννοια, άκουσα τη Φάρμουρ ενώ σερνόμουν να πέσω στο κρεβάτι μου.

— Δε μου βγάζεις από το νου, Ισμήνη, πως αυτό το παιδί κάτι έχει. Δεν ήταν έτσι στην αρχή, έφτασε

η φωνή της μικρής Ασπασίας στ' αυτιά μου.

— Μίλα πιο σιγά, είπε η Φάρμουρ.

Εγώ είχα κλείσει τα μάτια και γκρεμιζόμουνα...
γκρεμιζόμουνα...

Το άλλο πρωί πήγα στο σχολείο σέρνοντας τα πόδια μου. Μια γωνιά πριν φτάσω με περίμενε ο Λουμίνης. Πού ο χτεσινός Λουμίνης. Θαρρείς κι είχε μπει στο πλυντήριο κι είχε τσαλακωθεί ολόκληρος. Τα μαλλιά του, καθαρά ακόμα, τα είχε τσιτώσει πίσω και τα 'χε δέσει μ' ένα λαστιχάκι. Το πρόσωπό του έτσι έμοιαζε ακόμα πιο αδύνατο και τα μάτια του είχαν από κάτω κύκλους τόσο μαύρους, θαρρείς και τα είχε βάψει. Με το ζόρι μου είπε «καλημέρα» και μου έδωσε ένα χαπάκι.

— Κάτω από τη γλώσσα, μουρμούρισε.

— Το άλλο κράτησε λίγο, τόλμησα να διαμαρτυρηθώ.

— Δεν τα φτιάχνω εγώ, απάντησε με αναίδεια και γύρισε να φύγει.

— Λουμ..., πήγα να πω, αλλά κρατήθηκα.

Η φωνή μου τον σταμάτησε.

— Δες, είπα βγάζοντας από τη σάκα μου ένα χαρτί όπου είχα διπλωμένα τα γραμματόσημα.

— Πήγες σπίτι της; αγρίεψε εκείνος κι άπλωσε το χέρι να τα πάρει.

— Εσύ μου 'δωσες το σημείωμα, έκανα θυμωμένα. Κι ύστερα, γιατί να μην πάω; Ξέρω το δρόμο.

Έηρθε πολύ κοντά μου. Τα μάτια του έγιναν άγρια. Έπιασε το μάγουλό μου και το τσίμπησε τόσο δυνατά, που πόνεσα.

— Ποτέ, κατάλαβες; Ποτέ μόνη σου.

Ξεμάκρυνε. Απόρησα πού βρήκε τη δύναμη να μου στρίψει το μάγουλο, γιατί μόλις που στεκόταν στα πόδια του. Τα μακριά του δάχτυλα, που κυλούσαν πάνω στα πλήκτρα, κρέμονταν σαν ξύλινα. Πώς μπορούν ν' αλλάζουν τα δάχτυλα από τη μια μέρα στην άλλη;

Άκουσα το κουδούνι του σχολείου που χτύπαγε κι έτρεξα μην αργήσω, με το χαπάκι κάτω από τη γλώσσα. Είχαμε μαθηματικά την πρώτη ώρα.

Ο κύριος Μπένος πήγε κατευθείαν στον πίνακα κι άρχισε να γράφει με την κιμωλία. Τα δάχτυλά του ήταν πάντα τα ίδια. Αυτουνού δεν άλλαζαν ποτέ: μακριά, δυνατά, με περιποιημένα κοντά νύχια.

— Έλα, Κωνσταντίνα, να μας λύσεις αυτή την άσκηση.

Σηκώθηκα. Μάλλον σηκώθηκε η άλλη Κωνσταντίνα, αυτή που δεν τη νοιάζει τίποτα. Πήρα την κιμωλία από το χέρι του κύριου Μπένου, ενώ υπήρχαν ένα σωρό πλάι στον πίνακα. Εκείνος με κοίταξε παραξενεμένος.

— Τι μας βάζετε τόσο εύκολες, είπε το αναιδόμετρο η Κωνσταντίνα καθώς έλυne την άσκηση.

— Εσύ μπορεί να τις έχεις ξανακάνει αυτές τις ασκήσεις, αλλά είναι άλλοι τριάντα στην τάξη εκτός από σένα, που τις κάνουν για πρώτη φορά, είπε αυστηρά ο κύριος Μπένος.

«Κι εμένα σκασίλα μου.» Το είπα από μέσα μου, αλλά, μόλις τέλειωσα την άσκηση, πριν μου πει ο κύριος Μπένος να καθίσω, πήγα μόνη μου στη θέση μου.

Η Βίκη με κοίταζε με ορθάνοιχτα μάτια.

Ο κύριος Μπένος ξαναπήγε στον πίνακα κι άρχισε να εξηγεί το μάθημα.

Ένα αγόρι σήκωσε το χέρι. Ήταν ο Παναγιώτης, ο τελευταίος στην τάξη.

— Με συγχωρείτε, κύριε Μπένο, μα δεν κατάλαβα τίποτα.

— Τόσο μπουμπούνας είσαι; είπε η Κωνσταντίνα, κι όλη η τάξη γύρισε την κοίταξε κι έσκασε στα γέλια.

Θαρρείς και δεν υπήρχα. Ο κύριος Μπένος δε μου έδωσε σημασία, ούτε καν κοίταξε προς το θρανίο μου. Σαν να έκανε ζάπινγκ και να πέρασε σε άλλο κανάλι. Άρχισε να εξηγεί από την αρχή και μιλούσε στον Παναγιώτη λες και υπήρχε μόνο εκείνος στην τάξη. Όταν τέλειωσε, τον ρώτησε:

— Κατάλαβες, παιδί μου;

Ο Παναγιώτης σηκώθηκε όρθιος, με τα μάγουλα κατακόκκινα, και είπε με ξεψυχισμένη φωνή:

— Όχι, με συγχωρείτε.

— Δεν πειράζει. Φαίνεται, φταίω εγώ που τα λέω κάπως μπερδεμένα. Τώρα πρόσεξε, θα τα πούμε πολύ απλά, είπε ο κύριος Μπένος.

Άρχισε πάλι να μιλάει μ' εκείνη τη βαθιά, όμορφη φωνή του, αργά αργά, σαν να 'θελε αυτά που έλεγε να μπουν κατευθείαν στο χοντροκέφαλο του Παναγιώτη.

Σήκωσα το χέρι μου:

— Μπορώ να βγω έξω μια στιγμή; Δεν αισθάνομαι καλά.

— Ναι, έκανε κοφτά ο κύριος Μπένος και συνέχισε να 'χει το βλέμμα στραμμένο στον Παναγιώτη.

Βγήκα γρήγορα από την τάξη, παίρνοντας με τρόπο και τη σάκα μου μαζί, κι έτρεξα κατευθείαν στην αυλή. Ήταν άδεια. Η μεγάλη πόρτα κλειδωμένη με το λουκέτο. Άνοιγε μόνο όταν σχολούσαμε. Εγώ όμως έπρεπε να βγω έξω, στο δρόμο. Είχαμε άλλη μια ώρα μετά το διάλειμμα με τον κύριο Μπένο και δεν ήθελα να τον δω. Όχι, δεν τον φοβόμουν. Σήμερα δε φοβόμουν κανέναν. Θα έβγαινα έξω, ό,τι και να γινόταν. Μου πέρασε μια ιδέα από το μυαλό κι έπρεπε αμέσως να την πω στον Λουμίνη. Δεν μπορούσα να περιμένω να σχολάσουμε. Αν έβγαινα τώρα, κάπου θα τον πετύχαινα, γιατί βέβαια στο σχολείο πάλι δεν είχε έρθει. Σίγουρα η Ξινισμένη Μούρη θα του 'δινε χαρτί πως είναι άρρωστος, τώρα μάλιστα που θα είχε κάμποσα λεφτά από τα εννιά γραμματόσημα.

Πήγα κοντά στα κάγκελα, σ' εκείνη την πλευρά που απέξω υπήρχε μια σειρά από δέντρα. Πέταξα με δύναμη τη σάκα μου τόσο ψηλά, που έπεσε μέσα στο λακκάκι ενός δέντρου. Έπειτα άρχισα να σκαρφαλώνω στα κάγκελα.

Το έλεγε ο χερ Γκούντερ, ο δάσκαλός μας της γυμναστικής στο Άαχεν: «Η Κωνσταντίνα μπορεί να είναι τελευταία σ' όλες τις ασκήσεις, μα στο σκαρφάλωμα στο κοντάρι είναι πρώτη». Κι εκείνη, η Κωνσταντίνα του Άαχεν, με τη μαμά και τον μπαμπά και το πουπουλένιο πάπλωμα, δώστου και σκαρφάλωνε σαν μαϊμουδάκι στο ψηλό κοντάρι να τους θαμπώσει όλους.

Χωρίς να το καταλάβω, έφτασα ψηλά στα κάγκελα και ετοιμαζόμουν να περάσω από την άλλη μεριά. Να όμως που η ζώνη μου γαντζώθηκε στη μύτη ενός κάγκελου.

Εκεί με βρήκαν κρεμασμένη και ο κύριος Μπένος και η διευθύντρια και όλο το σχολείο, γιατί στο μεταξύ είχε χτυπήσει το κουδούνι και βγήκαν όλοι για διάλειμμα. Φωνές, γέλια, «σκάστε», «μια σκάλα».

Εγώ να τους κοιτάζω από ψηλά και να μου 'ρχεται να γελάσω, γιατί καταλαβαίνα πόσο αστεία πρέπει να 'μουν. Δεν τρόμαξα. Είπαμε, αυτή η Κωνσταντίνα δε φοβάται τίποτα.

Ολόκληρη η τάξη μου είχε μαζευτεί κοντά στα κάγκελα, με τη Βίκη πρώτη πρώτη να μου φωνάζει τρομαγμένη:

— Κρατήσου γερά, φέρνουν σκάλα.

Τόσα παιδιά στην τάξη! Τριάντα ένα μαζί μ' εμένα, κι εγώ να μην κάνω παρέα με κανένα, παρά μόνο με τη Βίκη, που ξετρελαίνεται με τον Κουβά και μου διηγείται μεξικάνικα σίριαλ που βλέπει στην τηλεόραση. Θα 'ναι σίγουρα γιατί δε με ρωτάει για μένα, για τους γονείς μου, για τη Γερμανία. Τ' άλλα παιδιά, που με πλησίασαν στην αρχή, ήθελαν να τα μάθουν όλα, ενώ η Βίκη ήθελε μόνο να μου μιλάει για τα δικά της.

Πώς μου ήρθαν τώρα όλ' αυτά στο νου, έτσι που είμαι κρεμασμένη! Ίσως γιατί από ψηλά βλέπω κάτω τα παιδιά που φωνάζουν:

— Κωνσταντίνα, κρατήσου... έρχεται ο κύριος Μπένος με τη σκάλα.

Λες να νοιάζονται μην πέσω; Και η ελληνικού τι έπαθε; Τα μάτια της είναι ορθάνοιχτα, τρομαγμένα. Να κι η μικρή Ταμάρρα, το κοριτσάκι από τη Ρωσία, έχει σκεπάσει με τα χέρια το στόμα της.

Μόνο που, χωρίς να το θέλω, η καρδιά μου άρχισε να χτυπάει σαν τρελή, όταν είδα τη σκάλα ν' ακουμπάει στα κάγκελα, τον κύριο Μπένο να την ανεβαίνει, να φτάνει κοντά μου, να με πιάνει με το ένα χέρι και με το άλλο να μου λύνει τη ζώνη, κι

ύστερα να κατεβαίνει τη σκάλα κρατώντας με από τη μέση. Μ' έσφιγγε δυνατά, το πρόσωπό του ήταν γκριζο, τα παιδιά από κάτω χειροκροτούσαν και φώναζαν «μπράβο», η διευθύντρια φώναζε «σωπάστε, στις τάξεις σας», το κουδούνι να χτυπάει, η αυλή ν' αδειάζει και να μένουμε η διευθύντρια, ο κύριος Μπένος, εγώ και η σκάλα.

Όχι, δεν τους φοβόμουν, κι ας με πήγαν στο γραφείο της διευθύντριας, κι ας ρωτούσαν: «Κατάλαβες τι έκανες;». Δε θα τους απαντούσα ως αύριο. Τι να πω; Πως ήξερα πολύ καλά τι έκανα;

— Κωνσταντίνα, γιατί πήγες να πηδήξεις από τα κάγκελα;

— Πες, εσύ λες πάντα την αλήθεια, είπε ο κύριος Μπένος με φωνή που προσπαθούσε να φαίνεται ήρεμη.

— Γιατί η πόρτα ήταν κλειδωμένη, απάντησε η Κωνσταντίνα, σαν να τους μάλωνε που την είχαν κλειδώσει.

Η διευθύντρια, που έβαζε και έβγαζε τα χτενάκια της, εκείνα με τα φεύτικα διαμαντάκια, έμεινε με το χέρι στον αέρα.

— Αυτό ξεπερνάει κάθε όριο. Θα ειδοποιήσω το σπίτι της...

— Όχι, είπε ο κύριος Μπένος. Αναλαμβάνω εγώ. Η γιαγιά της θα τρομάξει. Κρατήστε τη στο γραφείο, κι όταν τελειώσω το μάθημα, θα τη συνοδέψω στο σπίτι της.

Βγήκε χωρίς να γυρίσει να με κοιτάξει. Έμεινα μόνη με τη διευθύντρια. Δε μου είπε να καθίσω.

— Έχω πετάξει τη σάκα μου απέξω, στα δεντράκια.

— Μήπως θέλεις να πάω να σ' τη μαζέψω; Τέτοια συμπεριφορά σας μαθαίνουν στις Γερμανίες;

— Στη Γερμανία, τη διόρθωσα.

Με κοίταξε σαν να είχα πει κάτι φοβερό. Τα μάτια της έγιναν σκληρά.

— Δε θα σε χαστουκίσω. Εμείς εδώ δε δέρνουμε τους πιο αδύνατους. Δεν είμαστε Γερμανοί.

— Στη Γερμανία, στο σχολείο, δε δέρνουν ποτέ, είπα αγανακτισμένη.

— Τρεις μέρες αποβολή θα φας και λίγες είναι.

Ύστερα πάτησε ένα κουμπί που ήταν πάνω στο γραφείο της και σε λίγο μπήκε μέσα η κυρία Αλεξάντρα, που δουλεύει στην καντίνα.

— Αλεξάντρα, φέρε, σε παρακαλώ, μια σάκα που έχει πέσει έξω από τα κάγκελα, στα δεντράκια, είπε και της έδωσε το κλειδί του λουκέτου ν' ανοίξει την πόρτα.

Της μιλούσε στον ενικό κι ούτε την έλεγε κυρία, κι ας ήταν πολύ πιο μεγάλη απ' αυτήν. Ωραίο παράδειγμα μας δίνετε, κυρία διευθύντρια, μου ήρθε να πω, αλλά αυτό δεν τόλμησα να το πω δυνατά.

Ατέλειωτη μου φαινόταν η ώρα.

Η κυρία Αλεξάντρα έφερε τη σάκα μου.

— Ευτυχώς που ήταν πεσμένη στο λακκάκι του δέντρου και δεν την πήρε κανένας, είπε η κυρία Αλεξάντρα και κρατούσε τη σάκα μου μην ξέροντας τι να την κάνει.

— Άφησέ τη χάμω. Ευχαριστώ.

Πάλι καλά που της είπε «ευχαριστώ».

— Ευχαριστώ πολύ, κυρία Αλεξάντρα, είπα εγώ, και δεν ξέρω γιατί η διευθύντρια με αγριοκοίταξε.

Μείναμε η διευθύντρια, εγώ κι η σάκα μου. Νομίζω πως για καμιά μας δεν περνούσε η ώρα. Εκείνη σκάλιζε νευριασμένα κάτι χαρτιά πάνω στο γραφείο της, κι εγώ άλλαζα κάθε τόσο πόδι και κοιτάζα τους δείχτες του μεγάλου ρολογιού που ήταν στον τοίχο και που θαρρείς δεν προχωρούσαν καθόλου. Η σάκα μου, ακουμπισμένη στο πάτωμα, περίμενε υπομονετικά.

Επιτέλους χτύπησε το κουδούνι. Τι είναι αυτά, Κωνσταντίνα; Σ' έπιασε φόβος που θα σε πάει ο κύριος Μπένος σπίτι; Μα εσύ δε φοβάσαι τίποτα, είπα στην άλλη Κωνσταντίνα, που άρπαξε τη σάκα της και περίμενε θαρρείς και τίποτα δεν είχε συμβεί.

Στο γραφείο μπήκε ο κύριος Μπένος.

— Πάμε, έκανε χωρίς να με κοιτάξει.

— Τρεις μέρες αποβολή, είπε η διευθύντρια. Δε σας δίνω χαρτί, αφού αναλαμβάνετε...

Βγήκαμε στο δρόμο. Εγώ κλοτσούσα ένα κουτί

από τσιγάρα που ήταν πεταμένο χάμω. Ο κύριος Μπένος σταμάτησε, και σταμάτησα κι εγώ.

— Είσαι καλά; άκουσα τη φωνή του να λέει, και μου φάνηκε σαν να ήταν η φωνή κάποιου άλλου.

— Μια χαρά, απάντησα κι έδωσα την τελευταία κλοτσιά στο κουτί να πάει παραπέρα.

— Το πόσο μια χαρά είσαι το βλέπω, είπε και, πιάνοντάς μου το πιγούνι, μου σήκωσε το κεφάλι έτσι που, χωρίς να το θέλω, τον κοίταξα κατάματα.

Αυτό ήταν, κανένα χαπάκι δεν είχε τη δύναμη — εκτός αν μου έβρισκε κάποιο άλλο ο Λουμίνης — να με κάνει ν' αντικρίσω το γαλάζιο βλέμμα του κύριου Μπένου χωρίς να ταραχτώ για ό,τι έχω κάνει.

— Εγώ... δεν..., κατάφερα να φελλίσω.

— Ρώτησες τη γιαγιά σου για το Σάββατο, που θα πάμε με την τάξη σου στο θέατρο;

— Θα πάω στο Μέγαρο ν' ακούσω το *Εικοστό Δεύτερο Κονσέρτο για Πιάνο* του Μότσαρτ, είπε η άλλη Κωνσταντίνα, που δεν τον κοίταζε στα μάτια και πήρε πάλι πολύ κουράγιο.

— Θα πας με τη γιαγιά σου;

— Ναι, και με τις φίλες της, απάντησε η φεύτρα Κωνσταντίνα χωρίς να κοκκινίζει καθόλου.

— Κρίμα, είπε λυπημένα εκείνος, γιατί στο διάλειμμα μπορεί να τα λέγαμε.

Λίγο πριν φτάσουμε στο σπίτι, είπε πάλι με φωνή που δεν έμοιαζε δική του:

— Θα μιλήσουμε όμως σύντομα. Δεν μπορείς να σκαρφαλώνεις στα κάγκελα, αν δε σου συμβαίνει κάτι σοβαρό. Κι αυτό, θες δε θες, θα το μάθω.

Ύστερα η φωνή του έγινε πάλι η βαθιά και ζεστή φωνή του κύριου Μπένου.

— Πρέπει να δω τι έχει μέσα αυτό το κουρεμένο κεφάλι.

Φτάσαμε έξω από το σπίτι.

— Θέλεις να μπω ή θα μιλήσεις μόνη σου στη γιαγιά σου;

— Μόνη μου, είπε η άλλη Κωνσταντίνα, που ετοίμαζε κιόλας μέσα στο κουρεμένο της κεφάλι τις φευτιές που θα έλεγε στη Φάρμουρ.

— Σου έχω εμπιστοσύνη... πως θα τα πεις όλα. Η διευθύντρια δε μου έδωσε χαρτί για την αποβολή, γιατί είπα πως θα μιλήσω εγώ στη γιαγιά σου. Θα της ζητήσω, εξάλλου, να περιορίσει την αποβολή σε δύο μέρες. Λοιπόν, την Πέμπτη θα έρθεις στο σχολείο.

Έκανε να φύγει, μα κοντοστάθηκε.

— Στο μεγάλο διάλειμμα να μείνεις στην τάξη. Θά 'ρθω να σε βρω.

— Δεν επιτρέπεται να μένουμε μέσα.

— Θα πάρω άδεια από τη διευθύντρια. Άντε τώρα στο σπίτι σου.

— Γεια σας, κύριε Μπένο, ευχαριστώ, και μην ανησυχείτε...

- Ανησυχώ, και πολύ μάλιστα. Την Πέμπτη. Περίμενα να απομακρυνθεί λίγο και χτύπησα το κουδούνι. Άνοιξε η Φάρμουρ.
- Πώς γύρισες τόσο νωρίς;
- Μ' έπιασε πάλι πολύς βήχας και μου είπαν να πάω σπίτι.
- Ξανά βρογχικά! απελπίστηκε η Φάρμουρ. Έχυσες και το σιρόπι. Ευτυχώς υπάρχει ακόμα ένα μπουκάλι.
- Ο μπαμπάς είπε πως θα στείλει κι άλλο.
- Δε βλέπω τι καλό σου έχει κάνει το γερμανικό, γκρίνιαξε και πήγε να μου το φέρει.

Μπήκα στο δωμάτιό μου, κάθισα στο κρεβάτι και συλλογιζόμουν πως, δύο μέρες κλεισμένη στο σπίτι, δε θα μπορούσα να δω τον Λουμίνη. Θα κάνω πως μου περνάει ο βήχας και όλη την Τετάρτη θα τριγυρίζω στους δρόμους να τον βρω. Δε χωράει αναβολή, αυτό που σκέφτηκα πρέπει να του το πω αμέσως. Όσο για τα γερμανικά, ας μου δώσει κι εμένα η Ξινισμένη Μούρη χαρτί πως ήμουν άρρωστη. Μπορεί να είναι πάλι στις καλές του ο Λουμίνης, να έχει λούσει τα μαλλιά του και να ξαναπάμε στη Ναυαρίνου να παίξει πιάνο. Θα έχουμε όλη την Τετάρτη δικιά μας. Φτάνει να είναι στις καλές του...

Άκουσα τη Φάρμουρ που ερχόταν κι άρχισα να βήχω. Μια χαρά τα κατάφερνα. Μου έφερε το μπουκάλι με το σιρόπι.

— Άσ' το δίπλα μου, της είπα, μην τρέχω όλη την ώρα στο μπάνιο.

Έπιασε το μέτωπό μου.

— Μπα, δεν έχεις πυρετό. Ξάπλωσε όμως και θα σου φέρω να φας στο κρεβάτι. Ζεστή χορτόσουπα και σπανακόπιτα.

Γδύθηκα, φόρεσα τις πιτζάμες μου, χώθηκα κάτω από την γκριζα κουβέρτα και ξαφνικά άρχισα να τρέμω και να φοβάμαι. Πώς σκαρφάλωσα στα κάγκελα; Τι θα πω την Πέμπτη στον κύριο Μπένο; Πώς θα περάσω ως την Τετάρτη, που θα βρω τον Λουμίνη και θα μου δώσει χαπάκι για να πάρω κουράγιο; Γιατί δε μου δίνει μερικά να τα έχω; Πώς θα μπω στην τάξη; Πώς θα τους αντικρίσω όλους; Χωρίς χαπάκι είμαι ένα δειλό, κουρεμένο κοριτσάκι. «Άμα δεν έχεις τίποτα, πιες σιρόπι για το βήχα και θα ηρεμήσεις.» Όλα τα ξέρει ο κύριος Λουμίνης. Μα εγώ δε θέλω να ηρεμήσω. Θέλω μονάχα να μη σκέφτομαι τίποτα, τίποτα. «Συγγνώμη, Φάρμουρ, πάλι το έχυσα.» «Δε μου βγάζεις από το νου, Ισμήνη, πως αυτό το παιδί κάτι έχει.» Της έχει κολλήσει της μικρής Ασπασίας.

— Τι κουκουλώθηκες! Σήκω να φας τη σούπα σου. Ανακάθισα στο κρεβάτι. Η Φάρμουρ ακούμπησε

το δίσκο στα γόνατά μου και μου 'δωσε μια κουταλιά σιρόπι. Μια κουταλιά! Μόλις γύρισε την πλάτη κατάπια το μισό μπουκάλι. Να βυθιστώ, να μη σκέφτομαι τουλάχιστον την Πέμπτη και τον κύριο Μπένο... και το Άαχεν.

Τέλειωσα με τη σούπα κι ακούμπησα το δίσκο στο πάτωμα. Όχι, δε θα 'τρωγα τη σπανοκόπιτα. Ξαναχώθηκα στην γκριζα κουβέρτα κι ένιωσα μια γλυκιά νύστα, χωρίς όμως να θέλω να κοιμηθώ. Άκουγα να τρέχει κάπου νερό. Ο μπαμπάς θα ξυρίζεται κι έχει αφήσει ανοιχτή την πόρτα του μπάνιου.

Τραβάω λίγο την κουβέρτα και ξεσκεπάζω το πρόσωπό μου. Τι τον έπιασε τον χερ Χάινερ και βγήκε μεσημεριάτικα να κάνει βόλτες στη ρόδα του; Γρρρρρρ, γρρρρρ. Πού να μ' έβλεπες σήμερα, χερ Χάινερ, εκεί ψηλά στο κάγκελο. Κι εσύ, αληθινέ χερ Χάινερ, πού να 'βλεπες την Κωνσταντίνα με το — πώς το 'λεγες; — θεληματικό βλέμμα.

— Δε θα φας τη σπανοκόπιτα;

Άνοιξα τα μάτια κι είδα τη Φάρμουρ να σηκώνει το δίσκο από κάτω. Γύρισε την πλάτη να φύγει.

— Κλείσε μου την πόρτα.

— Θα την αφήσω ανοιχτή, μήπως χρειαστείς τίποτα.

— Δε χρειάζομαι.

— Δεν ξέρεις...

Ορθάνοιχτη η πόρτα. Γρρρρ, γρρρρ, τα νερά στο

μπάνιο. Όχι, όχι, δεν υπάρχει κανένα μπάνιο, ούτε μπαμπάς που ξυρίζεται, ο χερ Χάινερ είναι, που γυρίζει στη ρόδα του.

– Πώς είσαι;

– Πώς είσαι;

– Πώς είσαι;

Μια μια βάζουν το κεφάλι τους στην πόρτα οι Ασπασίες. Φαίνεται με πήρε ο ύπνος και δεν άκουσα που ήρθαν.

– Καλά, λέω και θυμάμαι να βήξω.

– Άντε, να 'σαι καλά, και την Κυριακή, αν είναι λιακάδα σαν σήμερα, να πάμε βόλτα, κάνει η Ασπασία «που στύβει πέτρα».

– Ο καφές είναι έτοιμος, φωνάζει από μέσα η Φάρμουρ και χάνονται και τα τρία κεφάλια.

Οι βόλτες με τις Ασπασίες και τη Φάρμουρ! Κι εγώ να παρακαλάω να βρέχει τις Κυριακές, μα, θαρρείς και το κάνει επίτηδες, βγαίνει λαμπερός λαμπερός ο ήλιος. «Η εφημερίδα γράφει ότι στην Αθήνα έχει λιακάδα», έλεγε η μαμά λυπημένα και κοίταζε από το παράθυρο το χιόνι που 'πεφτε πυκνό. Του μπαμπά κι εμένα μας άρεσε να κάνουμε βόλτες με το χιόνι.

Βόλτες με τη λιακάδα! Η Ασπασία «που στύβει πέτρα» διατάζει:

— Πάμε στην Καισαριανή.

Η μικρή Ασπασία οδηγεί το αυτοκινητάκι. Φτάσαμε.

Τώρα η Κωνσταντίνα, που δεν ξέρει τίποτα, πρέπει να τα μάθει όλα.

— Εδώ είναι το Σχοπευτήριο.

— Οι Γερμανοί στην Κατοχή εκτέλεσαν διακόσιους πατριώτες.

— Σταμάτα να κλοτσάς πέτρες και πρόσεχε τι σου λέμε, μου τραβάει το μανίκι η Φάρμυρ.

Άλλη Κυριακή, αλλού.

— Βλέπεις αυτά τα σημάδια στον τοίχο;

— Είναι από τους όλμους που μας έριχναν οι Εγγλέζοι τον Δεκέμβρη του '44.

Άλλη Κυριακή.

— Εδώ που είναι το Δικαστικό Μέγαρο ήταν οι φυλακές Αβέρωφ.

— Όλες περάσαμε από δω.

— Είχε μια μικρή αυλή κι ένα μόνο δέντρο στη μέση. Φοίνικας ήταν.

Άλλη Κυριακή.

— Αυτή είναι η οδός Μπουμπουλίνας. Εδώ ήταν το κτίριο όπου βασάνιζαν στη Χούντα... Μα το γκρέμισαν κι αυτό.

Ψάχνω τ' ακουστικά μου ν' ακούσω τα Μουλιασμένα Μπισκότα. Κάνω να τα βγάλω από το σακούλι που κρατώ για τσάντα. Ένα χέρι με σταματάει. Το χέρι της Φάρμουρ.

Ακόμα και τώρα το χέρι της είναι όμορφο όπως τότε, στη φωτογραφία, που κρατούσε το όπλο.

Πάλι μπλέχτηκα στις αράχνες. Παλεύω να βγω. Λίγες Κυριακές ακόμα... άσε που μπορεί καμιά φορά να βρέχει... Ύστερα το σχέδιό μου... να βρω τον Λουμίνη όσο πιο γρήγορα μπορώ και να γράψω στη Σίγκριντ.

Στάντη μου,

Γιατί δε θέλεις κινητό; Ο μπαμπάς σου μπορεί να σου στείλει ένα και θα πληρώνει, λέει, το λογαριασμό. Τι αγύριστο κεφάλι που έγινες...

Δεν ξέρεις τι σου γίνεται, Σίγκριντ. Γιατί; Για να με βρίσκει η Φάρμουρ; Απ' την άλλη όμως, έτσι θα μπορούσα να ξετρυπώνω τον Λουμίνη. Αυτός όμως δεν έχει κινητό. Είχε, λέει, όταν ήρθε από την Κο-

λωνία, αλλά του το πήρε η μαμά του, γιατί... φούσκωσε — έτσι είπε — το λογαριασμό.

Οι Ασπασίες κι η Φάρμουρ φλυαρούν μέσα. Λένε για την Κυριακή. Κάνουν σχέδια για μένα. Κι εγώ κάνω σχέδια για μένα και τον Λουμίνη...

Το άλλο πρωί πετάχτηκα από το κρεβάτι κι έτρεξα στην κουζίνα, όπου ήταν η Φάρμουρ.

– Πώς είσαι; Θέλεις το γάλα σου;

– Μια χαρά, λέω να πάω σχολείο.

– Πήγαινε τη δεύτερη ώρα τουλάχιστον. Να ζεστάνει λίγο η μέρα. Θα σου γράφω μια δικαιολογία.

Καλή ιδέα, γιατί σίγουρα δε θα 'βρισκα πρωί πρωί τον Λουμίνη στους δρόμους. Δεν πιστεύω να του 'ρθε σήμερα να πάει σχολείο!

Ωρα δέκα... Κανένα παιδί με τη σάκα του δεν τριγυρίζει τέτοια ώρα στους δρόμους, ούτε καν του νηπιαγωγείου. Μόνο η Κωνσταντίνα.

Όχι το χοριτσάκι του Άαχεν, με τη μαμά, τον μπαμπά, το πουπουλένιο πάπλωμα, το λύκο χωρίς ψυχή, τα τέσσερα αλογάκια του σταθμού κι άλλα πολλά.

Ούτε εκείνη η Κωνσταντίνα που ονειρευόταν να γίνει ιππεύτρια ή μπαλαρίνα στον πάγο κι έκοβε βόλτες με τον μπαμπά στην Άνναστρασε, πριν ανα-

ποδογυρίσουν όλα, ούτε η μαθήτρια του χερ Χάινερ με το θεληματικό βλέμμα, που καθόταν μαζί του στο καφέ Ρονκάλι κι έτρωγε μηλόπιτα κι έδινε υποσχέσεις.

Αυτή η Κωνσταντίνα που κόβει βόλτες στην Κυφέλη για να βρει τον Λουμίνη είναι το κορίτσι που σκαρφάλωσε στα κάγκελα του σχολείου και γέμισε φευτιές ως και τον κύριο Μπένο, που μόνο αγάπη της έχει δείξει.

Άφαντος ο Λουμίνης. Πήγα και στάθηκα έξω από την πόρτα της πολυκατοικίας όπου έμενε η λαίδη Ντι.

Ο Λουμίνης φάνηκε στις έντεκα παρά τέταρτο ακριβώς. Όχι από το δρόμο. Έβγαινε από την πολυκατοικία. Δε με είδε αμέσως. Τα μαλλιά του άλουστα, θαμπά. Κρατούσε στα χέρια ένα χαρτονένιο κουτί σαν αυτό των παπουτσιών.

— Γεια, έκανα.

Γύρισε και με είδε.

— Τι θέλεις εδώ;

— Σ' έφαχνα. Όχι, όχι, δε θ' ανέβαινα πάνω. Περίμενα μήπως φανείς.

— Δεν πήγες σχολείο σήμερα; Τα έμαθα τα χτεσινά σου κατορθώματα. Τα είπε η κυρία Αλεξάντρα, που είναι γειτόνισσά μας, στη μάνα μου. Κρίμα να μην είμαι εκεί, να σε δω κρεμασμένη στα κάγκελα. Μα τι γύρευες εκεί πάνω;

— Έπρεπε να βγω να σε βρω κι είχαν το λουκέτο.

- Δε σου 'δωσα χαπάκι πριν το μάθημα;
- Μου 'δωσες.
- Μην το παραξηλώνεις, γιατί... ξέρεις τι γίνεται μετά.

Δεν τον άφησα να τελειώσει και του είπα πως τον ήθελα γιατί είχα ένα μεγάλο σχέδιο, που μόνο μαζί μπορούσαμε να το πραγματοποιήσουμε.

Κάτι άρχισε να χαρχαλεύει στο κουτί που κρατούσε.

- Τι έχεις εκεί μέσα;
- Μια μικρή κουκουβάγια. Έπεσε στη βεράντα της λαίδης Ντι. Θα την πάω στην Αίγινα.
- Στην Αίγινα, τι να κάνει στην Αίγινα;

Απόρησα, μα και φοβήθηκα πως θα 'φευγε χωρίς ν' ακούσει το σχέδιό μου.

— Η κουκουβάγια έχει σπασμένο φτερό, εκεί θα τη γιατρέψουν.

Εγώ είχα ολόκληρο σχέδιο, κι αυτός μου μιλούσε για κουκουβάγιες! Τον τράβηξα από το μανίκι μ' όλη μου τη δύναμη.

— Σε παρακαλώ, πρέπει να μ' ακούσεις, είπα και κρατιόμουν με το ζόρι μη βάλω τα κλάματα.

— Θα πεθάνει, αν δεν την πάω γρήγορα. Τώρα μπορώ... αργότερα δεν ξέρω.

— Τι δεν ξέρεις; ρώτησα όλο αγωνία.

Με κοίταξε και τα μάτια του έγιναν όπως τότε που έπαιζε πιάνο. Άρχισε να μου μιλάει γερμανικά, λες κι ήταν κάποιος κοντά μας που δεν έπρεπε να

καταλάβει τι λέμε... Η φωνή του δεν έκανε κοκοράκια όπως στα ελληνικά και μιλούσε πολύ, όχι λίγες ξεκομμένες φράσεις.

Έλεγε πως της το χρωστούσε της μικρής κουκουβάγιας να τη σώσει, γιατί, για σήμερα τουλάχιστον, τον έσωσε αυτή. Ετοιμαζόταν να βρει μια φλέβα — μην κάνω πως δεν καταλαβαίνω, ξέρω πολύ καλά τι την ήθελε. Από μικρός, όταν έπρεπε να του πάρουν αίμα, ο γιατρός παιδευόταν γιατί οι φλέβες του ήταν πολύ βαθιά. Δεν μπορούσε να τη βρει. Προσπάθησε κι η λαΐδη Ντι. Τέλος, αποφάσισε να φάξει στο πόδι. Νευριασμένος βγήκε έξω στη βεράντα και κάθισε κατάχαμα, για να τον κρύβουν οι γλάστρες με τα μεγάλα φυτά από τα απέναντι σπίτια. Κι έτσι όπως άπλωσε το πόδι του, γυμνό χωρίς κάλτσα, κάτι έπεσε πάνω του. Ήταν η μικρή κουκουβάγια. Άφησε το λαστιχάκι και την πήρε στα χέρια του. Το φτερό της ήταν σπασμένο. Είχε διαβάσει σ' ένα περιοδικό πως στην Αίγινα γιατρεύουν τα λαβωμένα πουλιά. Αυτός τα λάτρευε τα πουλιά... τότε στην Κολωνία... και πιο πολύ τις κουκουβάγιες. Είχε ένα σωρό βιβλία κι ήξερε όλα τα είδη που υπάρχουν. Είχε όμως και μια δικιά του κουκουβάγια στο σπίτι, την Ηλέκτρα. Τη μάζεψαν με τον πατέρα του σ' ένα δάσος όπου είχαν πάει εκδρομή με τα ποδήλατα. Το ένα της φτερό ήταν σπασμένο, και, παρ' όλο που την πήγαν σε κουκουβογιατρό, δεν μπόρεσε να

της το γιατρέφει. Την πήραν σπίτι. Μόλις που πετούσε ως την πιο χαμηλή βιβλιοθήκη. Αν την άφηναν ελεύθερη στο δάσος, θα πέθαινε. Έτσι, την κράτησαν. Ο πατέρας του τη βάφτισε Ηλέκτρα, γιατί έβγαζε κάτι κραυγές σαν μια ηθοποιό που είχε δει στην Επίδαυρο κι έπαιζε την Ηλέκτρα. Τότε έκανε πολλή παρέα με τον πατέρα του.

Η λαίδη Ντι στο μεταξύ είχε νευριάσει.

— Μη νομίζεις πως θα σε περιμένω ως αύριο.

Άρπαξε από τα χέρια του το λαστιχάκι και σε μισό λεπτό έκανε την ένεση στο δικό της χέρι. Έχει σπουδαίες φλέβες αυτή.

— Κανέννας δε θα κατάφερνε να με σταματήσει με το λαστιχάκι στο χέρι. Μόνο η κουκουβάγια, που μου θύμισε την Ηλέκτρα. Ο πατέρας μου είπε, όταν φεύγαμε, πως θα την κρατούσε. Όμως δεν τον πιστεύω πια.

Σταμάτησε κι έσκυφε πάνω στο κουτί ν' ακούσει την κουκουβάγια που χαρχάλευε.

Πήρα πολύ κουράγιο που μου μίλησε για τον εαυτό του, για τη ζωή του. Έτσι, θα κατάφερνα να του πω το σχέδιό μου. Στα γερμανικά. Αφού αυτή είναι η γλώσσα μας. Αυτή μιλούσαμε όλη τη μέρα στο σχολείο. Κι όλα τα παιχνίδια στα γερμανικά τα παίζαμε. Και τα τραγούδια και τα βιβλία εκτός σχολείου, εκείνα με τις ιστορίες και τα παραμύθια, γερμανικά ήταν.

— Έλα μαζί μου στην Αίγινα και τα λέμε στο πλοίο, έκανε εκείνος.

Δεν έχω πάει ποτέ μου στην Αίγινα. Ξέρω πως είναι κοντά. Δε με πήγαν ποτέ βόλτα η Φάρμυρ και οι Ασπασίες να μου δείξουν τις φυλακές που υπάρχουν εκεί. Το φυλάνε, φαίνεται, για όταν καλοκαιρέφει. Σίγουρα όμως δεν ξέρουν πως στο νησί γιατρεύουν και κουκουβάγιες.

Θα πάω μαζί του...

— Θα τηλεφωνήσω στη γιαγιά μου... πως θα μας κρατήσει η ελληνικού για πρόβες... για το έργο που θέλει ν' ανεβάσουμε στο τέλος της χρονιάς. Έλειπα χτες και δεν το ήξερα... θα πάω κατευθείαν στα γερμανικά. Ελπίζω η Ξινισμένη Μούρη να μου δώσει χαρτί για τις απουσίες.

Ο Λουμίνης μου 'δωσε μια τηλεκάρτα.

— Δε θα κουραστείς; είπε η Φάρμυρ.

— Όχι, είμαι μια χαρά.

— Θα περάσεις να πάρεις τα βιβλία των γερμανικών;

— Δεν προφταίνω. Γεια.

Έκλεισα το τηλέφωνο, για να μην προλάβει να μου πει τίποτε άλλο.

Ως τις έξι, με τον Λουμίνη και την κουκουβάγια στην Αίγινα, είχα καιρό να του τα πω όλα.

Πήραμε τον ηλεκτρικό για τον Πειραιά. Δε μ' άρεσε καθόλου. Στριμωξίδι. Ήμασταν όρθιοι. Κι ο Λουμίνης να 'χει όλη την ώρα έννοια αν χαρχαλεύει η κουκουβάγια. Το καπάκι του κουτιού ήταν γεμάτο τρύπες, μα κάθε τόσο το άνοιγε λιγάκι και κοίταζε. Θα του μιλούσα στο πλοίο, τώρα μόνο για την κουκουβάγια νοιαζόταν. Πλήρωσε εκείνος τα εισιτήρια. Είχε, λέει, περίσσευμα από τα γραμματόσημα. Ευτυχώς, γιατί εγώ είχα μαζί μου λεφτά μόνο για τυρόπιτα.

Στο πλοίο, ο Λουμίνης δεν ήθελε να κατέβουμε κάτω στο σαλόνι. Μείναμε στο πρώτο κατάστρωμα, που ήταν σκεπαστό.

— Δε θα κρυώσουμε όταν ξεκινήσει; ανησύχησα, παρ' όλο που είχε λιακάδα και δε φυσούσε.

— Θα βάλουμε τις κουκούλες μας. Δεν μπορώ τα σαλόνια στα πλοία. Πνίγομαι, έκανε ο Λουμίνης και τραβώντας δυο άσπρες πλαστικές καρέκλες τις έβαλε σύρριζα στο παραπέτο του πλοίου. Αν φυσάει, θα καθίσουμε χάμω.

Δεν είπα λέξη και κάθισα δίπλα του. Το πλοίο ξεκίνησε. Ο θόρυβος των μηχανών ήταν δυνατός. Για να μ' ακούσει, έπρεπε να φωνάξω. Γιατί δεν ήθελε να πάμε στο σαλόνι; Πού θα 'βρισκα το κουράγιο να του πω αυτά που ήθελα ξεφωνίζοντας; Περίμενα να σταματήσει ν' ασχολείται με την κουκουβάγια, για να με προσέξει, όμως εκείνος συνέχιζε να πασπατεύει το κουτί,

μια να το ανοίγει, μια να το μισοκλείνει, και πάλι από την αρχή. Δεν άντεχα να περιμένω άλλο και, μόλις άρχισα να μιλάω στα γερμανικά, είδα πως δεν είχα ανάγκη κανένα χαπάκι για να πάρω κουράγιο.

Η γλώσσα μου έτρεχε, και τα είπα όλα χωρίς ανάσα κι όσο πιο φωναχτά μπορούσα, σχεδόν στ' αυτί του, για να μη χάσει λέξη από το θόρυβο της μηχανής.

— Ξέρεις... σκέφτηκα να φύγουμε. Να πάμε πίσω. Εσύ στην Κολωνία κι εγώ στο Άαχεν. Θα βρω τα καλύτερα γραμματόσημα για τα ναύλα μας.

Δεν του είχε γράψει ο διευθυντής του πως μπορούσε να τον πάρει σπίτι του; Να του απαντήσει αμέσως, κι εγώ θα γράφω στη Σίγκριντ. Έχει στο δωμάτιό της δεύτερο κρεβάτι. Δε θα πήγαινα ούτε με τη μαμά ούτε με τον μπαμπά. Θα περίμενα να γεννηθεί πρώτα το μωρό του κύριου Μιχάλη — καλά, το μισό μου αδερφάκι —, να βρουνε πιο μεγάλα σπίτια, «κι όταν αντιμετωπίσουν με περισσότερη φυχραιμία τα προβλήματά τους», που έλεγε και ο χερ Χάινερ, τότε θα αποφάσιζαν τι θα κάνουν μ' εμένα. Εδώ είμαστε χαμένοι. Ψευτιές, κοπάνες, χαπάκια, λαστιχάκια, φλέβες...

Σταμάτησα και περίμενα να δω τι εντύπωση του έκαναν τα λόγια μου. Έβλεπα μπροστά μου τη θάλασσα. Δε γύρισα να τον κοιτάξω, κατάλαβα μόνο πως έπαψε να πασπατεύει το κουτί.

Σιωπή. Μόνο το γρρρ γρρρ της μηχανής ακουγό-

ταν. Αχ, ας αρχίσει να μιλάει. Ας πει οτιδήποτε.

— Όλα πρέπει να γίνουν αμέσως, είτε ξαφνικά, εκεί που είχα πιστέψει πως δε θ' απαντούσε ποτέ.

Κρεμάστηκα από τα χείλη του.

— Δε θα βρίσκονται κάθε μέρα κουκουβάγιες να μ' εμποδίζουν... σε λίγο καιρό δε θα με σταματάει κανένας.

— Αύριο κιόλας να γράφουμε τα γράμματα. Τι λέω, σήμερα το βράδυ, και να τα στείλουμε εξπρές, κι εγώ θα βρω τρόπο να χωθώ στο δωμάτιο της Φάρμουρ και να διαλέξω τα γραμματόσημα.

Δέχτηκε! Δεν το περίμενα τόσο εύκολο. Ήθελα να σηκωθώ να χοροπηδήσω από τη χαρά μου. Το δικό του όμως πρόσωπο ήταν σκοτεινιασμένο.

— Λες να προλάβουμε;

— Και βέβαια θα προλάβουμε. Πόσο θέλει να πάνε και νά 'ρθουν τα γράμματα!

— Για την κουκουβάγια λέω, να προλάβουμε μην φοφήσει.

Κατεβήκαμε από το πλοίο κι ο Λουμίνης είπε πως θα πάrouμε ταξί. Κρίμα, ήθελα τόσο να περπατήσουμε, ήθελα τόσο να πάμε με τα πόδια ως πέρα στην προκουμαία, πλάι στα φαροκάικα, στα κότερα και στις μικρές βαρκούλες, και να μιλήσουμε για το σχέδιό μας.

Είχε πολλά ταξί, κι ένα σταμάτησε μπροστά μας. Ο Λουμίνης κάθισε δίπλα στον οδηγό. Δεν το βρήκα και πολύ ευγενικό, που μ' άφησε μόνη μου πίσω.

— Στις φυλακές, τον άκουσα να λέει και πετάχτηκα επάνω.

— Τι λες; ξεφώνισα σχεδόν και τον άρπαξα από τον ώμο.

— Μην τσιρίζεις, είπε χωρίς να γυρίσει το κεφάλι. Εκεί είναι τα πουλιά.

Ύστερα έπιασε κουβέντα με τον οδηγό, λες και στο πίσω κάθισμα δεν υπήρχε κανένας. Του μίλησε για τη μικρή κουκουβάγια σαν να ήταν ο καλύτερός του φίλος.

— Ίσα που προφταίνετε, έκανε ο ταξιτζής. Τους διέθεσαν ένα χώρο στο βουνό και τα πιο πολλά ζώα τα έχουν ήδη μεταφέρει.

Έβλεπα από πίσω το κεφάλι του Λουμίνη και τα βρόμικα μαλλιά του, που αυτήν τη φορά τα είχε δεμένα μ' ένα κορδόνι παπουτσιών. Δεν ήθελα να ταξιδέψω έτσι μαζί του. Έπρεπε να λούσει τα μαλλιά του, έπρεπε να μου μιλάει.

— Φτάσαμε, είπε ο ταξιτζής. Σας κατεβάζω εδώ, γιατί ο δρόμος πιο κάτω είναι χαλασμένος.

Κατεβήκαμε. Το ταξί έφυγε. Προχωρήσαμε λίγο — αμίλητοι βέβαια. Πλάι στη θάλασσα, ένα πέτρινο κτίριο, στενόμακρο, με μικρά παράθυρα στη σειρά, όλα με κάγκελα και με φιλό σύρμα από μέσα.

— Γιατί έφεραν τα πουλιά στη φυλακή; τόλμησα να ρωτήσω, μα δεν πήρα απάντηση.

Ύάχναμε να βρούμε την είσοδο του κτιρίου και μπήκαμε από τη μεριά της αυλής. Δεν ήταν πολύ μεγάλη — πλακόστρωτη, με ψηλούς τοίχους. Πάνω κάτω σεριγιάνιζαν πελαργοί, που ούτε ενοχλήθηκαν έτσι όπως εμφανιστήκαμε ξαφνικά μπροστά τους. Άλλοι με μαδημένα φτερά κι άλλοι με δεμένο το ένα πόδι.

Ο Λουμίνης βρήκε μια είσοδο και τον ακολούθησα. Μπήκαμε σ' ένα μακρύ διάδρομο. Στο βάθος ήταν μια μικρή πόρτα, κλειστή. Εκείνος χτύπησε. Μας άνοιξε μια κοπέλα.

— Περάστε, φέρατε άρρωστο! είπε.

Πήρε το κουτί των παπουτσιών από τα χέρια του Λουμίνη και το ακούμπησε σ' ένα τραπέζι.

Βρεθήκαμε σ' ένα μικρό δωματιάκι γεμάτο μεγάλα χαρτονένια κουτιά, που από μέσα έβγαιναν κάτι φιλές φωνούλες. Πάνω στο τραπέζι υπήρχαν στριμωγμένα μπουκαλάκια με φάρμακα, φαλίδια και λεκανάκια μ' ένα κοκκινωπό νερό, που μέσα έπλεαν διάφορα εργαλεία σαν του οδοντογιατρού.

Η κοπέλα άνοιξε το κουτί και πήρε την κουκουβάγια στα χέρια της. Την είδα για πρώτη φορά. Τι όμορφη που ήταν! Ένα κεφαλάκι γκριζο, με μικρά φτερά που σχημάτιζαν καπελάκι κι άλλα άσπρα φτερά που έδεναν σαν κορδέλα κάτω από το πιγούνι. Η κοπέλα της έπιασε το σπασμένο φτερό κι εκεί-

νη έβγαλε μια φωνούλα σαν παιδική.

— Καημενούλα μου, πώς σ' έκαναν έτσι.

Ο Λουμίνης διηγήθηκε την ιστορία της — όχι βέβαια ολόκληρη — κι εκείνη ξανακοίταξε με προσοχή το φτερό που κρεμόταν.

— Θα κάνουμε ό,τι μπορούμε. Μα φοβάμαι πως δε θα καταφέρει να πετάξει κανονικά. Κρίμα, κι είναι τόσο ομορφούλα!

Ύστερα ακούμπησε την κουκουβάγια στο μάγουλό της.

— Πώς σε λένε, γλυκιά μου;

— Κωνσταντίνα.

Ο Λουμίνης το είπε. Κι εμένα η καρδιά μου άρχισε να χοροπηδάει και δεν έλεγε να σταματήσει.

Η κοπέλα της φίλησε το κεφάλι.

— Εμένα με λένε Κατερίνα. Σε λίγο θά 'ρθει η Έλσα, η γιατρός μας, και θ' ασχοληθεί μαζί σου.

— Τι θ' απογίνει; ρώτησε ο Λουμίνης.

— Αν γίνει τελείως καλά, θα τη στείλουμε σε κάποιον δάσος. Αν όχι, θα την κρατήσουμε με τις αδερφούλες της.

— Στη φυλακή; έκανα τρομαγμένη.

Η Κατερίνα είπε αυτό που είχε πει κι ο ταξιτζής: πως τους είχαν παραχωρήσει ένα μεγάλο χώρο πάνω στο βουνό κι είχαν ήδη αρχίσει να μεταφέρουν εκεί πολλά ζώα. Εδώ κράτησαν μόνο τα πουλιά, που σύντομα θα έφευγαν κι αυτά.

— Γιατί τα βάλατε στη φυλακή; τόλμησα να ξαναρωτήσω.

Η Κατερίνα δεν ήταν Λουμίνης και απαντούσε όταν τη ρωτούσαν. Είπε πως, όταν έκλεισαν οι φυλακές, έμειναν τα κτίρια άδεια για πολύ καιρό, και τελικά τους επέτρεψαν να στεγάσουν τα πληγωμένα ζώα και τα πουλιά, που ως τότε τα είχαν από δω κι από κει. Ως και στα σπίτια τους. Ήταν βέβαια τότε πολύ λίγα, μα έμαθε γι' αυτούς ο κόσμος κι άρχισαν να καταφτάνουν πουλιά από παντού. Λαβωμένα και άρρωστα πουλιά κυρίως, που κανένας δεν τα δεχόταν.

— Μα, να η Έλσα...

Στην πόρτα είχε σταθεί μια κοπέλα πολύ αδύνατη, με κοντά κατακόκκινα μαλλιά. Η Κατερίνα της έβαλε στα χέρια την κουκουβάγια.

— Τη φέραν τα παιδιά από την Αθήνα, τη βρήκαν πληγωμένη. Τη λένε Κωνσταντίνα.

Η Έλσα είπε πως θα κάνει ό,τι μπορεί, κι εμάς μας πήρε η Κατερίνα να μας δείξει πού μένουν τα πουλιά.

Πού να ήξεραν η Φάρμουρ κι οι Ασπασίες πως τριγυρνάω στους μεγάλους θαλάμους όπου έμεναν στοιβαγμένοι, όπως είπε η Κατερίνα, οι φυλακισμένοι.

Από τα μικρά παράθυρα έμπαινε ελάχιστο φως. Για τους ανθρώπους, φαντάζομαι, θα 'ταν φριχτό να ζουν στο μισοσκόταδο, μα οι κουκουβάγιες, που ήταν

καθισμένες σε κορμούς δέντρων μέσα σ' ένα τεράστιο κλουβί από σύρμα, θαρρούσαν πως ήταν νύχτα κι είχαν τα μάτια τους ορθάνοιχτα. Μικρές κουκουβάγιες σαν την... Κωνσταντίνα, με καπελάκι δετό με άσπρη κορδέλα στο πιγούνι.

Δίπλα τους, μ' ένα σύρμα να τις χωρίζει, μεγάλες, τεράστιες κουκουβάγιες, με πυκνά φτερά στο κεφάλι, πεσμένα σαν μαραμένα φύλλα.

Πιο πέρα, σε άλλο κλουβί, καθισμένοι πάνω σε φεύτικα βράχια, αετοί με μισόκλειστα μάτια, που έβγαζαν κάθε τόσο μια κραυγή.

Ο Λουμίνης είχε κολλήσει σ' ένα άλλο κλουβί στην άκρη του θαλάμου, όπου θεόρατοι γύπες έμεναν αγχιστρωμένοι σε σίδερα, ακίνητοι, λες και τους είχε μαγέψει η κακιά μάγισσα που κοίμισε για εκατό χρόνια τη βασιλοπούλα του παραμυθιού.

— Εδώ μέσα θα μείνει η δικιά μας — δεν τολμούσα να πω η Κωνσταντίνα —, αν δεν μπορέσει να πετάξει;

— Αφού σας είπα πως μετακομίζουμε στο βουνό, απάντησε η Κατερίνα. Σε λίγο θα φύγει ένα καμιονάκι για εκεί. Θα μεταφέρουμε κάποια μωρά, που έχουν πέσει από τις φωλιές τους. Ελάτε μαζί μου να δείτε πού θα ζήσει η Κωνσταντίνα σας.

Όταν βγήκαμε έξω κι αντίκρισα το φως και τον ήλιο, ένιωσα σαν να μου είχαν γιατρέψει τις φτερούγες και μπορούσα να πετάξω. Άραγε σε τέτοιες φυ-

λακές πέρασαν τόσα χρόνια της ζωής τους η Φάρμουρ και οι Ασπασίες; Χωρίς να βλέπουν το φως της ημέρας και, σαν πουλιά με τσακισμένα φτερά, να μην μπορούν να πετάξουν ελεύθερες έξω στον αέρα, στον κόσμο; Κοίταξα με την άκρη του ματιού τον Λουμίνη. Ήταν σκυθρωπός, λες και είχε περάσει κι αυτός χρόνια μέσα σε τούτη τη φυλακή.

Έξω στο δρόμο είδαμε ένα καμιονάκι. Η Κατερίνα μας είπε ν' ανέβουμε και να την περιμένουμε. Την είδαμε να 'ρχεται κουβαλώντας μια μεγάλη χαρτονένια κούτα.

Ο Λουμίνης κατέβηκε, της την πήρε από τα χέρια και την ακούμπησε στην καρότσα δίπλα μου. Μέσα υπήρχαν κάτι γκριζα μικρά πουλάκια, που καβαλούσαν άτσαλα το ένα το άλλο.

— Είναι τα μωρά μου, είπε η Κατερίνα. Μικρά κουκουβαγάκια που έχουν πέσει από τις φωλιές τους.

Σκαρφάλωσε στο καμιονάκι μαζί με τον Λουμίνη.

— Αχ, να σε είχα βοηθή, τι δε θα 'δυνα, μας λείπουν χέρια. Τι λέτε, έρχεστε το καλοκαίρι να δουλέψετε εθελοντές;

— Δε θα είμαστε..., άρχισα να λέω, μα ο Λουμίνης μου έδωσε μια δυνατή σπρωξιά και σώπασα.

Από το δρόμο ερχόταν κάποιος πάνω σ' ένα ποδήλατο. Είχε μακριά, ανακατωμένα μαλλιά και στον ώμο του καθόταν ένας μεγάλος παπαγάλος με μαδημένα φτερά.

— Έλα, βρε Αργύρη, του φώναξε η Κατερίνα, πρέπει να μας ανεβάσεις στο βουνό. Έχω και μουσαφिरαίους.

— Εθελοντές, εθελοντές, μας λείπουν χέρια, μιλησε ο παπαγάλος και βάλαμε όλοι τα γέλια.

— Σκάσε, Καπετάνιο, έκανε η Κατερίνα, το ξέρω πως κι εσύ ακόμα μ' έχεις πάρει είδηση.

Ο Αργύρης κατέβηκε από το ποδήλατο και, με τον παπαγάλο πάντα στον ώμο, ανέβηκε μπροστά στο καμιονάκι και έβαλε μπρος τη μηχανή.

Ξεκινήσαμε. Αφήσαμε τη θάλασσα και πηγαίναμε όλο και πιο ανηφορικά. Περνούσαμε χωράφια με φιστικιές, κι ύστερα βουναλάκια γυμνά, ώσπου το καμιονάκι σταμάτησε μπροστά σ' ένα φράχτη. Ο Αργύρης κατέβηκε κι έσυρε τη μεγάλη σιδερένια πόρτα.

Κατεβήκαμε κι εμείς. Ο Λουμίνης πήρε πάλι την κούτα κι ακολουθήσαμε την Κατερίνα, που στάθηκε λίγο πιο πέρα, σ' ένα σπιτάκι με στέγη από κεραμίδια. Μπροστά υπήρχε μια μικρή βεράντα σκεπασμένη με φάθες. Η Κατερίνα είπε στον Λουμίνη να ακουμπήσει εκεί την κούτα. Προσέξαμε πως το σπιτάκι ήταν το μόνο τελειωμένο κτίσμα. Γύρω κτίρια μισοχτισμένα, σ' ένα μεγάλο χώρο όλο βράχια. Πού και πού ξεπρόβαλλε κανένας θάμνος. Ούτε ένα δέντρο, όσο πέρα και να πήγαινε το μάτι σου. Κάτω μακριά, απλωνόταν καταγάλανη η θάλασσα.

Καθίσαμε στο πεζούλι της αυλής και η Κατερίνα

μας είπε πως θα φυτέψουν δέντρα και λουλούδια. Μας ζήτησε συγγνώμη, για να ασχοληθεί με τα μωρά της, κι ο Αργύρης κουβάλησε την κούτα μέσα στο σπίτι.

— Δε θ' αργήσω, μας φώναξε ενώ έμπαινε στο σπίτι. Κάντε εσείς μια βόλτα στο μεταξύ, να δείτε το βασίλειό μας.

Έμεινα μόνη με τον Λουμίνη και σηκωθήκαμε να δούμε τα κτίρια, που δεν είχαν ακόμα ούτε στέγη ούτε πόρτες και παράθυρα.

Μπήκαμε σ' ένα μεγάλο μακρόστενο χώρο, που σ' όλο τον μπροστινό του τοίχο έχασκαν ανοίγματα που έβλεπαν στη θάλασσα.

— Αν βάλουν εδώ τα πουλιά, δε θα κακοπεράσει η δικιά μας, είπα στον Λουμίνη που, από την ώρα που φτάσαμε στην Αίγινα, δε μου είχε πει ούτε μια κουβέντα.

Είχε όμως πει πως την κουκουβάγια τη λένε Κωνσταντίνα, κι αυτό μου 'φτανε.

Ξάφνου μίλησε:

— Εγώ εδώ έπρεπε να μείνω... με τα πουλιά, έκανε με απόμακρη φωνή κοιτάζοντας πέρα το πέλαγος.

— Αφού θα φύγουμε. Το υποσχέθηκες.

— Καλά... βρες πρώτα τα γραμματόσημα, μουρμούρισε, κι η καρδιά μου πήγε στη θέση της.

Καθώς γυρίζαμε στο σπιτάκι, από το πίσω μέρος, είδαμε πάνω σε μια μεγάλη πέτρα έναν τεράστιο αε-

τό. Βαλσαμωμένος, ακίνητος. Λίγο πιο πέρα, γαντζωμένο με τα νύχια σ' ένα σίδερο, ένα πανέμορφο μαύρο πουλί, με μια ουρά σαν κλειστή βεντάλια, και λεπτή, μακριά μύτη, που η άκρη της ήταν καμπυλωτή... Μαρμαρωμένο κι αυτό.

— Είναι κορμοράνος, είπε ο Λουμίνης, που ήξερε από πουλιά. Μα τι στο διάολο κάνουν εδώ! Βαλσαμώνουν τα πουλιά;

Η καρδιά μου σφίχτηκε, γιατί συλλογίστηκα πως αν η... Κωνσταντίνα δε γίνει καλά, μπορεί να τη βαλσαμώσουν. Σίγουρα κι ο Λουμίνης σκέφτηκε το ίδιο, γιατί γύρισα και είδα τα θυμωμένα του μάτια. Ξαφνικά νόμισα πως ζαλίζομαι, γιατί η ουρά του κορμοράνου άρχισε ν' ανοίγει σιγά σιγά κι έγινε σαν τεράστια βεντάλια.

Τρόμαξα. Κρεμάστηκα στο μπράτσο του Λουμίνη, που τα μελιά του μάτια τρεμόπαιζαν. Την ίδια στιγμή είδαμε το βαλσαμωμένο αετό ν' απλώνει δύο απέραντες φτερούγες, που σκίαζαν σαν ομπρέλα τα θάμνα και τις πέτρες ολόγυρα, μένοντας όμως ακίνητος στη θέση του. Κοιταχτήχαμε απορημένοι.

Η Κατερίνα βγήκε στην πόρτα και μας είδε.

— Τα καημένα, είπε, είναι τυφλά, τους έχουν ρίξει σκάγια στα μάτια. Γι' αυτό δεν μπορούν να πετάξουν.

— Οι τυφλοί άνθρωποι περπατούν, αν τους πιάσει κάποιος από το χέρι, ή και μόνοι τους, μ' ένα μπα-

στούνι ή μ' ένα σκύλο να τους οδηγεί, είπε ο Λουμίνης κι η φωνή του έτρεμε.

— Οι άνθρωποι ναι, όχι όμως και τα πουλιά. Όσο δυνατές φτερούγες και να 'χουν, χωρίς τα μάτια τους κάθονται καθλωμένα στη γη, είτε λυπημένα η Κατερίνα.

Ύστερα μας εξήγησε πως στον κορμοράνο, που βουτάει στα νερά και φαρεύει την τροφή του, τώρα του πάνε φαράκια μέσα σε μια λεκάνη με νερό, αλλά και πάλι αναγκάζονται και του τη φέρνουν κοντά στο στόμα. Κι ο αετός μένει καθλωμένος στην πέτρα του και πρέπει να τον πιάνουν από τη φτερούγα για να κάνει δυο βήματα.

Ο κορμοράνος ανοιγόκλεινε την άχρηστη πια βεντάλια του. Ο Λουμίνης πήγε κοντά και του χάιδεφε τα κατάμαυρα φτερά του.

Ετοιμαστήκαμε να φύγουμε. Η Κατερίνα θα έμενε ν' ασχοληθεί με τα μωρά της. Ο Αργύρης θα μας πήγαινε στο λιμάνι. Ανεβήκαμε στο καμιονάκι. Εκείνος ήταν κιόλας στο τιμόνι, με τον παπαγάλο στον ώμο. Η Κατερίνα ήρθε να μας αποχαιρετήσει.

— Εθελοντές, εθελοντές, έχουμε ανάγκη από χέρια, ξεφώνισε ο παπαγάλος.

— Έχει δίκιο, θα σας περιμένω μια μέρα, είπε η Κατερίνα σέρνοντας τη βαριά σιδερένια πόρτα.

Ευτυχώς, στο γυρισμό πήραμε το Δελφί, για να μην αργήσουμε. Όσο το περιμέναμε, ο Λουμίνης μου έδωσε ένα χαπάκι. Το κατάπια αμέσως. Μάντεφε πως θα το χρειαζόμουν για να τα βγάλω πέρα με τη Φάρμουρ. Πάλι καλά που με σκέφτηκε. Όταν όμως μπήκαμε και καθίσαμε στις θέσεις μας, εκείνος έμεινε βουβός ώσπου να φτάσουμε. Κι εγώ ήθελα τόσο να κουβεντιάσουμε για τον τυφλό κορμοράνο, τον αετό και τη μικρή μας Κωνσταντίνα, που μπορεί να μην πετούσε ξανά ποτέ. Ακόμα και για το ταξίδι μας.

Στις έξι ακριβώς γύρισα σπίτι. Η Φάρμουρ, μόλις μου άνοιξε την πόρτα, με ρώτησε αν έχω πυρετό.

— Τα μάγουλά σου είναι κατακόκκινα.

— Έτρεχα στο δρόμο, τσούλησα αμέσως την φευτιά μου, που δεν είχα καταλάβει πως τα χλομά μου μάγουλα είχαν κοκκινίσει από τον ήλιο και τον αέρα.

— Έχεις μεγάλο ρόλο στο έργο;

— Ποιο έργο;

— Αυτό που κάνατε πρόβες.

Δεν απάντησα, και χρειάστηκε η Φάρμουρ να το πει τρεις φορές.

— Λίγα λόγια, είπα επιτέλους και πήγα στο δωμάτιό μου.

Μόλις ακούμπησα κάτω τη σάκα μου, κοίταξα το κλουβί του χερ Χάινερ κι ένωσα ένα τσίμπημα στην καρδιά. Τι θ' απογίνει όταν φύγω; Η Φάρμουρ αποκλείεται να τον κρατήσει, και μάλλον απίθανο μου φαίνεται να τον πάει στα Κουρδάκια. Όχι, σε γάτα δεν τον δίνει να τον φάει, όσο και να μην τον χωνεύει.

Η Ασπασία η μικρή! Θα της αφήσω γράμμα. Είμαι σίγουρη πως θα τον περιμαζέψει... φτάνει να πετύχει το σχέδιο και να φύγουμε. Να δω πότε θα μείνω μόνη να φάξω για τα γραμματόσημα.

Το τηλέφωνο χτύπησε κι άνοιξα την πόρτα μου ν' ακούσω. Μπορεί να 'ταν ο μπαμπάς.

— Ναι... ναι... τόσο καιρό; έλεγε η Φάρμουρ και δεν μπορούσα να καταλάβω με ποιον μιλούσε. Εδώ είναι, θα σ' τη δώσω, μα πες μου πρώτα... Στην Κωνσταντίνα ήταν μια χαρά και τώρα να πρέπει να καθίσει ως το τέλος στο κρεβάτι!... Μεγάλο βάσανο...

Πετάχτηκα και της άρπαξα το ακουστικό από το χέρι.

— Τι έχει η μαμά μου;

— Μην ανησυχείς... υπομονή θέλει... πρέπει να μείνει στο κρεβάτι ώσπου να γεννηθεί το παιδί... Κατά τ' άλλα, είναι πολύ καλά. Πες μου εσύ τι κάνεις.

— Η μαμά δεν αρρώστησε ποτέ της, κι εμένα λέγατε πως με γέννησε...

— Καλά... καλά... Και το πόδι μου σχεδόν σαν πρώτα.

— Όλο «σχεδόν» μου λες.

— Κωνσταντινιώ μου, μην ανησυχείς... όλα θα πάνε μια χαρά... Θα σου τηλεφωνήσει κι η μαμά.

Καλά δεν το συμπαθούσα εγώ το μωρό του κύριου Μιχάλη. Να που καθηλώνει τώρα τη μαμά μου στο

κρεβάτι. Αυτήν, που δε στεκόταν ούτε στιγμή. «Τι στριφογυρίζεις σαν σβούρα!», την πείραζε ο μπαμπάς. Αχ, να φύγουμε γρήγορα, και θα πηγαίνω να της κάνω παρέα...

Αφού φάγαμε και ξάπλωσα στο κρεβάτι μου, ένιωσα πάλι εκείνη την κούραση. Είμαι μια χαρά στην αρχή, μόλις πάρω το χαπάκι, και μπορώ και στα κάγκελα να σκαφαλώνω. Όταν όμως περάσει η ώρα, τα πόδια μου αρχίζουν να τρέμουν και χάνω όλο μου το κουράγιο. Τι στο καλό έχουν αυτά τα χαπάκια, που πρώτα σ' ανεβάζουν στην κορυφή του βουνού κι ύστερα κατακυλάς μονομιάς, σαν τον ορειβάτη που είδα στην τηλεόραση σ' ένα ντοκιμαντέρ, όταν ξεκόλλησε το καρφί από το βράχο όπου ήταν σκαφαλωμένος και στερέωνε το σκοινί του και βρέθηκε μεμιάς στη βαθιά χαράδρα; Δε θα ξαναπάρω. Δε θα ξαναπάρω χαπάκι, ορκίζομαι στον εαυτό μου, μα μόλις σκεφτώ τι με περιμένει, ξεχνώ και όρκους και όλα, και φάχνω για τον Λουμίνη.

Αύριο είναι Πέμπτη. Κι αν δε με περιμένει σε καμιά γωνιά να μου δώσει χαπάκι;

Μ' έπιασε φόβος. Πώς θα αντικρίσω στο διάλειμμα τον κύριο Μπένο και τι θα του πω; Φοβάμαι... φοβάμαι και για τη μαμά... φοβάμαι για όλα. Κρυώνω και κουκουλώνομαι ως το κεφάλι.

Ο χερ Χάινερ στριφογυρίζει ξένοιαστος στη ρόδα του, δεν ξέρει τι τον περιμένει.

Δεν μπορώ να κοιμηθώ, κάτι πρέπει να γίνει, το κεφάλι μου θα σπάσει μ' όλα αυτά. Ξεκουκουλώνομαι. Ευτυχώς, στο κομοδίνο είναι ακόμα το μπουκάλι με το σιρόπι. Έχει μείνει λίγο πιο κάτω από το μισό. Το καταπίνω όλο. «Μου έπεσε το μπουκάλι και μου χύθηκε.» «Απρόσεχτη πάντα.» Καλά, Φάρμουρ, θα γλιτώσεις γρήγορα από μένα. Ωραία... δε σκέφτομαι τίποτα... Βυθίζομαι σιγά σιγά...

Με ξύπνησε η Φάρμουρ για το σχολείο.

Οι πρώτες ώρες πέρασαν με την ελληνικού. Δεν πρόσεχα, νύσταζα. Ήρθε δυο φορές κοντά μου να ρωτήσει αν είμαι καλά.

Χτύπησε το κουδούνι. Η Βίκη με τράβαγε από το χέρι να βγούμε έξω.

— Δεν μπορώ. Με θέλει ο κύριος Μπένος στο διάλειμμα.

— Τι να σε κάνει;

— Πού να ξέρω;

— Ξεμπέρδευε γρήγορα, να προλάβεις το διάλειμμα. Έχω να σου πω συνταραχτικά νέα. Πήγα στη συναυλία του Ρουβά, είπε η Βίκη κι έφυγε σαν αστραπή από την τάξη.

Έμεινα μόνη. Δεν ήξερα πόσο φριχτή ήταν μια άδεια τάξη. Ακούω βήματα στο διάδρομο. Νομίζω πως θα λιποθυμήσω. Θα φαινόμεν κατάχλομη, αν

τα μάγουλά μου δεν ήταν ακόμα κόκκινα από τη χτεσινή περιπλάνηση.

— Γεια σου, Κωνσταντίνα.

Κάθισε δίπλα μου στο θρανίο, λες και ήταν συμμαθητής μου.

— Σε μάλωσε η γιαγιά σου για την αποβολή;

— Όχι και πολύ, βγαίνει αυθόρμητα η φευτιά.

— Καλό αυτό. Ήρθα να σε ρωτήσω τι σου συμβαίνει τον τελευταίο καιρό.

Ρωτάει, ρωτάει, ρωτάει, κι εγώ σωπαίνω. Δε βρίσκω φευτιές για τον κύριο Μπένο. Ξαφνικά όμως μου ήρθε μια αλήθεια, που μπορούσα να την πω.

— Η μαμά μου δεν είναι καλά.

— Τι έχει; ανησύχησε εκείνος.

— Περιμένει μωρό, το μωρό του κύριου Μιχάλη... και πρέπει να μείνει στο κρεβάτι ώσπου να γεννηθεί, και φοβάμαι.

Ακούμπησε το χέρι του στο ξυρισμένο μου κεφάλι και προσπάθησε να με παρηγορήσει. Μου είπε πως σ' ένα σωρό γυναίκες συμβαίνει αυτό. Κι ύστερα, εκεί που νόμιζα πως ξεμπέρδεφα, με κοίταξε στα μάτια και είπε:

— Δε νομίζω πως είναι μόνο αυτό που σε απασχολεί, Κωνσταντίνα. Δε σε πιέζω τώρα, γιατί δεν έχουμε πολύ καιρό και σε βλέπω ανήσυχη για τη μαμά σου, μα θα βρούμε ευκαιρία και σιγά σιγά θα μου μιλήσεις, και να δεις πως θα νιώσεις καλύτερα.

— Ναι, κύριε Μπένο, έκανα ανακουφισμένη.

Μ' άφησε να βγω στο διάλειμμα. Όταν έφτασα στην πόρτα, μου φώναξε:

— Μου υπόσχεσαι πως θα μιλήσουμε;

Γύρισα το κεφάλι και τον κοίταξα χωρίς φόβο. Σε λίγο θα έφευγα για πάντα. Μπορούσα να υποσχεθώ.

— Σας υπόσχομαι, είπα και βγήκα γρήγορα, να μη δει πως από τα μάτια μου έτρεχαν δάκρυα επειδή τον είχα κοροϊδέψει.

Όλα έγιναν πολύ γρήγορα, πιο γρήγορα ακόμα κι απ' ό,τι περίμενε ο Λουμίνης. Έστειλα το γράμμα στη Σίγκριντ κι έφτασε η απάντηση:

Στάντη μου,

Δε θες κινητό, δε θες μείλ, που τώρα θα ξεμπερδεύαμε στο τσάκα τσάκα. Προσπαθώ να καταλάβω η καημένη, δε μ' έχεις συνηθίσει σε τόσες τρέλες. Λες πως θέλεις να έρθεις στο Άαχεν, στο σπίτι μου, και με ορκίζεις να μην πω τίποτα σε κανέναν, για να κάνεις έκπληξη στους δικούς σου... Μα, καλά, έχετε διακοπές; Εδώ έχει πολύ κρύο, δέκα κάτω από το μηδέν. Βέβαια λες πως είσαι πολύ καλά από τα βρογχικά σου. Ούτε στη μαμά μου να το πω; Καλά, δε θα το πω ούτε στα αλογάκια στο σταθμό. Να

σε δούνε να καταφτάνεις και ν' αρχίσουν να καλπάζουν από την έκπληξη. Μπερδεμένα μου τα λες, πως δε θα έρθεις μόνη, αλλά ως την Κολωνία θα είναι κάποιος φίλος μαζί σου. Μη μου πεις πως ερωτεύτηκες και θα το σκάσετε μαζί και θα τον αφήσεις στην Κολωνία, γιατί δε θέλεις να εμφανιστείς στο Άαχεν μαζί του! Κι ύστερα, μήπως θες να πάμε μαζί να τον μαζέψουμε; Αλλά να τον κάνουμε τι; Πεθαίνω από περιέργεια. Πώς τον γνώρισες; Σε κανένα υπερωκεάνιο μήπως, και σ' έσωσε από την τριχυμία χωρίς να πιγεί σαν τον πρώην αγαπημένο μας Λεονάρντο Ντι Κάπριο; Δεν πιστεύω να είναι κανένας συμμαθητής σου με σπυράκια.

Εδώ δεν ξέρω τι έπαθαν όλα τ' αγόρια της τάξης και έβγαλαν σπυράκια, εκτός από τον Διαγόρα. Μπορεί όμως, επειδή είναι μαύρος, να βγάξει μαύρα σπυράκια και να μη φαίνονται. Μου λες να μη σου τηλεφωνώ γιατί δεν μπορείς να μιλάς μπροστά στη γιαγιά σου — γέλασα που τη φωνάζεις Φάρμουρ. Μα τόσο στριμμένη είναι και τη φοβάσαι;

Έλα, λοιπόν, να δεις τη γλυκούλα τη μούρμουρ μου, που ήρθε να μας δει και θα καθίσει κανένα μήνα. Πού θες να κοιμηθείς; Στο πάνω κρεβάτι ή στο κάτω; Μάλλον θα βάζουμε τα στρώματα κατάχαμα, γιατί πώς θα μιλάμε η

μια φηλά και η άλλη χαμηλά; Περιμένω το τελευταίο μήνυμα πως φτάνεις και ανυπομονώ να γνωρίσω τον αγαπημένο σου. Αν δε μ' αρέσει όμως, θα σ' το πω καθαρά, όπως μου το είπες εσύ τότε που μου άρεσε το γκαρσόνι στο μαγαζί με τις πίτσες. Μου 'λεγες πως μοιάζει σαν φώκια έτσι κουρεμένος σύρριζα. Τον είδα προχτές που πέρασα από κει, μάκρυναν τα μαλλιά του κι έχει τα χάλια του τώρα. ΣΕ ΠΕΡΙΜΕΝΩ. ΣΙΩΠΗ. Το πιο μεγάλο μυστικό της ζωής μας. Μ' ΑΡΕΣΕΙ...

Φιλάκια.

Η Σίγκριντ σου

Περιμένουμε τώρα απάντηση από το διευθυντή του Λουμίνη. Μεγάλη όμως αγωνία έχω για τα γραμματόσημα, γιατί η Φάρμουρ, θαρρείς και το 'κανε επίτηδες, πήγε και κρύωσε, για να τρέξει μια μέρα που έβρεχε στα Κουρδάκια, και δε βγαίνει από το σπίτι. Έρχονται οι Ασπασίες, της κάνουν συντροφιά και της φωνίζουν ό,τι θέλει. Προχτές την άκουσα που έλεγε στην Ασπασία «που στύβει πέτρα»: «Τι έπαθε η Κωνσταντίνα κι όλη την ώρα με ρωτάει πώς είμαι!». «Είναι γιατί στό βάθος σ' αγαπάει», της απάντησε. «Λες;» έκανε η Φάρμουρ και με φώναξε να πιούμε μαζί τσάι, σαν να 'θελε να μαντέψει τι ένιωθα για εκείνη.

Η αλήθεια είναι πως προσπαθούσα να είμαι όσο πιο καλή μπορούσα, και μια μέρα μάλιστα, που ήταν όλες οι Ασπασίες μαζεμένες, ρώτησα να μου πουν για κείνον με το παράξενο όνομα, που σκότωσαν οι χουντικοί τότε στη δικτατορία. Χάρηκαν που ήθελα να μάθω για τα παλιά εκείνα χρόνια.

— Παναγιώτη Ελή τον έλεγαν.

Είπαν κι άλλα, μα εγώ σκεφτόμουν τη διαδρομή που θα κάναμε, που μου την είχε περιγράψει ο Λουμίνης με όλες τις λεπτομέρειες. Είχε πάρει πληροφορίες από πρακτορείο ταξιδίων. Θα πηγαίναμε αεροπορικώς ως τη Φραγκφούρτη κι από κει θα μπαίναμε στο τρένο. Αυτός θα κατέβαινε στην Κολωνία κι εγώ σε μιάμιση ώρα θα έφτανα στο Άαχεν.

Θα έβγαινα από το τρένο και θα με περίμεναν τα τέσσερα αλογάκια. Θα έπαιρνα το λεωφορείο και θα 'φτανα κοντά στο σπίτι της Σίγκριντ...

— Ήταν το πρώτο θύμα της Χούντας.

— Ποιος; ρώτησα ξαφνιασμένη.

— Ο Ελής, ντε, τον σκότωσαν στον Ιππόδρομο. Εκεί είχαν μαζέψει ένα σωρό κόσμο, από τις πρώτες μέρες που πάτησαν το πόδι τους οι χουντικοί, είπε η μικρή Ασπασία.

Επιτέλους! Της Φάρμουρ της πέρασε το κρύωμα κι άφησε πάλι την παχουλιά Ασπασία να μαγειρέψει,

γιατί με τις άλλες δύο θα πήγαιναν τον ανιψιό της μικρής Ασπασίας, που ήταν γιατρός, να εξετάσει τα Κουρδάκια.

Η παχουλή Ασπασία — το ήξερα — δε θα κουνούσε από την κουζίνα μέχρι ν' ανοίξει φύλλο για να κάνει κοτόπιτα. Είχα χρόνο ώσπου να έρθει η ώρα να τη βάλει στο φούρνο.

Τρύπωσα στο δωμάτιο της Φάρμουρ, αφού έβαλα δυνατά τη μουσική στο δωμάτιό μου, για να νομίζει η Ασπασία ότι είμαι εκεί. Δεν μπορούσα να φάχνω ένα ένα τα γραμματόσημα. Άνοιξα το σπιράλ κι έβγαλα ολόκληρα φύλλα με αυτά που μου φάνηκαν πιο σπάνια. Θα έφταναν άραγε;

Την άλλη μέρα, πουθενά Λουμίνης, κι εγώ να τριγουρίζω με τα γραμματόσημα στη σάκα. Στα γερμανικά, κοπάνα βέβαια. Τον έφαχνα παντού. Κι αν έσφιξε το πόδι με το λαστιχάκι, πού θα βρισκόταν κουκουβάγια να τον σώσει; Μου είχε υποσχεθεί πως, ώσπου να φύγουμε, δε θα έκανε τίποτα. Άλλωστε δεν είχε λεφτά, μόνο κανένα χαπάκι για να διατηρηθεί — έτσι είπε. Εγώ δε χρειαζόμουν ούτε χαπάκι ούτε τίποτα, ανυπομονούσα μόνο μη γίνει κάτι και χαλάσει το σχέδιό μας. Ούτε την επομένη φάνηκε.

Επιτέλους, την τρίτη μέρα, μόλις σχόλασα, τον βρήκα να με περιμένει σε μια γωνιά.

— Πού χάθηκες; τον μάλωσα.

— Έφερες τα γραμματόσημα;

Δε μου μιλούσε γερμανικά. Έλεγε τρεις κοφτές κουβέντες. Του τα 'δωσα. Τα πήρε κι έκανε να φύγει.

— Μη χαθείς πάλι.

— Μεθαύριο, την ίδια ώρα, εδώ.

— Λες να φτάσουν τα λεφτά; τόλμησα να τον ρωτήσω.

— Πού θες να ξέρω; απάντησε με το ζόρι και σχεδόν το 'βαλε στα πόδια.

Είπα να τον φωνάξω να τον σταματήσω, να μιλήσουμε λίγο για το ταξίδι μας. Είχα καταλάβει όμως πως ο Λουμίνης δεν είχε όρεξη για κουβέντες. Φοβάμαι πως θα είχε δέσει πάλι το πόδι του με το λαστιχάκι. Έστω κι αν μου είχε υποσχεθεί πως δε θα το κάνει ώσπου να φύγουμε.

Μόλις απομακρύνθηκε, είπα να ξεχάσω αυτόν τον Λουμίνη και να 'χω στο νου μου μόνο τον άλλο, με τα λουσμένα μαλλιά, που το χρώμα τους έμοιαζε σαν το μέλι του Καρπενησίου. Πώς θα περνούσε ακόμα μια μέρα; Πόσο αργά θα 'φτανε αυτό το «μεθαύριο», για να μάθω;

Ο Λουμίνης δε μου είπε αν πήρε απάντηση από το διευθυντή του. Μπορεί και να πήρε. Μα, όταν δεν είναι στις καλές του, με το ζόρι να σου πει μια κουβέντα. Πρέπει να 'ναι στις καλές του, αλλιώς...

Στο δρόμο για το σπίτι συνάντησα τον κύριο Μπένο με μια κοπέλα. Ψηλή, όμορφη, με μακριά καστανόξανθα μαλλιά που της έφταναν ως τη μέση. Κρατιόταν από το χέρι. Είπα να κάνω πως δεν τους είδα.

— Κωνσταντίνα.

Η βαθιά φωνή του κύριου Μπένου μ' έκανε και γύρισα το κεφάλι.

— Έλα να σου γνωρίσω τη Μαρίνα... τη φίλη μου.

Η κοπέλα μ' αγκάλιασε.

— Ο Βασίλης μού έχει μιλήσει για σένα.

Τον κύριο Μπένο τον έλεγαν Βασίλη κι είχε και φίλη που της μιλούσε για μένα! Εγώ, μουγκή.

— Κωνσταντίνα μου, η Μαρίνα σ' αγαπάει κι αυτή. Έλα την Κυριακή στο σπίτι μας να δεις και τα έργα της. Είναι ζωγράφος. Θα έρθω να σε πάρω. Πες το στη γιαγιά σου.

Έλα, λοιπόν, Κωνσταντίνα, πες μια λέξη, ζορίζω τον εαυτό μου. Προσπαθούσα, μα δεν μπορούσα. Εγώ ως την Κυριακή μπορεί να έχω φύγει. Ήθελα τόσο να πάω σπίτι τους. Βασίλης και Μαρίνα. Θα τους θυμάμαι στο Άαχεν. Τους μόνους που θα θυμάμαι. Ίσως λίγο και την ελληνικού.

— Θα το πω...

— Μην τη βλέπεις έτσι, δεν είναι πάντα τόσο ντροπαλή. Έχει μυαλουδάκι που κόβει, είπε ο κύριος Μπένος, ο Βασίλης δηλαδή, στη Μαρίνα.

— Είναι γιατί με βλέπει πρώτη φορά. Θα γνωριστούμε, κι είμαι βέβαιη πως θα γίνουμε φίλες. Δε θέλεις, Κωνσταντίνα;

— Θέλω, απάντησα αμέσως, και ήταν η μόνη φορά που λυπόμουν γιατί θα έφευγα.

Το «μεθαύριο» έκανε πολύ καιρό να φτάσει. Άλλο σιρόπι δεν είχα να με κάνει να μη σκέφτομαι τουλάχιστον. Πήγα να βρω τον Λουμίνη. Παράξενο, ήταν εκεί που μου είχε πει και με περίμενε. Για καλό ήταν άραγε ή για κακό;

— Φτάνουν τα λεφτά, είπε μ' εκείνη την άχρωμη φωνή.

Έκανα να κρεμαστώ στο λαιμό του να τον φιλήσω, μα κρατήθηκα.

— Πήρες απάντηση από το διευθυντή σου; τόλμησα να ρωτήσω.

— Πήρα. Μεθαύριο φεύγουμε.

Του 'χε κολλήσει το «μεθαύριο». Πιο ξερά δεν μπορούσε να το πει. Λες και δεν τον ένοιαζε.

— Μεθαύριο! ξεφώνισα.

— Μη φωνάζεις, με μάλωσε.

Αχ, Λουμίνη, ας έλουζες τα μαλλιά σου πριν φύγουμε... ας μου μιλούσες γερμανικά...

— Πρόσεχε τι σου λέω. Θα σε περιμένω το πρωί, την ώρα που πάμε σχολείο, στην πλατεία του Αγίου

Γεωργίου. Είναι μακριά κι από το σπίτι σου κι από το σχολείο. Το αεροπλάνο φεύγει δώδεκα παρά τέταρτο. Θα πάρουμε ταξί.

— Φτάνουν τα λεφτά και για ταξί;

— Όλο ανοησίες ρωτάς, είπε και μου γύρισε την πλάτη.

Έφυγε. Κι εγώ ήθελα να πάμε στο Αίθριο να πιούμε σοκολάτα ζεστή και να κουβεντιάσουμε όπως τότε στο πλοίο. Δε με χώνευε και μου μιλούσε έτσι απότομα και με μάλωνε, κι όμως την κουκουβάγια την έβγαλε Κωνσταντίνα. Άραγε είχε τηλεφωνήσει να μάθει νέα της; Μα ποιος τολμούσε να τον ρωτήσει.

Μεθαύριο! Μεθαύριο το βράδυ θα κοιμάμαι πλάι στη Σίγκριντ.

Μεθαύριο! Φτάνει να έχει λούσει τα μαλλιά του ο Λουμίνης.

«Μεθαύριο» είναι σήμερα. Ανακάθισα στο κρεβάτι και κοίταξα το δωμάτιό μου, το κλουβί μου, για τελευταία φορά. Ο χερ Χάινερ κοιμόταν του καλού καιρού. Ευτυχώς που δε βγήκε από το σπιτάκι του να με αποχαιρετήσει, γιατί θα μ' έπιαναν τα κλάματα. Είχα γράψει το γράμμα για τη μικρή Ασπασία. Είχα γράψει κι ένα για τη Φάρμουρ. Πριν φύγω, θα βρω μια ευκαιρία να πάω στην κουζίνα. Η Φάρμουρ πίνει τον καφέ της πριν σηκωθεί εγώ, κι ύστερα δεν ξαναπίνει πριν τις τέσσερις το απόγευμα ή και πιο αργά, αν περιμένει τις Ασπασίες να τον πιούνε μαζί. Τον βάζει σ' ένα σιδερένιο κουτί, που απέξω είναι ζωγραφισμένο το Κρεμλίνο, μ' ένα κόκκινο αστέρι στην κορυφή. Εκεί μέσα θα βάλω το γράμμα μου, κι όταν το βρει, εγώ θα έχω φύγει.

Για το μεσημέρι, που δε θα γύριζα, είχα πάλι ετοιμάσει την φευτιά μου — ελπίζω να ήταν η τελευταία που θα έλεγα στη ζωή μου —, πως θα έμενα στο σχολείο για να κάνουμε πρόβες με την ελληνικού.

«Μην πάρεις πάλι αηδίες από την καντίνα, θα σου ετοιμάσω ένα σάντουιτς», μου είπε η Φάρμουρ χτες το βράδυ, μόλις άκουσε πως δε θα γυρίσω το μεσημέρι.

Στον κύριο Μπένο θα έγραφα από το Άαχεν ένα μεγάλο γράμμα και θα του ζητούσα συγγνώμη για όλα. Θα έστελνα και χαιρετίσματα στη Μαρίνα και θα την παρακαλούσα να τηλεφωνήσει στην Αίγινα να ρωτήσει για μια κουκουβάγια που τη λένε Κωνσταντίνα.

Σηκώθηκα και ντύθηκα στα γρήγορα. Έβαλα στη σάκα μου μερικά βιβλία. Το διαβατήριό μου, το τετράδιο των μαθηματικών και τα γράμματα της Σίγκριντ. Το γάλα με τα δημητριακά με περίμενε στο τραπέζι. Τελευταία φορά που έτρωγα δημητριακά με ζεστό γάλα.

Η Φάρμουρ είχε πάει στο δωμάτιό της. Ήταν η ώρα που άνοιγε τα παράθυρα κι άπλωνε τα σκεπάσματα ν' αεριστούν.

Έτρεξα στην κουζίνα κι έβαλα μέσα στο Κρεμλίνο το γράμμα μου.

Φάρμουρ,

Μην ανησυχήσεις αν αργήσω από τα γερμανικά. Θα σου τηλεφωνήσουμε. Χαιρετίσματα στις Ασπασίες, αν έρθουν απόψε.

Γεια, Φάρμουρ.

Κωνσταντίνα

Πάντα, όταν έφευγα για το σχολείο, η Φάρμουρ με πήγαινε ως την πόρτα και περίμενε ώσπου να στρίψω στη γωνία. Δε με φιλούσε, ούτε τη φιλούσα.

Φτάνοντας στη γωνία, γύρισα και την κοίταξα και σήκωσα το μικρό δαχτυλάκι, όπως κάνουν οι Ααχενέζοι όταν χαιρετούν.

Οχτώ και μισή, η ώρα που πάμε σχολείο, έτσι είπε. Δεν έχω πάει πολλές φορές στην πλατεία του Αγίου Γεωργίου, μα θυμόμουνα το δρόμο και τη βρήκα εύκολα.

Κάθισα σ' ένα παγκάκι και κοίταξα τα τρία μισόγυμνα μπρούντζινα παιδάκια που αγκαλιάζουν το φανάρι στη μέση της πλατείας. Εννιά, κι ακόμα να φανεί. Λες να 'λουσε τα μαλλιά του και να περιμένει να στεγνώσουν; Το αεροπλάνο φεύγει δώδεκα παρά τέταρτο, έχουμε καιρό.

Σηκώθηκα κι άρχισα να κοιτάζω τα μαγαζιά γύρω από την πλατεία. Άρχισα να διαβάζω τις επιγραφές, και είπα, μόλις τελειώσω, ότι θα δω τον Λουμίνη να ξεπροβάλλει με τα μαλλιά σαν μέλι.

— Ζαχαροπλαστείο Σκαφίδας. Πανόραμα. Φούρνος. Διόνυσος. Πόρτες, παράθυρα, κλειδαριές ασφαλείας. Μίνι Μάρκετ. Κρεοπωλείο. Πίτσες - Κρις Κόρνερ.

Πουθενά Λουμίνης. Ξαναρχίζω από την αρχή:

— Ζαχαροπλαστείο Σκαφίδας. Πανόραμα. Φούρνος. Διόνυσος. Πόρτες, παράθυρα, κλειδαριές ασφαλείας. Μίνι Μάρκετ. Κρεοπωλείο. Πίτσες - Κρις Κόρνερ.

Δε φάνηκε. Πάλι από την αρχή:

— Ζαχαροπλαστείο Σκαφίδας...

Όταν έφτασα στο Διόνυσο, που ήταν εστιατόριο, κοίταξα ένα μεγάλο ρολόι που είχε στη μέση του τοίχου, μήπως και το δικό μου δεν πήγαινε καλά. Δέκα παρά τέταρτο. Συνεχίζω:

— Πόρτες, παράθυρα, κλειδαριές ασφαλείας. Μίνι Μάρκετ. Κρεοπωλείο. Πίτσες - Κρις Κόρνερ.

Από την αρχή, γρήγορη βόλτα ως το Διόνυσο. Δέκα ακριβώς. Λένε πως άμα έχει κίνηση, κάνεις και μία ώρα να φτάσεις στο αεροδρόμιο. Ας έρθει τώρα όμως, αμέσως. Πάλι από την αρχή:

— Ζαχαροπλαστείο Σκαφίδας...

Κάνω τρεις βόλτες. Τώρα το ρολόι του Διόνυσου δείχνει έντεκα, και το δικό μου το ίδιο. Σταματώ και κάθομαι στο παγκάκι. Ύστερα πάω και στέκομαι κάτω από το φανάρι με τα παιδάκια, για να με δει ο Λουμίνης απ' όποια μεριά και να φτάσει. Τι να κάνω; Πού να τον βρω;

Ούτε τηλέφωνό του είχα, ούτε μου είχε πει ποτέ πού είναι το σπίτι του, ούτε και πώς τον λένε ήξερα. Λουμίνης! Η λαίδη Ντι, μόνο αυτή τον ήξερε. «Ορχίσου πως δε θα πας ποτέ μόνη σου.» Τώρα πά-

νε πια οι όρκοι, Λουμίνη. Σε λίγο το αεροπλάνο φεύγει. Γιατί; Γιατί;

Δεν μπορούσα να κρατήσω τα δάκρυά μου, γύριζα γύρω γύρω στην πλατεία και ξαφνικά άρχισα να τρέχω και τα πόδια μου με πήγαν στο σπίτι της λαίδης Ντι. Χτύπησα το κουδούνι ελπίζοντας ότι θα μου ανοίξει εκείνος.

Άνοιξε η ίδια η λαίδη Ντι. Φορούσε ένα γυαλιστερό μαύρο μπουφάν — λες και ήταν έτοιμη να βγει έξω. Τα μάτια της βαμμένα και τα χείλια της σκούρα, σχεδόν μαύρα. Έφαχνε με το βλέμμα, σαν να γύρευε κάποιον.

— Μόνη σου; Πού είναι ο Σταύρος;

Σταύρο τον έλεγαν τον Λουμίνη!

— Δεν είναι δω; ρώτησα.

— Όχι, από χτες το βράδυ δεν τον ξανάδα.

Άρχισα να τρέμω.

— Τι έχεις, πέρανα μέσα μια στιγμή.

Πέρασα και της ζήτησα νερό. Ρούφηξα μια γουλιά, μα δεν μπορούσα να το καταπιώ.

— Τον περίμενα από το πρωί. Είχαμε δώσει ραντεβού, φέλλισα.

Τι να κάνω τώρα; Πρέπει να της πω για το ταξίδι, πρέπει να μου βρει αμέσως τον Λουμίνη. Ίσως μας αλλάξουν τα εισιτήρια για αύριο.

— Λέγε γρήγορα τι τον θέλεις, γιατί φεύγω, με πρόλαβες στην πόρτα.

Προσπαθώ να βρω τα λόγια μου:

— Θα φεύγαμε. Στις δώδεκα παρά τέταρτο. Το αεροπλάνο για τη Φραγκφούρτη. Ύστερα τρένο... για Κολωνία και Άαχεν. Είχαμε λεφτά. Του έδωσα πολλά γραμματόσημα. Τα πήγε σ' εκείνον που του σύστησες.

Η λαίδη Ντι με κοίταζε για λίγο απορημένη κι ύστερα έβαλε τα γέλια:

— Γι' αυτό μου ήρθε χτες κουβαλώντας θησαυρούς; Κι εσύ, χαζοπούλι, περιμένεις ταξίδια.

— Τι είπες; Λες φέματα.

Την έπιασα από τους ώμους και την τράνταξα. Φώναξα, φαίνεται, στρίγκλιξα. Προσπαθούσε να μου κλείσει το στόμα, της δάγκωσα το χέρι. Μ' έσπρωξε, έπεσα κάτω. Τρανταζόμουν ολόκληρη.

— Σταμάτα να τρέμεις. Πρέπει να φύγω, σου λέω.

Δεν μπορούσα να σταματήσω, έτρεμα όλο και πιο πολύ. Η λαίδη Ντι στριφογύριζε σαν μαύρο πουλί στο δωμάτιο. Για μια στιγμή την έχασα. Σε λίγο ξαναγύρισε κοντά μου. Με πολύ κόπο κατάφερε να μου πιάσει το μπράτσο και μου ακινητοποίησε το χέρι, που τρανταζόταν, πατώντας το με το πόδι. Το υπόλοιπο σώμα μου χτυπιόταν. Μου έδесе το λαστιχάκι, το τσίμπημα σχεδόν δεν το ένιωσα, φαίνεται οι φλέβες μου δεν ήταν βαθιές.

Σιγά σιγά έπαφα να χτυπιέμαι και να φωνάζω.

Ένωσα μια ζέστη σ' όλο μου το κορμί και μια γλυκιά ηρεμία. Πέρασαν όλα. Δε μ' ένοιαζε πια που έφυγε το αεροπλάνο. Άνοιγα τα μάτια κι έβλεπα κουκουβάγιες να πετούν γύρω στο δωμάτιο. Αναπήδησα από το δυνατό χτύπημα του κουδουνιού. Άκουσα σαν σε όνειρο την πόρτα ν' ανοίγει.

— Τι έκανες; άγρια η φωνή του Λουμίνη.

— Εσύ τι έκανες! Έπρεπε να την έβλεπες πώς χτυπιόταν, δεν είχα άλλο τρόπο να την ηρεμήσω και έπρεπε οπωσδήποτε να φύγω. Αν δεν πάω στο ραντεβού, ο πατέρας μου θα μου κόψει το μηνιατικό. Δεν μπορούσα να την αφήσω μόνη της να χτυπιέται.

Αντήχησαν δυο δυνατά χαστούκια.

Γιατί τσακώνονται ο Λουμίνης και η λαίδη Ντι; Εγώ πάντως νιώθω πολύ ωραία, σαν να πλέω σε θάλασσα. Πώς είπε ότι τον λένε; Σταύρο; Δεν του πάει καθόλου. Θα του το πω.

Κάνω να μιλήσω, αλλά δε βγαίνουν λόγια από το στόμα μου. Ήρθε κοντά μου. Τα μαλλιά του άλυστα.

— Πώς είσαι;

Πάω να πω «μια χαρά», μα τα λόγια μου μπερδεύονται. Κι ο Λουμίνης γυρίζει γύρω γύρω σαν να χορεύει.

— Αν πάθει τίποτα, θα βρεις τον μπελά σου.

Σε ποιον μιλάει; Ποιος να πάθει; Ένωσα τα χέρια του να με σηκώνουν. Μπορώ να πετάξω, Λουμίνη, δε χρειάζεται να με σηκώνεις, μπορώ να πετάξω,

δεν είμαι ο τυφλός κορμοράνος, έλεγα, αλλά φαίνε-
ται τα λόγια έμεναν μέσα μου.

Βγήκε στο δρόμο μ' εμένα αγκαλιά. Πώς τρέχει
έτσι; Να προλάβουμε το αεροπλάνο.

Σταμάτησε. Μ' άφησε κάτω. Είναι κρύο το μάρ-
μαρο. Χτύπησε δυνατά ένα κουδούνι κι ύστερα άκου-
σα τα βήματά του, που έφευγε τρέχοντας.

Άνοιξε μια πόρτα.

Η Φάρμουρ!

Κι εγώ πετούσα, πετούσα, μόνο που με δυσκόλευε
λίγο το ένα μου φτερό που ήταν σπασμένο.

Παλεύω να ξεμπερδευτώ από τις αράχνες. Με το ένα χέρι. Το άλλο κάποιος μου το κρατάει. Είναι δύσκολο, γιατί έχουν μπλεχτεί και κουκουβάγιες μέσα στα δίχτυα. Να όμως που οι κουκουβάγιες βοηθάνε. Σηκώνουν με το ράμφος τους τις χιλιάδες κλωστές, τις ανοίγουν σαν κουρτίνα και φεύγουν.

Ακουμπώ το χέρι πάνω στα σκεπάσματα. Πάπλωμα πουπουλένιο. Έφτασα στο Άαχεν.

Ανοίγω τα μάτια. Ένας άγνωστος μου κρατάει το χέρι και μου χαμογελάει. Γυρίζει το κεφάλι και μιλάει σε κάποιον:

— Συνήλθε.

Κοιτάζω γύρω γύρω. Δεν είμαι στο σπίτι της Σίγκριντ. Το κρεβάτι είναι μεγάλο. Ανασηκώνομαι στα μαξιλάρια. Απέναντί μου οι τρεις Ασπασίες και η Φάρμουρ στην καφέ της πολυθρόνα. Τι γυρεύω στο δωμάτιο της Φάρμουρ;

— Ευτυχώς που με φώναξες έγκαιρα, Ελένη, λέει ο άγνωστος.

— Δε λες που είχα την τύχη να σε βρω αμέσως, απαντάει η Ελένη — που έχει τη φωνή της μικρής Ασπασίας — σχεδόν φιθυριστά, μα την ακούω.

— Πώς είσαι; με ρωτάει ο άγνωστος και μου κρατάει συνέχεια το χέρι, λες και μετράει το σφυγμό μου.

Δεν απαντάω. Κουνάω το κεφάλι.

— Μα δεν κατάλαβες τίποτα, Ισμήνη; φτάνει στ' αυτιά μου η φωνή της μικρής Ασπασίας.

— Όχι, Ασπασία, τίποτα, μιλάει η Φάρμουρ σαν να 'ναι συναχωμένη.

«Μα δεν κατάλαβες τίποτα, Κωνσταντίνα;»
«Όχι, Φάρμουρ, τίποτα.»

Ο άγνωστος μου ξαναπιάνει το χέρι, όχι όμως το σφυγμό. Σηκώνει το μανίκι της πιτζάμας μου και το κοιτάζει καλά καλά. Ύστερα και το άλλο χέρι.

— Σας το είπα από χτες, κυρία Ισμήνη, έχει μόνο ένα τσίμπημα.

Εγώ ένιωσα ένα τσίμπημα στην καρδιά. «Χτες και τώρα είναι σήμερα;»

— Πάω να φήσω καφέ, λέει η μικρή Ασπασία.

— Όχι, ξεφωνίζω, που ξαφνικά μου ήρθαν όλα στο νου: και το κουτί του καφέ και το ταξίδι κι η λαϊδή Ντι με τα μαύρα χείλια και το λαστιχάκι κι ο Λουμίνης, που με σήκωσε στα χέρια κι έτρεχε...

Η μικρή Ασπασία μου χαμογελάει:

— Για μας και για το γιατρό θα φήσω, που είμαστε στο πόδι όλη τη νύχτα, όχι για σένα.

Όλη τη νύχτα; Τότε σίγουρα θα πει πως είναι αύριο... Τώρα θα πάει στο κουτί με το Κρεμλίνο... Φαίνεται η Φάρμουρ δεν ήπια καφέ από την ώρα που με βρήκε στο μαρμάρινο σκαλοπάτι. Τώρα η μικρή Ασπασία θα βρει το γράμμα. Αρχίζω να τρέμω. Ο άγνωστος — κατάλαβα πως είναι ο γιατρός, ο ξάδερφος της μικρής Ασπασίας, που πήγαινε στα Κουρδάκια — μου έπιασε τα χέρια.

— Ηρέμησε... όλα θα περάσουν... Φτάνει να μη γίνει άλλη φορά. Άμα συνέλθεις, θα μας τα πεις...

Ύστερα γύρισε στη Φάρμουρ:

— Όχι, μη σηκώνεστε, κυρία Ισμήνη. Να μην έχω κι άλλον άρρωστο.

— Ναι, ναι, Ισμήνη, καλά σου λέει, γιατί μας τρόμαξες κι εσύ χτες, είπε η Ασπασία «που στύβει πέτρα».

— Μα να μην πάρω είδηση τίποτα; έκανε ξεφυχισμένα η Φάρμουρ.

Η παχουλή Ασπασία όλο σκούπιζε τα δάκρυα που έτρεχαν από τα μάτια της, λες και είχα πεθάνει. Τώρα όμως θα 'ρθει ο καφές, κι εγώ δεν έχω χαπάκι να πάρω κουράγιο... δεν έχω τίποτα και κανέναν. Ο Λουμίνης...

Με πήρε η μυρωδιά του καφέ. Μπήκε στο δωμάτιο η μικρή Ασπασία μ' ένα δίσκο — η καρδιά μου πάει να σπάσει. Αγκύμπησε το δίσκο σ' ένα τραπεζάκι, ήρθε κοντά μου και μου χάιδεψε το μέτωπο.

— Εσύ είσαι παλικάρι, μη φοβάσαι τίποτα.

Της είχαν κάνει, λέει, βασανιστήρια της μικρής Ασπασίας στη φυλακή τότε στην Κατοχή — ήταν δεκάξι χρονών — για να μαρτυρήσει τους φίλους της. «Δεν πήραν λέξη από το στόμα της, παρ' όλο που κόντευαν να την τσακίσουν», έλεγε η Ασπασία «που στύβει πέτρα». Η μικρή Ασπασία γελούσε: «Σπουδαία τα λάχανα, άλλοι τουφεκίστηκαν».

Είχε φύγει από κοντά μου και μοίραζε ήσυχα ήσυχα τους καφέδες. Δε με πρόδωσε. Ο Λουμίνης με πρόδωσε και χάθηκαν όλα. Με πήρε όμως στην αγκαλιά του και μ' έφερε σπίτι. Γι' αυτό δεν ήθελε να πάω ποτέ μόνη στη λαϊδη Ντι. Για το λαστιχάκι. Με νοιαζόταν; Της έδωσε και δυο χαστούκια. Δεν έφταιγε εκείνη... Δεν ήξερε τι να με κάνει έτσι που τρανταζόμουνα. Κι όμως, εκείνος έφταιγε... ναι, ναι, έφταιγε. Χάθηκαν όλα. Χαθήκαμε... Άρχισα πάλι να βυθίζομαι.

Άνοιξα τα μάτια. Από πάνω μου στεκόταν εκείνος με τα σγουρά μαλλιά και τα καταγάλανα μάτια. Μόνο δύο φτερούγες του έλειπαν. Ο Βασίλης. Έκανα να χαμογελάσω, μα δεν τα κατάφερα. Δίπλα του ένα κορίτσι που φορούσε ένα καταπράσινο πουλόβερ — δεν έχω ξαναδεί πουλόβερ τόσο πράσινο.

— Κωνσταντίνα, ήρθε κι η Μαρίνα να σε δει.

— Ευχαριστώ, φιθύρισε το ευγενικό κοριτσάκι, που ήταν ξαπλωμένο στο μεγάλο κρεβάτι και το είχαν σκεπάσει με το πουπουλένιο πάπλωμα — μόνο με είκοσι κουπόνια κοτζάμ πάπλωμα — που δεν είχε προφτάσει να πάει στα Κουρδάκια.

Έκλεισα πάλι τα μάτια, για να μη βλέπω το κομό απέναντι στο κρεβάτι και να νομίζω πως το πάνω συρτάρι θ' ανοίξει μόνο του και θα πεταχτεί έξω το άλμπουμ με τα γραμματόσημα και τις λειψές σελίδες.

Ένωσα τη Φάρμουρ που ήρθε και στάθηκε στα πόδια του κρεβατιού, γιατί έπιασε το ξύλο τόσο δυνατά που τραντάχτηκα. Πού κοιμόταν άραγε, στο στενό μου κρεβατάκι; Άκουσα τη φωνή της:

— Εγώ, κύριε Μπένο, γλίτωσα τον άντρα μου από τα νύχια των Γερμανών και δε θα σώσω ένα κοριτσάκι από τα νύχια τους! Φτάνει να μας πει...

Σιωπή. Ύστερα μίλησε ο Βασίλης:

— Φοβάμαι, κυρία Ισμήνη, πως αυτά τα νύχια είναι πιο σκληρά και από των Γερμανών.

Άνοιξα τα μάτια. Η Φάρμουρ όρθια απέναντί μου, με τα δικά της μάτια να γυαλίζουν όπως στη φωτογραφία που κρατούσε το όπλο.

Ποιος να σας πει; αναρωτήθηκα. Η Κωνσταντίνα; Δε θα βγάλει λέξη ούτε για τον Λουμίνη ούτε για τη λαίδη Ντι. Έστω κι αν της κάνουν βασανιστήρια, όπως στη μικρή Ασπασία.

— Μήπως θέλεις γάλα; ρώτησε η γλυκιά γιγιούλα των παραμυθιών, η Φάρμουρ.

— Ναι, παγωμένο, απάντησε η Κωνσταντίνα με το θεληματικό βλέμμα.

— Καλά, θα σου φέρω.

Έμεινα με τον Βασίλη και τη Μαρίνα. Τα χέρια τους, που κρατούσαν τα δικά μου, ήταν ζεστά και με ζέσταιναν πιο πολύ κι απ' το πουπουλένιο πάπλωμα.

Η Φάρμουρ κι εγώ παίζουμε θέατρο, για να μην πω πως λέμε φέματα στη μαμά και στον μπαμπά.

— Πάλι με βρογχικά η Κωνσταντίνα.

Αυτό δεν είναι και τελείως φέμα, γιατί δεν ξέρω πού πήγαν και με βρήκαν τα βρογχικά κουκουλωμένη κάτω από το πάπλωμα. Ο γιατρός λέει πως η κατάστασή μου βοήθησε. Η κατάστασή μου!

Η Φάρμουρ μου δίνει σιρόπι και παίρνει το μπουκάλι μαζί της. «Μα δεν πήρες είδηση τίποτα, Ισμήνη;» «Όχι, Ασπασία, τίποτα. Δεν ήξερα πως και το σιρόπι για το βήχα, έστω και γερμανικό...»

Ζήτησα να πάω στο δωμάτιό μου. Η Φάρμουρ λέει να μου περάσει πρώτα ο πυρετός και να σηκωθώ. Στο δωμάτιό μου δε χωράει ούτε μια καρέκλα για να καθίσει κάποιος. Δε με νοιάζει, ας μείνει όρθιος. Δεν μπορώ άλλο στο δωμάτιο της Φάρμουρ, με το κομό αντίκρυ μου και τις τρεις Ασπασίες και τη

Φάρμουρ να μουρμουρίζουν έστω με γλυκιά φωνή:

- Πες μας.
- Πες μας.
- Πες μας.
- Πες μας.

Εγώ, μουγκή, όπως όταν ήμουν πολύ μικρή. «Να την πάτε σε γιατρό, αυτό το παιδί ούτε μιλάει ούτε λαλάει.» Όταν κάνω πως κοιμάμαι, τις ακούω που κουβεντιάζουν.

- Πού τα βρήκε;
- Αυτή πάει από το σχολείο στο σπίτι.
- Κι από το σπίτι στα γερμανικά.
- Έμαθα πως περιμένουν τα παιδιά έξω από τα σχολεία, για να τους πουλήσουν..., έκανε η παχουλή Ασπασία, μα τη διέκοψε η θυμωμένη φωνή της Φάρμουρ.

- Τι κάθεται και μου λες. Φαντάζεστε την Κωνσταντίνα να την πλησιάζει ένας άγνωστος και να της πουλάει ναρκωτικά λες κι είναι τσίχλες; Κάτι άλλο συμβαίνει, που ούτε μπορώ να το φανταστώ.

- Μα δεν πήρες είδηση τίποτα, Ισμήνη;
- Όχι, Ασπασία, τίποτα.
- Εγώ πάντως το 'λεγα πως αυτό το παιδί κάτι έχει τώρα τελευταία.
- Πρέπει όμως να μας πει πού τα βρήκε.
- Να μας πει.
- Να μας πει.

Ο κύριος Μπένος, ο Βασίλης, έρχεται κάθε απόγευμα — πότε μόνος, πότε με τη Μαρίνα. Περιμένουν οι άλλες πως θα με ρωτήσει. Δε με ρωτάει.

Πήγα στο δωμάτιό μου. Το πάπλωμα είναι μεγάλο για το κρεβάτι μου κι η Φάρμουρ το έχει διπλώσει από τα πλάγια και από το κάτω μέρος. Σέρνομαι για να χωθώ μέσα.

Ο χερ Χάινερ χάρηκε που με είδε κι ήρθε και του χάιδεφα το κεφαλάκι του ανάμεσα από τα κάγκελα. Η μικρή Ασπασία έχει αναλάβει να τον τάζει και να καθαρίζει το κλουβί του.

Η Φάρμουρ μου δίνει το σιρόπι μου και παίρνει το μπουκαλάκι μαζί της. Αχ, ας το έπινα όλο, να μη σκέφτομαι τίποτα.

Χτυπάει το κουδούνι. Οι Ασπασίες είναι μέσα και πίνουν τον καφέ τους. Ο Βασίλης κι η Μαρίνα δεν έρχονται τόσο νωρίς. Κουκουλώνομαι και κάνω την κοιμισμένη. Ξεσκεπάστηκα όμως αμέσως, γιατί άκουσα τη φωνή της Μαρίνας. Δεν ακούω άλλη φωνή. Περίεργο, ήρθε μόνη της. Την περιμένω να φανεί στο δωμάτιό μου και ανοίγω τα μάτια. Δεν έρχεται. Πιάνει κουβέντα με τη Φάρμουρ και τις Ασπασίες.

— Έρθα να σας μιλήσω για την Κωνσταντίνα.

— Κοιμάται.

— Καλύτερα.

Ανασηκώνομαι στο κρεβάτι και, από το πολύ να τεντώνω τ' αυτιά μου ν' ακούσω, νομίζω πως μεγάλωσαν σαν του φίλου του Πινόκιο, που έγινε γαϊδούρι. Καλύτερα να γινόταν γαϊδούρι κι ο Λουμίνης. Θα 'χε τουλάχιστον μια δικαιολογία που με πρόδωσε.

Η Μαρίνα έχει απαλή φωνή, μα μιλάει καθαρά και δε χάνεις λέξη.

Τα κουβέντιασαν, λέει, με τον Βασίλη και συμφώνησαν να έρθει να τους μιλήσει. Στα δεκαεννιά της πέρασε κι εκείνη τη μεγάλη περιπέτεια.

— Ναρκωτικά; ρώτησε η Ασπασία «που στύβει πέτρα».

— Κατευθείαν ηρωίνη, έκανε η Μαρίνα.

— Εσύ!

Άκουσα μια φωνή σαν λυγμό, που έμοιαζε με τη φωνή της Φάρμουρ.

Ήταν, λέει, η Μαρίνα ένα κορίτσι ξένοιαστο. Χωρίς προβλήματα. Σπούδαζε στη Σχολή Καλών Τεχνών. Με τους γονείς της τα πήγαινε μια χαρά... Αρχιτέκτονες κι οι δύο, δούλευαν πολύ. Έφευγαν το πρωί και γύριζαν αργά το βράδυ. Σ' ένα πάρτι γνωρίσε τον Νικηφόρο, που μόλις είχε γυρίσει από το Παρίσι, όπου σπούδαζε... Της έκανε εντύπωση, δεν έμοιαζε Έλληνας. Ψηλός, με μαύρα μαλλιά. Έμοιαζε του Μαγιακόφσκι.

- Του Μαγιακόφσκι!
- Του Μαγιακόφσκι!
- Του Μαγιακόφσκι!
- Του Μαγιακόφσκι!

Τέσσερις φωνές γεμάτες θαυμασμό.

Δεν ήξερα ποιος ήταν αυτός ο Μαγιακόφσκι, μα τις άκουγα τόσο συγκινημένες, λες και είχαν δει μπροστά τους ολοζώντανο τον Μπραντ Πιτ.

Η Μαρίνα συνέχισε.

Όλη τη βραδιά δεν μπορούσε να ξεκολλήσει τα μάτια της από πάνω του. Μιλούσε κι όμορφα, για το Παρίσι, για την τέχνη. Ξάφνικα, χωρίς να το καταλάβει, βρέθηκε δίπλα της. Της είπε πως βαρέθηκε, και, αν ήθελε, να έφευγαν μαζί. Τον ακολούθησε σαν μαγνητισμένη και βγήκαν μαζί στο δρόμο.

- Από κείνο το βράδυ άρχισε η μεγάλη περιπέτεια της ζωής μου, από φόβο μην τον χάσω κι από περιέργεια να γνωρίσω το σύμπαν, όπως μου είχε υποσχεθεί...

Κουράστηκα να τεντώνω τ' αυτιά μου. Άσε που δεν τ' άκουγα όλα κι ήθελα πολύ να μάθω τη μεγάλη περιπέτεια της Μαρίνας, αν και τα είχα μαζί της που είχε γνωρίσει κάποιον που αποκλείεται να ήταν πιο σπουδαίος από τον Βασίλη. Σηκώθηκα και πήγα και κάθισα από την άλλη μεριά του κρεβατιού, για να είμαι πιο κοντά στην ανοιχτή πόρτα.

Μόνο η φωνή της Μαρίνας ακουγόταν, από τις

τρεις Ασπασίες και τη Φάρμουρ ούτε λέξη. Όπως τότε στο Μικρό Χωριό, όταν ο καπετάν Παγίδας διηγιόταν τις ιστορίες του.

— Τα παράτησα όλα. Τις σπουδές μου, το σπίτι μου, τη ζωγραφική μου, τους φίλους μου. Μόνο τον Νικηφόρο ήθελα. Ζούσαμε μαζί. Σ' ένα μεγάλο σπίτι με παλιά έπιπλα. Ήταν της γιαγιάς του, που είχε πεθάνει πριν λίγο καιρό. Δεν πηγαίναμε πουθενά, δε βλέπαμε κανέναν. Μόλις και μετά βίας τρώγαμε κάτι. Δεν πλενόμασταν. Μόνο κρατιόμασταν από το χέρι και νομίζαμε πως εμείς οι δύο ήμασταν οι εξαιρετικοί, που δε μας απασχολούσε τίποτα γήινο και ταπεινό. Ξαπλώναμε στο κρεβάτι της γιαγιάς του, τρυπούσαμε με τη βελόνα τα κορμιά μας κι ο Νικηφόρος έλεγε πως έβλεπε το σύμπαν, μα εγώ έβλεπα μονάχα ένα θολό ουρανό. Ήμουν όμως στην αγκαλιά του, κι αυτό μου έφτανε. Όταν δε μας έμενε πια στάλα από σκόνη, έβγαινε εκείνος και γύριζε σε κάμποση ώρα με μάρτια που έλαμπαν. Είχε πάντα λεφτά. Η μητέρα του τού έδινε κρυφά όσα ήθελε. Την είχε πείσει ότι έκανε θεραπεία.

»Στους δικούς μου είχα πει ότι ήθελα να ζήσω μαζί του. Δεν είχαν αντίρρηση. Ήμουν μεγάλο κορίτσι πια... Μου ζήτησαν να τον γνωρίσουν. Τους είπα αργότερα. Έφυγαν στην Ιαπωνία για κάμποσο καιρό για δουλειές. Όταν γύρισαν, πήγαίνα κάθε τόσο σπύ-

τι μόνη μου. Φρόντιζα να είμαι πλυμένη, περιποιημένη, και κυρίως να μην έχω τρυπηθεί... Μ' έβρισκαν αδύνατη, μα δεν είχαν και πολύ χρόνο ν' ασχοληθούν μαζί μου. Ήταν πνιγμένοι στις δουλειές τους. Αργότερα βέβαια, όταν το κατάλαβαν, τα παράτησαν όλα και μ' έσωσαν.

»Τρεις μήνες έζησα έτσι. Ο Νικηφόρος δεν μπορούσε να ζήσει ούτε μισή μέρα χωρίς... να δει το σύμπαν. Τον παρακαλούσα να σταματήσουμε, έστω για λίγο. Μου έλεγε, αν θέλω, να φύγω, εκείνος δεν μπορούσε να σταματήσει. Δεν έφυγα.

»Μια μέρα που πήγα στους γονείς μου, κάθισα ως αργά στο σπίτι, γιατί είχαν καθυστερήσει να γυρίσουν από τις δουλειές τους. Με παρακάλεσαν να μείνω εκεί το βράδυ, για να με δούνε λίγο. Έμεινα. Τηλεφώνησα στον Νικηφόρο... πολλές φορές, δεν απαντούσε. Θα βγήκε, σκέφτηκα, να βρει αυτούς που πουλούσαν την "πολύτιμη" σκόνη.

»Κοιμήθηκα ένα γλυκό ύπνο στο κρεβάτι μου. Το πρωί, πάλι δεν απαντούσε. Έφυγα σαν τρελή.

»Άνοιξα με τα κλειδιά μου και μπήκα κατευθείαν στην κρεβατοκάμαρα. Το κρεβάτι άδειο, τον βρήκα πεσμένο στο μπάνιο, ακίνητο.

— Συνήλθε; ρώτησε η παχουλή Ασπασία.

— Τι ρωτάς, δεν καταλαβαίνεις; είπε η Ασπασία «που στύβει πέτρα».

— Δεν το ήξερα πως μπορεί και να χαθείς από...,

έκανε αναστατωμένη η Φάρμουρ και δεν τέλειωσε την κουβέντα της.

— Το κακό, Ισμήνη μου, είναι πως δεν ξέραμε τίποτα, μουρμούρισε η μικρή Ασπασία.

Είχα κουραστεί και τα μάτια μου έκλειναν. Γύρισα στην κανονική μου θέση στο κρεβάτι.

Σε λίγο μπήκε η Μαρίνα στο δωμάτιο. Τόσο όμορφη, καθαρή, με βυσσινί βελούδινο παντελόνι και κάτασπρο πουλόβερ. Πώς μπορούσε να 'ναι βρόμικη για χάρη αυτουνού του... Μαγιακόφσκι;

Έσκυψε και με φίλησε. Από τότε που έφυγα από το Άαχεν, κανένας δε με είχε αγκαλιάσει και δε με είχε φιλήσει. «Καληνύχτα, Κωνσταντίνα.» «Όνειρα γλυκά.» Κάθε βράδυ έρχονταν στο κρεβάτι μου η μαμά κι ο μπαμπάς.

Και η Σίγκριντ με φιλούσε, και η μαμά της και η μούρμουρ της, όταν ερχόταν. Ακόμα και η φράου Σαμπρίνε με φιλούσε. Εδώ, κανένας, ούτε μία φορά.

Αγκάλιασα και με τα δυο μου χέρια τη Μαρίνα και τη φίλησα. Την είχα συγχωρέσει που είχε βρει άλλον πριν τον Βασίλη.

— Κοιμήσου λίγο να ξεκουραστείς, κι ύστερα θα έρθει ο Βασίλης και θα μπορέσεις να καθίσεις μαζί μας.

Με φίλησε πάλι και μου χάιδεψε το μέτωπο.

— Ησύχασε, μωρό μου.

Χώθηκα κάτω από το πάπλωμα ως το λαιμό. «Μωρό μου!» Δεν είχα ανάγκη ούτε το σιρόπι για το βήχα. «Μωρό μου», και με πήρε ένας γλυκός ύπνος.

Όταν ξύπνησα, είχε πια βραδιάσει. Έτσι όπως ήταν ανοιχτή η πόρτα, έμπαινε φως από το καθιστικό κι άκουγα τις φωνές τους, που έφταναν φιθυριστές. Ξεχώρισα τη φωνή του Βασίλη.

Σηκώθηκα, έριξα ένα ζακετάκι πάνω μου, φόρεσα και καλτσάκια, και παρουσιάστηκα.

— Καλώς την Κωνσταντίνα, είπε ο Βασίλης και σηκώθηκε να μ' αγκαλιάσει από τους ώμους.

Η Φάρμουρ, οι Ασπασίες — εκτός από την παχουλή Ασπασία — και η Μαρίνα κάθονταν γύρω από το τραπέζι. Το τραπέζι ήταν γεμάτο χαρτιά, φυλλάδια, βιβλία. Διάβαζαν με τέτοια προσήλωση, λες και ήταν να πάνε την άλλη μέρα να δώσουν εξετάσεις. Η Μαρίνα δε διάβαζε. Ξεφύλλιζε ένα βιβλίο.

— Η Ασπασία σου ετοιμάζει κοτόσουπα, είπε η Φάρμουρ χωρίς να σηκώσει τα μάτια απ' αυτό που διάβαζε.

— Θα δείτε, είναι σπουδαία γυναίκα, έκανε η Μαρίνα, έχει σώσει ζωές και ψυχές. Όταν διαβάσετε το βιβλίο της, θα καταλάβετε. Σ' αυτήν πρωτοπήγαν οι γονείς μου για να μάθουν τι έπρεπε να κάνουν

εκείνοι πρώτα, και πέρασαν δύο μήνες ώσπου να το αποφασίσω να πάω κι εγώ.

— Πήγαν πολλές φορές; ρώτησε η Φάρμουρ.

— Ναι, πολλές φορές, μαζί με άλλους γονείς, που είχαν παιδιά με το ίδιο πρόβλημα. Δεν υπάρχει όμως μόνο αυτή. Κοιτάξτε καλά όλα τα φυλλάδια. Υπάρχουν διάφορα μέρη όπου μπορείς να συναντήσεις κοπέλες κι αγόρια με κουράγιο, γνώση και αγάπη, που, όταν καταφτάσεις εκεί ένα κουρέλι, μπορούν να σε στηρίξουν. Φτάνει μόνο να τους απλώσεις το χέρι. Αν το θελήσεις.

Έσχυφα πάνω στο τραπέζι. Ένα σωρό παράξενες λέξεις έγραφαν τα φυλλάδια στα εξώφυλλά τους. ΔΙΑΒΑΣΗ. ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ. ΝΟΣΤΟΣ. ΑΡΙΑΔΝΗ. ΠΛΕΥΣΗ... ΔΕΚΑΟΧΤΩ ΑΝΩ... Έμοιαζαν βαπορίσια ονόματα. Πώς το έλεγαν το πλοίο που μας πήγε στην Αίγινα;

Η Φάρμουρ και οι δύο Ασπασίες μια έπιαναν το ένα φυλλάδιο, μια το άλλο. Θυμήθηκα τη Βίκη που, πριν μπούμε στην τάξη για διαγώνισμα, ξεφύλλιζε με αγωνία τα βιβλία της, μήπως και μάθει κάτι την τελευταία στιγμή.

Η παχουλή Ασπασία μόνο δε διάβαζε. Σηκώθηκε και μου έφερε μια κοτόσουπα αυγολέμονο, που μοσκομύριζε. Ακούμπησε το πιάτο σ' ένα τραπεζάκι δίπλα μου. Άρχισα να τρώω σιγά σιγά, μα το ευχαριστιόμουν.

— Έτσι που πας, σε βλέπω σε λίγες μέρες στο σχολείο, γέλασε ο κύριος Μπένος.

Δεν απάντησα.

— Δε θέλεις;

— Θέλω, είπα στο τέλος, αφού με ρώτησε πρώτα τρεις φορές, και σκεφτόμουν πως δεν ήμουν καθόλου σίγουρη αν ήθελα.

Είχα τελειώσει τη σούπα μου, όταν είδα τη Φάρμυρ να σηκώνει το κεφάλι απ' αυτό που διάβαζε και να λέει με μια φωνή γλυκιά, που δεν ήταν δικιά της:

— Κι όταν η Κωνσταντίνα θελήσει, θα πάμε μαζί να βρούμε αυτή την κυρία που είπες πριν, Μαρίνα, ή κάποιον από τους άλλους...

— Η Κωνσταντίνα δε θα πάει πουθενά, έκανα και πετάχτηκα επάνω.

Ήταν όπως τότε, μετά τον Προυσό, που είχα καταπιεί το γαλάζιο χαπάκι και δε φοβόμουν τίποτα και κανέναν.

— Δε θα πάω πουθενά και δε θέλω να με ξαναρωτήσετε.

Ποιος ξέρει πώς ήμουν, γιατί όλοι τα είχαν χάσει, ακόμα κι ο Βασίλης. Έτρεμα ολόκληρη και τους κοιτάζα μ' εκείνο το... θεληματικό μου βλέμμα.

Τη σιωπή έσπασε η Ασπασία «που στύβει πέτρα».

— Εμείς, Ισμήνη, καλά θα κάνουμε να μη μιλάμε, αν δεν καθίσουμε πρώτα στο θρανίο να μάθουμε.

Γέλασαν όλοι. Ακόμα κι εγώ χαμογέλασα. Η

Μαρίνα ήρθε κοντά μου και μ' αγκάλιασε.

– Μόνη σου, Κωνσταντίνα, όταν το αποφασίσεις και θελήσεις να ξέρεις...

– Ξέρω, είπα πεισματικά και τους γύρισα την πλάτη να πάω στο δωμάτιό μου χωρίς να κοιτάξω κανέναν, ούτε τον Βασίλη.

Πριν χωθώ στο πάπλωμά μου, άκουσα τη φωνή της Φάρμουρ:

– Έχετε δίκιο, κύριε Μπένο, είναι πιο δύσκολα τώρα απ' ό,τι με τους Γερμανούς.

Σαν περίεργα να είναι όλα. Δεν πάω ακόμα σχολείο γιατί είμαι πολύ αδύναμη. Ο μπαμπάς τηλεφωνάει κάθε βράδυ. Η μαμά είναι καλά, μα πάντα περιμένει το μωρό του κύριου Μιχάλη ξαπλωμένη στο κρεβάτι. Ο μπαμπάς έστειλε με κάποιον που ήρθε από το Άαχεν τρία μπουκάλια σιρόπι. Να τα κάνω τι; Αφού η Φάρμουρ τα κλειδαμπαρώνει. Έχω και τη Σίγκριντ, που μου τηλεφωνάει και ρωτάει με υπονοούμενα πότε θα ταΐσω τα αλογάκια του σταθμού. «Ποτέ», της απαντώ νευριασμένα. Τι φταίει η κακομοίρα. Θα της γράψω. Μα να της πω τι;

Η Φάρμουρ με τις δύο Ασπασίες πάνε κάθε απόγευμα... σχολείο. Πάνε εκεί που τους είπε η Μαρίνα. Να μάθουν για όλ' αυτά που ούτε τους περνούσε από το νου πως θα χρειαστεί να τα ξέρουν στη ζωή τους. Η παχουλή Ασπασία μένει μαζί μου και ετοιμάζει το βραδινό φαγητό.

Όλο το πρωί είμαστε οι δυο μας με τη Φάρμουρ. Έρχεται κάθε τόσο στο δωμάτιό μου και με ρωτάει

αν θέλω τίποτα. Έχω όρεξη να της πω: «Παράτα με ήσυχη», μα δε βρίσκω αφορμή. Πάει η Φάρμουρ που ήξερα, που σε κάθε δυο λέξεις αρπαζόμασταν. Τώρα πηγαινοέρχεται μέσα στο σπίτι, με περιποιείται, μου φέρνει το φαγητό στο κρεβάτι και μοιάζει σαν να περιμένει κάτι. Ξέρω, περιμένει να της πω πως θέλω να πάω μαζί της και εκεί να διηγηθώ όλα όσα μου έχουν συμβεί. Θα περιμένει πολύ. Ανυπομονεί κι όλη την ώρα με ρωτάει:

— Λοιπόν, Κωνσταντίνα;

— Λοιπόν, Φάρμουρ; της κάνω τη χάρη να απαντήσω με την πρώτη φορά, χωρίς όμως να πω τίποτε άλλο.

Σιωπάει κι εκείνη τότε, μαζεύει τα φυλλάδιά της και πάει στο δωμάτιό της να μελετήσει πώς φέρονται σ' ένα παιδί που παίρνει «ουσίες», όπως μας τις έλεγαν στο Άαχεν στο σχολείο.

Κακή μαθήτρια η Φάρμουρ. Αυτά τα γράμματα δεν τα παίρνει, φαίνεται. Κι αυτή, που δεν την έχω ακούσει ποτέ να αναστενάζει, τώρα στα καλά καθούμενα της βγαίνει ένα αααααα!

Μα και η Ασπασία «που στύβει πέτρα» και η μικρή Ασπασία πάνε κι έρχονται, κι όλο πιο σκεφτικές τις βλέπω. Θαρρώ πως νοσταλγούν εκείνη την εποχή με τους Γερμανούς, που σκαρφάλωναν στα φορτηγά, σκότωναν τους φασίστες, γλίτωναν τον παππού μου και έτρεχαν στα βουνά. Τώρα τι να κάνουν με μια

Κωνσταντίνα που δεν πρόκειται ποτέ να τους μιλήσει για τον Λουμίνη, για τη λαΐδη Ντι, ούτε ακόμα και για τη μικρή κουκουβάγια! Κι αν βιάζομαι να πάω σχολείο, είναι μόνο και μόνο για τον Λουμίνη, μήπως με περιμένει σε καμιά γωνιά. Αν μου φέρει κανένα χαπάκι, θα τον συγχωρέσω. Νομίζω όμως πως έχουν συνεννοηθεί όλοι να μη με αφήσουν να πάω πολύ γρήγορα σχολείο. Φοβούνται μη με πλησιάσει κάποιος και μου πουλήσει κάτι επικίνδυνο. Πού να ξέρουν πως εγώ θα τρέξω στον Λουμίνη.

Κι έπειτα όμως τι; Πάλι τα ίδια! Μια στα ουράνια και μια βαθιά στη γη! Και πάλι φέματα στον κύριο Μπένο, στη Μαρίνα, σ' όλους!

Χτες το βράδυ είδα στον ύπνο μου πως ήμουν στο Άαχεν. Είχα πάει με τον μπαμπά στο παγοδρόμιο. Εκείνος με περίμενε, όπως πάντα, έξω από την πίστα. Φορούσε ένα γούνινο σκούφο. Η πίστα ήταν άδεια. Μόνο εγώ γλιστρούσα με τα παγοπέδιλά μου κι έτρεχα μάλιστα με το ένα πόδι στον αέρα. Πλησίασα στην μπάρα που ήταν γύρω γύρω στην πίστα, για να μιλήσω στον μπαμπά. «Είδες που έμαθες να κάνεις και φιγούρες; Την άλλη φορά πρέπει να φέρω τη μαμά να σε δει.» «Πού τον βρήκες, μπαμπά, αυτόν το σκούφο;» «Είναι ρώσικος.» «Θα το πω στη Φάρμουρ να χαρεί.»

Πήρα φόρα και γλίστρησα πάλι στην πίστα. Ξάφνου, από την αντίθετη μεριά, ερχόταν ένα ζευγάρι. Την κοπέλα τη γνώρισα αμέσως, ήταν η Μαρίνα, μα αυτός που την κρατούσε από το χέρι δεν ήταν ο Βασίλης, ήταν ο άλλος ο φηλός, που έμοιαζε του — πώς τον λένε; — Μαγιακόφσκι. Έκανε μια φιγούρα, σήκωσε τη Μαρίνα ψηλά με το ένα χέρι, και γλιστρούσαν έτσι, σαν να πετούσαν, πάνω στον πάγο. Κι εκείνη γελούσε, γελούσε. Έκανα να τους πλησιάσω να ρωτήσω για τον Βασίλη, μα χάθηκαν, σαν να τους ρούφηξε ο πάγος.

Κι ύστερα είδα μια λιγνή φιγούρα να 'ρχεται από πέρα και να τσουλάει στον πάγο. Με πλησίαζε. Τα μαλλιά του ανέμιζαν και μοσκομύριζαν μέλι του Καρπενησίου. Δε φορούσε όμως παγοπέδιλα! Γλιστρούσε ξυπόλητος στον πάγο και στο ένα πόδι είχε δεμένο ένα λαστιχάκι. Έφερνε βόλτες και πέταγε χαρτοπόλεμο. Πετούσαν στον αέρα τα χρωματιστά χαρτάκια. Έκανα να πιάσω ένα. Ήταν γραμματόσημο. Χάμω η πίστα στρωμένη με γραμματόσημα. «Λουμίνη», φώναξα. Μα είχε χαθεί. Χάθηκε κι ο μπαμπάς. Η πίστα άδεια, κι εγώ δεν μπορούσα να γλιστρήσω, γιατί ο πάγος έλιωνε, έλιωνε. Πήγα να πιαστώ από την μπάρα, μα ήταν μαλακιά σαν ζύμη κι εγώ την έσφιγγα δυνατά με τα χέρια...

Άνοιξα τα μάτια. Θεοσκότεινα, κι έσφιγγα με τα δυο μου χέρια το πάπλωμά μου. Άναφα το λαμπάκι δίπλα στο κρεβάτι. Τρεις η ώρα. Διφούσα.

Σηκώθηκα να πάω στην κουζίνα. Βγήκα στο χολ. Κάτω από την πόρτα της Φάρμουρ έβγαине φως. Κοντοστάθηκα κι άκουσα τα βήματά της. Δεν έχει ύπνο. Την ακούω που ανοίγει και κλείνει συρτάρια, κάτι θα φάχνει. Τα γραμματόσημα; Αν δει πως λείπουν, θα γίνει χαμός. Εκτός αν στο... «σχολείο» που πάει την έχουν συμβουλέψει να μη με μαλώνει και το καταπιεί. Τότε είναι που θα χρειαστεί να της γράφει χαπάκια ο γιατρός, κι όσο καλά κι αν τα κρύβει, μπορεί να ανακαλύψω κανένα. Δεν προφταίνω να πάω στην κουζίνα κι η Φάρμουρ είναι πλάι μου. Με βλέπει που έχω ανοίξει την πόρτα του φυγείου.

— Πείνασες!

— Όχι, δίψασα.

Με σπρώχνει απαλά και κλείνει την πόρτα. Παίρνει ένα ποτήρι και το γεμίζει νερό από το μπουκάλι που βρίσκεται στο τραπέζι. Το παίρνω, της γυρίζω την πλάτη και πάω στο δωμάτιό μου.

Αχ, Λουμίνη. Τώρα θα ήμουν στο Άαχεν και θα έπινα παγωμένο γάλα.

Ξάπλωσα στο κρεβάτι μου. Αργούσε να με ξαναπάρει ο ύπνος. Αναρωτιόμουν αν ο Λουμίνης ανησυχούσε τι απόγινα από τότε που με άφησε πάνω στο μαρμάρινο σκαλοπάτι... Εκτός αν πήγε σχολείο και

ρώτησε τη Βίκη τι κάνω. Γιατί η Βίκη μου έστειλε χαιρετίσματα και περαστικά με τον κύριο Μπένο. Πάλι, γιατί να δείξει στη Βίκη ότι ενδιαφέρεται για μένα; Κι εκείνη, αν τη ρωτούσε, είμαι σίγουρη πως θα του απαντούσε ξερά: «Δεν ξέρω».

Ίσως, πάλι, διάβαζε στις εφημερίδες τις κηδείες και είδε πως δεν πέθανα... Μ' αυτές τις σκέψεις με πήρε ο ύπνος.

Πρωί. Κοιτάζω το ρολογάκι στο κομοδίνο μου. Έντεκα η ώρα. Άργησα να ξυπνήσω. Πάνε κι έρχονται τα βήματα της Φάρμουρ μέσα στο σπίτι. Χτυπάει το κουδούνι. Ο γιατρός είπε πως θα περάσει να δει πώς πάω. Ακούω τη Φάρμουρ που ανοίγει και μιλάει σε κάποιον.

— Αν δεν κοιμάται, έλα να τη δεις.

Η Φάρμουρ στέκεται στην πόρτα μου.

— Ήρθε ένα κορίτσι από τα γερμανικά να ρωτήσει πώς είσαι. Νόρα τη λένε. Αφού δεν κοιμάσαι, θα της πω να περάσει.

Νόρα; Δεν ξέρω καμιά Νόρα. Άλλωστε στα γερμανικά δεν έχω πιάσει φιλίες.

Μπήκε στο δωμάτιο μια κοπέλα με τραβηγμένα μαλλιά και με μια κορδέλα δεμένη στο μέτωπο. Φορούσε μια σκούρα φούστα κι ένα καρό ζακετάκι. Καταγάλα μάτια, άβαφα. Τη λένε Νόρα τη λαίδη Ντι!

— Θα σου φέρω μια πορτοκαλάδα, της λείει η Φάρμουρ, που έρχεται ξοπίσω της.

Μένουμε μόνες και κοιταζόμαστε.

— Είσαι καλά; Δεν ανησύχησα τότε... πρόσεξα πολύ.

Η Φάρμουρ έφερε την πορτοκαλάδα.

— Άμα την πεις, ακούμπησε το ποτήρι στο τραπέζακι πλάι στο ζώο. Εδώ ο χώρος...

Σταμάτησε την κουβέντα και γύρισε να φύγει. Έκλεισε πίσω της την πόρτα. Αυτό το καλό το έχει η Φάρμουρ: δεν κρυφακούει ποτέ.

Η λαίδη Ντι ήρθε κοντά μου, τραβήχτηκα και κάθισα στην άκρη του κρεβατιού. Πήρε το χέρι μου και μου έβαλε κάτι στη χούφτα μου. Ήταν το πέτσινο λουρί με το λύκο και την τρύπα στη μέση. Το χέρι μου έτρεμε... Μέσα στην τρύπα ήταν σφηνωμένο ένα χαρτάκι. Το έσπρωξα με το δάχτυλο, το έβγαλα. Ένα κουβαράκι τόσο δα. Το ξετύλιξα, «φερτσαίουνγκ»... έγραφε στα γερμανικά, που θα πει: συγγνώμη.

Η λαίδη Ντι, δηλαδή η Νόρα — της πάει —, χαμηλώνει τη φωνή της:

— Με όρκισε να σ' το φέρω, αν...

Δεν τέλειωσε τη φράση της και, πριν τη ρωτήσω, άρχισε άλλη κουβέντα:

— Δε σε ρώτησαν οι δικοί σου, ο γιατρός που σε είδε, πού βρήκες...

— Με ρώτησαν και με ρωτάνε κάθε μέρα.

- Τους είπες;
- Όχι.
- Δε θα καρφώσεις;
- Όχι.
- Σίγουρα;
- Γι' αυτό ήρθες; αγρίεφα.
- Όχι, όχι, σου δίνω το λόγο μου. Άμα σου πω, θα καταλάβεις. Ένα μόνο να ρωτήσω ακόμα. Οι δικοί σου ανακάτεφαν την αστυνομία;
- Ποτέ. Η γιαγιά μου τη μισεί την αστυνομία.
- Πάλι καλά, έκανε ανακουφισμένη.

Ένιωθα πως κάτι είχε να μου πει, μα δεν το 'παιρνε απόφαση. Τι όμορφη που ήταν έτσι άβαφη και μ' αυτά που φορούσε. Έμοιαζε χοριτσάκι. Αναρωτήθηκα μήπως ο Λουμίνης, εκτός από τη συγγνώμη του, μου έστειλε και κανένα χαπάκι. Κρέμασα το λύκο στο λαιμό μου, τον έχωσα μέσα από την πιτζάμα και τη ρώτησα:

- Μήπως μου έστειλε κανένα χαπάκι;

Με κοίταξε τρομαγμένη. Ύστερα ήρθε ακόμα πιο κοντά, μου έπιασε το χέρι και είπε σχεδόν φιθυριστά:

- Μου είπε να σου φέρω το λύκο, αν φύγει.
- Έφυγε! κατάπια την κραυγή μου.

Πάνω που τον είχα συγχωρέσει... τώρα ήταν πιο μεγάλη η προδοσία. Να φύγει μόνος!

- Έφυγε για πάντα.

– Στη Γερμανία;
– Όχι, τον βρήκαν σ' ένα πλοίο που πήγαινε στην Αίγινα. Με την ένεση καρφωμένη στο πόδι. Του 'λεγα πάντα να προσέχει τη δόση. Δεν άκουγε. Μου το είπαν κάποιοι από τη γειτονιά του, το διάβασα και στην εφημερίδα. Μα τι στο διάβολο γύρευε στην Αίγινα...

Δεν καταλάβαινα, ή μάλλον άρχισα να καταλαβαίνω. Ίδρωσα ολόκληρη.

– Πέθανε; κατάφερα να φελλίσω.
Η λαίδη Ντι κούνησε το κεφάλι.
– Πρέπει να φύγω.
– Πες μου.
– Τι άλλο να σου πω. Θα πάρει είδηση η γιαγιά σου. Μη φωνάξεις.

Ούρλιαξα μέσα μου. Σηκώθηκε και πήγε προς την πόρτα.

– Θα ξανάρθεις;
– Όχι, είναι επικίνδυνο. Ούτε εσύ να έρθεις ποτέ. Γεια.
– Πες μου, Νόρα, σε παρακαλώ.
– Δε με λένε Νόρα.

Άκουσα την πόρτα που έκλεισε. Κουκουλώθηκα με το πάπλωμα να μην ακούσει τα κλάματά μου η Φάρμουρ. Έσφιγγα το λύκο μέσα από την πιτζάμα. Πήγαινε στην Αίγινα να δει την κουκουβάγια. «Εγώ εδώ έπρεπε να μείνω, με τα πουλιά. Μπορεί και να γλίτωνα.» Δεν άντεξε ούτε ως εκεί να πετάξει, σαν τον τυφλό κορμοράνο.

Αχ, αν είχε λούσει τα μαλλιά του και είχαμε φύγει! Τώρα θα έπαιζε πιάνο και τα μαλλιά του θα κουνιόνταν με το ρυθμό που έτρεχαν τα δάχτυλά του. Δάγκωσα το πάπλωμα, για να μη βγει η κραυγή μου. Κι ύστερα, όλα θόλωσαν...

Να με πάλι μπλεγμένη στις αράχνες. Τώρα είναι τόσο πυκνές, που δεν μπορώ να τις τραβήξω. Γίνονται ένα κουβάρι μαζί τους. Η Κωνσταντίνα, η μικρή κουκουβάγια, σέρνεται και μπλέκεται κι αυτή στις αράχνες. Κάποιο χέρι τις ξεμπερδεύει. Μοιάζει το χέρι του κύριου Μπένου. Χάνεται. Πάλι οι αράχνες με τυλίζουν. Να τος, όμως, ο λύκος χωρίς ψυχή.

Σηκώνεται στα δυο του πόδια και με τα δόντια τραβάει τις αράχνες και τις σκίζει. Πού είναι, χάθηκε κι αυτός; Όχι, ήρθε και κάθισε πάνω στην καρδιά μου, με το πέτσινο λουρί του να σέρνεται ως κάτω στο πάτωμα.

— Πώς κουκουλώθηκες έτσι! Σε πήρε ο ύπνος. Μα εσύ, παιδάκι μου, είσαι μούσκεμα στον ιδρώτα.

Από πάνω μου στέκεται η Φάρμουρ. Τα χέρια της κρατούν την άκρη από το πάπλωμά μου. Είναι πάντα όμορφα, χωρίς ζάρες, ούτε μαύρα στίγματα, όπως τότε που κρατούσε το όπλο.

— Φάρμουρ, ξέρεις, μέσα στο κομό σου...

— Δεν καλοξυπνησες και βλέπεις όνειρο ακόμα. Πάω να φέρω μια πετσέτα και κολόνια να σε σκουπίσω.

Την τραβάω από το ρούχο.

— Φάρμουρ... αύριο — προσπαθώ να βρω τα λόγια μου — θα έρθω μαζί σου.

— Πού;

— Εκεί που είπε η Μαρίνα.

Δεν τολμούσε να το πιστέψει:

— Έχεις ξυπνήσει;

— Ναι, Φάρμουρ. Για τα καλά.

Μ' αγχάλιασε κι ένιωσα στα μάγουλά μου τα δάκρυά της. Οι Ασπασίες έλεγαν πως δεν την είχαν δει ποτέ να κλαίει. Ούτε όταν γλίτωσε τον παππού μου από τα νύχια των Γερμανών. «Αυτά τα νύχια, κυρία

Ισμήνη, είναι πιο σκληρά κι από τα νύχια των Γερμανών.»

Το άλλο πρωί η Φάρμουρ κάλεσε ένα ταξί. Σ' όλο το δρόμο μού κρατούσε το χέρι. Φορούσα το πορτοκαλί πουλόβερ, που μου είχε χαρίσει η Σίγκριντ πριν φύγω. Ο λύκος κρεμόταν από το πέτσινο λουρί του πάνω στο στήθος μου και, όπως ήταν ολόμαυρος, φεγγοβολούσε μέσα από την τρύπα του το πορτοκαλί σαν ήλιος. Δε μιλούσε καμιά μας.

Φτάσαμε γρήγορα. Ένα κατάσπρο σπίτι φρεσκοβαμμένο, με μπαλκόνια γεμάτα γλάστρες. Στεκόμαστε μπροστά στην πόρτα.

Η Φάρμουρ γυρίζει και με κοιτάζει. Χαμογελάει και σηκώνει το μικρό της δαχτυλάκι όπως οι Ααχενέζοι όταν χαιρετούν, σαν να 'θελε να μου δώσει κουράγιο.

— Γεια σου, Κωνσταντίνα.

Σηκώνω κι εγώ το δαχτυλάκι μου.

— Γεια σου, Φάρμουρ.

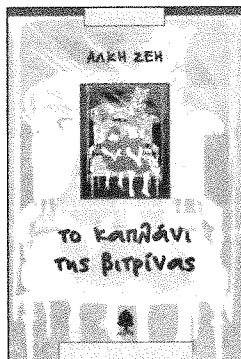
Η Φάρμουρ χτυπάει το κουδούνι. Η πόρτα ανοίγει και χανόμαστε μέσα.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΑΛΚΗΣ ΖΕΗ
Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΡΑΧΝΕΣ ΤΗΣ
ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΗΘΗΚΕ & ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΘΗΚΕ
ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΚΕΔΡΟΣ»
ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΕ 2.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ
ΣΤΙΣ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ Π. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ 46. ΤΗΛ. 010-57.69.100
ΤΟΝ ΟΚΤΩΒΡΙΟ ΤΟΥ 2002
ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ «ΚΕΔΡΟΣ»
Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 3, ΑΘΗΝΑ 106 78
ΤΗΛ. 010-38.02.007 – 010-38.09.712 FAX: 010-33.02.655

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ- ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ
ΝΙΝΕΤΤΑ ΜΑΚΡΥΝΙΚΟΛΑ
ΜΑΡΙΑ ΣΠΑΝΑΚΗ

197 ΕΚΔΟΣΗ – 4.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2010

ΑΛΛΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ ΑΛΚΗΣ ΖΕΗ

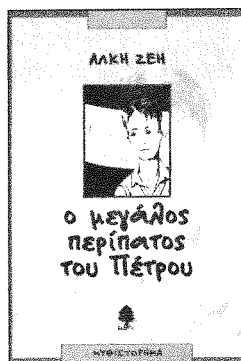
ΤΟ ΚΑΠΛΑΝΙ ΤΗΣ ΒΙΤΡΙΝΑΣ

Το βαλσαμωμένο αγρίμι της βιτρίνας είναι ο φίλος των παιδιών στα παιχνίδια τους. Θα γίνει κι ο σιωπηλός βοηθός τους, όταν θα ανακαλύψουν το δύσκολο αγώνα που κάνουν οι άνθρωποι για το δίκιο και την ελευθερία.

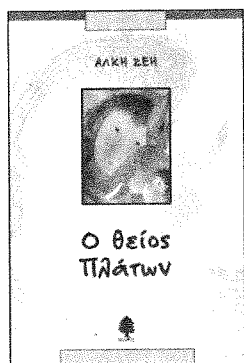
ΒΡΑΒΕΙΟ MILDRED L. BATCHELDER, 1968

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ

Στα χρόνια της γερμανικής κατοχής ένα παιδί δέκα χρονών, ο Πέτρος, έρχεται αντιμέτωπο με τη σκληρότητα και την απανθρωπιά. Με την αγνότητα της παιδικής του ψυχής αισθάνεται σαν χρέος την αντίσταση στους κατακτητές και μπαίνει με τις μικρές του δυνάμεις στον αγώνα.

ΒΡΑΒΕΙΟ MILDRED L. BATCHELDER, 1973

Ο ΘΕΙΟΣ ΠΛΑΤΩΝ

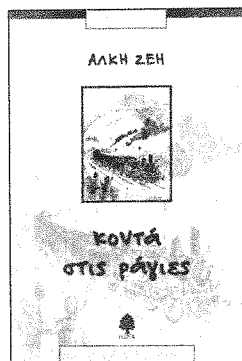
Ένα γαϊδουράκι από την Ελλάδα διηγείται τη ζωή του σε δύο Ελληνόπουλα που ζουν στη Μόσχα. Μέσα από τα περιστατικά που αφηγείται με διασκεδαστικό τρόπο, βλέπει κανείς τις συνήθειες των ανθρώπων της ξένης αυτής χώρας κι αντιλαμβάνεται την έντονη νοσταλγία των Ελλήνων πολιτικών προσφύγων για την πατρίδα τους.

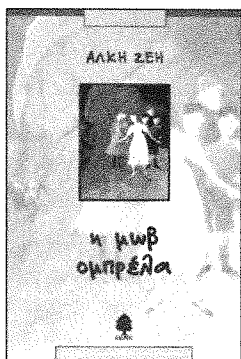
ΚΟΝΤΑ ΣΤΙΣ ΡΑΓΙΕΣ

Μυθιστόρημα βασισμένο στο έργο της Α. Μπρουστέιν *Ο δρόμος που ξανοίγεται μπροστά*, που μας μεταφέρει στην τσαρική Ρωσία. Όμως, πολλά από τα γεγονότα είναι παρμένα από την Ελλάδα, από την αντίσταση εναντίον της χούντας, γιατί όταν γράφτηκε το βιβλίο, το 1973, δεν ήταν δυνατόν να αναφερθούν ανοιχτά.

Η δεκάχρονη Σάσα, ένα κοριτσάκι γεμάτο ευαισθησία και τρυφερότητα, αφηγείται με τη δροσιά τής ηλικίας της ό,τι συμβαίνει γύρω της.

ΒΡΑΒΕΙΟ MILDRED L. BATCHELDER, 1973

Η ΜΩΒ ΟΜΠΡΕΛΑ

Η Ελευθερία με τα δίδυμα αδέρφια της και το αγόρι από τη Γαλλία παίζουν και σκαρώνουν χίλιες δυο ιστορίες που μαγεύουν και τους ίδιους.

Μια μωβ ομπρέλα κάνει τη φαντασία αυτών των παιδιών να καλπάζει αχαλίνωτη.

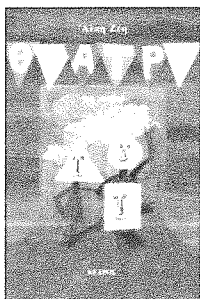
Η ΑΛΙΚΗ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ

Μέσα από το ταξίδι της στη Χώρα των Μαρμάρων η Αλίκη οδηγεί τους μικρούς αναγνώστες να γνωρίσουν το δράμα της επιστροφής των Ελγινείων.

Κι όμως «δεν τα λένε Ελγίνεια», φωνάζει έξαλλη η Αλίκη, «αλλά Μάρμαρα του Παρθενώνα».

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΚΑΙ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ

ΘΕΑΤΡΟ

Δύο έργα για παιδιά, Ο ΚΕΡΑΜΙΔΟΤΡΕΧΑΛΟΣ και ΜΑΤΙΑΣ Ο ΠΡΩΤΟΣ, ελεύθερες θεατρικές διασκευές από την Άλκη Ζέη. Το πρώτο, από το μυθιστόρημα της Άστριντ Λίντκρεν *Ο Κάρλσον και ο μπόμπιρας στη στέγη*.

Το δεύτερο, από το μυθιστόρημα του Γιάννου Κόρτσακ *Ματίας ο Πρώτος*.

ΚΡΑΤΙΚΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ 1992

→
ο τόπος διαμονής τους είναι η Γαλλία, και συγκεκριμένα τα Παρίσι, απ' όπου επιστρέφουν μετά τη δικτατορία.

Από πολύ μικρή ασχολήθηκε με το γράψιμο. Στις πρώτες ακόμα τάξεις του Γυμνασίου άρχισε να γράφει κείμενα για το κουνκλοθέατρο. Ένας από τους ήρωες που δημιούργησε, ο Κλουβίος, έγινε κατοπινά ο ήρωας του γνωστού κουνκλοθέατρου «Μπαμπά-Μυτούσης», που εμπνεύστριά του ήταν η Ελένη Θεοχάρη-Περάκη. Πρώτο της μυθιστόρημα είναι *Το καπλάνι της βιτρίνας* (1963), που το έχει εμπνευστεί από τα παιδικά της χρόνια στη Σάμο και είναι σχεδόν αυτοβιογραφικό. Ακολουθεί μια σειρά μυθιστορημάτων για παιδιά, και το 1987 κυκλοφορεί το πρώτο της βιβλίο για μεγάλους, *Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα*.

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ
ΜΑΡΙΛΙΝΓΑ ΒΛΑΧΑΚΗ

ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ
ΠΩΝΗ ΑΛΕΞΙΟΥ

Κωνσταντίνα! Κωνσταντίνα! Κωνσταντίνα! Κωνσταντίνα!

Και έλεγε ότι δε θα ακούσει σήμερα τη γιαγιά της και τις τρεις αχώριστες φίλες της. Γκρίνια, γκρίνια, γκρίνια. Ε, βέβαια, πού να καταλάβουν αυτές από εφηβεία, που είναι της γενιάς της Κατοχής!

«Μα δεν πήρες είδηση τίποτα;» ρωτάει και ξαναρωτάει η γιαγιά. «Όχι, τίποτα.» Είχε τόσο χαρεί για την καινούρια τους ζωή στη Γερμανία, που ούτε της πέρασε απ' το νου πως οι γονείς της μια μέρα θα χώριζαν. Κι ακόμη χειρότερα: ότι θα την έστελναν πίσω στην Ελλάδα να ζήσει με τη γιαγιά της για κάποιο διάστημα.

Όμως την Κωνσταντίνα δεν τη νοιάζει τίποτε πια. Ούτε το διαζύγιο των γονιών της και οι καινούριες τους οικογένειες, ούτε η γκρίνια της γιαγιάς και τα προβλήματα στο νέο της σχολείο. Αυτή την έχει βρει τη λύση. Ας είναι καλά ο Λουμίνης, ένα αγόρι από μεγαλύτερη τάξη. Ένα γαλάζιο θαυματουργό χαπάκι κι ύστερα άλλο ένα κι ύστερα πολλά θαυματουργά χαπάκια, κι ύστερα πολλά θαυματουργά ψέματα, και μια στα ουράνια, μια στον γκρεμό, κι ύστερα... δεν έχει επιστροφή.

Σίγουρα δεν έχει;

από 12 ετών

ΚΕΔΡΟΣ

9 789600 422023
3 240 3269 ISBN 978-960-04-2202-3